Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
71
3 D 27

VITA IOANNAE VALESIAE — ANTUERP. 1624

Digitized by Google

Digitized by Google

R.

K 71-3-D-27 I

SAPIEN tiſſimi Philoſophi Ariſtotelis ſtagiritae. Theologia ſiue miſtica Phyloſophia Secunduz Aegyptios nouiter Reperta et in Latinum Caſtigatiſſime redacta.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Cum Priuilegio.

Aristotelis esse hunc librum arguendo est caput [illegible] libri 1 pag. 3:
in quo testatur, [illegible], se autem auditorem fuisse Platonis. Et
Aristotelem Platonis fuisse auditorem scribit Laertius;

LEO PAPA .X.

Dilecto Filio Franciſco de Roſis Rhauennati.

DILECTE Fili ſalutem & apoſtolicã
benedictionẽ. Cum multi/& ꝗdẽ præ/
ſtantiſſimi rerum ſcriptores. Qui nõ
ſine grauiſſima latinæ linguæ iactura
deliteſcebant/ noſtro tempore e/pro/
fundiſſimis quaſi tenebris in lucẽ pro
dierint, Non poſſumus non maiorẽ
inmodũ ſtudioſis gratulari. Nam in/
ter cæteras curas, quas (in hac humanaꝝ rerum curatiõe
diuinitus nobis conceſſa) ſubimus, nõ in poſtremis hanc
quoq; habendam ducimus, ut latina lingua noſtro Ponti
ficatu dicatur facta auctior, & bonaꝝ artiũ cupidis ad ma/
ximos in diſciplinas progreſſus/non mediocrem appor/
tatam fuiſſe opem. Iccirco nulli parcendum ducimus im
penſæ/ut ueteres ſcriptores ubiq; gentium diligẽtiſſime in
quirantur, & ad nos deferantur. Sic enim fit/ut neminem
ſui laboris pœniteat, Multi ſua ſponte id oneris ſuſcipiãt/
ut in remotiſſimas penetrent regiones/Ad antiquoꝝ mo/
numenta uel hominũ inuidia/uel temporum iniuria ſup/
preſſa e tenebris eruẽda, gnari conatus ſui egregia ꝑmia
reportaturos. Vt tu nuper feciſti dilecte fili, Qui ꝑ tot bar
baras & diſſonas gentes in Syriam uſq;/cum maximo di/
ſpendio nec ſine uitæ periculo, perueniſti, Neq; id alia de
cauſa, q̃ ut a/ſitu Immo interitu non nulla præſtantiſſimo
rum Philoſophoꝝ ſcripta uendicares. Inter quæ quoddã
opus quod Ariſtotelis Theologia ſeu Philoſophia myſti/
ca inſcribitur (ſic. n. libri titulus innuebat) Quandoquidẽ
egregia doctrina refertum. Arabicis litteris ſcriptum e/græ
co tranſlatum deprehendiſti, Quod latinum factum No/
bis grato admodũ munere obtuliſti, idq; formis ad uſum.

cõmunem excudendum noſtro etiam hortatu ſuſcepiſti, Qui ne irritus ſit hic tuus labor, ſi ſtatim poſt tuam editionem alii quoq; excuderint, Mandamus Vniuerſis & Singulis per totũ orbem Terraq;, ad quos hæ litteræ peruenerint, ſub excommunicationis latæ ſententiæ. His uero qui in noſtra hac. S. R. E. ditione degunt/ Præterea ſub ducentorum ducatorum tibi applicandorum/ & librorum quos impreſſerint/ amiſſionis pœna/ ne poſt tuam editionẽ per decẽnium proxime futurum uſq; audeãt imprimere abſq; tuo cõſenſu. Abſolutionem uero omnium & ſingulorum huic noſtræ uoluntati contrauenientium. Nobis tantum modo reſeruamus, atq; hiſdem pœnis/ & imprimentes/ & impreſſa uolumina uendẽtes teneri uolumus. Ne autem contra noſtram hanc inhibitionem audeat quiſpiam contumaciter inſurgere. Mandamus/ & præcipimus Vniuerſis & Singulis Apoſtolicæ Sedis Legatis/ Nunciis/ Oratoribus / Patriarchis/ Archiepiſcopis/ Epiſcopis/ Abbatibus/ Prælatiſq; omnibus eccleſiaſticis. Nec non eorum Locũtenentibus. tum locorum omniũ Gubernatoribus/ ac Præſidentibus. & copiarũ ductoribus in Virtute Sanctæ obedientiæ & ſub eiuſdem excõmmunicationis incurrendæ pœna, Vt requiſiti abs te omni auxilio prohibeãt, ne quis contra noſtrum edictum per prædictum Decennium audeat innouare. Cæterum ſi quis tam audax ac Temerarius eſſet, qui noſtras has literas uel diuulgari prohiberet, uel diuulgatas ex locis ſacris aut profanis amoueret, earundem pœnarum ſit reus. Conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis/ Cæteriſq; quibuſcunq; Contrariis non obſtantibus. Datum Romæ apud. S. Petrum ſub annulo Piſcatoris Die. xxx. Decembris. M. D. XVII. Pont. noſtri anno Quinto

Ia. Sadoletus.

Beatiſſimo ac Pientiſſimo Pont. Leoni. X. Principi Augu-
ſtiſſimo, Franciſcus Roſeus Rhauēnas fœlicitatem.

QVm Anno ante hac tertio Damaſci agerē Sanctiſſime Ponti. ut bonaꝝ litteraꝝ ſemp cultor, obnixe oēm dedi operā, nullis parcēdo diſpēdiis ac laboribus/ quo celebrē urbis Bibliothecā ingrederer (comite amico nō nihil loquutiōe araba ībuto/ad inſcriptiōes ſatis plegēdas) exploraturus digeſtos illic codices inumeros ac ꝓciosos. Inter quos ꝓcipue unus uetuſtiſſimus occurrit: ꝓnotatus, Ariſtotelis theologia, ſeu Ph̄ia Myſtica, quā qm̄ audiuerā fuiſſe ab Ariſtotele cōditā, amiſſamq; deſiderari. Statim ſuccurrit īpetus hn̄di opis/cogitās q̄tæ futuꝝ eēt exiſtimatiōis apud oēs Ph̄os ac theologos/ ꝓſertim hoc ſeculo/ inquo Ariſtoteles ipſe omniū unus exiſtit nominatiſſimus ſapientiꝗ; oium Magiſter/ unde non mediocri ꝑ facultate Rurſus tributo ære clādeſtiaq; opa noti cōpos me in Cyprum recepi q̄ocius/ ubi quandoquidem in Italia uirum litteraturæ operis gnaꝝ/ aut certe deſperabam inueniri/ Moſes rouas phyſicus Linguæ arabæ peritiſſimus Philoſophus cōſultus eſt/ & quia librū probauit nō mediocriter rogatus,/ datoq; ame mineruali etiam tranſtolit in ſermonem qualemcunq; nouit Italicum comunē: mature ueꝝ ac fide cū omni/ uerbis ſingulis pariter redditis. Quem deinde cum recenſendum traderem Inſigni Philoſopho ac medico Petro Nicolao ex Caſtellaniis Fauentino: uiro uni ſapiētiæ/ ſed in achademia multum peripatetico autem plurimū uerſatili / ueneratus per lectum opus accurate/ Indefinenter collaudauit/ Concinādumq; oportune/ atq; ad romanā orationem reducendū.

dūxit & ſuſcepit.Hoc igitur opus aureum exactiſſime ca/
ſtigatum Inlucē prodire non dubitabit/ſin ſecus/ foret ab/
ſurdum. Iuxta enim Platonis ſententiam Haud debent in
publicum exire libri niſi cenſoris calculo antea proba/
ti . Sed illud quālibentiſſime dicaui tibi clementiſſime ac
Munificentiſſime Pontifex/ Tum quia tu ſolus noſtra hac
tempeſtate ueſtrum illum tuſcum Mœcenatē Clariſſimū
immitaris/ab teneris quippe unguiculis ſemp extitiſti ue
rus uirtutum omnium protector/ ac preſidium . Tū quia
ſpero me rem gratam facturum non ſolum cunctis Phi/
loſophis ac theologis/uerum etiam Reuerendiſſimo Car
dinali Medices / Bononiæ Legato atq; uice Cancellario
apoſtolico digniſſimo . D.D. Iulio ex tua clariſima me/
dicoꝝ familia/q tuoꝝ natu maioꝝ ac tuæ Beatitu.ueſtigia
Imitatus/ſemp lr̄atos oēs fouere non dubitauit/ Tū deniq;
q͂a tu Pōt.ampliſſime merito electus fuiſti ſacroſan. eccle.
Angelicus Antiſtes maximus/ ut i poſteꝝ cū tuis Cardini
bus ſacratiſſimis tuoq; nepote Laurētio medices Bellipo/
tētiſſimo Rēpu.Chriſtianā accerrime tuearis. Immo (tuæ
Maieſtatis auſpicio)chriſtiani nois rebelles funditus peſ/
ſundētur/Quābrē non ab re hæc myſtica Ariſtotelis Philo
ſophia ſeu mauis theologicum opus/tuæ Celſitudini au/
guſtiſſimæ dicatum eſt / ſiquidem in omnibus propemo/
dum(præter paucula) Cum theologicis dogmatibus atq;
ſanctiſſimis inſtitutionibus conſonat / ut iam poſſit dici
quod de Platone ab anguſtino/illis tranſpoſitis chriſtianū
hic fieri Ariſtotelem/Quare Pont.Clementiſſime Sereniſ
ſima Fronte(qua ſoles)dignare Philoſophi etiā Regiis
aulis uita aſſueti uolumen iuuentum tranſlatum exornat
tumq; ſuſcipere in ſacrū tuæ patrocinū maieſtatis . Quale
carthis breuibus quidem manuarium eſt/uerū imēſis ſen
ſibus/uix ab humanis ulnis eſt complexile/ut qd̄ uniuer/

ſum uelut Proemio ꝑſeſen)circũluſtret: Deũ: Intellectũ
niam tnãq; explorans pænitiſſime/& qñ ſicut ipſi Ariſtoteli
Alexander ſcripſit/ Principi magis optarim literis præſta
re q̃ armis tã diu optatos libros nunq̃ ante hac latini aper/
tos ſoue/ Letatus hos æuo tuo emerſiſſe/ ut Philiphus
Magnus autorem ſuo uiuere. Nolim tamen quiſpiam Li
uidus aureos hoſce quatuordecim libros piliſicare, ac po
ſtergare audeat/ſi nonus primo dũtaxat capite mutilus ac
mancus eſſe reperiat/Strabo enim de Ariſtotelis ac theo/
phraſti libris ita ſcripſit/Q uom eos inquã Neleus Biblio
thecæ utriuſq; philoſophi compos ſcepſim detuliſſet/ euis
poſteri ob metum Italicorum Regum terræ illos inſode/
runt & tinea labaſectarũt. Inde ab apelicone corroſiones
emendare cupiẽte erroribus repleti ſunt/quos quanq̃ cor
rigere tentarint nõnulli/preſertim dum eos Romã ex athe
nis remeãs uictor ſcilla uexiſſet/ cõſtare nihilominus qui
poteſt redditi ne priori integritati/an temerati magis fue/
rint. Q đ autem fuerit de horũ numero Liber hic noſter
teſtis eſſe poterit/qui in capite libri noni mutilus & man/
chus eſt/ex tranſlatione prius facta e græco in Arabicam
linguam per abenamam ſaracenum uetuſtiſſimã penes
me omnibus inſpiciendã. Hoc igitur præcipuũ opus tuæ
Maieſtatis numini merito dicatum Pont. Sanctiſſime In
tua Palatina & quidem digniſſima adhibeatur Bibliothe/
ca, Me uero Roſeum ſeruulum tuæ Sanctitudini Iam pri
dem ex corde deditiſſimum tua gratia Clementer impar/
tire, tuiq; gregis ſcribere non dedigneris obſecro/ uale &
felix uiue Pater beatiſſime totius Chriſtianæ Reip. Sydus
Fulgentiſſimum Rhauẽnæ Kalẽ. Iani. M. D. XIX.

Petri Nicolai ex Caſtellaniis Fauentini Philoſophi ac Medici/ Proœmium in Theologiam Ariſtotelis ad lectorem.

FRANCISCVS Roſeus Rhauẽnas le
ctor ſtudioſe ex Inclita Damaſci Bi/
bliotheca in Italiam nuper aduexit fi/
dæ uetuſtatis codicẽ/ cui titulus Theo
logia Ariſtotelis/ a Greca lingua pridẽ
per abenamam Saracenum in Arabã
tranſlatum/ Quod opus cũ mihi diu/
dicandum exhibitum fuiſſet/ Moſe ro
ua interprete oratione iuxta Arabicum ſtilum. Indigeſta/
ac ob imperitiam latinitatis illiterata, quandoquidem ma
xime placuit ob ſublimia theoremata, præſertum autẽ quã
plurimas ſentẽtias religioni Chriſtianæ unanimes: aduer
ſuſq; ipios apprime conducibiles, ſubiit animus Roma/
næ ecphraſeos toga donare/ne diutius tã precioſus liber
tanquã a Pyratis græco palio exutus: ſagoq; Barbaro in/
dutus uerecundia publicum ſugeret/ Theophraſti ſui me/
mor dicentis/ non magis ſore credendum dictioni incõ/
poſitæ/q̃ infreni equo. Quare in hoc latiniore quam pau
lo maiores Philoſophi uſus ſum dialectico/ atq; iõ quoq;
ut elegantius (quantum materies patiebatur) Sermocina
retur/apud eum cui dicandus erat Leonem decimũ Pon/
tificem Romanũ facundiſſimum ac ſeculo preſertim iſto
in quo etiam apud ſapientes facundia nõ parum refloruit
maxime Illuſtriſſimæ Medicorꝝ Proſapiæ/ ſuffragio in/
genti adiuta ne ue iniuria (qđ cõqueritur Boetius) fieret
ſi eloquentia a ſapientia dirimeretur / neq; uero quantum
potuerim/ adhibui orationis ſplendorem / qđ nõ licuit ne
Maſonius clamaret non Philoſophum Loqui/ ſed ubicit.

Q đ hoc ſuerit Ariſto. opus,

ſem cauere, Quod autem hii ſuerint genuini Ariſtotelis libri, imprimis teſtať diuus Thomas in ſuo aduerſus uni taté Intellectus apologetico/ pſeſſus Eos numero prorſus Pari ſe uidiſſe excriptos græce/nec dum tráſlatos. addi dit q; fuiſſe neceſſarios, tanq̃ Methaphiſicæ appendices. Ipſoq; ab Ariſtotele Phyſices ſecundo: Sapientiæq; primæ libro duodecimo promiſſos. Cui accedit ꝙ nequaq̃ uerifimile eſt, alterum Philoſophum tãti cum olei cõſumptu: ac (ut diciť) pulueris iactu, Opus huiuſce myſterii ſcripſiſſe, alteriq; adſcripſiſſe. Siquidem tale nunquam antea factum tamdiuq; ſeruatum legitur. Neq; auté adducat q̃ſpiam ꝙ inter Ariſtotelis opera hoc non dinumereť, Quoniam mendatiũ apertũ eſt. Refert. n. Diogenes Laertius in uita eius, ꝙ unũ condidit de Pythagoricis ſectis librũ, atq; Hic eſt, complexus myſticã Phyloſophiam Aegyptiorũ/ a Pythagora ad illos pſecto hauſtã / in græciãq; perlatã.

Solutio obiectionũ,

Enimuero neq; obſtat ꝙ liber ille unus a Laertio uocetur, iſti autem ſint Quatuordecim, quoniam a poſterioribus doctrinæ, memorięq; facilioris gratia, ita diſſectus eſt/ ut liber de Anima ab eodem unus/cognominatus, in tres/ liber Phyſicorum etiã unus appellatus, in octo diſcretus. Nec item uetat quia opinio de Anima ꝙ ſit harmonia hic damnatur, quãdo (ut inquit Themiſtius primo de Anima) nõ fuit illa Pythagoræ ſed pythagoricorum quorundam. Sed neq; obiiciatur. ꝙ hic pluribus aut ſaltem quibuſdam contradicit alibi operum ſcriptis aſſertionibus. Et enim Ariſtoteles hic aperte præfatur (quod nuſq̃ alibi) ſe non propriam, ſed alienam Aegyptiorum ſapiẽtiam colligere. Atq; id non immerito, ſiquidem libro quarto fateť, talia non humanitus inueniri, ſed diuinitus reuelari. Q đ pythagoræ cõtingit, ut de illo Hiſtorici inter cætera meminerunt. Neq; tam pluries hic uere aduerſatur alibi ſuis

opinationibus

opinationibus quã uidet fronte prima, ꝙ nos propriis in hoſce libros comentariis ſeorſum prope diẽ docebimus. Vtq; in patientibus moræ etiam nunc ſuccurramus, quædam recenſebimus. Productionem igitur mundi Phyſicam in auditu de natura ac de Cælo negat, quã hic ponit/ Methaphyſicam ipſe exponit. Palamq; teſtatur. Platonem uideri loquutione aſſerere temporariam mundi effectionem/ Cum tamen momẽtaneam ſub intelligat. Vnum uerum eſſe principium rerum/ hic fatetur/ alibi unum mathematicum inficiatur. Ideas quas hic ſubſiſtentes formatriceſq; concedit alibi/ uidetur inexiſtentes rebus tãquã eſſentias formaſq; refellere. Caliditatẽ quã ſubſtantiã eſſe ignis hic admittit, in formam ipſam aliter inominatam accipit alibi qualitatem cẽſens reiicit. qđ Idemtidem Auerois facit Animas irrationales hic immortales eſſe ſecundũ ſubſtantiam permittit/ corruptibiles autem ſecundũ accidens coruptis operibus animalium palam dicit. Recitando/ alibi autem in decimo/ Capite decimo corrigendo ac ſecundum opinionem propriã Animam rationalem Immortalem ſcribit/ ſenſualem autẽ mortalem. Vnum maxime angit ꝙ Animam rationalem præcedere compoſitionẽ animalis in methaphyſica negat/ hic euidenter aſſeuerat, ſed in pſentiarũ dicimus Animam huiuſpeciei apud eum ſorte perpetuam/ tale autem Ens, penes eundem præfuit æternum/ exteriuſq; accedere intellectum. I. Animaliũ animaduertit. Quare non tam in hoc ꝙ̃ in aliis ſcriptis illi Sapientiæ duodecimo pugnat. Vnde dici poſſet ꝙ & reliquis commune (ſi oporteat) adſit nihil uerisimile/ minuſq; impoſſibile/ hominem etiam philoſophicum/ alias alio tempore habere opiniones/ ꝙ pfectus impertinaciæq; exiſtit argumentum. Ac ſapientibus uſq; ad obitum arbitrariis/ quos enumerare prolixum/ ſepius accidit. Porro caractere ora/

ſionis fuſior & apertior/ q̃ Ariſtotelicus/nihil obeſt, qñ nõ
eadẽ in oĩbus aliis illi eloquutio/ ac ẽt is exiſtit ob Arabes/
a qbus tráſuptũ opus q paraphraſim Interpretamentis ſuis
(ut licet pſpicere) Sapiũt. Q uapropter Nos ẽt audacius/
iuxta Hieronymi præceptum/ Ciceroniſq; exemplum/ſen
ſus nõ uerba illoꝝ ſequuti expreſſimus. Præterea neq; Au
toris titulum infirmet, ꝙ Ariſtoteles hic Platonem imita/
tus crebro citet Iudicẽ/cuius ꝑpetuus habeť a Iunioribus
ꝑipateticis aduerſarius/qa cõſtans eſt apud priſcos Sapien
tiores/opinio/ teſte Auguſtino qnto Ciuitatis Diuiẽ libro/
ac Thoma ſecundo cœli/illos in plurimis quanq̃ ore, nõ
tñ Corde eẽ diſſentáeos/uñ cõcordiá eorũdẽ apud græcos/
Porphyrius abſoluit. Simplicius incohauit, apud latinos
Boetius ac Picus polliciti ſunt.quá nos aio cõceptá/ & ſuo
tpe explicádá notis ad procinctum capitalibus ẽt pſtrinxi/
Inſcriptio nis rõ. mus/ Inſcriptio opis huiꝰ pſerť Theologia/ſubdiť át ipro
greſſu Phia myſtica,qm̃ apud Veteres Sapiẽtes Diuina Ar
cana q̃lia hic adnotanť/ nõ ſint uulgo publicanda, tũ ꝙ nõ
plene ab illo capiunť/tũ ne minus ſatis intellecta cõtemnã
tur/ſed & ne detur ſanctũ canibus. Sic.n.ſphingis effigies
Tẽplo Delphico pfigebať/diuia ſignificás cõunẽda/ & Py/
thagoras Animis auditoꝝ non lrĩs/ob id talia mãdauit pri
us/ Aegyptiiq; ne forte i obliuionẽ cederẽt/notis qdẽ, ſ; my
ſticis (q̃ Hieroglyphæ uocanť) cõmitebát.Plato át ænigma
ticis uerbis exarata reliq̃t/ qđ Hebrei quoq; i caballa ſua ob
ſeruarũt.Subiectũ exiſtit Cõmune qdẽ Vniuerſu;/ Princi/
pale aũt ſubſtantia incorporea/quæ ſpũs uocať / Comple/
ctiturq; Deũ: Intelligẽtias/atq; Aias/q̃ tria hoc opere præci
puæ conſideranť.Inter hæc tñ Deus eſt primariũ/ unde ab
illo Theologia nũcupať. Stat;iter phiæ ptes hẽtur/ut Opus
poſt Methaphiſicá legať/ ſiquidẽ multa in hoc ſupponunť
in ea pbata. Eſtq; methaphyſicæ ipſius q̃ alioquin(ut præ

ſatum) uiſa eſt Thomæ aquinati/mutila ſuplementū. Qua
re cum Iuuenes haud ſint ſupernaturalibus Theorematis
iudicio Ariſtotelis imbuendi/tantominus ſunt ad hmōi le
ctionē admittendi Et.n. diuina apud Platonē quoq; nō ni
ſi ætate prouecta/in qua ceſſant affectus/ ſunt diſcenda/ut
Caballica ꝑnominata apud hæbreos/nō ante q̄dragesimū
annū audiebatur. Sulus eſt ut plurimū narratius/φ ſuper
naturalia ſecundū platonē narari potius debent q̄ probari/
atq; ita ſunt ſatis ꝑ ſe nota / apud ſapientes ꝑcipuæ gradus
ſummi lumine naturali limpido illuſtratos: tanq̄ axioma/
ta ſeu prologa/ut Boetius dixit) Q d̄ ſi qua afferatē proba/
tio qñq;/ Dialectica magiſq; Apodictica talis exiſtit/φ i hu
ius generis materia raræ ſint demonſtrationes . rationeſq;
Dialecticæ frequentes/ ut Metha.libro.vii.ēt obſeruat Aue
rois. Quapp Plato Theologiā uocat dialecticā.i.dialecti
cas ꝑ rationes progredientē . Proportio operis ad reliquā
pħiam eſt ſicut finis ad ea q̄ ſunt ad finem / ad Pħiam ſim/ Propor/
pliciter ut pars eius potiſſima/ſiquidē ſubiectum hēt nobi tio.
liſſimū/& ob id maximæ eſt exoptāda .Sic.n.ſatius eſt ſub/
limia ſpeculari uerisimiliter q̄ infima ēt Apodictice / cen/
ſuit Ariſtoteles. Emolumentū libri eſt maximū/præcipuæ Vtilitas
fidei catholicæ , Cui inquā plurimis eſt conſentaneus , &
quanq̄ in quibuſdā paucis diſcors/iñ ut Adamantius: Cy/
prianus: Lactantiuſq;:in chriſtianas ſcholas prudenter ad
miſſus/ Hieronymi Baſiliiq; conſilio ad praua ingēia/quæ
non niſi externorum rationibus autoramētiſq; poſſunt ad
pietatem trahi / ſummopere cōducet. Hic nempe tot quot
nuſq̄ alibi in uno uolumie Pagāico tot/ Theologicæ Or/
thodoxæq; leguntur ſententiæ/ut ſi illæ paucæ quæ exorbi/
tant/non inter extarent / minime Ariſtotelem æthnicum
ne alium/ſed Chriſtianum potius philoſophū (ut Diony/
ſiuſ; philoponūq;)merito exiſtimaremus. Siqdē hic ē dei

unitas ſingulariſſima ſeperatiſſimaq̃: eſſentia immo ſup/
eẽntia eminẽtiſſima ac ĩparticibilis/ Exiſtẽtia ĩproductilis
& cõſtantiſſima. Neceſſitas maxima & incõtropinabilis.
actualitas puriſſima/ſimplicitas ſumma/Subſiſtẽtia undiq̃
ĩpendens & oĩno ſolitaria. Prioritas ſupẽporaria. Veritas
excellẽtiſſima. Bonitas primaria cæteriſq̃ cãria Hic Dei po
tentia infinita: Sapiẽtia abſoluta/& ſcientia indiuidua/ꝓui
dentia oĩſaria/Intellectus ratiõnũ Idealiũ pleniſſimus. Vo
luntas aliunde inexcitabilis & nequaq̃ inuida. Profundi/
tas incõprẽſibilis inenarrabiliſq̃/ act:o eſſentiaria/ſine ſpe
& ſubiecto. Hic in Deo uerbũ conceptũ ac ꝓductũ: Con/
eſſentiale:& couæq̃le p Cuius impiũ oia fiunt. Hic in Deo
p eminentiã oium cõtentio. Hic in Deo fidei ad agẽdum
eſficacia/hic a Deo oium ꝓductio/aſſiduaq̃ ſeruatio. Spi
rituũ emanatio/Materiæ fundatio mũdi Creatio noua:uo
lũtaria: pſectaq̃. Hic ex Deo quorũlibet pẽdẽtia/& efficien
tia/hic ſub Deo oium iacẽtia/Hic ad Deũ oia tẽdẽtia. Hic
p Deũ/oium Intellectio Illuſtratioq̃. Hic ſpirituũ nume/
rus collocatio: Cõſenſus: cõſciẽtia ac colloquutio: Hic Aia/
rũ multitudo: incorporalitas: ĩmortalitas: momẽtanea In/
tellectio: Trãſlatio: depuratio: emerſaꝝ claritas uera/p me
ritaꝝ ꝓmiũ demeritaꝝ pæna: uirtutũ comẽdatio/uitioꝝ de
teſtatio. Quapp cũ uniuerſa Phia ducat ad Fœlicitatẽ/Hęc
ꝓducit. q̃tenus tot de Deo iſignia ꝑdicãs i eius amorẽ tra/
hit. Amorẽ humõi cõmitatur adeptio/adeptionẽ aũt frui/
tio/ex q̃bus beatitudo integra conſiſtit/quę una fuit ſapien
tiæ Principum opinio, Quam cum reliquis abſoluendã
maturabimus/ſi preſens qualiſcunq̃ Induſtria/doctis In/
genijs/atq̃ eoꝝ maxime/ ad quos ſpectat nõ diſplicuerit.
q̃d ad editionẽ quoq̃ in logicam uniuerſam iam factæ/
paraphraſeos/ cõfectionemq̃ in reliquam Philoſophiam
hortamentum erit non mediocre.

Index totius operis Theologiæ ſiue Phi/ loſophiæ myſticæ Ariſtotelis.

LIBRI PRIMI.

Folio.

Caput.1.Proemii quæ Theoremata tractanda/ ſecundum quos autores & quo ſtilo. 1.
Caput.2.Quomodo Anima unitur corpori. 2.
Caput.3.Qđ omnis Anima/ & propter quid eſt immorta lis ſecundum pythagoram. 3.
Caput.4.Quia oīs Aīa humana eſt imortalis. 3.
Caput.5.Cur Aīa deſcenderit in mūdū inferiorē. 4.
Caput.6. De errore antiquorum/ & ꝙ omne Ens eſt bo/ num ex Deo. 4.
Caput.7.Qđ Deus creat ſine tempore. 5.

LIBRI SECVNDI. 5.

Caput.1. Qđ Anima in mundo Intellectuali non utitur memoria. 5.
Caput.2.Qđ Aīa non utitᷣ reminiſcentia 6.
Caput.3. Quomodo Aīa habet uires operatiōesq; plures qualiterq; Intellectus intelligit. 6.
Caput.4.Qđ intellectus non eſt mobilis/ & quo mō Ani ma eſt mobilis. 7.
Caput.5.Qđ Aīa nō mouetᷣ i mūdo Intellectiuo. 8.
Caput.6.Qđ Anima habet memoriam in mundo ſenſi/ bili & qualem. 8.
Caput.7.Quo modo intellectus ignorat ſuperiorem Au torem/ & inferiores creaturas. 9.
Caput.8.Quo modo Aīa diuiſionē admittit. 10.
Caput.9.Qđ unus ſenſus cōmunis complectitur omnia

ſentiendi organa, Folio. 10.
Caput.10. Q đ Anima nõ eſt in corpore ut in loco/nec uirtus in organo ut in loco. 12.

LIBRI TERTII

Caput.1. Q đ Anima non eſt corpus. 13.
Caput.2. Q đ Anima non eſt complexio/& qui ſit ordo rerum uniuerſi. 14.
Caput.3. Q đ Deus ſit & qualis. 15.
Caput.4 Q uo ordine/qualiq̃ ratione res producantur/& quo modo Deus agit. 15.
Caput.5. Q uomodo Anima eſt in potentia / φq̃ non eſt harmonia. 16.
Caput.6. Q uid ſit Anima. 17.
Caput.7. Q đ Anima eſt actus ſperabilis. 18.

LIBRI QVARTI.

Caput.1. Q ualis Deus ſit. 19.
Caput.2. Q đ etiam materia eſt producta a Deo, φq̃ mouetur ad illum/& quo modo probetur. 19.
Caput.3. Rurſus qualis ē Deus, φq̃ non eſt prior tempore alijs. 20.
Caput.4. Q uanta ſit dignitas mũdi Intellectiui/& qua ratione ad illud perueniatur. 20.
Caput.5. Propter quid Ars Naturaq̃ faciunt pulchras formas/& in quo ſit pulchritudo. 22.
Caput.6. Q uomodo pulchritudo Animæ cognoſcatur, & φ deus agat per eſſentiam. 23.
Caput.7. De ſpeciebus Entium ſpiritualiũ. 23.

LIBRI QVINTI.

Folio.
Caput.1.Cur Deus cõſtituerit uaria organa ſentiẽdi. 24.
Caput.2.Q đ Deus non agit per deliberationẽ. 24.
Caput.3.Q uale eſt Dei opus. 25.
Caput.4.Q đ omnia poſteriora intellectu productibilia ſunt in eo,φq perfecta. 25.
Caput.5.Q đ Deus non agit per aliud. Et φ inſpiritalibus quid & propter quid non differunt. 26.
Caput.6.Q đ quid ſit & propter quid ſit in intellectu/ſunt idem 27.

LIBRI SEXTI.

Caput.1.Q uomodo ſtelle operãtur in inferiora, φq non agunt malum. 28.
Caput.2. Q đ opus faſcinaionis eſt duplex,& quomodo fiat faſcinatio. 28.
Caput.3.Q đ naturæ habent uim faſcinãdi a cœlis,'φq uir iuſtus non faſcinatur. 29.
Caput.4.Q đ uir pronus cito faſcinatur. 30.
Caput.5.Q đ aliquid moueat hominẽ ad aliud/φq nimi/um deditus naturalibus faſcinatur a natura. 30.

LIBRI SEPTIMI.

Caput.1.Cur Anima deſcenderit in mũdũ inferiorẽ. 31.
Caput.2. Si Deus non produxiſſet/nihil aliud exiſteret, & cur plura Entia ſunt producta. 32.
Caput.3.Q đ nulla ſubſtantia intellectiua naturaliſue ex/tet quæ non operetur.Q ualiſq ordo rex. 32.
Caput.4.Q đ mũdus ſenſibilis ẽ imago ĩtellectualis. 33.

Caput.5. Q đ Anima eſt media inter duos mundos / ꝙꝗ agit interius. 33.
Caput.6. Q đ Anima in ſupno orbe melius ſe hēt. ꝙꝗ in fluit deorſum. 34.
Caput.7. Qualis differentia corporum & terminus uni/ uſcuiuſꝗ Entis. 35.
Caput.8. Q đ Anima exiſtēs in orbe ſuperno adhuc ope/ ratur in infimo/coniungitꝗ utrunꝗ. 35.
Caput.9. Q đ Anima ſubmerſa nō ſpeculatur ſuperiora/ uice uerſa emerſa ſpernit inferiora. 36.
Caput.10. Q đ Anima uniuerſalis regit ſine labore, parti/ cularis autem cum labore ante eleuationē. 36.

LIBRI OCTAVI. 37.

Caput.1. Quæ ſit cauſa effectrix ignis cæterorumꝗ Entiū naturalium. 37.
Caput.2. Q đ ſingula elementa participent aliquantum uitæ. 37.
Caput.3. Q đ quæ ſpeties ſunt in mundo inferiori/ſunt ēt in ſuperiori/& quales ibi ſint. 38.
Caput.4. Qualis ſit motus intellectus. 38.
Caput.5. Q đ omnis motus in orbe ſuperno eſt uitalis, & qualis. 39.
Caput.6. Q đ Intellectus eſt uniuerſalitas rerum, & quo modo. 39.
Caput.7. Q ꝺo Intellectus eſt unus & plura. 40.
Caput.8. Quomodo omnia ſunt in Intellectu, & quo/ modo agat intellectus ac ēt Deus. 41
Caput.9. Quo modo omnia Animalia uniuerſalia ſunt in Animali uniuerſali, ꝙꝗ aliter ꝗ̄ in Intellectu. 41.

LIBRI NONI

Folio.
Caput 2.Q đ Anima in orbe intellectuali nõ indiget pro/ mouẽte ad operationẽ/ꝙꝗ hic autẽ indiget. 42.
Caput.3.Solutio obiectionum duaꝝ. 42.
Caput.4.Q đ Anima eadem potentia hic & in orbe Intel/ lectuali utitur /ſed nõ eodẽ modo. 43.
Caput.5. Q đ Anima Cœleſtis habet memoriam quan/ dam 43.
Caput.6.Q đ Animus Cœleſtis non habet memoriã qua lem humanus. 44.

LIBRI DECIMI.

Caput.1.Q đ Deus eſt ſumme perfectus/ influxuſꝗ eius in primo creato eſt infinitus/in reliquis finitus. 46.
Caput 2. Quo modo Deus eſt prior aliis Entibus /quiꝗ eſt ordo Entium. 47.
Caput.3.Q đ mundus intellectualis iuſluit Cæleſti, Cæle/ ſtis autem ſublunari & quo modo. 47.
Caput.4. Q đ ſolus Deus eſt Autor uerus Animæ ratio/ nalis. 48
Caput.5.Q đ tres ſunt Illuminationes Animæ gradus, & quales. 48.
Caput.6.Q đ Intellectus eſt ſimulacrum Dei. 49.
Caput.7. Q đ Anima rationalis producit ſenſualem/ꝙꝗ Indiget ea & quo modo/ac ꝙ illi unitur. 49.
Caput.8.De Intellectu agente qualis & quo modo ſe ha bet ad poſſibilem. 50.
Caput.9.De Intel.poſſ.quo modo unitur Animæ ſenſiti/ uę ac Intellectui agenti. 50.
Caput,10. Q đ forma corpis duplex/ꝙꝗ Intellectus agẽs

regit poſſibilē/poſſ.aūt Animā ſenſualē. Folio. 50.
Caput.11. Q đ Intellectus agens eſt proximus Deo Intel/lectuiq; poſſ.& ꝙ Deus continet inſe uerbum. Item quo modo Deus Intelligitur. 51.
Caput.12.ꝙ uniuerſus mundus eſt perfectus/ & ex conſe/quenti qualis ſit eius Autor. 52.
Caput.13.Q uale ſit uerbū Conceptū ſeu mēs diuina. 52.
Caput.14.qualis ſit orbis ſupernus. 53.
Caput.15.Q đ uterq; mundus exiſtit per deum parendoq; illi ſeruatur/ quiq; ſit ordo Inter Intellectū principē agē tem ac poſſibilem/ꝙ etiam uerbum eſt duplex, uidelicet cenceptum & exmpreſſum. 54.
Caput.16.Epilogus prædictorum. 55.
Caput.17.Q đ uerbum expreſſum eſt cauſa propriæ creatorū/ Deus autē non eſt propriæ cauſa eorundē. 56.
Caput.18.Q uo modo Intellectus agens eſt unus Itē Deus ꝙ eſt unitas ac numerus multiplex. 58.
Caput.19.Q uomodo Deus Cū ſit ſume unus creet mul/ta alia Entia qualia autem Intellectibilia. 59.

LIBRI VNDECIMI.

Caput.1.Q đ ad intelligēdum orbē ſupercæleſtem oportet prius intelligere cæleſtē magiſq; tamē illū ğ iſtū. 60.
Caput.2.Q uæ ſit differētia iter ſenſum & intellectū. 61.
Caput.3.Q đ mūdus triplex ſupercæleſtis cæleſtis ac ter/reſtris/q;ꝙ poſterior ſeruatur a priore. 61.
Caput.4.Cur Deus appellatur lux & ſeruat orbem intellectiuum/hic autem cæleſtem/uſq; Dein terrenū. 62.

LIBRI DVODECIMI.

Caput.1.Q đ corpus hominis eſt mortale non autem ani. mus/ꝙꝙ corpus animalis eſt organum Aiæ. 63
Caput.2. Qualis humani corporis compoſitio/ & ꝓpter quid. 64.
Caput.3.Q đ Anima humana non habet peritiam aliquã congenitã neqꝫ formã corporalem cõnaturalẽ. 64.
Caput.4. Q đ Anima humana non indiget organo cor/ poreo ꝙꝙ eſt ſimplex/& ob in incorruptibilis. 65.
Caput.5.Q đ Anima ſit imortalis ex infinita diſcendi po/ tentia ꝙꝙ non habet ſcientiam congenitam. 65.
Caput.6.Q đ Animus eſt ſimplex abſolutus/ atqꝫ ob id in/ mortalis ꝙꝙ ſimplex bifariam. 66.
Caput.7.Solutio duaꝝ obiectionum. 67.
Caput.8.Q đ Animus proculdubio intelligit Deum ac ſe ipſum/cæteraſqꝫ formas inſenſibiles ſine organo corpo rali/& ꝙ enim formas ſenſibiles abſtrahit ꝑ intellectũ ſine organo eodem. 67.
Caput.9.Epilogus prędictoꝝ ꝙꝙ res quędam materiales quædam immateriales/atqꝫ hæ adhuc biſariæ. 68
Caput.10.Q đ Animus non eſt corporeus ratione intel/ lectionis. 69.
Cadut.11. Q đ Anima rationalis non eſt corpus ſimplici/ ter neqꝫ ſubtiliſſimum. 69.
Caput.12.Quomodo corpora ſimplicia & mixta oia ſunt Animata. 70.
Caput.13.Q đ Aia non eſt corpus/quia omne tale eſt com poſitũ ex materia & forma/ ſed ꝙ eſt forma eius aliæqꝫ de rationibus. 70.
Caput.14. Q đ Anima non eſt figura neqꝫ complexio corporis. 71.
Caput.15.Q đ Aia non eſt ſimulacrum expreſſum a mate ria ꝙꝙ iterum non eſt corpus. 42.

Caput.16. ꝙ Anima nõ eſt corpus ſubtile neq̃ ex aſſum.uniuerſaliterq̃ nullius generis. 72.
Caput 17. Q đ Anima non eſt ſpiritus æthereus/ rurſus ꝙ non eſt corpus generaliter. 73.
Caput.18. Q đ uirtutes inſunt intellectui agenti & Deo/ & quo modo. 73.
Caput.19. qualis Deus ſit quiq̃ ſit ordo Entiũ ſecundũ nobilitatẽ & conſeruationem. 74.
Caput.20. Quæſtio propoſita/& unde prouenit humana ignorantia/ac rurſus ꝙ Animus/intellectus/& Deus non ſunt corpora/& quo modo ſit ſenſio. 75.
Caput.21. Quo modo Deus/Intellectus/ Animuſq̃ Intelliguntur a nobis. 75.
Caput.22. Q đ formæ terreſtres ſunt ſub ratione nobiliore in orbe ſupremo quã cæleſti/ac ſolutio quæſtionis præpoſitæ. 76.

LIBRI TERTIDECIMI.

Caput.1. Quale Ens ſit intellectus agens/& quo mõ creet plura Entia/cũ ſit Ens unum inuariatum. 77.
Caput.2. Cur intellectus agens eſt pfectus & ipar deo/ Itẽ cur Deus eſt ſupremæ perfectus. ac quo modo ſit rerũ ordinata productio. 78.
Caput.3. Cur intellectus agens producit Intellectibilia ac ſenſibilia/ & quo modo ſit perpetuitas / eiuſq̃ appetitus prouenit. 78.
Caput.4. Cur cælum mouetur a ſuis formis/& cur perpetuo/& ob quem finem generationes fiunt. 79.
Caput 5. Q đ oẽ corpus eſt particeps boni diuini & quo modo Deus eſt unus. 79.

Caput.6.Qualis exiſtat ſeries Creaturarum. Folio. 80.
Caput.7.quomodo Intellectus agens ſit a Deo/ab Intel/lectu agente anima/ab anima natura. 81.
Caput.8.Quod Anima cōſtituit gradus rerum / quodque omnia reuertuntur ad Deum. 82.

LIBRI QVARTIDECIMI.

Caput.1.Quod Intellectus agēs & Anima uniuerſalis creātur in momento/quodque non ſunt potentiales 82.
Caput.2.quod homo Intellectibilis ſit ſimulacrū omnibus perfectionibus ab Autore primo. 83.
Caput.3.Quod Anima in orbe ſuperno habet uim ſentien/di quandam 84.
Caput.4.Quod ſit homo quidam ſimplex/ quidam autem compoſitus/ & quid ſit uterque/ ac quod hō ſimplex quidam ſupernus/quidam infimus. 85.
Caput.5.qualem oportet eſſe hominem infimum ad ſpe/culandum ſupremū. 86.
Caput.6. Quod in orbe ſuperno ſunt etiam ſenſus / ſed me/liores. 86.
Caput.7.Quod in orbe ſuperno ſunt etiam formæ bruto/rum. 87.
Caput.8.Solutio obiectionū duarum/& q̄ſtionis unius. 87.
Caput.9.Quod oīs forma naturalis huius mundi hēt ſimi/lem,ſed nobiliorem in orbe ſuperno. 88.
Caput.10. Quod terra infima eſt particeps uitæ/ac tanto ma gis ſuperna. 89.
Caput.11.Qualis ſit ſtatus Entium ſupernorum. 89.
Caput.12. A quo creata ſunt Entia orbis ſuperni/ & quale ſit uerbum diuinum. 90.

Folio.
Caput 13. Q uo modo orbis ſupernus itelligatur a nobis/ qualiſq; ſit ſcientia intellectus agentis. 90.
Caput.14. Q d Entiũ ſupernoꝝ unus non eſt nobilius eſ/ ſentialiter altero/ & ꝑpter quid Aegiptii uſi ſunt litteris hyeroglyphis. 91.
Caput.15. Q d cur Entia ſuperna ſint facta talia nõ eſt que/ rendũ/ & ꝙ Deus creando nõ utit̃ cognitione. 92.

Index Alſabeticus Sententiaꝝ Operis Inſignioꝛum.

Lib. cap. fol.

Ab elementis ſuperioꝛibus immittitur uita elementis in/ferioribus. 8 1 37

Accidens Animæ differet ab Anima / & eſt connaturale animali. 1 3 3

Accidēs nō exiſtit. Seorſu3 a ſubiecto icorrūptū. 2 10 12

Actus eſt nobilior potentia. 3 3 15

Actus eſt incorporeus. 3 3 15

Actus qdā eſt ſepabilis / qdā inſepabilis. 3 6 17

Actus ſeparabilis remanet incorporeus corupto corpore ſubiecto. 3 6 17

Actus inſeparabiliis non remanet incorrumptus corupto ſubiecto. 3 6 17

Actus quidam eſt perfectio acta / quidam eſt perfectio perficiens. 3 6 17

Actio perfecti agentis eſt eadem cum re acta. 5 6 27

Actus perficit potentiam animi coniuncti. 9 2 42

Additamentum neceſſariū eſt ſuperfluū. 10 11 51

Ad conſpiciendum perfecte lumen planetæ Iouis opor/tet ſpeculari ipſum interius & exterius. 11 1 60

Ad intelligendum formas ſuperceleſtes opoꝛtet præintel/ligere cæleſtes maxie aūt planetæ Iouis. 11 1 60

Ad Intelligendū ſubſtantias incorporeas oportet auertere animum a ſenſibilibus. 12 21 75

Ad audiendā harmoniam ſuperceleſtem oportet intendere illi auditū rōnalem interioremq;. 12 21 75

Affectans appetitu ſenſuali non bonum ut bonum / eſt faſcinatus. 6 5 30

Agens primum differt a ſecundo. 1 7 5

Agens primariū agit p ēentiā nō p attributa. 4 6 22

Agens primũ ẽ efficiẽs pulchritudinis in Aia. 4 6 23
Agens primũ eſt unicũ in plurificabile ac in alterabile, nec recipit quicq̃ ab alio/ſed oia ab illo. 4 6 23
Agens primũ agit ſine ſubiecto & per ſolam uirtutem eſ/ſentiæ ſuæ. 4 6 23
Agens primũ non agit p aliud nobilius eo. 5 5 26
Agens ſimpliciter perfectũ agit per ſolam eſſentiã/non per qualitatẽ. 5 6 27
Agens imperfectũ agit/perqualitatẽ non per eſſentiã, ideo non agit actione pura & perfecta ſimul. 5 6 27
Agens ſimpliciſſimum ſimul agit ac perficit actione per/fectiſſima. 5 6 27
Agens primum ſimpliciter eſt unum ſimplex perfectiſſi/mum. 8 4 38
Agens primum dicĩ Deus/ quoniam omnia fuerunt ab eo creata. 8 8 41
Agens primum, quodcunq̃ producit ſimile perficit abſq̃ medio. 8 8 41
Agens ſecundum ut pote Intellectus/quicquid agit efficit per primum 8 8 41
Agens ſapiens non facit opus deffectiuũ. 10 11 51
Agenti primo non conuenit ut efficiat aliquod opus im/perfectũ quom ipſe ſit perfectiſſimus. 14 2 83
Aliqua Anima deſcẽdit ob peccatum ad luendam pænã/ promerendumq̃/ac leges dei accipiendas. 1 5 4
Aliquãdo corpus eſt paruũ/& uirtus fortis. 3 1 13
Aliquid memoria non cognoſcitur / aut quia ſemel tum neglectum fuit/aut quia nunq̃ notum. 9 5 43
Aliqd corpus eſſentialiter uniuit/aliqd̃ nõ. 12 11 69
Aliquod ſeruatur in materia . Item aliquid ſeruatur in agente. 12 19 74
Amor ſiquidem faſcinati eſt fixus. 6 5 30
Anima

Lib.cap.fol.
Anima uniuerſalis non ſeparatur a mundo intellectuali ſecundum ſubſtantiam ſed opere. 1 2 2
Aia pticularis moderata nõ ẽ in corpe ſed extra. 1 2 2
Anima moueẽ oportune primo ad mundũ diuinũ / ſecundo ad tertium tertio ad diuinum. 1 2 2
Anima operatur ſemper quia ſemper exiſtit, 1 3 3
Animæ brutorum corumpuntur ſecundum accidens nõ ſimpliciter 1 3 3
Animæ plantarum ſunt ſubſtantiæ, non accidentia/ incorporee non impartibiles ideo incorruptibiles ſecundũ Pythagoram. 1 3 3
Anima hominis habet tres partes uegetatiuam/ ſenſualẽ/ & intellectiuam. Intellectualis ſeperatur a corpore re/ ſoluto. 1 3 3
Aia coinquinata a corpe eſt ut corporalis. 1 3 3
Anima coinquinata non aſcendit ad mũdum ſupernum niſi difficulter. 1 3 3
Aia humana ſepata ſeruaẽ a ſuis principiis 1 3 3
Anima humana eſt Ens uerꝫ ac pfectũ. 1 3 3
Anima creata eſt imortalis ob nobilitatẽ. 1 4 3
Animæ ſeparatę ſuggerunt opẽ precãtibus 1 4 3
Anima apud Anticlidem ob peccatum decidit in orbem infimum 1 4 3
Anima aliqua deſcendit ad exortandum homines ad mũdum ſupernum. 1 4 3
Aia eleuata eſt ſimilis a ꝓfocatione liberato. 1 4 3
Anima hẽt attributa plura diuerſa inter ſe. 1 5 4
Anima extat in orbe infimo Dei iuſſu. 1 5 4
Animæ plantariæ operationes ſunt paucę/brutalis plures humanæ plurimæ. 1 5 4
Anima rõnalis format materiã primã per uim Intellectus agentis. Intellectus agens p uirtutẽ Dei. 1 6 4

	Lib.	cap.	fol.
Anima ſuperius non raciocinatur.	z	1	5
Anima ſuperius non ſpeculatur infima.	z	1	5
Anima ſuperius reflectit omnē actionem ſpeculationēq; in diuina.	z	1	5
Aia ſupius nō indiget memoria/& cur.	z	1	5
Anima non recipit ſcientiā ab inferioribus.	z	1	5
Aia in orbe ſupno non utitur memoria.	z	1	5
Anima in orbe ſuperno cōtemplatur modo perfectiſſimo pro facultate.	z	1	5
Anima in orbe ſuperno ſpeculat̄ ſine tēpore.	z	z	6
Aia in orbe ſuperno nō utit̄ pceſſu tēporario.	z	z	6
Anima nō indiget reminiſcētia in orbe ſupno.	z	z	6
Anima ſuperne cognoſcit plura ſimul.	z	z	6
Aia ſcit unū prius ordine nō tpe q̄ aliud.	z	z	6
Anima eſt una ſubſtantia multiplex ſecundum potentias & operationes.	z	3	6
Anima mouet̄ cognoſcendo quia/eſt in confinio mundi intellectiui.	z	4	7
Animæ motus eſt reflexus cognoſcendo rē.	z	4	7
Anima mouet̄/quia ſubiicitur intellectui.	z	4	7
Anima ſuperius mouet̄ recte inferius reflexe.	z	4	7
Anima in mundo intellectiuo non alteratur cum ſit ibi pura.	z	5	8
Aia in mūdo ītellectiuo eſt abſtracta a corticibus.	z	5	8
Aia in mūdo intellectiuo ſcit uere inferiora.	z	5	8
Anima iungit̄ in mundo intellectiuo intellectui immediate.	z	5	8
Anima eſt clarior in mundo intellectiuo.	z	5	8
Anima in orbe ſupno formatur ab intellectu.	z	5	8
Aia ſeruat̄ ab intellectu/& ſeruat alias ſubſtātias.	z	5	8
Anima Inclinatur ad intellectum.	z	5	8
Anima intelligit per intellectum.	z	5	8

Lib.cap.ſol.
Anima producta eſt medio intellectu. z 5 8
Anima in orbe ſuperno cognoſcit ſubſtantiam ſuam uni/ca ſcientia indiferente. z 5 8
Anima hic habet memoriam. z 6 8
Anima hic nõ meminit ſuperiorꝫ. z 6 8
Anima deſcendens meminit inferiorum/ aſcendẽs autem ſuperiorum. z 6 8
Anima memor eſt ſimilis rei cuius eſt memor. z 6 8
Anima ſupernæ appetit bonum perfectum. z 6 8
Anima ſupernæ intelligit bonum perfectum per intelle/ctum. z 6 8
Anima diſtat per intellectũ mediũ/a Deo. z 6 8
Aia cõuerſa ad iſeriora appetit ea ſcdm mẽoriã. z 6 8
Anima nõ deſiderat inferiora niſi cogitet. z 6 8
Aia intelligit mũdũ inferiorẽ anteq̃ inhabitet. z 7 9
Anima in orbe ſuperno non meminit ſenſibiliũ, ſed uer/ſatur circa intellecta ex ſenſibilibus. z 7 9
Anima ſuperius tantum intelligit recipiendo ab intel/lectu. z 7 9
Aia hic indiget memoria corruptibilium. z 7 9
Anima diuiditur diuiſio corpore. z 8 10
Anima diuidiẽ impotentias ſecũdũ formam. z 8 10
Anima diuidiẽ ſecundum potentias quatenus una eſt in una parte corporis in qua non eſt alia. z 8 10
Anima expanditur ꝑ totum cõrpus ut animal ubiq; cor/poris. z 8 10
Aia diuidiẽ per corpus quia extẽdiẽ per illud. z 8 10
Anima q̃uis expanditur per membra non tamẽ ipſa diui/ditur. ſed eſt ubiq; indiuiſa/ ſiqdẽ perfecta. z 8 10
Aia diuidiẽ ſecũdũ tactũ ſed minus euidẽter. z 8 10
Animæ uires indigẽt locis non ut inexiſtant, ſed ut operẽ/tur in illis. z 10 12

	Lib.	cap.	fol.
Anima aptat membrũ operationi.	2	10	12
Anima nõ cõponit̃ ex uirtutibus.	2	10	12
Anima eſt ſimplex.	2	10	12
Anima cõtinue imitit uires partibus corpis.	2	10	12
Aiæ uires iſunt mẽbris nõ ut locis/ſed ut ſignis.	2	10	12
Anima cõtinet corpus/nõ continet̃ ab eo.	2	10	12
Anima eſt cauſa corporis.	2	10	12
Aia nõ ineſt corpori ut accidens ſubiecto.	2	10	12
Anima ſeparat̃ a corpore reſoluto.	2	10	12
Aia non eſt incorpore ut totum impartibus.	2	10	12
Aia nõ eſt incorpe ut forma i materia pria.	2	10	12
Anima eſt prius corpore.	2	10	12
Anima facit formam in materia prima/ perficitq; cor//pus.	2	10	12
Anima regit humores aptatq; corpis formã.	3	1	13
Anima eſt cauſa efficiens aialis.	3	1	13
Animalia quedam ſunt ſanguinea/quedam ſunt exan/guia.	3	1	13
Animalia quedam carent ſpiratione.	3	1	13
Anima nõ reddit corpus maius.	3	1	13
Anima ablata non minuit corpus.	3	1	13
Anima non eſt reſolubilis.	3	1	13
Anima penetrat corpus.	3	1	13
Anima nõ eſt diuiſibilis impartes.	3	1	13
Anima penetrat corpus totum non incidendo/ſed uir/tute.	3	1	13
Anima non eſt ſpiritus refrigeratorius.	3	1	13
Anima non fit ex commixtione naturarum.	3	4	14
Anima cauſata eſt ab intellectu.	3	4	15
Aia agit i materiã/prima media natura cœleſti.	3	4	15
Anima agit formã in materia.	3	4	15
Anima ſeruat formam in materia.	3	4	15

Lib.cap.fol.
Anima agit per uirtutem ab intellectu. 3 4 15
Anima agit reſpiciendo Deum. 3 4 15
Agens uerum eſt actus abſolutus eſſentia ac ſapientia per ſectiſſima. 3 4 15
Anima eſt Ens potentia/quia eſt producta. 3 5 16
Anima nō eſt ſpiritus neq; corpus aliqd. 3 5 16
Anima non eſt harmonia. 3 5 16
Anima eſt prior compoſitione corporis. 3 5 16
Aia facit compoſitionē corporis aptam. 3 5 16
Anima dominatur corpori. 3 5 16
Anima prohibet corpus operari ſecundum naturam cor/poream. 3 5 16
Aia eſt actus corporis/ſed nō q̄tenus ē corpus. 3 6 17
Anima eſt actus ſeparabilis. 3 6 17
Anima eſt actus perficiens corpus. 3 6 17
Anima non eſt perfectio corporis/alioquin foret diuiſi/bilis. 3 6 17
Aia nō eſt pfectio unius mēbri. 3 7 19
Anima hēt opationes contrarias corpori. 3 7 18
Anima habet operationes inorganicas quas exercet con/templando incorporalia. 3 7 18
Animæ eſſentia ſupereſt corupto corpore. 3 7 18
Anima eleuatur in uigilia/ſed precipuæ in ſommo pro/pter ceſſationē operationū. 3 7 18
Anima eleuata aduerſatur corpori. 3 7 18
Anima cōmunicat bonos mores corpori. 3 7 18
Aia primo eſt informis/tantūq; apta formari. 3 7 18
Anima humana cognoſcit formas corporales per propri am rationem. 3 7 18
Aialibus ſenſoria & ſenſus tributi ſunt ſimul. 5 2 24
Animæ anteq̄ deſcēdant ad inſtitutionē animaliū ſunt ſen/ſitiuæ ſenſu intellectiuo. 5 2 24

	Lib.	cap.	fol.
Aiæ corpi alligate ſunt ſenſitiuæ ſenſu corpali.	5	2	24
Aia rõnalis repellit actionẽ morbi ac mortis.	6	3	29
Anima rationalis agit in ſenſualem ſi nacta ſit fidẽ in Au/tore primo.	6	3	29
Anima nobilis liquit mundum ſuperiorem ut inferiora formet & reget.	7	1	31
Aia rõnalis iuncta materiæ & ſordibus Ingnata melius diſcernit corporeas ſubſtãtias ꝙ abſtractas.	7	1	31
Anima corporeis nexibus reſoluta ſi ſit mũda dr̃ fœlix In/tuendo ſtatum Entiũ ſpiritaliũ.	7	1	31
Anima munda redit̃ pfecta a uitiis depurata / & diſcernit utriuſq; mundi conditionem.	7	1	31
Aia pellago materiæ ſubuerſa ex predominio ſenſus iugiter ab itellectu diuino illuſtrat̃ & purificat̃.	7	1	31
Anima deſcẽdit in hæc iſeriora ad oſtẽdẽdũ potẽtias actiones nobiles uiæ.	7	1	31
Aia anexa corpori ẽ ignobilior ꝙ ſepata.	7	5	33
A ia intellectiua ẽ media inter duos mũdos.	7	5	33
Anima eſt de numero ſubſtãtiaꝝ diuinaꝝ, ſed finis earũ & principiũ naturaꝝ ſenſibiliũ.	7	5	33
Anima mundo inferiori anexa continet influxum ſubſtãtiarũ diuinarũ.	7	5	33
Anima infundit corpori uires ſuas & ſepius aufert ſordes corporeas.	7	5	33
Anima illuſtrat magis inferiora corporum quam exte/riora.	7	5	33
Anima conſpicata ſinceritatem corporis/ imprimit mi/randas operationes actiuas.	7	5	33
Anima inexiſtens corpori maturat receſſum a corpore & permutationem eius.	7	6	34
A ia ſuſcipit formã ab Intellectu ſupno diuio.	7	6	34
Aia patit̃ p accidens corpori alligata.	7	7	36

Lib.cap.fol.
Anima Intellectiua eſt qđ perpetuum & mobile quale Cœlum. 7 7 35
Anima ad ſupernos regreſſa deſpicit inferiora quoniam ſunt corruptibilia. 7 8 35
Anima a uitiis emerſa ſpernit inferiora. 7 9 36
Aĩa uitiis ſubmerſa non ſpeculaẽ ſupiora. 7 9 36
Anima uniuerſalis regit ſine labore / particularis cum la/bore. 7 10 36
Anima indiget cogitatione ad intelligendũ/ quoniam pe/lago materiæ mergiẽ. 7 10 36
Anima cum deſerunt ſtatũ eternoꝝ non aſſequ iẽ ſenſibile/ ignorat ſe ammotã a caritate perfecta. 7 10 36
Anima dum aduenit corpori induit amorem permutabi lem & imbecilem. 7 10 36
Anima a corporeis uinclis reſoluta Deum cõtemplans/ uiuit abſq; pœna/afflictorioq; dolore 7 10 36
Anima uniuerſalis eſt ratio formatrix omniũ eoꝝ ut pote prouidentia diuina in toto orbe diffuſa. 8 1 37
Anima uniuerſalis in qđlibet corpore ſimplici agit ignem ſenſibilem. 8 1 37
Animalia ab elementis genita Indicant ꝙ elementa ui/uant. 8 1 37
Animalia genita in igne ſunt inſenſibilia propter eius ſub tilitatem & leuitatem. 8 2 37
Animalia genita in aere ſunt euidẽtiora & maiora q̄ geni/ta in igne. 8 2 37
Animalia aquea ſunt manifeſta. 8 2 37
Animalia ſupiora nõ patiunẽ ab inferioribus. 8 2 37
Animalia ſupiora agunt in inferioribus. 8 2 37
Animal nõ corrũpitur niſi particulari aĩa exuaẽ. 8 2 37
Animalia in cœlo exiſtentia ſunt nobiliora inferiori/bus. 8 3 38

Animalia Cœleſtia ſunt omnino immortalia. 8 3 38
Aialia īferiora ſunt alterabilia & corruptibilia. 8 3 38
Anima quæ ſpeculatur/format ſibi ueritatem ex particula/ribus. 8 6 39
Animus unitus corpori indiget promouente uidelicet Intellectu agēte tū per ſe/tum p obiectū. 9 1 42
Animus unitus corpori impedit̄ a pfecta intellectiōe ſub/ſtantiarū ſpiritaliū q̄ prius potiebatur. 9 2 42
Animus cōiunctus nō intelligit ſubſtātias abſtractas ſpe/culatiōe momētanea/qm̄ nō ſine cogitatiōe. 9 2 42
Animus unitus intelligit eadē potentia q̄ prius ſeparatus ſed nō eodē mō diſpoſita. 9 3 42
Animus tum in cœlo/tum in orbe infimo meminit eorū q̄ nouit inſuperno/ac uiceuerſa/niſi ꝙ haud ſeruat me/moriā in orbe ſuperno eorū q̄ iam diu prenouit in orbe infino. 9 4 43
Animus hēt quidē memoriā inorbe ſuperno ſed eam nō exercet euidenter. 9 4 43
Animus facile reminiſcitur ſupernoꝝ. 9 4 43
Animus deſcendens in definito loco ſubſiſtit neq̄ uſq̄ ad infimū corpus delabitur. 9 4 43
Animi ſtellares non habent ſcientiam acquiſitam a rebus inferioribus. 9 5 43
Animi humani memoria eſt cum diſcurſu. 9 5 43
Animi cœleſtes habent memoriā infuſam. 9 5 43
Animi ſtellares ſemp intuentur obiectum preſens uideli/cet Deum mundumq̄ ſupernū. 9 5 43
Animus q dediſcit patitur impreſſionē. 9 5 43
Animus ſtellaris ſemp noſcit qđ noſcit nō aūt ſub aliqua differentia temporaria. 9 5 43
Animus ſtelle non tranſfertur ab illa ſtella ad aliquā altā partem. 9 6 43

	Li.	cap.	fol.
Animus rõnalis eſt Ens tertium.	10	2	47
Anima ſenſualis eſt Ens quartum.	10	2	47
Anima uegetatiua eſt Ens quintum.	10	2	47
Anima rõnalis propter imperfectionem indiget diſcurſu & memoria.	10	3	47
Anima rõnalis caret exploratiõe diſcurſoria.	10	3	47
Animaꝝ rõnaliũ q̃dã ſuſcipit lumen gradus primi/ q̃dam gradus ſecũdi/ q̃dam gradus tertii.	10	6	49
Anima hauriẽs lumẽ gradus primi eſt ſimilis ſpeciebus demonicis/utpote perfecta ſpeculatione uera & proba actione.	10	6	49
Aĩa hauriẽs lumẽ gradꝰ tertii ẽ errõea & uitioſa.	10	6	49
Animæ aliæ ac naturæ recipiunt lumen diferenter / ſecundum trium gradũ uarietatẽ.	10	6	49
Anima rationalis eſt ſimulacrũ intellectus agentis ac tanquam uerbum expreſſum eius.	10	6	49
Anima adiuta ab intellectu agente influit in reliquas inferiores ſubſtantias.	10	6	49
Anima fit ab intellectu agente/nõ per extraductionẽ eius potentiæ ab eo.	10	6	49
Anima rõnalis hic utitur cogitatione.	10	7	49
Anima rõnalis p̃ficit animã ſenſualem.	10	7	49
Anima rationalis excitatᷣ a ſenſuali ad ſpeculandum principia.	1	7	49
Anima rationalis nõ recipit uniuerſalia ab intellectu agẽte niſi excitaretur a ſenſuali.	10	7	49
Anima rationalis non cognoſcit uere ſubſtantias ſeparatas non enim niſi ratione exemplari cogitatuꝗ imaginario.	10	7	49
Anima rõnalis eſt Intel.poſſ.ſeu materialis.	10	8	50
Anima rationalis non abſtrahit formas a ſenſibilibus ſine excitatione animæ ſenſitiuæ.	10	9	50

	Lib.	cap.	fol.
Aia rõnalis unioẽ cũ ſenſitiua fit imaginatiua.	10	9	50
Anima rõnalis amat ſenſitiuam.	10	9	50
Anima ſenſitiua hoīs amat ſubiũgi rõnali.	10	9	50
Anima ſenſitiua nõ ſeruať niſi p rõnalẽ.	10	9	50
Anima rõnalis & anima ſenſiuua mutua indigẽtia iunctæ unione ſubſtantiali cõſtituunt hominẽ.	10	9	50
Anima rõnalis ſeruať ab intellectu agẽte.	10	9	50
Anima ſenſualis uegetaliſq; nõ ſeruanť in agẽte poſt mortem animantium.	10	10	50
Anima rationalis ſubſequitur inſeparabiliter Intellectũ agentem.	10	11	51
Anima rationalis abſtrahit ſenſibilia per Intellectũ agentem.	10	11	54
Anima rationalis eſt media inter Intellectũ agẽtem & naturam.	10	15	54
Anima rationalis continet tres potentias.ſ.uegetatiuã ſenſitiuam ac intellectiuam.	10	15	54
Anima rationalis quando intelligit Deum eſt Ens unius orbis.	10	15	54
Anima rationalis quando intelligit ſe ipſam eſt Ens medium inter duos orbes.	10	15	54
Anima rationalis eſt longe inferior Intellectu agẽte, q̃ Intellectus agens deo.	10	16	55
Anima rõnalis eſt primũ Ens mobile.	10	16	55
Anima rationalis eſt colocata a Deo inconfinio utriuſq; mundi.	10	16	55
Anima etiã rõnalis fit ab intellectu agente.	10	17	56
Anima uniuerſalis eſt magis cã q̃ pticularis.	10	17	56
Anima rõnalis etiam hẽt rationes ſeminarias indiuas ſuorum inferiorum.	10	17	56
Anima rõnalis agit recipiendo influxum a formis Intellectus agentis.	10	17	56

Lib.cap.fol.
Anima rationalis eſt numerus ſecundum imitationē In-
tellectus agentis. 10 18 58
Anima mouetur appetitu proprio ad Deum ut ſimulacrū
ad Archetypum. 10 18 58
Aīa ſpeculādo orbē intellectiuū fit pulchrior. 11 4 62
Aīus auerſus ab orbe ītellectiuo fit deformis. 11 4 62
Anima cœleſtis eſt pulchra. 11 4 62
Anima cœleſtis maxime tribuit pulchritudinem ſuam pla
netæ uenereo. 11 4 62
Animus corrupto corpore nō corrūpitur. 12 1 63
Aīus Indiget corpore/ ut artiſex inſtrumento. 12 1 63
Anima cū uiribus ſequit̄ cōplexionē corporis. 12 1 63
Anima aptat ſibi corpus ad operationes. 12 1 63
Anima humana eſt nobiliſſima animaꝝ. 12 2 64
Anima humana ſibi fecit unum organū aptum ad multa
opera pro multis organis uidelicet manus. 12 2 64
Anima brutalis dedit ſuis aialibus tum organa ad opportu
nitatem operationum. 12 3 64
Anima brutalis dedit ſuis animalibus inſtinctus expedien-
tes ad tutelam. 12 3 64
Anima dedit homini pro multis organis corpus uerſa-
tile. 12 3 64
Anima dedit homini pro inſtinctu naturali docilitatem
artium. 12 3 64
Anima non habet aliquā formā naturalē in corpore uelan
tem uelut ꝗ tectoria. 12 3 64
Anima ſi talē formā haberet nō reciperet aliā. 12 3 64
Anima eſt parata ad omnes formas ſenſibiles recipiendas
abſtrahendo. 12 3 64
Anima rōnalis eſt locus formaꝝ. 12 3 64
Aīa rōnalis opatur abſq; organo corporali. 12 3 64
Anima humana utitur organo ad quādam operationem

	Lib.	cap.	fol.
ut ad orandum lingua.	12	4	65
Aia humana nõ utit organo ad diſcurſum.	12	4	65
Anima humana non utitur organo ad conceptum principiorum.	12	4	65
Anima rationalis eſt ſimplex cum ſit capax formarũ ſimplicium.	12	4	65
Anima rationalis eſt æqualiter capax formarum ſimplicium.	12	4	65
Anima rationalis in infinitum diſcit.	12	5	65
Anima rationalis non eſt formata a creatione ſed formabilis ſcientia.	12	6	66
Anima rõnalis eſt talis per diſciplinabilitatẽ.	12	6	66
Anima eſt aduena corpori/ habetq; orbem ſupernum ut proprium.	12	6	66
Anima rationalis eſt incoruptibilis.	1	6	66
Anima comprehendit per multas potentias multa differentia.	12	6	66
Anima eſt aduenticia elementis.	12	11	69
Anima eſt naturalis cœlis.	12	11	69
Anima eſt forma non materia.	12	13	70
Anima non fit ex corporibus cõmixtis neq; a cõmixtione/ ſed in cõmixtione ab extrinſeco agẽte.	12	13	70
Anima cognoſcit multa q̃ nõ ſunt corpora.	12	13	70
Anima nõ eſt ſimulacrũ a materia expſſum.	12	15	72
Anima aduerſat naturæ corporis.	12	15	72
Anima nõ eſt corpus ẽt ſubtiliſſimũ.	12	16	72
Anima eſt nobilior omni corpore.	12	16	72
Aia eſt cõtentoriũ corporis/ nõ corpus aiæ.	12	16	72
Anima nõ eſt ſpiritus æthereus.	12	17	73
Anima habet uarias operationes.	12	17	73
Anima non querit impoſſibile neq; nõ inuenibile/ neq; deſiderat habitum.	12	18	74

	Lib.	cap.	fol.
Anima non ſentit niſi retulerit Iudiciū acceptū per ſenſum ad Intellectū agentē/ atq; hic uiceuerſa retulerit ad Animā/ab hac adhuc ēt ad ſenſum.	12	20	75
Aius ſemp optat influxū ab Intellectu agēte.	12	21	75
Animus mundatus aſcēdit ad formas ſupnas. Iungiturq; Intellectui agenti & Animæ uniuerſali.	12	22	76
Animus hic recipit particularia non ſine uniuerſalitate.	12	12	76
Aia rōnalis pfecta ē domina orbis īfimi.	12	22	76
Anima rationalis digreſſa a corpore ſpeculatur ueritatē orbis ſuperni.	12	22	76
Aia rōnalis ē beata ſpeculādo orbē ſupnū.	12	22	76
Anima uniuerſalis operando reſpicit intellectum agentem.	13	7	81
Aia uniuerſalis nō eſt una abſolute.	13	2	78
Anima perpetuatur influxum ab intellectu agente licet finitum.	13	3	78
Anima reddit circulariter ad orbē ſupernū.	13	4	79
Aia uniuerſalis facit formā in materia ſimplici.	13	6	80
Anima facit naturam opus mobile.	13	7	81
Anima uniuerſalis factura naturā reſpicit Intellectū agentem.	13	2	78
Anima mota ad Intellectū agentem aſcendit/& ad naturā deſcendit.	13	7	81
Aia relinquēs ītellectū agētē relinqt ab eo.	13	7	81
Anima obſequens appetitui ſenſitiuo facit bona particularia.	13	7	81
Aia facit gradus pprios ſingulis naturalibus.	13	8	82
Anima non poteſt tranſferre rem unam a gradu ſtatu alterius.	13	8	82
Anima uegetatiua eſt nobilior ſenſitiua.	13	8	82
Anima unit cū ſpecula Intellectu agētis.	14	1	83

	Lib.	cap.	fol.
Aia in regiõe gñationis afficit̃ ſenſitiua i actu.	14	3	84
Aia in orbe ſupno nõ eſt ſenſitiua impotentia.	14	3	84
Aiæ potẽtia actuat̃ hic inferius & ignobileſcit.	14	3	84
Anima in regione Intellectuali nõ ſentit.	14	3	84
Anima eſt forma corporis cuiuſq; uiuentis.	14	4	85
Anima aliud corpus q̃ hominis ingreſſa nõ dicitur intel/lectiua.	14	4	85
Animæ rõnalis ꝓprium opus eſt intelligere.	14	4	85
Animæ uegetatiuæ & ſenſitiuæ habent rationes uiuam agentes.	14	4	85
Anima rõnalis anteq̃ inſit corpori poſſet dici homo pro/prius.	14	4	95
Anima corpori adueniẽs induit formã alterius hominis ut pote ſenſibilis/ & pro uiribus imitatur ueri hominis ſimulacrum.	14	4	85
Anima ſeparata a Corpore eſt perfectior q̃ corporeis uin/culis alligata.	14	4	85
Anima rõnalis eſt forma hoīs ſenſibilis.	14	4	85
Anima intellectiua a corpore ſeparata eſt tanq̃ ultima in/telligentiarum & hominis quodammodo primi ueri ac diuini exemplar.	14	4	85
Aia rõnalis cõmitat̃ ſenſualẽ & illi dat uitã.	14	5	86
Anima intellectiua poteſt eſſe abſq; uegetatiua & ſenſiti/ua.	14	5	86
Anima intellectiua ſeparata a Corpore uerius intelligit q̃ ei anexa.	16	6	86
Animæ Cœleſtes ſunt immateriales & ex conſequenti ani/malia.	14	7	87
Amor conſequitur intellectionem.	10	17	53
Amor ſiquidem faſcinati eſt fixus.	6	5	30
Apetitus innatus dominãdi excitat hoies ad irã.	6	5	30
Artificiũ eſt nobilius in artifice q̃ in opere.	4	4	20

Lib.cap.fol.

Autori primi eſſentia eſt ipſiſſima pura plena luce hono/re altitudine oīum nobiliſſima. 4 4 20

Ars reſpicit intellectum & imitatur naturam inquantum poteſt. 4 4 20

Artifex qui ſumit a natura ſimulacrum reddit opus ſuum pulchrior. 4 4 20

Archana ſcientiarum ſunt diuinitus reuelata potius ꝙ hu/manitus inuenta. 4 6 23

Autor oīum cauſaꝝ eſt productile primū. 5 4 25

Autor primus puriſſimus produxit intellectū perfectum actu ſine potentia mixta. 5 6 27

Autor qui unicus extat oīa opa pfecta pducit. 7 1 31

Autor primus intellectum produxit deditq; ei propriam operationem. 7 4 39

Autor primus continet ſubſtantias Intellectuales ſimul cū Intellectu. 7 4 39

Autor primus Animam in ſuo gradu perfectā unico mo/mento produxit in actum. 14 1 83

Autor primus creauit unico momento hominem Intel/lectualē cū omnibus pfectionibus ſuis. 14 2 83

Autor primus creauit hominem ſenſibilem ſucceſſu tem/porario. 14 3 83

Autor primus eſt omnino unus / eſſentiaq; illius eſt eadē cum exiſtentia. 14 7 87

Bonum quodlibet ex quo eſt. 1 6 4

Bonum diuinū eſt incorruptū & inretentū. 2 6 8

Cauſa corporis eſt incorporea. 12 13 70

Cauſa poteſt exiſtere ſine cauſato. 12 16 72

Cauſa prima fecit eſſentias itellectuales effectrices forma/rū accidētaliū generabiliū & coruptibiliū. 7 3 32

Cauſa eſt ꝗ facit aliqđ proportionatum. 10 17 56

Cauſa & cauſatum ſunt ſimul natura. 10 17 56

Lib. cap. fol.

Cauſa utitur cauſato p q̄dam proportionē cū ea ſine qua non eſt cauſa. 10 17 58

Cauſata ſunt euitanda /cauſæ occultæ/ipſaꝗ agens adhuc occultius. 5 4 25

Calor elemētaris pluribus aīalibus dominat̃. 3 1 13

Capacitas creaturarū eſt ſecūdū gradū. 10 6 49

Centrum dicitur ꝙ omnes lineæ circuli ſunt reuertiles In idem ortæq; ab eo. 4 4 20

Cœleſtes res ſunt ſimplices & incorruptibiles. 8 3 38

Cœloꝝ pars una differt ab alia. 9 5 43

Cœlum mouet̃ ſecundū materiam & mouet ſe ſecundū formam. 10 17 56

Cœli motus nō ē principiatus neq; termiatus. 14 11 69

Cœli motus non eſt aliud a mobili ſed ipſum met mobile. 14 11 69

Cœleſtes Eſſentiæ ſunt incorruptibiles & indeficientes. 14 11 69

Circulus eſt maioris capacitatis q̄ aliæ figuræ. 4 4 20

Corpus eſt Animæ locus & carcer. 1 5 4

Corpora nō recipiūt opationes Aiæ æqualiter. 2 3 6

Corpora inferiora ſunt defuncta/ſecundarieq;. 2 6 8

Corpora operant̃ nō p ſe/ſed p qualitatē. 3 1 13

Corpus eſt minuibile ablata parte. 3 1 13

Corpus additū alteri fiet maius. 3 1 13

Corporū naturalia agunt ui interna non externa ac ſuperficiaria. 7 3 33

Corpus illud differt a cauſa prima qđ eſt ineptius ad recipiendum Animæ influxum. 7 7 35

Corpora ſtellaria gubernantur a cauſa prima ſine tempore. 7 7 35

Corpus eſt organum Animæ coniunctum. 12 1 63

Corpus eſt quantūuis optimæ coniungatur Animæ non

tamē in/

tamen inſeparabiliter. 12 1 63
Corpus nō eſt ꝑpetuū quia eſt cōpoſitū. 12 1 63
Corpus eſt inſtrumentum animi non ſempiternum/ ſed temporarium. 12 1 63
Corpus eſt unum conſiſtitq; per animā. 12 1 63
Corpus operatur multa per Animam. 12 1 63
Corpus humanum eſt nobiliſſimum Corporum inferiorum. 12 2 64
Corpora ſimplicia ſunt Animata per animam uniuerſalem/per quā Deus agit. 12 12 70
Corpora impatibilia non cōſtituunt mixtū. 12 12 70
Cogitatio eſt media inter Intellectū & ſenſum. 2 6 8
Cogitatio inclinatur ad intellectū & ſenſum. 2 6 8
Cogitatio non ſeruat perfectæ aliquid ſine Intellectu & ſenſu. 2 6 8
Cogitatio eſt quedam memoria. 2 7 9
Cogitatiua trahit ſenſibilia ad aliā diſpoſitionē. 2 9 10
Cogitatiua ꝑducit ſenſibilia ad Intellectū/hæ uirtutes ſunt ſpiritales & operanē ſine organis māiſeſtis. 2 9 10
Cogitatio adminiculatur ad ea quæ nundum exiſtunt faciendа. 5 2 24
Cōditor prius ē Autor mūdi motor imobilis. 4 3 20
Conditor primus non indiget cogitatione ad gubernandum tum inferiora ꝙ ſuperiora. 5 2 24
Compoſitio nō dominatur corpori. 3 5 16
Compoſitio non prohibet corpus operari ſecundum naturam corpoream. 3 5 16
Cōpoſita ſunt media inter materiā & formā. 13 6 80
Contemplans orbis ſuperni pulchritudinē fit pulcher / ut ſpectans rubedinē fit rubeus aliquo mō. 11 1 60
Contentum prius nō pōt addi cōtinēti. 10 12 52
Continens eſt prius dignus ꝙ cōtento. 10 16 55

	Lib.	cap.	fol.
Creatio non eſt in tempore.	1	7	5
Creatio inqua menſura fiat.	1	7	5
Creatio qualis.	3	4	15
Creatum primum ſuſcipit a Deo influxum refunditq̨ aliis Entibus.	10	1	46
Creatū q̄to ē diſtātius a Deo tāto ē ignobilius.	12	19	74
Creatū eſt poſterius creante q̨ eſt oino unus.	14	7	87
Creatum non decet eſſe unum & abſolutum par crea/tori.	14	9	88
Cum a materia a Deo producta aufertur una forma ſuc/cedit altera.	4	2	19
Cunctis animantibus eſt a natura tributum ut ſe a noxiis tueantur.	5	1	24
Cum Animæ rationali inſunt uirtutes/inſunt etiam mun do intellectiuo.	12	18	74
Deus eſt unus/Autor uitæq̨ mundi.	1	6	4
Deus eſt ſumme bonus.	1	6	4
Deus ē Autor Intellectus agētis/Aiæ & naturæ.	1	6	4
Deus inſpirat uitam Intellectui/agenti/ſecundo Animæ tertio naturæ.	1	6	4
Deus Creat non intempore.	1	7	5
Deus ex ſe ſeruatur.	2	5	8
Deus intelligit res adhuc altius q̄ Intellectus.	2	6	8
Deus ſeruat omnia in Intellectu.	2	6	8
Deus educit Entia in Animā medio Intellectu/ in naturā media Aia/in mūdū inferiorē medio utroq̨.	2	7	9
Deus autor intellectus cauſa rerum eſt/ex cōſequenti Au tor earum.	2	7	9
Deus nō indiget ſcientia creaturarum.	2	7	9
Deus ſcit uere creaturas q̨a eas uere creauit.	2	7	9
Deus cōſtituit Intellectū eſſe procreatorem aliarum crea/turarum.	3	2	4

	Lib.	cap.	ſol.
Deus creauit Intellectũ medio uerbo cõagẽte.	3	2	14
Deus eſt Autor omnium cauſarum & ꝙ exiſtant & ꝙ cauſent.	3	2	14
Deus facit omnes Creaturas / utranqꝫ mediante / altera inmediate.	3	2	14
Deus eſt inalterabilis/quia improductilis.	3	3	5
Deus eſt neceſſarius ex ſe.	3	3	15
Deus eſt Ens uerum.	3	3	15
Deus eſt Ens ſupra Ens.	3	3	15
Deus nõ eſt imaginabilis eſſe impotẽtia.	3	3	15
Deus eſt Ens abſolutiſſimũ.	3	3	15
Deus nõ cõuenit creaturæ in aliquo cõmuni.	3	3	15
Deus eſt prius qđlibet etiam proximo.	3	3	15
Deus deſcribitur ꝑ Ens neceſſarium.	3	3	15
Deus ſcit oia ſimul ſub una rõne imotus.	3	3	15
Deus ſcit oia quatenus eſt Autor oium.	3	3	15
Deus intelligendo ſe/creat.	3	3	15
Deus eſt ſumus actus.	3	3	15
Deus inſeuit intellectui rerum productibilium uniuerſitatem.	3	4	15
Deus eſt Ens bonũ abſolutiſſimũ & neꝗ.	3	4	15
Deus eſt nouator omnium alioꝝ.	3	4	15
Deus agit per eſſentiam.	3	4	15
Deus creat intelligendo ſe ipſum.	3	4	15
Deus agit momento.	3	4	15
Deus exiſtit per ſe.	3	4	15
Deꝰ ꝑduxit oẽs creaturas/dirigit/ſuat moueꝗ.	3	4	15
Deus eſt omnium primus.	3	4	15
Deus eſt Autor exiſtendi & agendi.	3	4	15
Deus creat & perficit.	3	4	15
Deus icohat:firmat:& terminat unico momẽto.	3	4	15
Deus creauit uniuerſum ſine alia cauſa excitante precipiẽ			

Lib. cap. fol.
te ue. 3 4 15
Deus eſt agens uerum. 3 4 15
Deus eſt actus indiminutus. 3 4 15
Deus eſt Autor tranſlati ex potentia ad actũ. 3 5 15
Deus eſt idea ſupna/lux lucum/Entitas Entiũ. 4 1 19
Deus eſt deſiderũ ſui ipſius. 4 1 19
Deus eſt principium per quod omnia exiſtunt ac permanent. 4 1 19
Deus eſt appetibile/qđ oĩa naturaliter appetũt. 4 1 19
Deus eſt omnino immobilis/omnia mouens motu/per quem cuncta exiſtunt. 4 1 19
Deus eſt cauſa omnium. 4 3 20
Deus nõ hẽt Autorẽ ſocialem ſuperiorẽq;. 4 3 20
Deus eſt oĩ Aĩa excelſior ac ſublimior. 4 3 20
Dei magnitudinem ac ſublimitatem narare nec attingere poſſumus. 4 3 20
Dei eſſentia excedit omnia. 4 3 20
Deus producit Animam intellectiuam & ſingula generabilia. 4 3 20
Deus eſt Sphera cuius centrum eſt ubiq;/circunferentia uero nuſq̃ ac indimenſile. 4 4 20
Dei ĩtellectus eſt æternus nõ tẽporarius qm̃ ei nõ ineſt inquiſitio rõnalis neq; Intellectus poſſibilis. 4 6 20
Deus cõſtituit aĩabus uaria ſentiendi organa. 5 2 24
Deus nõ agit per deliberationẽ cogitationemq;/ alioquin haberet aliquid prius ipſo. 5 2 24
Deo nõ eſt aliqd prius/ſed ipſe ẽ Ens primũ. 5 2 24
Deus creando rem non cogitat / Ideo illam incohans ſimul producit illico. 5 6 27
Diſpoſitiones mũdi inferioris ꝓueniũt neceſſario a ſuperiori/ꝑ accidẽs tamẽ recipiunt. 6 1 28
Diſpoſitiones ſtellaꝝ in mundo ſuperiori ſunt ſed unum

Lib.cap.fol.

variātur in iſtis inferioribus. 6 1 22

Deus cum intellectu produxit Animam cuius uirtus influit Corpori. 7 3 32

Deus eſt lux qua unumq̄q; exiſtit & p̄ſiſtit. 8 1 37

Deus eſt cā effectrix ignis & uita q̄dā ignea. 8 1 37

Deus eſt ſummus gloria ut perfectione. 10 1 46

Deus eſt ſumme perfectus arguitur ex eo ꝙ perficit omnia alia. 10 1 46

Deus perficere omnia alia arguitur / quia omnia talia efficit. 10 1 46

Deus facit utraq; elementa creati / uidelicet materiam & formam. 10 1 46

Deus influit ſingulis Entibus pro capacitate ſecundum gradum. 10 1 46

Deus eſt Ens primū prioritate Creationis. 10 2 47

Deus influit mūdo ſpiritali per ſuū uerbū / p mūdū ſpiritalem influit Cœleſti / p Cœleſtē elemētario. 10 4 48

Deus eſt Autor eſſentiæ q̄a eſt eſſentia uera. 10 5 48

Deus Intellectus ab āīa rōnali intellecto mūdo ſenſibili / intelligibili / maximæ aūt agente. 10 11 51

Deus neq; ſuperfluo neq; deficienter agit. 10 12 52

Deus eſt ſapiens potens & liberalis. 10 12 52

Deus Creauit uniuerſum ſecundum preſcriptum ſapientiæ bonitatis poteſtatiſq; ſuę. 10 13 52

Deus continet in Eſſentia oē Ens uniuerſi. 10 13 52

Deus eſt infinitus. 10 13 52

Deus produxit mentem ſuam. 10 13 52

Deus īſeruit uerbo ſuo oīu3 Creaturaꝝ rōnes, 10 13 52

Deus intelligendo Creaturam nihil creat. 10 15 54

Deus & intellectus agens coniunguntur īmediate unione inexcogitabili magis q̄ ipſe Intellectus agens & Anima rationalis. 10 16 55

Deus indidit ſeminarias rõnes omnium creabilium in/ Intellectu agente. 10 16 55
Deus non eſt proprie cauſa creature/qm̃ nõ habet proportionem ad eam. 10 17 56
Deus creat ſine exemplo exteriore. 10 17 56
Deus fecit uerbum Creatum/eſſe cauſam aliarum Creaturarum. 10 18 58
Deus eſt unus unitate ſuperiore ad naturalem numeralẽ & ſpiritalem. 10 18 58
Deus non multiplicatur per multitudinem rationum exẽplarium. 10 18 58
Deus eſt unum uerum. 10 18 58
Deus illuminat Inquirentem illum. 10 19 59
Deus ex Creaturis prio ĩtelligit ĩtellectũ agẽtẽ. 10 19 59
Deus creat plura per Intellectum agẽtem medium q̃uis ſit unus uere. 10 19 59
Deus mouet omnem creaturam per deſiderium ſui im/ miſſum. 10 19 59
Deus creauit ſpiritus abſq; tempore. 10 19 59
Deus ẽ autor ſpũu; ut corpꝰ umbre emanãtis. 10 19 59
Deus alia Intellectione quã conſultoria Creauit intelli/ gentias. 11 3 61
Deus protectione ſeruat intelligentias. 11 3 61
Deus uocatur lux/quoniam eius eſſentia non poteſt in ſe ipſa qualis eſt/a nobis intelligi. 11 3 61
Deus intelligitur a nobis abſtractione negationeq; a Creaturis. 11 4 61
Deus ſeruat orbem ſupercœleſtem: Is Cœleſtẽ: hic autem terrenum. 11 4 61
Deus ẽ ĩfinitus potẽtia: bõitate ac pulchritudĩe. 11 4 61
Diſcurſus eſt opatio ꝓpria Animæ rõnalis. 12 7 67
Deus creans Animã/Creauit materiã. 12 12 70

	Lib.	cap.	fol.
Deus non agit in inferiora niſi per Intellectum agentem & animam rationalem.	12	12	70
Deus hēt uirtutes pfectiores q̄ Intellectus.	12	12	74
Deus eſt Autor uirtutum.	12	18	74
Deus neq̃ mouet̄ neq̃ quieſcit.	12	19	74
Deus proprie eſt ſupereſſentia.	12	19	74
Deus ineſt ſingulis Entibus pro capacitate.	12	19	74
Deus nō eſt ppetuus neq̃ tēporarius neq̃ locatus/ſed Autor perpetuitatis temporis & loci.	12	19	74
Deus creat per rationes inſe ipſo perq̃ alias rōnes inditas intellectui agenti.	12	21	75
Deus creauit primo Intellectum agentem.	13	1	77
Deus eſt ens unum uerum.	13	2	68
Deus ē ſupme pfectus, qm̄ nō idiget alio Ente.	13	2	78
Deus Creando reſpicit eſſentiā ſuam.	13	2	78
Deus non influit p motum ſenſibilem.	13	3	78
Deus ſeruat quamlibet eſſentiā ex ſe.	13	5	79
Deus ne unico qdē momēto deſerit eēntias reꝝ.	13	5	79
Deus eſt Autor omniū cauſaꝝ.	13	5	79
Deus nō eſt numerabilis.	13	5	79
Deus eſt unus abſolutiſſimus.	13	5	79
Deus excedit omne numeꝝ.	13	5	79
Deus nō eſt diuiſibilis ſecūdū ēt imaginationē.	13	5	79
Deus nō ē multiplex ſecūdū formas exēplares.	13	5	79
Deus eſt unus unitate ſeparata ab unitate numerali & ſpiritali.	13	5	79
Deus non numerat ſe ipſum nec aliud.	13	5	79
Deus eſt unus unitate abſtractiſſima.	13	5	79
Deus eſt uere unus quia nullum accidentarium adheret eius eſſentiæ.	13	5	79
Deus eſt abſtractus ab omni multiplicitate contingente Creaturæ.	13	5	79

Lib. cap. fol.
Deus creauit Intellectum agentem ſeruatorem aliarum ſubſtantiaꝶ ſeparatarum. 13 6 80
Deus ꝑ Intellectũ agentẽ creauit Eſſentias intellectibiles: Mathematicaſq; ac naturales uſq; ad ultimũ. 13 6 80
Deus cõſtituit Intellectum agentẽ procreatorẽ aliaꝶ Creaturaꝶ ſeruatoremq; eaꝶ. 13 6 80
Deus cõſtituit Animã uniuerſalẽ cauſam formaꝶ ſpecialium & corporalium. 13 6 80
Deus indidit Animæ appetitum formandi materiam primam informem. 13 6 80
Deus intelligendo unitatem ſuam creauit Intellectum agentem. 13 7 81
Deus ꝑficit abſolutas Animæ eſſentias. 14 1 83
Deus dedit ĩtellectui oẽs opatiões oportũas. 14 2 83
Deus creauit oĩa abſq; conſultatione. 14 7 87
Deus impoſuit mundo formas perfectas ac puras abſq; accidentibus. 14 7 87
Deus creauit mundum ſenſibilem ad ſimulacrum illius superni incoruptibilis. 14 7 87
Dei uirtus extẽdiẽ ad oĩa Q uom ſit infinita. 14 7 87
Dei potẽtia nõ eſt in loco nec deferẽ ad locũ. 14 7 87
Dei maieſtatẽ nẽo põt cõprẽdere nec intueri. 14 12 9
Dei pulchritudinẽ imẽſam ac luculentã ſpeculari nõ poſſumus qͣ ſenſus ꝑdominaẽ nobis. 14 13 9
Deus non creauit unam mundi partem dein alteram ſed ſimul uno momento. 14 15 92
Deus eſt ſapientiſſimus reꝶ Autor & ſubſtantia nobiliſſima ſupra alias. 14 15 92
Deus nõ preagnouit inſe ipſo res creandas ſed cogitans ſtatim creauit. 14 15 92
Deus creando aliquid non utiẽ inſtrumẽto/ſed ſtatim ſuo nutu creat formam nouam. 14 15 92
Ens

	Lib.	cap.	fol.
Eadem Anima numero non aptatur etiam ſubinde duo/bus corporibus.	12	1	63
Efficiens non inheret effecto.	2	10	12
Elementa ſunt ſimplicia admixta.	12	6	66
Ens creatus ſi ſuſcipit bonitate incrementum non dicitur imperfectum.	14	2	83
Entia orbis ſuperni fuerunt creata a uerbo primario qui eſt primus motor.	14	12	90
Entia orbis ſupni ſũt pura ĩcomixta & pfecta.	14	15	92
Ens mundi ſuperni eſt intemporariũ	2	2	6
Ens in actu mero eſt Ens neceſſariũ.	3	3	15
Entitas pendet a Deo ſeruaturq; ab illo & ad illud reuer/titur.	3	3	15
Ens ppetuũ nõ afficiẽ diſpoſitiõe tẽporaria.	9	5	43
Ens proximum Deo eſt capaciſſimum omniũ influxus ab eo.	10	1	46
Entia orbis ſuperni ſunt æterna quia proueniunt ab Auto re puro & momentaneo.	14	2	83
Entia quelibet corruptibilia proueniunt ab efficiente tem/porario.	14	2	83
Entium productorum a Deo perfectum exiſtit mundus planetarius ſiqdẽ eſt ꝓpinqor cauſæ primæ.	7	6	34
Entia Cœleſtia habent omnes perfectiones nec mutuo ſe corrumpunt.	8	3	38
Eſſentia eſt nobilior operatione.	3	7	18
Eſſentia diuina nunq̃ ſeparatur a uerbo ſuo/ ſed eſt ipſum uerbum.	10	11	51
Eſſentiæ orbis ſupni ſunt æternæ ſtabiles inerrãtes:ialtera/biles:imutabiles:idiſcordes mutuo ſe amãtes.	10	14	52
Eſſentia diuina eſt nullatenus diuiſibilis.	13	5	79
Eſſentiis ſpiritualibus quedam ſubſunt Cœleſtes ſpecies q/raꝝ operationes in illis apparent.	4	7	23

	Lib.	cap.	fol.
Eſſentiæ non eſt intromixta potentia.	5	6	25
Ex principiis cognoſcuntur concluſiones.	5	2	24
Faſcinator trahit aliquē quodammō inuitum ſicut bonus muſicus allicit audientem.	6	2	28
Finis qualis.	1	1	1
Finis primo intendit̄ poſtremo inuenit̄.	1	1	1
Finis gratia/ omnia operatur.	1	1	1
Finis eſt nobilior reliquis cauſis.	1	1	1
Finis ſapienti ꝓfigendus eſt ad cōſiderādū.	1	1	1
Finis ꝓfixio in ſcientia Iuuat ad cōſiderādū.	1	1	1
Finis eſt neceſſarius ſubſtantiis.	1	1	1
Formator materiæ eſt nobilior illa	1	6	4
Formæ reꝝ ſupnæ ſunt euidentes.	2	2	6
Forma nō exiſtit ſine materia.	2	10	12
Forma in materia eſt ſingularis & īſeparabilis a ſubiecto Cui ineſt/ q̄ ſi trāſmutaret̄ fieret diminuta.	4	4	20
Formæ artificiales proueniunt ab ea quæ ineſt Animo ar/tificis.	4	4	20
Forma artificialis ē bōa/ſed naturalis ē melior.	4	5	20
Formæ uniuntur abſtractione a materiis.	8	6	39
Forma una multiplicat̄ impſſione in materiis.	8	6	39
Forma uera eſt per quam res eſt id qđ eſt.	8	7	40
Forma quedam eſt ſubſiſtens quedam eſt inexiſtens ſub/iecto.	10	10	50
Forma Item q̄dam ſeruat̄ inagente ut radius /q̄dam non ſeruatur ut albedo.	10	10	50
Formæ ſuperne ſunt incorporeæ	10	18	58
Forma non ſubiicitur ſenſui.	11	1	60
Forma ſimplex eſt inreſolubilis.	12	4	65
Forma ſubſtantialis eſt nobilior materiā.	12	13	70
Forma eſt inalterabilis.	12	13	70
Formæ Cœleſtes ꝑ dominium in materiā fixionēq; ma			

teriæ ſub illis ſunt inalterabiles. 12 21 75
Formæ ſupercœleſtes nequeunt narari concipiq; a nobis propter imaginationem. 12 21 75
Forma in Animo eſt nobilior q̃ in Cœlo. 12 21 75
Forma Animi eſt cauſa Cœli. 12 21 75
Formæ Cœleſtes ſũt inorbe ſupno ſub ratione nobiliore q̃ in Cœleſti. 12 22 76
Formæ terreſtres uere ſunt inorbe ſuperno. 12 22 76
Formæ ſenſibiles ſunt ſimulacra Indiciaq; ſupernarum. 12 22 76
Formæ ſiſtunt compoſitæ. 13 4 79
Formæ artificiales formanẽ i materia naturali.13 6 80
Formæ ſuperiorum ſunt ſubſtantiæ & eſſentiæ inferiorum. 14 14 91
Harmonia intellectualis nunq̃ ſaturat. 12 25 75
Harmonia ſenſibilis eſt ſimulacrũ inſenſibilis. 12 21 75
Homo creatus eſt ad ſpeculationem. 1 4 3
Hominem iuſtum ac doctũ ſi extrinſecus deformẽ putaueris citra ueritatẽ iudicabis: ſi uero eũ medullitus introſpexeris merito dices formoſum. 4 5 22
Homo non regitur inſtinctu naturali. 3 7 13
Hõ ſenſibilis eſt ſimulacrũ hois intellectibilis. 5 5 26
Homo intellectibilis eſt ſpiritalis cuius omnia membra ſunt ſimul. 5 5 26
Homo intelligens orbem ſupernũ fit tanq̃ cãdelabrum lucens. 2 5 60
Homo eſt compoſitus ex Anima & corpore. 11 1 61
Homo ẽ Ens & exiſtit p Aiam tanq̃ forma. 12 1 63
Homo poteſt imitari motus & habitus plurimorũ brutorum. 21 2 64
Homo per intellectum facit opera ſuper naturalem cogitatum. 12 2 64

Lib.cap.ſol.
Homo domat ingenio Bruta. 12 1 64
Homo utitur Elementis & Stellis ad cōmodū. 12 2 64
Homo ꝑ paidēuia Ai & diſciplinas cōdidit leges. 12 1 64
Homo eſt ſtaturæ rectæ aptus imitari figuras Brutoruꝫ uarias. 12 1 64
Homo non habet ſcientiam congenitam. 12 3 64
Homo fit indoctus/ſed docilis. 12 5 65
Homo ꝑ Intellectiōem ſpūum intelligit Deū. 12 21 75
Homo eleuatur per Animam. 12 22 76
Homo eſt Sūba una cōpoſita ex Aia & Corpe. 12 22 76
Homo ſenſibilis ideo eſt corruptibilis / quia recipit perfectiones ſucceſſiue. 14 2 83
Hō iferior ē cōpoſitus ex Aia rōali & Corpe. 14 4 85
Homo eſt Animal rationale.i.uita que non ieſt abſqꝫ Anima infundente. 14 4 85
Homo eſt Aia Intellectiua aut opus eius. 14 4 85
Homo eſt quidam compoſitum ex Anima & Corpore.i. Animal rationale hēns rōnē & diſcurſum. 14 4 85
Homo ſupernus eſt ille qui non habet Animam uitiis oppreſſam/ſed diuinā dūtaxat ſpeculat̄ Eētiā. 14 5 86
Hō iferior dr̄ qcūqꝫ eſt pelago uitioꝝ obrutus. 14 5 86
Homo infimus hominem primarium ac uerum ſpeculaturus debet eſſe probitate magna ꝑſpicuus. 14 5 86
Homo ſupernus habens lumen clarum eſt primarius/uerus ac diuinus. 14 5 86
Homo ſupernus illuſtrat hoīes inferiores. 14 5 86
Homo eſt Animal rōnale.i.uita ſeu Anima rationalis cui deſeruit Corpus. 14 5 86
Homo eſt uerus homo qui ſpernit terrena & ſpeculat̄ coeleſtia. 14 6 86
Hō fuit creatus a Deo ad ꝯtēplādā eiꝰ maieſtatē. 14 6 86
Hō p̄iarius ac uerus ſentit altioꝛ ſenſu q̄ ifimꝰ. 14 6 86

Lib.cap.fol.

Homo Corporalis magis ſentit:ſpiritalis uero magis intelligit. 14 6 86
Homo uerus ad ſpeculatiõem natus magis cognoſcit obiecta illuſtriora q̃ hõ reb9 terrẽis obnoxius. 14 6 86
Hominis ſuperoi uiſus proſpicit uniuerſalia / infimi uero particularia. 14 6 86
Humores non ſunt neceſſarii Aĩali ut uiuat. 3 1 13
Humores ſunt materia Animalis. 3 1 13
Hyle.i.materia prima/primo format forma cõmuni : poſtea recipit Elemẽtarẽ:dein alias ſuccedẽtes. 14 15 92
Ignis non fit a confrictu collixuq; corporum ut ab agẽte: ſed ratio formatrix oium Entiũ efficit ignẽ. 8 1 37
Ignis ſuperior eſt nobilior & conuenientior q̃ inferior ignis. 8 1 37
Ignis cœleſtis ẽ uer9& uiuidus:iſte corruptibilis. 8 1 37
Ignis inferior eſt ſimulachrum ſupioris. 8 1 37
Illud ẽ ſũmum bonũ cuius uirtus ẽ interminata. 7 1 31
Illi ſũt formoſi quoꝝ aſpectu uiſus nũq̃ ſaturaẽ. 4 5 22
Imaginatiua refert ad memoriam. 2 9 10
Imaginatiua format & cõponit ſenſibilia. 2 9 10
Impoſſibile eſt Corpus eſſe ſine quantitate non ſine qualitate. 3 1 13
Impoſſibile eſt Aĩal exiſtere ſine Aĩa. 3 1 13
Impreſſio facta in iſtis inferioribus a Mundo ſupiori nõ eſt tam efficax q̃ ſignum illud a quo pueniẽ. 6 1 28
Intellectus ſeruat formas in Anima. 3 4 15
Intellectus ſumit uirtutem a Deo. 3 4 15
Intellectus agit ut aſſimiletur Deo. 3 4 15
Intellectus agit opus pfectũ:q̃a p uirtutẽ a deo. 3 4 15
Intellectus & Aĩa non fuerũt pducta in ſpecie. 3 5 16
Intellectus eſt tanq̃ punctum ſeu centrum indiuiſibile/ ac indimenſile. 4 4 20

Lib.cap.fol.
Impoſſibile eſt naturam non eſſe potentiam perfectibilem a forma. 12 15 72
Intellectus deſiderãs ſtatũ infimũ euadit Aia. 1 2 2
Intellectus agens nunq̃ ſeparat̃ ab Aia/cõoperat̃ illi ſemꝑ oportune ad omnia. 1 3 3
Intellectus ſeparatur a corpore reſoluto. 1 3 4
Intellectus unitur ſenſui. 1 5 4
Intellectus non deſpicit ubiqꝫ ſenſũ/ ſed corporis coniunctionem. 1 5 4
Intellectus non eſt orbi infimo abſqꝫ Aia. 1 5 4
Intellectus & ſenſus diſcernũt nõ in tẽpore. 1 7 5
Intellectus quo modo intelligit. 2 2 6
Intellectus diſcernit ſine tempore. 2 2 6
Intellectus unus agit plura. 2 3 6
Intellectus format̃ ſpetie cogniti ut materia pria. 2 3 6
Intellectus cum ſpecie cogniti actuatus eſt ſimil̃ materiæ. 2 3 6
Intellectus actuatus eſt habens q̃ſitũ obuiũ. 2 3 6
Intellectus impotentia eſt carens q̃ſito obuio. 2 3 6
Intellectus ſemper Intelligit. 2 3 6
Intellectus eſſe eſt intelligere. 2 3 6
Intellectus eſt omnia forma uniuerſali. 2 3 6
Intellectus intelligendo ſe intelligit alia. 2 3 6
Intellectus habet ſpeculationi obuiam aliquando ſubſtãtiam/aliquando rem ſed ſtatibus diuerſis. 2 4 7
Intellectus habet ſpeculationi obuiã ſubſtãtiam ſuperius/ rem inferius. 2 4 7
Intellectus eſt Idem ſuæ intellectioni. 2 4 7
Intellectus unitus ſenſui intelligit alia/ emerſus Intelligit ſe ipſum. 2 4 7
Intellectus intelligendo nõ mouetur. 2 4 7
Intellectus mouet̃ a Deo inceſſanter recteqꝫ. 2 4 7

	Lib.	cap.	fol.
Intellectus nõ mouetur niſi a Deo	2	4	7
Intellectus eſt eſſentia perpetua inoffenſibilis.	2	4	7
Intellectus eſt dignior ceteris creaturis.	2	4	7
Intellectus mouetur ad ſe ipſum nõ ad alia.	2	4	7
Intellectus non mouetur ad res quia continet eas produducitq;.	2	4	7
Intellectus intelligẽdo etiam res non mouetur quia eas continet.	2	4	7
Intellectus ſeruatur a deo.	2	5	8
Intellectus eſt ſacies Animæ.	2	5	8
Intellectus eſt prior aliis creaturis.	2	5	8
Intellectus eſt productus a Deo ſine medio.	2	5	8
Intellectus ignorat Deum quia non cognoſcit eum perfecte.	2	7	9
Intellectus intelligendo inferiora deſcendit in orbem infimum.	2	7	9
Intellectus ignorat inferiora quia intelligit ea altius q̃ ſint inſeipſis.	2	7	9
Intellectus dicitur ſcire res quia intelligit eas pfecte licet non iuxta eſſentiam.	2	7	9
Intellectus nõ indiget ſcientia aliaꝝ creaturaꝝ.	2	7	9
Intellectus ignorat alias creaturas quia non produxit eas ex nihilo/neq; primo.	2	7	9
Intellectus ignorat ſeipſum comparatus ſcientiæ de ſe diuine.	2	7	9
Intellectus eſt ratio ſciendi Animæ.	2	7	9
Intellectus fuit cauſa Animæ:Anima cauſa naturæ/Natura eſt cauſa indiuiduorum.	3	2	14
Intellectus eſt creatus a Deo.	3	4	15
Intellectus imitit Aiæ uirtutẽ acceptã a Deo.	3	4	15
Intellectus agit in mediate in Aia formã.	3	4	15
Intellectus hẽt formas oẽs a Deo inſitas.	3	4	15

Intellectus fuit productus purus creatione perfecta momentanea. 5 6 27
Intellectus imittit uim ſuam Animæ: Anima autẽ uniuerſo orbi: 7 3 32
Intellectus ſemper mouet̃ motu ſpiritali ac intellectibili: alioquin non exiſteret. 8 4 38
Intellectus nunq̃ ceſſat intelligere, nam intellectio eſt ſubſtantia eius. 8 4 38
Intellectus eſt uniuerſalitas ſpẽꝝ & forma reꝝ. 8 6 39
Intellectui permanentia inſunt ſimulachra rerum eis proportionata. 8 6 39
Intellectus eſt unus: quia continet ratiõem potentem unire plura. 8 7 40
Intellectus diuidit̃ ꝑ intrinſeca a cogitatione. 8 7 40
Intellectus ſi auferatur: auferuntur res ipſe cum ſua uniuerſalitate. 8 8 41
Intellectus eſt oĩa utpote efficiens illa. 8 8 41
Intellectus primo contemplatur uniuerſalia poſtea particularia. 8 9 41
Intellectus orbis diuini non intelligunt cum diſcurſu exploratorio. 10 14 52
Intellectus itelligit cũ motu q̇ eſt ꝑfectio. 10 14 52
Intellectus itelligẽdo magis unit̃ ſbo q̃ ſenſus. 11 12 61
Intellectus ducitur ſenſu ad conſiderandum ſingulare ab illoq; progredere ad uniuerſale. 12 8 67
Intellectus uniuerſalis hȝ iſitas reꝝ formas. 12 9 68
Intellectus nõ ẽ res itellectibilis: ſȝ itellectiuus. 14 1 83
Intellectus eſt tanq̃ centrum indiuiſibile circuli continens angulos & coſtas adeo ꝙ oẽs lineæ oriunt̃ ab eo & cõfluunt ad eum. 14 1 83
Intellectus agẽs eſt forma Animi humani. 10 2 47
Intellectus Agens eſt imitamen primũ Dei. 10 6 49

Lib.cap:fol.
Intellectus Agens eſt uelut ſpẽs mentis diuinæ.10 2 47
Intellectus Agens ſuſcipit īfluxū infinitum a Deo cum re/ lique creaturæ recipiant finitum. 10 4 48
Intellectus Agens iuuat cāſ infimas ad agēdū.10 4 48
Intellectus Agens non eſt Autor uerus Animæ rationalis licet ſit proximus. 10 5 48
Intellectus Agens eſt creatum capaciſſimū oīum luminis a Deo. 10 6 49
Intellectus Agens refundit influxum uitæ acceptū a Deo in ſuccedentes creaturas. 10 6 49
Intellectus Agens ſe habet ad Aīam rationalem ut ignis ad caliditatem factam in alio ſubiecto. 10 6 49
Intellectus Agens perficit Aiam rationalem. 10 7 49
Intellectus Agens influit poſſibili:cumq; illo Mundo ſen/ ſibili. 10 8 50
Intellectus Agens eſt ſupra poſſibilem. 10 8 50
Intellectus Agens amat poſſibilem ut preceptor diſcipu/ lum. 10 8 50
Intellcūs Agēs & poſſibilis uniti fiūt ſba fere una.10 9 50
Intellectus Agens & poſſibilis uniuntur propter mutuam indigentiam. 10 9 50
Intellectus Agens ſeruatur a Deo. 10 10 50
Intellectus Agens regit poſſibilem.atq; hic Animam Sen/ ſualem. 10 10 50
Intellectus Agens nobilitat aiam rationalem. 10 11 51
Intellectus Agens eſt proximus uerbo diuino.10 11 51
Intellectus Agens ſi non eſſet proximus uerbo diuino ſo ret imperfectus. 10 11 51
Intellectus Agens eſt nobilior poſſibili. 10 11 51
Intellectus Agens exercet mirandas operationes in Ani/ ma rationali ope Intellectus diuini. 10 11 51
Intellectus Agens ſemp īĝitur uerbo diuio. 10 15 54

Lib.cap.fol.

Intellectus Agens & poſſibilis iunguntur iuxta periodum in unitiamore incomparabili. 10 15 54

Intellectus Agens dicitur uerbum abſtrahens propter imitationem Dei quandam. 10 15 54

Intellectus Agens dicitur uerbum creatum:qm̄ deus intelligendo ſe creat. 10 15 54

Intellectus Agens eſt uerbum extractum. 10 15 54

Intellectus Agens eſt cauſa neceſſaria inter Deum & Animam rationalem. 10 15 54

Intellectus Agens eſt immobilis:quia non eſt aliunde perfectibilis. 10 16 55

Intellectus agēs nec mouet̄ nec quieſcit. 10 16 55

Intellectus ſecūdus ab agēte dicit̄ Aia rōnalis. 10 16 55

Intellectus Agens factus eſt a Deo : exiſtitq; uerbum eius expreſſum. 10 16 55

Intellectus Agens eſt cauſa oium creaturaꝝ:qm̄ eſt plenus ſeminariis rationibus illarum. 10 17 56

Intellectus Agens eſt creatus a Deo per eius uoluntatem indifferentē oino.i.p uerbū cōeſſentiale. 10 17 56

Intellectus Agens nō agit eſſentiam & exiſtentiam creatorum. 10 18 58

Intellectus Agens non eſt unum uerum. 10 18 58

Intellectus Agēs non eſt unum duarium dualitate numeraria. 10 18 58

Intellectus Agens non eſt unum numerariū. 10 18 58

Intellectus Agens eſt unus unitate cōtentiua ſeminum infitorum.multiplicat̄ aūt per illa. 10 18 58

Intellectus Agens eſt unus ita & dominus creaturarū factus a Deo. 10 18 58

Intellectus Agens intelligēdo Deum creat plura ſpeculationi occurrentia p eum intellectum. 10 19 59

Intellectus Agens eſt creatura ſuprema. 10. 19 59

Intellectus Agẽs refundit iſluxũ aliis creaturis. 10 19 59

Intellectus Agens infundit uirtutes Animo ad ipſum conuerſo: auertit aũt ab auerſo. 12 18 74

Intellectus Agens ſemper habet uirtutes: quia ſemper ſpeculatur Deum. 12 18 74

Intellectus Agens habet uirtutes cum ſumma rectitudine. 12 18 74

Intellectus Agens accipit eſſentiã nobiliorem q̃ Anima rationalis: Anima rationalis q̃ cœlum: Cœlum q̃ Corpus corrupubile. 12 19 74

Intellectus Agens ſeruatur in Deo: Anima rationalis in Intellectu Agente. 12 19 74

Intellectus Agens eſt cã oium aliaꝝ creaturaꝝ. 13 1 77

Intellectus Agens eſt eſſentia abſoluta. 13 1 77

Intellectus Agens unus eſt cã plurium creaturarum quoniam continet illas. 13 1 77

Intellectus Agens eſt imediatus Deo. 13 1 77

Intellectus Agens ſpeculatur deum. 13 1 77

Intellectus Agens hẽt actiõem ꝓximã diuinæ. 13 1 77

Intellectus Agens procreat plura quatenus illi occurrunt. 13 1 77

Intellectus Agens habet rationes inſitas plurium creaturarum. 13 1 77

Intelligentiæ ſunt perpetuæ niſi Deus illas redigat in nihilum. 11 3 61

Impoſſibile ẽ Deũ redigere i nihilũ itelligẽtias. 11 3 61

In Mundo intellectuali ſũt oẽs formæ. 14 2 83

In orbe ſupꝛio nõ ẽ aliqd ſenſitiuũ i potẽtia. 14 2 83

In Mundo ſuperiore ſunt corpora uniuerſalia/ in inferiore particularia. 14 6 86

Inferiora pendent & gubernant̃ a ſupioribus. 14 6 86

In dualitate eſt motus & quies. 4 7 78

Lib. cap. fol.
Intellectus Agens eſt Ens abſolutum/ quoniam creatū eſt imediate a Deo. 13 2 78
Intellectus Agens procreando reſpicit eſſentiā intellectus agentis. 13 2 78
Intellectus Agens eſt unus unitate partali: ſed non numeraria. 13 2 78
Intellectus Agens intelligit plura & ſenſibilia. 13 2 78
Intellectus Agentis ſpeculatio eſt eadem cum eſſentia uoluntateq; eiuſdem. 13 2 78
Intellectus Agēs creat p uirtutē a Deo receptā. 13 3 78
Intellectus Agens tranſmittit influxum finitum ſub cauſa to per quem m̄ illud perpetuat. 13 3 78
Intellectus Agens & Animus fixi in Deo obliuiſcuntur Mundi utriuſq;. 13 3 78
Intellectus Agens eſt unus unitate diuiſibili in plura Entia contenta. 13 5 79
Intellectus Agens labitur ab unitate diuina ad unitatem multiplicem. 13 5 79
Intellectus Agens facit Animam uniuerſalem ex uirtute Dei. 13 6 80
Intellectus Agens eſt eſſentia abſoluta: una unitate abſoluta. 13 7 81
Intellectus Agēs imotus pcreauit Aiam imotā. 13 7 81
Intellectus Agens & Anima uniuerſalis nunq̄ prius fuerunt in potentia q̄ in actu. 14 1 83
Intellectus Agens eſt opus Autori ſuperno proportionatum. 14 12 90
Intellectus poſſibilis eſt infimus intellectuū. 10 15 54
Intellectꝰ poſſibilis itelligit deū itelligēdo ſeipſū. 10 15 54
Intellectus poſſibilis non intelligit deum per ſpectrum repreſentans 10 15 54
Intellectus poſſibilis ē fernēs i deū humiliſq;. 10 15 54

Lib. cap. fol.
Intellectus poſſibilis non intelligit deũ: quatenus eſt Ens: ſed quatenus eſt uiuax. 10 15 54
Intellectus poſſibilis propter eẽntiæ ſuæ gradum eſt æternus. 10 15 54
Intellectus poſſibilis eſt intellectus primus mobilis recipiendo. 10 15 54
Intellcũs hũanus recipit ſplẽdorẽ lumis diuini. 7 2 32
Intellectus humanus eſt oium pfectiſſimus. 11 4 62
Intellectio ẽ cognitio firma. cogitatio aũt ifirma. 2 6 8
Intellectio inferiorum ab Anima eſt potius ignorantia q̃ ſcientia. 2 7 9
Intellectio talis eſt nobilior oi ſcientia. 2 7 9
Intellectio eſt motus intellectus. 8 4 38
Intellectibile ac uitale actu ſemper eodem modo ſe habet. 8 5 39
Intellectio obiecti imaterialis proculdubio nõ eſt per organum corporalem. 12 8 67
Intellectio abſtractorum eſt magis propria operatio Animæ rationali. 12 8 67
Indiuiſibile diuiſibili cõiunctũ fit diuiſibile. 2 7 9
In omni corpore eſt q̃titas & qualitas. 3 1 3
Inter creaturas Intellectus eſt primus, deinde Anima poſtea natura. 3 2 14
Inter centrum circuli intellectualis & lineas ab eo progreſſas ad circunferentiã non eſt diſtãtia mẽſilis. 4 7 23
In mundo ſuperiori nequaq̃ eſt cõtrouerſia neq; odiũ. ſed cõcordia & uitæ cõio: a q̃ oia iſeriora uegetãt. 8 9 41
Inuariabile nõ eſt tranſlatile. 9 5 43
Interruptio influxus a Deo eſt cauſa deſinentiæ uniuerſi. 10 1 46
Inter Deum & naturã ſunt duo media: uidelicet Anima rationalis & Anima ſenſualis. 10 16 55

	Lib.	cap.	fol.
Inter Entia Mundi ſupioris nullū eſt eſſentialiter nobilius altero:ſꝫ oia ſunt ſcdm formam optimam.	14	14	91
Inter efficiens & effectum non eſt neceſſaria proportio.	10	17	56
Intellectio diuturna firmat intellectum.	11	2	61
Incorruptibile non indiget organo Corporeo.	12	9	68
Indiuiſibilia non conſtituunt diuiſibile.	12	11	70
Infirmato Corpore Animus roboratur	12	14	71
Inſunt Animæ rationali & aliæ rationes emulæ rationum intellectus agentis.	12	19	74
Inferiora ſunt ignobiliora ſupernis.	13	8	82
Inferiora patiuntur defectum.	13	8	82
Intelligibilis res non eſt intellectus.	14	1	83
Impoſſibile eſt ꝙ intellectus agens procreet aliquid quia ſpeculetur Deum.	13	6	80
Influxus a Deo in Creato primo eſt infinitus: in reliquis finitus.	10	1	46
Influxus a Deo eſt optimus/perpetuus/ indefectilis/independens:conuerſiuuſq; Entium ad ipſum Deum.	10	1	46
Influxus a Deo receptus in Intellectu Agente eſt infinitus.	13	3	78
Latet nos pulchritudo naturæ quoniam exteriora corporũ tantum aſpicimus.	4	5	22
Lex iuxta ditamen naturæ condita iubet credi Animam imortalem.	1	4	3
Locus non eſt in Corpore:ſed circū corpus.	2	10	12
Locus eſt amplior Corpore.	2	10	12
Locus eſt ſupficies extrema circū locatum.	2	10	12
Lux exhorta in cœlis eſt infinita.	14	11	89
Materia prima eſt prius forma.	2	10	12

	Lib.	cap.	fol.
Materia prima mouetur motu qui eſt receptio: ſeu appeti tus formæ.	4	1	19
Materia prima appetit formā ut oculus uiſum & fœmina marem.	4	2	19
Materia prima tranſmutatur ſucceſſiuæ de una forma ad aliam.	4	2	19
Materia prima eſt principium quo componuntur ſubſtā tiæ Corporeæ.	7	3	32
Materia prima eſt ſubſtantia informis.	8	7	40
Materia & forma ſunt cauſa cœli.	10	17	56
Materia & forma ſunt cāæ inſenſibiles.	10	17	56
Materia & forma nequeunt ſeorſum uterq; exiſtere.	10	17	56
Materia eſt creatura infima.	10	19	59
Materia & forma ſunt ſimplices abſolutæ.	12	6	36
Materia prima eſt ſubiectum ultimum.	12	6	66
Materia non eſt qualitas.	12	13	70
Materia eſt alterabilis.	12	13	70
Materiam primam nemo poteſt ſubterſpicere circuminductam pluribus formis occultis atq; inſenſibilibus.	14	15	92
Mathematicæ formæ non intelliguntur exemplo ſine materia.	13	6	80
Memoria quædam eſt intellectus/ quædam eſt ſenſus.	2	6	8
Memoria ſeruat ad uſum oportunum.	1	9	10
Memoria diſcurſoria eſt adminiculatrix Animo cuius eſt.	9	5	45
Membra ſimilaria ſunt ſimplicia ad organa.	12	6	66
Membra organica ſunt ſimplicia ad Corpus totum.	12	6	66
Metatypus eſt ſimilis Archetypo	11	3.	62

Inter Entia Mundi ſupioris nullũ eſt eſſentialiter nobilius alteroꝫ oia ſunt ſcdm formam optimam. 14 14 91
Inter efficiens & effectum non eſt neceſſaria propor/tio. 10 17 56
Intellectio diuturna firmat intellectum. 11 2 61
Incorruptibile non indiget organo Corpo/reo. 12 9 68
Indiuiſibilia non conſtituunt diuiſibile. 12 12 70
Infirmato Corpore Animus roboratur 12 14 71
Inſunt Animæ rationali & aliæ rationes emulæ rationum intellectus agentis. 12 19 74
Inferiora ſunt ignobiliora ſupernis. 13 8 82
Inferiora patiuntur defectum. 13 8 82
Intelligibilis res non eſt intellectus. 14 1 83
Impoſſibile eſt ꝙ intellectus agens procreet aliquid quia ſpeculetur Deum. 13 6 80
Influxus a Deo in Creato primo eſt infinitus : in reliquis finitus. 10 1 46
Influxus a Deo eſt optimus/perpetuus/ inde/fectilis/independens:conuerſiuuſꝙ Entium ad ipſum Deum. 10 1 46
Influxus a Deo receptus in Intellectu Agente eſt infini/tus. 13 3 78
Latet nos pulchritudo naturæ quoniam exteriora corporũ tantum aſpicimus. 4 5 22
Lex iuxta ditamen naturæ condita iubet credi Animam imortalem. 1 4 3
Locus non eſt in Corporæ:ſed circũ corpus. 2 10 11
Locus eſt amplior Corpore. 2 10 12
Locus eſt ſupficies extrema circũ locatum. 2 10 12
Lux exhorta in cœlis eſt infinita. 14 11 89
Materia prima eſt prius forma. 2 10 12

	Lib.	cap.	fol.
Materia prima mouetur motu qui eſt receptio: ſeu appetitus formæ.	4	2	19
Materia prima appetit formã ut oculus uiſum & fœmina marem.	4	2	19
Materia prima tranſmutatur ſucceſſiuæ de una forma ad aliam.	4	2	19
Materia prima eſt principium quo componuntur ſubſtã/tiæ Corporeæ.	7	3	32
Materia prima eſt ſubſtantia informis.	8	7	40
Materia & forma ſunt cauſa cœli.	10	17	56
Materia & forma ſunt cãæ inſenſibiles.	10	17	56
Materia & forma neqneunt ſeorſum uterq; exi/ſtere.	10	17	56
Materia eſt creatura infima.	10	19	59
Materia & forma ſunt ſimplices abſolutæ.	12	6	36
Materia prima eſt ſubiectum ultimum.	12	6	66
Materia non eſt qualitas.	12	13	70
Materia eſt alterabilis.	12	13	70
Materiam primam nemo poteſt ſubterſpicere circuminductam pluribus formis occultis atq; inſenſibilibus.	14	15	92
Mathematicæ formæ non intelliguntur exemplo ſine materia.	13	6	80
Memoria quædam eſt intellectus/ quædam eſt ſenſus.	2	6	8
Memoria ſeruat ad uſum oportunum.	2	9	10
Memoria diſcurſoria eſt adminiculatrix Animo cuius eſt.	9	5	45
Membra ſimilaria ſunt ſimplicia ad organa.	12	6	66
Membra organica ſunt ſimplicia ad Corpus totum.	12	6	66
Metatypus eſt ſimilis Archetypo	11	3	62

Memoria animi ſtellaris differt a memoria Animi humani; 9 5 43
Memoria ſyllogiſtica non eſt obiecti ſemper pſentis manifeſtiq;. 9 5 43
Motus intellectus eſt quies. 2 4 7
Motus intellectus eſt æqualis: non partibilis : nec ablatiuus. 2 4 7
Motus eſt actus Entis in potentia.ideſt perfectio eductioq; euntis ad actum. 4 2 11
Motus pucularis nõ eſt informis.ſed uariatus. 8 4 38
Motus q̃to remotior a primo tãto obſcurior. 8 4 38
Motus primus eſt uniformis: quia non uariatur proportio inter motorem & rem motam. 8 4 38
Motus intellectuales ſunt ſubſtantiales:quia per illos ſubſtantiæ exiſtunt. 8 4 38
Motus ſenſibilis eſt ad terrena. 13 3 78
Motus cœli perpetuatur a formis cœlorum dominantibus materiæ. 13 4 79
Motus cœli eſt perpetuus propter generationem inferiorum continuandam. 13 4 79
Motus non cadit in rem æternam. 13 7 81
Mũdus infimus eſt pfectus:ſed minus q̃ ſupior. 1 5 4
Mundus inferior eſt origo corruptionis. 1 5 4
Mundus inferior habet genera animalium quæ & ſuperior. 1 6 4
Mundus ſenſibilis conſtat ex materia & forma. 1 6 4
Mundus ſenſibilis eſt imago ſbaꝝ itellectualiũ. 7 4 33
Mundus ſupior eſt nobilior inferiori. 7 8 35
Mundus ſenſibilis dominatur nobis: qm̃ Aiæ noſtræ ſubmerguntur in eo uitiis obnoxiæ. 7 9 36
Mundus iſtæ ſenſibilis eſt imago ſuperioris. 8 3 38
Mundus inferior ſi eſt uiuidus a formoti ſupior. 8 3 38
Mundus

Lib. cap. fol.
Mūdus iſte ſi ē pfectus ſupior adhuc pfectius. 8 3 58
Mundus ſuperior imittit uitam ac perfectionem Mundo inferiori. 8 3 38
Mundus ſupernus ſi eſt ſūme abſolutus: proculdubio Entia illius ſunt abſolutiora oībus hic exñtibus. 8 3 38
Mundus inferior uirtutes ſtellaꝝ inſequitur. 8 3 38
Mūdus Intellectualis eſt perpetuus qm̄ eſt proximus uerbo diuino. 10 4 48
Mundus uniuerſus eſt perfectus. 10 12 52
Mundus uniuerſus non caret Autore. 10 12 52
Mundus diuinus eſt abſolutiſſimus oium. 10 14 53
Mundus diuinus continet ſpiritus & animas: immotus: pulcherrimus: ſupremus: omnitenens: impatibilis: purus: perpetuus. 10 14 53
Mundus ſupernus continet omnia eadem Entia: quæ & infimus: neq̄ ſub alia ſpē uidelicet nobiliore. 11 1 60
Mundus infimus eſt ſimulacrū cœleſtis. 11 3 6
Mundus infimus ē ſucceſſiōe ppetuus. 11 3 61
Mundus intelligentiarum eſt perpetuus: qm̄ illaꝝ Autor ē perpetuus. 11 3 61
Mundus factus eſt a uerbo diuino. 12 16 72
Mundus excelſus habet plurimas formas omnium Animalium. 14 7 87
Mundus non fuit factus a ſeipſo: neq̄ per accidens: ſed ab Archetypo ſapientiſſimo: nobiliſſimo: & abſtracto ab omni ratione creata. 14 15 92
Natura producta eſt media Anima. 2 5 8
Natura ſubicitur Animæ. 7 2 32
Natura continet potentiam ppagandi uirtute Animæ cauſarumq̄ potentium. 7 3 32
Natura cœleſtis eſt Ens ſextum. 10 2 47
Natura Elementaris eſt Ens ſeptimum. 10 2 47

	Lib.	cap.	fol.
Natura inferior eſt opus aiæ rationalis.	10	5	48
Natura operando reſpicit aiam uniuerſalē.	13	2	78
Natura p ſucceſſiuas genarationes imitatur ordinē mundi ſpiritalis.	13	4	79
Nemo poteſt intelligere formas terreſtres i eo ſtatu i quo ſunt in orbe ſuperno.	12	22	76
Nemo niſi uitiis iplicitus negat immortalitatem animæ.	1	4	3
Neq; aia neq; uirtus eius eſt corpus	2	10	12
Neceſſum eſt aliquod Agens eſſe incorporeū.	3	1	13
Neceſſum eſt Agentia corporū eſſe incorporea	3	1	13
Nemo pp̄ter laborē debet omittere ſpeculationem diuinorum.	1	4	3
Nihil eſt eff.ciens ſuæ exiſtentiæ.	3	3	15
Nihil eſt prius & poſterius ſe ipſo eadē rōne.	3	3	15
Nihil fit ab aliquo ſine Deo.	10	5	48
Nihil exiſtit abſq; Deo.	10	15	54
Nihil cauſat ſe ipſum.	10	17	56
Non conuenit ꝙ Mundus inferior careat intellectu	1	5	4
Nō ois prioritas eſt temporaria.	1	7	5
Nō eſt aliquid impotentia quin aliquid ſit i actu.	3	3	15
Non eſt alia anima ſupra rationalē quæ gubernat hominem/quam philoſophi uocarunt/actū quia perficit corpus phyſicū	3	7	18
Non decet ꝙ Deus exiſtat ſolus neq; producat aliud Ens nobile intellectū.ſ.ſuæ lucis receptaculū.	7	2	32
Non decet ꝙ p̄ter Deū exiet ſolus Intellectus	7	2	32
Nō eſt imaginabile aliqd eſſe ante Autorē primū	7	7	35
Nō oēs Stelle ſunt in ſpera eadē	9	5	43
Non ſemper nos ſcientes aliquid conſcimus etiā ſub differentia temporaria	9	5	4

	Lib.	cap.	fol.
Nõ eſt imaginabile aliquod Ens aliud à Deo exiſtere q̃d Deus non contineat	10	12	52
Non poteſt cogitari creatura prior Intellectu agente	10	15	54
Nihil cauſat ſine Intellectu agente	10	17	54
Non fit aliquid ex Elementis niſi per impreſſionem a Cœlis	10	17	56
Non omnes ſubſtantiæ citra primã conſtant ex materia & forma	12	7	67
Non eſt aliud Elementum præter quatuor enumerata	12	11	69
Non quia aĩa cognoſcit corpus eſt corpus	12	13	70
Noſtra ignorantia prouenit quia non ducimur niſi ſenſu ad diſcendum	12	20	75
Nos putantes eſſe expertos oĩa credimus nihil eſſe niſi q̃ ſenſimus	12	20	75
Non eſt quærenda ratio cur Entia ſic fuerũt creata a Deo/ qui eſt ratio rationum	14	15	92
Nullum aliud Ens a Deo eſt ſumme bonũ/& quodlibet eſt bonum ex Deo	1	6	4
Nulla eſt ſubſtantia intellectiua & naturalis quæ non operetur aliquid	7	3	32
Nullum Agens agit abſq; Deo	10	12	52
Nullum productum exiſtit abſq; Agente	10	12	52
Nulla creatura eſt imitamen æquale Dei	10	13	52
Nullum temporarium eſt perpetuum	10	13	52
Numerus non eſt principium rerum	10	18	58
Numerus eſt formæ cuiuſlibet eſſentiæ creatæ	10	18	58
Nulla cauſa inferior eſt nobilior anima/ Anima eſt cauſa corporis	12	13	70
Nulla ſubſtantia orbis ſuperni eſt alterabilis	2	1	15
Nulla pars animæ eſt in corpore ut in loco	2	10	[illegible]

	Lib.	cap.	fol.
Nulla uirtus corpea penetrat īteriora Corpis.	11	1	60
Nullus aſpectus pt ſatis paſci orbe ſupcoeleſti.	11	1	60
Nullum Corpus eſt ex ſe unū: ſed p Aiam.	12	16	72
Nullum Corpus pmanet abſq; Deo.	13	5	79
Oculus ſi contineat unum colorem non comprehendit reliquos.	3	7	18
Ois intellectus deſiderās aliud mouet ad aliud.	1	11	22
Omnes mundi ſeruantur a deo	11	4	62
Omnes priſci theologi: philoſophi: ac prophetæ populiq; conuenerunt ꝙ Anima peccans incurrit iram Dei: penitens autem miſericordiam.	1	4	3
Omne ſubiectum alteri eſt mobile.	2	4	7
Omnes ſenſus terminātur ad ſenſum cōmunem: ut lineæ ad centrum.	2	9	10
Omnis locus continet locatum	2	10	12
Omne contentum a loco eſt Corpus.	2	10	12
Omne Corpus eſt ſenſibile.	3	1	13
Omne Corpus eſt reſolubile.	3	1	13
Omne Corpus eſt diuiſibile in īfinitum	3	1	13
Omnis actio prouenit a Deo.	3	3	15
Omne aliud a Deo ē in potētia priusq̄ in actu.	3	3	15
Omne aliud a Deo fuit creatum ab ipſo	3	4	15
Omne aliud a Deo agens agit propter aliud.	3	4	15
Omne productum conſtat ex actu & potentia.	3	5	16
Omnis motus fit per deſiderium.	4	2	19
Omne Agens eſt nobilius ſubiecto.	4	4	20
Omne opus primi autoris eſt perpetuum: abſolutum: ac perfectum.	5	3	25
Omnia pcedūt a primo motore īproducto.	5	4	25
Omne agēs īferior primū īdiget agēte prio.	5	6	27
Oē igiť agēs aliud a prio eſt impfectum.	5	6	27
Oē pfectibile: p opatiōem primi agētis pficiť.	5	6	27

	Lib.	cap.	fol.
Omne agens ſupra uolũtatem agit bonũ.	6	1	28
Oẽ agẽs bonũ & malũ agit p uolũtatem.	6	1	28
Omne quod prouenit a Corporibus cœleſtibus eſt dumtaxat bonum: ſit tamen malum his inferioribus commixtum.	6	1	28
Omne proueniens a mundo ſuperiore procedit uia uniuerſali non particulari.	6	1	28
Omne Agens impatibile agit naturaliter.	6	3	29
Ois ſubſtãtia naturalis eſt actiua & opatᷓ aliqd.	7	3	32
Ois ſubſtantia corporea non uiuit ex ſe: ſed accipit uirtutẽ ab ipſa Anima.	7	3	32
Oia facta ſunt nutu uolũtario primæ cãæ.	7	7	35
Omne quod mouetur i orbe ſuperno mouetur motu uitali atq̧ perpetuo.	8	5	39
Oia que in celo conſpiciunᷓ ſunt uitalia.	7	5	38
Omne Corpus motum hic tranſlatum ab exordio ad finem itineris: nõ eſt uitale actu: ſed potentia.	8	5	39
Omne Corpus cœleſte: quia mouetur a principio ad finẽ qui non differt rõne cõtraria eſt uitale actu.	8	5	39
Omnis intellectus eſt uniuerſale & econtra.	8	6	39
Omnia ſunt in intellectu: quia producit & ſeruat res omnes.	8	8	41
Omnia pducta ab Agẽte prio reuertunᷓ ad eũ.	8	8	41
Omne Agens uerẽ efficit principia oia rei.	10	5	48
Omne Ens ppinquius Deo eſt capacius.	10	6	49
Omne qđ põt eſſe in natura põt fieri a Deo.	10	12	52
Omne pductile eſt Ens naturale.	10	12	52
Omne creabile Deo eſt creabile a uerbo eius.	10	13	52
Ois eẽntia cõpata alteri ẽ prior aut poſterior.	10	13	52
Oẽ quod intelligiᷓ p Deũ intelligiᷓ.	10	15	54
Omne quod mouetur: mouetur ab aliquo motore exteriore.	10	16	55

Omnis eſſentia una contenta ab alia dicitur numerus. id numerum duarium. 10 18 58
Omnes aliæ creaturæ reuertuntur ad intellectum Agentem 10 19 59
Ois creatura recipit īfluxū a Deo ꝑ capacitate. 10 19 59
Ois creatura exiſtit ex prouidentia Dei 10 19 59
Omnes creaturæ colligantur communione cauſæ & cauſati 10 19 59
Omne mobile mouetur admouens exterius & ab exteriore mouente. 10 19 59
Omnes creaturæ occurunt ſpeculationi Dei quia mouentur ad illum. 10 19 59
Omne compoſitum reſoluitur in ea ex quibus componitur. 12 1 63
Oē quantū diuidendo quedſtenus corrūpitur. 12 1 63
Omnis forma quæ non utitur organo ad aliquam operationem eſt incorruptibilis. 12 4 65
Omnis forma inorganica eſt ſimplex 12 4 65
Oē capax formarū ſimpliciū eſt incorruptibile. 12 4 65
Oē quod in infinitū diſcit eſt incorruptibile. 12 5 65
Omne carens forma propria eſt ſimplex. 12 6 66
Omne cōpoſitū habet aliquā formā propriā. 12 6 66
Omne inreſolubile eſt incorruptibile. 12 6 66
Omne quod intelligitur per organum corporale eſt ſenſibile; 12 8 67
Omne corpus eſt compoſitum; 12 11 69
Omne corpus cōponitur ex materia & forma. 12 13 70
Omnis cognitio fit a quodam Agente. 12 13 70
Omnis eruditio eſt paſſio. 12 13 70
Omne corpus cū ſit cōpoſitū eſt reſolubile. 12 15 72
Omnia corpora conſtant ex una materia. 12 15 72
Oē corpus eſt poſterius aliquo in corporeo. 12 16 72

Lib.cap.fol.
Omne corpus quatenus eſt corpus operatur unum tantum. 12 17 73
Omnes aliæ eſſentiæ emanant a Deo abſq; motu temporario. 12 19 74
Omnes eſſentiæ ſeruantur a Deo. 12 19 74
Oēs aliæ creaturæ ſeruantur ab itellectu Agēte. 13 1 77
Omne corpus participat aliquid boni diuini. 13 5 79
Omne Ens eſt per formam. 14 4 85
Omnis forma huius mūdi pēdet a materia. 14 9 88
Omne quod exercet opera uitæ habet uitā 14 9 88
Omnia Entia mundi superni ſunt illuſtria & excelſa. 14 11 89
Omnia intelliguntur per ſcientiam congenitam aut aquiſitam. 14 13 90
Operationes animæ ſunt differentes. 1 5 4
Operationes aiæ ſunt multe propter patiētia. 2 3 6
Operationes apparētes in corpore non prouenium a corpore ſed ab alio. 3 1 13
Operationes corporis ſunt aliæ ab operationibus animæ. 3 1 13
Opus a primo Agente factum emanat unico momento/ nec eſt temporarium. 5 3 25
Opus primi Agentis pfectiſſimi/eſt pfectiſſimū 5 6 27
Opus primi Entis eſt principiū uerū & uera cā. 7 2 32
Operatio non eſt dignior potentia ſua. 9 1 42
Oportet totū corpus aptari aiæ & mēbra potētiis. 12 1 63
Oportet corpus unius hominis eſſe diuerſum a corpore alterius. 12 1 63
Operatio in organica eſt ppria aiæ rationali. 12 8 67
Orbis intellectiuus eſt omniū primus opus Dei pulcherrimumq; illaboriosum/gaudibundumq;. 11 3 61
Orbis cœleſtis eſt ramus ſup cœleſtis dñſq; ſſimi. 11 4 62
Orbis ſupnus ē ſimulacrū ſapiētiæ diuinæ. 12 11 7

Particulare fit uniuerſali ſublato impedimēto . 1 4 7

Particulare tantum differt ab uniuerſali: quia eſt inferi/us. 2 4 7

Particularia ſunt motui naturæ contermina. 7 7 35

Particularibus oībus ablatis auferť uniuerſale. 8 6 39

Particularia ſunt alterabilia:uniuerſalia autem ſūt permanentia. 8 6 39

Particulare corporum eſt diuiſibile. 13 5 79

Particulare quoddā unicū:quoddā nō unicū. 13 5 79

Particularia ſunt bona apud ſenſitiuū appetitū. 13 7 81

Particularia ſūt ignobilia cōpata ad ſupna bōa. 13 7 81

Particulare pendet ab uniuerſali. 14 9 88

Pars corporea ablata minuit corpus. 1 1 13

Plures ſunt cauſæ deſcenſus Animaꝝ. 1 5 4

Plato execrať Aiæ deſcenſum. 1 5 4

Plura occurrunt intellectus agentis ſpeculationis: quia plura mouenť appetitu ad Deū ab illo itellcm̄. 10 19 59

Planeta Iouius ut amantior ſupra alias ſtellas precipue ſuſcipit pro capacitate tantum lumen dignitatemq́ orbis ſuperni. 11 1 60

Planeta Iouius maxime inter ſtellas accidit ad dignitatē orbis ſuperni. 11 1 60

Planeta Iouis eſt ſimulachrum orbis intellectiui primarium. 11 3 61

Planeta Venereus infundit pulchritudinem ſuam orbi terreno. 11 4 61

Planetæ deferunt influxum intellectus agentis in inferiora. 12 22 76

Potentia eſt poſſibilitas actus. 3 3 15

Potentia non fit actu ex ſe. 3 3 15

Potentialitas eſt prior neceſſitate. 3 3 15

Ptās humana nēgt Deum cōprehendere. 4 3 20

Lib. cap. fol.

Poſtremo non adeſt poſterius. 5 2 14
Productum eſt impermanens. 3 3 15
Principia ſunt ignoſcibilia per ſenſum. 5 2 24
Primus Autor eſt agens a nullo depẽdens. 5 3 25
Prima figura quã Deus mundo impreſſit fuit materia prima. 7 3 32
Prius dupliciter quoddã eſſentia ac natura ut gẽus ſpecie/ quoddam tempore. 10 2 47
Prius tpe coniunctur ſub tpe cũ poſteriori. 10 2 47
Prius tẽpore eſt qd exiſtit in tpe priore. 10 2 47
Propter ſequellã ſenſuum nos non credimus ſubſtantias ſepatas eſſe. 12 20 75
Pulchritudo aialiũ nõ cõſiſtit i ſanguine ipſo q non ſeruat proportionẽ i qualibet aialia ſpecie. 4 5 22
Pulchritudo aliquando procedit ab agente in ſubiectum ſicut artificialis ab artifice. 4 5 22
Pulchritudinis nõ eſt ratio corpus ſ fulcimẽtũ. 4 5 22
Pulchritudo conſiſtit in anima tantum. 4 5 22
Quidam non credunt animam humanam eſſe imortalẽ niſi per rationes probabiles. 1 4 3
Quantitas eſt alia a qualitate. 3 1 13
Qualitas non minuitur ablata parte. 3 1 13
Quelibet pars huius mundi patitur a celis. 6 5 30
Quelibet ſubſtantia ſenſibilis cõtinet bonũ formæ pro capacitate. 7 3 32
Quodlibet exemplum eſt melius exẽplari. 4 4 20
Quodlibet a Deo productum eſt perfectiſſimum/ & tale primo quale poſtremo. 5 4 25
Quid & propter quid in intellectu eſt idẽ. 5 6 27
Quãuis Deus creet plura nõ tñ multiplicat. 10 19 59
Quamuis intellectus ſit naturalis tñ intelligit etiam imaterialia. 10 8 50

Q đ terra ſit uiuida patet ex plātis quæ affixe in ea uiuūt/ a motæ uero pereunt. 8 2 37
Ratio formatrix oiu3 Entiū efficit ignē. 8 1 37
Rationes ſeminarie ſunt inſenſibiles. 10 18 58
Rões i aia rōnali ſunt cāæ formaꝝ materialiū. 12 21 75
Reuelatio probat animā eſſe imortalē. 1 4 3
Receptiuitas formaꝝ ē rō p quā Materia prima ē Ens/ali ter non ſubſiſteret neq; intelligeretur. 4 2 19
Res eſt altior in cauſa,ꝗ̄ in ſe ipſa. 2 6 9
Res naturales terminātur ad corpora cœleſtia. 7 7 35
Reꝝ pluralitas numeralis ꝓuenit p materiā. 8 6 39
Rei forma in intellectu nō ē eadē cū re ſenſibili. 8 6 39
Res materialis ſecundū quid eſt quæ pendet a materia in exiſtentia non in eſſentia. 12 9 68
Res imaterialis quædam ſimpliciter ut intelligentiæ/ quæ dam ſecundum quid ut mathematicæ. 12 9 68
Res quatenus ē abſtracta cōprendiē ab itellectu. 14 1 83
Scientia de anima eſt utilior aliis. 1 5 4
Scientia de anima ducit ad intellectu3 agentem/ & iſq; ad Deum. 1 5 4
Sciētia ob alterabilis accidit ſubſtātiæ alterabili. 1 2 6
Scientia mundi ſuperni eſt perpetua. 2 2 6
Scientia noſtra ꝓuenit ab agēte prio & uero. 4 4 20
Scientia intellectus item dicitur ignorantia comparata ad diuinam. 2 7 9
Scientia aquiſita imitatur naturam. 14 13 90
Scientia intellectus agentis eſt qualitas in eo. 14 13 90
Sera penitentia nihil prodeſt. 1 4 3
Senſus cōmunis non ſentit ſolum per ſinum ſenſoriū pro pter magnam ſpiritalitatem. 2 9 10
Senſus cōmunis cognoſcit omnia ſenſuum priorum ob/ iecta. 2 9 10

	Lib.	cap.	fol.
Senſus cōmunis cognoſcit in momento.	2	9	10
Senſus pprius ſolū cognoſcit ſpēs ſui obiecti.	2	9	10
Senſus cōis diſcernit ſenſibilia ppria.	2	9	10
Senſus cōis refert ſenſibilia ad imaginatōem.	2	9	10
Senſus adſunt Aialibus priusq̄ organa.	5	1	24
Senſus nō pcipit diſpōnem corpi cōnaturalē.	11	2	61
Senſus non attingit ſubſtantias intellectuales.	11	2	61
Senſitiua eſt ignobilior rōnali.	13	8	82
Senſitiua & pgreſſiua dirigunt ab intellectu.	13	8	82
Senſus tantum cognoſcit ſingularia.	10	14	52
Senſus primo conſiderat ſingularia poſtmodum ſpecies & genera.	8	9	41
Senſus recipiūt ſimulachra: Aia aūt diſcernit.	3	7	18
Senſus ſentiendo non fit ſimilis ſentienti: neq̄ ſciens aſcibili.	12	11	69
Semina ſulcis mādata quom ſint ſpiritalia neceſſario operantur & ſuos fœtus producunt.	7	3	32
Si agens agit in tēpore/ patiens patitur in tēpore/ & ſi agit in momento patitur in momento.	1	7	5
Si intellectus eſſet alterabilis non uere ſciret.	1	4	7
Si intellectus intelligeret Deum perfecte/eſſet ſuperior illo.	2	7	9
Si anima ſuperne foret memor inferiorū reciperet phan/taſmata ab eis/ ut hic prius.	2	7	9
Si anima foret memor ſenſ. cogitaret ea.	2	7	9
Si anima cogitaret imaginaretur.	2	7	9
Si anima phantaſiaretur ſuperne ut hic/talis eſſet ibi qua/lis hic.	2	7	9
Si uis Animæ nō differat loco ab alia/non differt ſenſus exterior ab iteriore, nec uis motiua a ſenſitiua.	2	10	12
Si Anima foret corporalis forma. non ſpecularetur incorporea.	3	7	18

Lib. cap. fol.

Si vires. Animæ non differrent locis ignoraretur quibus locis operationes inexiſterent. 2 10 12

Si Anima foret locus corporis: non totum Corpus foret animatum. 2 10 12

Si Aia foret i corpe ut i loco moueret̃ a corpe. 2 10 12

Si qualitas eſſet corpus eſſet ſenſibilis. 3 1 13

Si Anima foret Corpus non diffunderetur per totum corpus. 3 1 13

Si Aia foret Corpus mixtũ non eſſet actus. 3 1 13

Si Aia foret Corpus mixtũ nõ eẽt corruptibilis. 3 1 13

Si Anima eſſet corpus non eſſet firma. 3 1 13

Si Anima eſſet corpus penetrans, Corpus pertranſiret partes infinitas. 3 1 13

Si anima ſit actus ſeparabilis nõ eleuaretur in ſomno ad ſuſcipiendum prophetiam. 3 7 18

Si anima foret actus corporis non moueret illud contra ſuum impetum. 3 7 18

Si anima eſſet forma corporalis non aduerſaretur corpori 3 7 18

Si anima eſſet forma corporalis diminueretur diminuto corpore. 3 7 18

Si homo regeretur inſtinctu naturali non incumberet diſciplinis. 3 7 18

Sicut cauſatũ habet cauſam definitam/ita cauſa habet cauſatum definitum. 5 4 25

Si primum Ens ſubſtitiſſet ĩ ſua eſſentia nihil aliud exiſteret. 7 2 32

Si rationes ſeminales ſunt actiuæ/a fortiori intellectuales ſubſtãtiæ agũt in materiã ſubiectã & idoneã. 7 3 32

Sicut Autor primus illuminat intellectum/ita anima immittit ſubiectis rebus ſuas dotes. 7 5 33

Si ĩtellectus agẽs ignoraret Deũ/ignoraret alia. 10 15 54

lib. cap. fol.

Si potentia intelligeret ſine ſpecie recepta, actus impri n ēt ſpeciem imperficeret eam. 9 2 47

Si poſſet eſſe unum medium inter uerbum diuinum & intellectum agentē poſſent eſſe plura media. 10 11 52

Si uerbum diuinum conueniret creaturæ/ ipſe ēt Deus conueniret creaturæ. 10 13 53

Si itellectus poſſibilis ſepatur ab agēte corrūp ē. 10 15 54

Sic uiſus non apprendit obiectum niſi illi uniatur/ ſic eniā intellectus. 11 2 61

Si itellectus negaret itelligētias/ negaret ſe ipſū. 11 2 61

Si anima rationalis haberet ſcientiam cognitam non deſcenderet in orbem infimum. 12 3 64

Si homo haberet aliquam ſcientiam a natura illa ſufficeret ſola. 12 5 65

Si aius ſit corporeus idiget org no corporeo. 12 9 68

Si animus foret corporeus intelligeret per partes nō cēſ/ relique inſcie ceſſarent. 12 10 69

Si animus intelligeret per omnes partes/ intelligeret idem plures. 12 10 69

Si animus cōprenderet per partes inæquales aliquid non uere comprenderet. 12 10 69

Si anima eſſet Corpus ſecundum ꝙ Corpus/ omne corpus eſſentialiter uiueret. 12 11 69

Si corpus componeretur ex infinitis partibus foret ignotum. 12 11 69

Si quod corpus ſimplex foret uiuidum eſſentialiter non foret pars mixti. 12 11 69

Si aia foret corpus cognoſceret ſola corpora. 12 11 69

Si aia eēt figura/ plures forēt aiæ ī uno corpore. 12 14 71

Si aia foret corpus/ deficiēte corpore deficeret. 12 14 71

Si anima rationalis foret corporea nos ad ſenſum cōuerſi ſentiremus eam. 12 20 75

	Lib.	cap.	fol.
Si aīa ſit corpus/uniuerſu₃ nō ē re uera aīatū.	12	15	72
Si anima rationalis non uniretur corpori non diſcerne//ret malum a bono	12	22	76
Sine formis motus ſenſibilis corrūpit cōpoſitū.	13	4	79
Si motus cœlorꝫ uariant̄/ē ipreſſiōes uariant̄.	13	4	79
Si Deus numeraret ſe ipſum foret unus unitate nume//rali.	13	5	79
Si omnia Corpora forent inanimata: omnia forent etiā corruptibilia.	12	15	72
Solicitudo & induſtria ad progrediendū in ſcientia ſunt neceſſaria.	1	1	1
Solus Deus eſt autor uerus animæ rōnalis.	10	5	48
Solus Deus uere creat omnia.	10	17	56
Spiritus in cœlo exiſtentes ſunt perlucidi/& unus eſt lux perſpicua alteri.	4	7	23
Spiritus ſunt feruore pleni ac ſuis gradibus contenti pro/pter illuſtrationem diuinam.	10	11	51
Species genite ex putredine non ſunt in orbe ſuperno ſed naturaliter progenite.	10	18	58
Species differunt per formas.	13	4	79
Stellæ ſunt tanq̄ medie inter artē & artificem.	6	1	28
Stellæ non ſunt ſimiles agenti primo,nec materiæ ultimæ coadiuuanti ad perfectionem.	6	1	28
Stellæ ſunt ſimiles ſtatutis ciuitatum:quarum quædam di rigunt ad probos mores,quædam auocāt a malis ope/ribus.	6	1	28
Stellæ ſunt ſimiles moribus ciuium qui licet ſint uarii:ta/men omnes ducuntur ad unam conſultationem & bo num operantur.	6	1	28
Stellæ non ſunt cauſa malorum prouenientium hic deor/ſum:quia non operantur ꝑ uoluntatem.	6	1	28
Subſtātiæ ſenſibiles ſūt Entia alterabilia.	7	4	33

Lib.cap.fol.
Subſtantiæ intellectuales ſunt res abſconditæ: productæ ab eſſentia prima cauſa cãrum. 7 4 33
Subſtãtiæ orbis ſupni hẽnt uim q̃dã ſenſitiuã.14 3 84
Subſtantiæ perpetuæ nec diminutionem/neq; auctionem patiuntur. 14 2 83
Subſtantiæ Cœleſtes ſunt depuratæ a materia corrupti/bili. 14 3 84
Subſtantiæ terreſtres ſeruantur a forma primaria orbis excelſi. 14 3 84
Superna non cadunt ſub defectum. 13 8 82
Templa probant homines imortales. 1 4 3
Tempus naturaliter iferius eſt Anima Intellectuq; ac ſubſtantiis ſimplicibus. 4 3 20
Tempus eſt iunctum motui. 7 7 35
Verbum Dei eſt mens eius. 10 2 4
Verbum diuinum non eſt finitum. 10 13 52
Verbum diuinum eſt æquale Deo. 10 13 52
Verbum creans eſt unum cunſubſtantia Dei.10 13 52
Verbum diuinum eſt præceptum bonitaſq; & uoluntas Dei. 10 13 52
Verbum diuinum non creat immediate niſi Intellectum agentem. 10 15 54
Verbum expreſſum eſt cã cauſarum. 10 17 56
Verbum Dei eſt ſuppoſitũ formæ primæ. 10 2 47
Vegetatiua/Appetitiua/& Fugitiua cõnexæ in uniuerſum Corpus minus differũt q̃ ſenſitiuæ aliæ q̃dã.t 8 10
Vegetatiua/Appetitiua & Fugitiua non operantur per inſtrumenta diſtincta,& ſi operantur per inſtrumenta diſtincta non operantur in toto Corpore. 2 8 10
Vegetatiua eſt ignobilior ſenſitiua. 13 8 82
Vnitas Dei non apprenditur niſi per abſtractionem ab unitate expreſſa. 10 18 58

Vires non ſunt Animæ inſtrumenta. 2 10 11
Vires ſunt nobiliores in Anima.q̃ in mēbris. 2 10 11
Vniuerſale non auferĩur ablato particulari: ſed eco auer/
ſo. 2 3 6
Vniuerſale predicaẽ de particulari. 2 4 7
Vniuerſale eſt forma intellectus. 8 6 39
Vniuerſale unit particularia nec auſertur aliquo illorum
oblato. 8 7 40
Vniuerſum eſt genitum. 12 25 72
Vniuerſum ſeruatur per Animam. 12 16 72
Vnitas numeralis non eſt cã Dei. 13 5 79
Vnitas Deus non intelligitur niſi abſtractione a ſimula/
chro ſuo. 13 5 79
Vnitas imẽdiate repugnat pluralitati. 14 7 87
Vnitas nõ eſt numerus:ſʒ principiũ numeri. 14 7 87
Vnus ſenſus cõmunis ſentit per oĩa ſenſoria. 2 9 10
Vterq̃ mundus eatenus ſeruatur a Deo/quatenus iſti pa/
ret. 10 15 54

FINIS.

SAPIENTISSIMI VIRI ARISTOTE/ LIS STAGIRITAE THEOLOGIA, SEV PHILOSOPHIA MYSTICA SECVNDVM EGYPTIOS: ECPHRASTE PETRO NI COLAO EX CASTEL LANIIS FAVEN/ TINO PHILO SOPHO,AC MEDI/ CO.

Libri Primi caput primum, Proemii quæ Theoremata tractanda,ſecundum quos Autores & quo ſtilo.

PRincipale quæſitum, ait Philoſophus eſt finis intentus,qui poſtremo inue/ nitur. Atq; omnia genita operantur ap petitu naturali ad finem certum. Siqui dem conſtitutum eſt ex concordia ſa/ piẽtum digniorum inter diuinos, Cau ſas mundi antecedentes & cõiunctas eſſe quatuor/uidelicet Materiam, For mam,Agens, & Finem nobiliorem reliquis, ſecundum quas omnes ſpeculari oportet & earum accidẽtia pro di/ gnitate ſingulorum. Et nos qdem in Methaphyſica iam perfecimus ſermonem explicãtem cauſas huiuſmodi. Et probauimus eas in ſermonibus de anima & natura ope rationibuſq; utriuſq;,ubi per rationem perfectam & neceſ ſariam declarauimus ꝙ impoſſibile eſt ſubſtantias eſſe abſq; fine. Sic etiam ſi finis a ſapiente non præfigatur, ceſ ſabit eius inquiſitio. Siquidem huius præſuppoſitio in ſci entia, adiuuat multum conſiderantem. Cui tamen ſolici/

tudo & induſtria ſunt neceſſariæ ad progrediendum. Igi/
tur nobis quoq; in hoc opere. Q. d'eſt compendium Phi/
loſophiæ/intentio conſtitui debet. Quæ eſt ꝯtemplari uni/
uerſum, Secundum mentem eorum qui docuerunt per
notas figurarum adeo occultas, ꝙ nō alius poteſt ad ſecre
ta hmōi ſcientiæ ꝑuenire citra difficultatem, ꝗuis ſit inge/
nii ſubtilis & recti, nec utatur negligentia. Proponamus
autem cuncta Theoremata operis, deinde ſingula tracta
bimus. Primaria igitur intētio noſtra in hoc opere eſt/cō/
templari Deum quomodo differt ab aliis. Q. dq; Mūdus
ac Tēpus exiſtunt ſub eo. Amplius ꝙ Deus eſt autor cau
ſarum, ꝙq; creauit omnia pro ratione ſingulorꝫ. Et ꝙ is il
luminat Intelligētias, per eas autem medias Intellectum/
per Intellectum uero medium/Animam uniuerſalē cœle
ſtemq;. Et per Aiam mediam illuſtrat naturam generabili
um corruptibiliumq;. Et ꝙ opus fit ab eo ſine motu, ac ꝙ
motus oium rerum eſt ab eo, & ad eum. Siqdem oīa mo
uentur deſiderio eēntiali & naturali/ab eo/in eo/& ad eū.
Poſtea uero conſiderabimus. Mundum intellectiuum re
ferentem bonitatem eius, formaſq; diuinas inexiſtentes.
Et ꝙ ab eo fluit bonitas in ſingula. Siqdem quatenus ſūt
bona aſſimilantur ei/ Sed propter cortices, expreſſionem
ueram eorꝫ non attingimus. Præterea enarrabimus natu/
ram uniuerſalem Cœli/qualiter ineſt potentia illi ab intel
lectu. Enarrabimus etiam Syderum dignitatem, & lucez.
Item ꝯſiderabimus naturā ſublunarem, quomodo uirtus
Cœli imittitur illi/quæ manifeſtatur in rebus ſenſibilibus,
materialibus, alterabilibus, & corruptibilibus. Deide ſcri
bemus diſpoſitionem Aiarꝫ rationalium in deſcenſu, &
aſcēſu, & reddemus Cām unionis earꝫ ad corpora. Dice
mus ēt de Aia honorabili, quæ habet mores intellectiuos,
nec ſubmergitur deſideriis mundanis/& ſordibus corpo/

ris.Similiter narrabimus Animam turpē,coinquinatāq;, & deinde ſpeculabimur diſpoſitionem Animæ Senſualis & Vegetatiuæ,necnō qualitatem Animæ Terræ,& Ignis, & alioꝝ Elementoꝝ,atq; hæc omnia latētia(Sicut præfati ſumus)declarabimus per figuras propoſito ſufficientes.

Caput ſecundum. Quomodo Anima unitur Corpori.

CVm iam pateat (ut probatum eſt) in ueteꝝ li/ bris,ꝙ Anima non eſt Corpus / neq; moritur. Sed permanet ſemper. Nunc quæramus quo/ modo digreſſa a mundo intellectuali ad hunc ſenſibilem deſcenderit,& iuncta eſt huic corpori reſolubi li.Etenim nulla ſubſtantia intellectualis mere admittit q̄c quam motus.Sed fixa in mundo intellectuali non diuel/ litur ab ipſo,neq; item accedit alio/cum nō habeat locum ad quem ipſa trāsferatur.Ad quod dicimus. Q đ omnis ſubſtantia intellectualis ſecundaria in ſe habet quoddam deſiderium alterius, Quando autem Intellectus appetitu concepit aliquid,mouetur ad illud,ut Mulier grauida ni titur parere.Sic igitur Intellectus concipiens deſiderium conatur illud conſequi. Intellectus enimuero deſiderans ſtatum inferiorem/fit Anima/ Vnde Anima eſt Intellectus deſiderans & appetens deſiderio uniuerſali, ac ipſa Ani/ ma uniuerſalis non ſeperatur ſubſtantia a mundo Intelle ctuali,ſed deſiderans particularia ſub uniuerſali opere re cedit ab illo.Ordinanſq; eadem/& peccatum accidēs mo derata.Secundum legem cauſæ propinquæ cœleſtis.Ani ma particularis nō eſt in Corpore ut uidetur/ſed extra.Pri us igitur mouetur ad Mūdum primarium, deinde ad ſe/ cundarium , poſtea tertio reuertitur ad primarium/ Ac oportune ad eorum unumquemq;.

Caput Tertium.ꝙ omnis anima & propter quid eſt immortalis ſecundum Pythagoram.

INtellectus agẽs nunq̃ ſeperatur ab anima, ſed cooperatur illi ſemper oportune ad omnia. Propterea anima quidem operatur iugiter, quia perpetuo exiſtit. Et q̃uis animæ aliorum animalium uelut Leonis, peccando receſſerint a mundo ſuperiori, non tamen corrumpuntur ſecundum ſubſtan/tiam, ſed penes accidentia. Ideoq; non ſimpliciter, ac re/uertuntur ad illum. Accidentia etenim in hoc mũdo ſunt diuerſa ab anima, ſunt autem connaturalia ipſi animali, ſiquidem proueniũt a natura ipſius. Similiter autem om/nes animæ plantarum oriũtur ab uno principio, cum ui/ta conueniant, & ſunt ſubſtantiæ non accidentia/ atq; icor poreæ non partibiles. Ideo neq; corrumpuntur: Sed ani/ma hominis habet tres partes. uidelicet. Vegetatiuã, Sen/ſualem, & Intellectiuam Quæ ſeperatur a corpore reſolu to. Atq; hæc imunis (utpote non peccando) a coinqui/natione corporis, eſt diſſimilis alteri ſubmerſæ materiæ, quæ facta eſt ob id/ut habitudo corporalis, accidentibuſq; corporeis talibus (uelut ligamentis) ꝓhibetur aſcendere ad alterum mũdum, Ad quem neq; peruenit niſi difficul ter, ablatiſq; uiribus horum accidentium/ & purgata a ſor dibus corporis/ reuerſa eſt incorruptibilis. Non enim eſt ut aliqui alieni a ſcientia uere diuina opinantur aliter. Si quidem ipſa ſuſtinetur a ſuis autoribus/ quanq̃ ſeparata Exiſtitq; Ens uerum & perfectum. Quare anima nõ mo ritur ut pluries diximus.

Caput quartum, ꝙ omnis anima humana eſt imortalis.

QVas oportet hic repeti ad illos, qui non credūt
aliter, ꝓbabiles rationes. Dicamus breui. Sta/
tuentes principium id in quo cōuenerunt om/
nes Priſci & Iuniores, Theologi, Philoſophi,
Prophetæ, ac Populi uidelicꝫ, ꝙ Anima rapta corporis de
ſideriis ſubiugato intellectu, ſtatim irã Dñi incurrit. Pro/
pterea abſtinẽdum a delictis / & deſideria corporalia mo
uendum, ſic.n.miſerebitur dominus. Rurſus ſi maiores
non credidiſſent animæ immortalitatem, non conſtituiſ/
ſent legem iuxta dictamen naturæ eam aſſeuerãtem. Cui
nemo contradixit niſi uitiis implicitus. Dixerunt etiam ꝙ
multi precati non caruerũt ope animarum a corporibus
ad mundum alium reuerſarum. Explorantiqꝫ ueritatem
hoc manifeſtum eſt per experimentum reuelationis, & tẽ
plorum fabricas ob hæc illis dicatas. Quare palam eſt ꝙ
Anima digreſſa ab hoc mundo/ & aſſecuta alium nõ cor
rumpitur omnino. Ideo autem quoniam creata eſt perpe
tua ob nobilitatem uitæ. Atqꝫ hoc idem opinatus eſt Pla/
to de anima uniuerſali dicens. Ego pluries ſpeculando ſe
cũdum animam relictis corporis exuuiis/ uiſus ſum mi/
hi frui ſummo bono cum gaudio admirabili. unde reſti/
ti quodãmodo attonitus. tum agnoſcens me eſſe partem
mundi ſuperioris. adeptuſqꝫ uitam æternam ſub luce ma
gna ienarrabili inaudibiliqꝫ ac icogitabili. Laſſitudine au/
tem delapſus ab iſta ſpeculatione intellectus/ ad imagina
tionem, lux illa deſeruit, unde remanſi triſtis. Rurſum re/
licto corpore reuerſus inueni animam luce plenam. &
tum corpori influentem, tum ſupra eleuatam. Inquit igiẽ
Plato. Qui conatus mundum ſupremum aſcẽdere intel/
lexerit ſubſtantias diuinas cauſaſqꝫ uniuerſales: profecto
maximum conſequetur præmium. Quapropter nemo
debet id omittere quanq̄ ſit plurimum laboraturus ; cente

& enim in eo adipiſcetur tranquillitatem impatibilem ꝑpetuamq́ꝫ. Et cum Homo fuerit creatus ad hanc contemplationem ociatur/ſi ab illa uel per unicam horam abſit, ſic etiam perdidit animam, ſibiq́ꝫ hoſtis eſt omnium maximus, cuius in obitu, fruſtra eum pœnitebit. Atq́ꝫ hoc Platonis documentum/ eſt Homini exhortatorium ad eleuationem Intellectus acq̃rẽdam/ qualem ipſe reperiit. Q đ Anticles quoq́ꝫ dicẽs Animam præextitiſſe ſurſum honorabilem, Peccato aũt cõmiſſo decidiſſe in Mundum inferiorem/ quæ poſtea pudens coſeq̃tur a Deo ueniam. Præterea Anima quoq́ꝫ deſcendit ut cæteras (q̃bus Intellectus turbidaẽ) reuocet ſurſuꝫ. Similis eſt.n. anima emerſa Homini a præfocatione releuato/ ſi alte proclamet ad mortales, præcipiens Mundum omneſq́ꝫ eius fallacias deſpici, facto indicio reuertendi ad priſtini ſtatus iucunditatem.

Caput quintum. Cur Anima deſcenderit in Mundum inferiorem.

DE Anima quidem Vniuerſali ſcire oportet, cur deſcenderit ad hoc Corpus, & an deſcenderit ſponte parendi gratia, an coacte alia de cauſa. Recipiemus namq́ꝫ iuuamẽtum ex ſciẽtia Animæ/ maius q̃ ex alia, Quandoqdem aſcẽdemus ab ea ad Intellectum, ſed & uſq́ꝫ ad Deum ſublimem. Hinc diſcentes, an Deus creauerit omnia recte/ & cum ſapientia abſolutiſſima, an per aliam cognitionem. Plato igitur olim dedit Animæ plura Attributa/ quorꝫ nos hauriti fuimus teſtes, ſed non ſcripſit ullum/ alioquin mentem eius lector deprendiſſet. Attributa autem hæc Animæ diuerſa ſunt. Si quidem Intellectus unitur Senſui/ neq́ꝫ deſpicit euꝫ ubiq́ꝫ, ſed corporis cõiunctionem, ligatus & præfocatus in illo,

Ardor, Platonis auditor, 9

Nam Corpus eſt Animæ ut Locus. Sic etiam opinatur Anticles magis adhuc uocans corpus carcerem, Vnde dixit Plato ꝙ ſolutio Animæ a uinclis Corporis/eſt cauſa aſcenſus illuſtrationiſq́/deſcēſio autem obſcurationis,quæ nihilominus purgata rurſus aſcendit. Atq́ huius deſcenſionis cauſæ ſunt plurime, quarum prima eſt Peccatum cōmiſſum ab aliqua / quapropter deſcendit ad luendam pœnam/promerendumq́ aliquid/ac leges Dei accipiendas. Aliæ uero deſcendunt alia de cauſa/ quam non adduxit. Sed colligens Animæ deſcenſum execratus eſt, additq́. ꝙ hic ē mundus eſt ſubſtantia honorabilis. Quare Anima in eo extat Dei iuſſu/alligato Intellectu/quemadmodum ſuperiori ſemper cohabito. Non enim conuenit ꝙ hic Mundus tam magnus & perfecte compoſitus Intellectu careat. Impoſſibile eſt autem hunc Mundum conſequi Intellectum/ niſi præhabeat Animam. Propterea ſublimis Creator Animam illi connexuit. Rationaliq́ Animæ implicuit ſpecies alias. Siquidem operationes Animæ nequaq̄ uidenť indiſſenſibiles. Quarum eniuero in Plantis ſunt paucæ/In Brutis plures/& in Hômine plurimæ/ut iſte Mundus ſit perfectus/quamuis non æque ſicut ſuperior, quia eſt effectus ab eo / omniſq́ item extat corruptionis origo. Quare oportet Mundo ſenſibili / ineſſe etiam genera animalium quæ īſunt illi intellectuali.

Caput ſextum. De errore Antiquorum, & ꝙ omne Ens eſt bonum ex Deo.

RVrſus uerſemur circa Animæ diſpoſitiões plures/ut lucremur aliquid a Philoſopho. An ſit igitur aliqua ꝯuenientia inter Animam & cor

pus. Antiqui quidem altercati ſunt, uaria ſentientes. Inci/
piamus autem ab opinione Senis quem nouiſſime ad/
duximus dicentis/ ꝙ perſpexit ueteres phyſicos in intelli/
gentia Entium inſenſibilium errare: inquirentes ea p in/
fe[illegible]em mundum: unde opinati ſunt ꝙ Entia occulta nõ
in[illegible] ei/ ſeponentes intellectum, & proſecuti ſenſum. Cõ
ſiderando per illum ex alterabilibus perpetua. Quare cũ
animaduerterit eos declinare ab itinere ueritatis, ob ſen/
ſum præualentem, miſertus reduxit ad illud. Diſtinxitq;
Intellectum A ſenſu. Intelligibiliaq; a Senſibilibus, Po/
nens illa perpetua inuariataq; inueniri, hec autem alterabi
lia corruptibiliaq;. Subdens ꝙ utrorumq; unicus autor eſt
Ens primum & uerum uidelicet. Deus ſublimis effector
mundorum, & addidit ꝙ tale primum agens/ eſt ſumme
bonum: quodq; nullum alterũ eſt ex ſe bonum. Sed qđ
libet eſt bonum ab illo tantum. Aſſeruit etiam ꝙ iſte Mũ/
dus ex materia & forma conſtat: & ꝙ formans primã ma/
teriam in eẽ naturæ/ eſt nobilius illa. Item ꝙ anima ratio
nalis format primam materiam/ propter uim immiſſam
ab intellectu mirabili: & intellectus agens adiuuat animã
ad formãdum primam materiam per uirtutem Enus pri
mi. Quod eſt principium omnium trium Entium. ſ. In/
tellectus/ Animæ/ & Naturæ. Vnde fuerunt ſenſibilia pul
chra ui primi agẽtis/ per medios/ animam & intellectum.
Decenter etiam Ens uerum/ primum. Deus ſublimis bo
nus/ ſimplex/ & perfectiſſimus omnium: inſpirat intelle/
ctui uitam primo: deinde animæ: poſtea naturæ: & fecit in
tellectum & animam & naturam principia aliorum.

Caput ſeptimum. ꝙ Deus creat ſine tempore.

NOn oportet audientem uerba Philoſophi puta/
re ꝙ Deus creauerit Entia in tpe: exiſtimando

ꝙ omnis

ꝙ omnis prioritas eſt in tempore/ cum impoſſibile ſit effi ciens non eſſe prius Effecto, Siquidem non eſt ita, Quia Intellectus diſcernit res ſine tempore, & ſimiliter Senſus. Vnde mēs Platonis fuit ſequi locutionem ueterum, Qui deſcribētes generationem, coacti ſunt inducere Tempus. Creationis autem non eſt ullum Tempus, Quia differt Agens primum altiſſimum nouans / a ſecundo inferiori umbratili. Ideo ſi cupias diſcere an Patiēs in tempore pa/tiatur, explores an Agens eius agat in tempore. Patiens. n. ab Agēte in tempore patitur in tēpore, & Patiens ab Agen te in momento/ patitur in momento.

LIBER SECVNDVS.

Caput primum ꝙ Anima in Mundo Intelle/ctuali non utitur Memoria.

ANima ſuperius collocata intuetur ſub ſtantiam rerum illic cōnexiſtentium, neq; ratiocinatᷓ ibidem ut iſtic, Sed ne/q; ſpeculatur hæc infima, quoniam al/tiora perſpicit. Sicut enim exiſtens in/ferius pura (ob dignitatem ſuā) non uerſatur circa terrena. Ita tanto magis egreſſa ab hoc Mūdo/ reuerſaq; ad no biliorem / nō meminit præteritorum, Sed altiorem illum perpetuo ſpeculans & amans, nunquam ſaturatur, oēmq; actionem & cognitionem ad eum reflectit. Quare cum omnis ſcientia in altiori Mundo habita illi Conſtans ma neat. Siquidem habet ſemper præſens obiectum, non in/

diget alia memoria illorum. Rurſus cum ſit aliena ab oī ſcientia recepta ab his inferioribus Non enim ſeruauit eorum apprenſionem priſtinam/ neq; talia conſpicere amplius cupit. Namq; ſcientia rei alterabilis accidit ſubſtantiæ alterabili, qualis nulla eſt in Mundo Intellectuali. Ideo non ēt licet Animæ memorari quicquam ignobile/ quare contemplat/ quo modo diximus & pfectiſſimo pro facultate

Caput ſecundum ꝙ Anima non utitur reminiſcentia.

DIcimus item ꝙ omnis ſcientia in Mundo altiore eſt perpetua. Quicquid enim illic extat/ eſt ſine tempore. Propterea Anima ibidem ſpeculatur formas ſine tempore. Quia permanent illi euidentes/ tum ſupremæ/ tum infimæ/ & ꝙ nō ab aliquo progreditur ad aliud/ diſcernendo a generibus ad ſpecies/ & indiuidua/ uel ad ſpeciebus ad genera & uniuerſalia altiora. Quare nō ēt indiget reminiſcentia earum. Et ſi aliquis iuxta hoc ambigens dicat/ ꝙ hæc condictio ſit intellectus tantum/ Quia omnia inſunt ei actu ſimul/ & ideo reminiſcentia nō indiget/ Anima autem aliter uidetur ſe habere. uidelicet ꝙ nō inſunt ei plura actu ſimul/ ut materiæ primæ/ ſed ꝙ comprēdat naturaliter unum poſt aliud/ Et cum fuerit ita/ eam reminiſci oportet, ſiue ſit in hoc inferiori Mundo/ ſiue in ſuperiori. Huic reſpondebimus ꝙ nihil ꝓhibet Animam in Mundo ſuperiori cognoſcere plura ſimul. Siquidem tale aliquid conſpicitur etiam/ ꝙ cum ſit ſimplex/ cognoſcit multa unico actu. Vt uiſus/ uarios colores. Quare ſic etiam anima cognoſcit plura ſimul/ ſine tempore/ quia eſt ſupra tempus/ Vtpote cauſa illius. At ſi aliquis dicat/ Anima diſcernit primū atq; ultimum/ Quare unū poſt aliud partiri uidetur? Cum autem hoc modo

ſciat/non igitur ſimul cognoſcit. Dicimus ꝙ Anima di/
ſcernit Intellectu/non cogitatione. Cum autem faciat hoc
Intellectu / nō intercidit differentia/ſed maior ſubit unio.
Siqdem Intellectus diſcernit ſine tempore / nec habet (cū
ſit ſimplex) prius/neq; poſterius/quia nō fluit inter ea ſuc/
ceſſionis ſpacium medium/Principium enim ſimul eſt cū
fine. Adhuc ſi diceretur/ notum eſt quod cum Anima di/
ſcernit/ſcit principium/finem/& mediū. Dicimus id ue/
rum eſſe/ſed cognoſcit hæc non cum medio temporario/
ſed tantum ordinario. Quod patet in uiſu arborem cernē
te/licet namq; radices & ramos ſimul cernat/tamē cogno/
ſcit radices prius/medio ordine non tēpore, q̄ ramos. Q̄d
ſi uiſus ita noſcit/quanto magis Intellectus ſciet principi/
um/finem/& medium cum ordine/ſine tempore.

Caput tertium. Quo modo Anima habet uires operatio/
neſq; plures/qualiterq; intellectus intelligit.

QVod ſi dicatur Anima cognoſcit ſimplicia/&
compoſita ſimul/quomodo habet potētias plu
res? Quarum una ſit prior/& alia poſterior?
Reſpōdebimus ꝙ Anima unica eſt & ſimplex/
Sed multiplicantur uirtutes eius ultra ſubſtantiam/ & ſi ui
detur operari plurima ſimul/eius opera ſunt multa ratio/
ne patientium. Siquidem Corpora nō recipiunt operatio/
nes animæ æqualiter/ſed pro conditione ſua, Ergo plura/
litas operationum ineſt rebus,non animæ. Quare nos di
cimus/ꝙ Intellectus unus operatur multa(& format ſpe/
cie cogniti/ſicut materia prima)Cui actuatus eſt ſimilis tā
tum differens/quia ſit uniuerſalis/ Appello autem Intelle/
ctum actuatum/habentem quæſitum obuium ſpeculatio/
ni/ & Intellectum ſub potentia / carentem quæſito ob//

nio/ Et ſi aliquis obiiceret quod Intellectus nunquam habet quæſitum obuium, Hoc proculdubio eſt maximum mēdacium, quia ex natura Intellectus intelligit perpetuo. Siquidem eius eſſe/eſt operari, & ſi perpetuo intelligit habet rem obuiam ſemp. Quare Intellectus eſt res omnes forma uniuerſali/quali intelligit, & quali ipſe eſt ex natura ſua/ut pluries narrauimus. Intellectus autem ſubſtantiam ſuam reſpiciens/proſpicit res alias, ſic eſt idem obiecto/ꝙ eſt ſubſtantia eius ſpeculationi obuia, quæ continet inferiora omnia. Et hoc eſt ꝙ dixit ſapiens/ Deum ſublimem creaſſe Intellectum/ qui ſciat in ſeipſo res progreſſas a ſe/& ad ſe regreſſuras, cōtineat in aliis.i.ꝙ ſeruat formas uniuerſales/particulareſq; dimittit/non enim uniuerſale auſertur/cum ſuum particulare auferatur/ ut ablatis indiuiduis animalibus, nō auſertur Animal/ſed ablato uniuerſali/auferuntur omnia ſub particularia.

Caput quartum ꝙ intellectus non eſt mobilis/Et quo modo Anima eſt mobilis.

ET ſi aliquis diceret. Si Intellectus obuiam habet ſpeculationi/aliquando ſubſtantiam ſuam/ aliquando res, ſine dubio alteratur. Diximus autem illum eē inalterabilem impaſſibilemq;. Reſpondeamus. ꝙ ſi Intellectus habet obuiam ſpeculationi aliquando res/hoc fit in ſtatibus diuerſis. Videlicet in Mūdo Intellectuali habet obuiā ſpeculationi tantum ſubſtantiam ſuam. Ideoq; Intellectio eius eſt ſubſtantia ſua. In altero autem Mundo ſenſibili/ſpeculationi obuias habet aliquando ſubſtantiam/aliquando res ipſas/& hoc ratione pticularis cuius eſſentia reuertitur uniuerſalis apud eum/impedimento ſublato. Siquidem particulare habet

nim uniuerſalis.Suſcipit enim predicationem eius defini
tum per illud/tantumq; ab hoc differt/ꝙ uniuerſali ſubeſt.
Hoc item fit/ ob corporeã diſpoſitionem(media Anima)
impreſſam.Intellectus nãq; inuolutus Corpori uehemen
ter/unituſq; ſenſui/habet obuias res ſpeculationi.Emerſus
autem paululum habet obuiam contemplationi etiã ſub/
ſtantiam.Quare Intellectus non uariatur niſi modo quo
prediximus. Anima autem dicitur moueri diſcendo res/
quoniam collocatur in confinio Mundi intellectualis / fit
autem motus eius reflexus,quia ſciendo habet obuiam rẽ
ſpeculationi,deinde reuertitur ad eſſentiam, uerum dici/
tur moueri,quia uariatur circa rem immobilem. Intelle/
ctus autem inuariatus reſtat etiam immotus.Impoſſibile
eſt autem ꝙ Anima ſit ĩmobilis/quando ſubiicitur Intelle
ctui.Subiectum alteri eſt mobile,alioquin eſſet predicato
idem. Vnum tamen ſciendum ꝙ Anima in Mũdo Intel/
lectuali mouetur potius recte/ꝗ̃ reflexe. In iferiori autem
uiceuerſa. Quod ſi obiiceret aliquis ꝙ etiã Intellectus
mouetur/ Siquidem uariatur ab aliquo ad aliquid. Si aũt
uariatur/mouetur procul dubio. Dicemus ꝙ Intellectus
nunquam mouetur niſi uolente Autore eius primario/&
tunc mouetur recte inceſſanterq;/ talis nãq; motus eſt quæ
dam quies.Siquidem Intellectus eſt Eſſentia perpetua in/
offenſibilis, quapropter exiſtit cæteris creaturis dignior.
Et ſi aliquis adhuc reclamauerit Inquiens, ꝙ Intellectus
mouetur ſpeculãdo/quia habet obuiam ſpeculationi quã/
doq; rem/quandoq; ſubſtantiam eius. Reſpondemus ꝙ
ſi mouetur Intellectus, mouetur a ſeipſo, & ad ſeipſum/
non autem aliter,quare non mouetur ad res extra ſe,& ab
eis ad ſeipſum. Cum omnes contineat/contentaſq; educit
ad exiſtentiam/qñ item moueatur/eius motus eſt æqualis
totus quaſiq; inuariatus. Talis autem eſt ſimilis quieti.Si

quidem motus eſt ab uno ad aliud/iſte autem non eſt ab/latuus partibilisue, Ideo non eſt alteratio neq; paſſio. Si/quidem intellectus non recedit a ſubſtantia/ nec qualita/te priſtina. Etenim ſi Intellectus alteraretur/nõ uere ſciret/neq; enim firmiter noſſet. Sed & Intellectus habens obui/as res/nihil mouetur, quia continet eas omnes ab ſe pro/greſſas/& ad ſe regreſſuras, ut pluries diximus.

Caput quintum ꝙ Anima non mouetur in Mundo Intellectiuo.

AMplius pariter Anima in mundo Intellectiuo nõ alterabitur. Quia illic eſt pura abſtracta ab oĩbus corticibus & compoſitiõibus, atq; eſt in actu/cũ nihil corpale tunc ei cõmiſceatur, ſcitq; inferiora uere & perfecte. Siquidem ibidem coniungitur Intellectui ſine medio. Hic deorſum fuerat unita ſenſibus, abſq; morte igitur ulla, ſed potius clarior, Intellectui iun/cta & ab eo formata. Quomodo enim cogitabile ſit/ ꝙ ip ſa moriatur & aliæ ſubſtantię ſint incorruptibiles, Siquidẽ ipſa ſeruat alias/& ſeruatur ab Intellectu. Intellectus aũt ab autore ꝑmo, qui ex ſe ꝯſtat/& Intellectus eſt facies Ani mæ/ad quem inclinatur/& cum quo ſpeculatur/ quiq; eſt prior aliis creaturis ſine medio productus/& medio quo producta fuit Anima, Sicut media illa producta eſt natu/ra. Hac autem media Corpus/hoc medio iterum generabi lia, corrupubiliaq;. Anima igitur in Mundo ſuperiori eſt omnino inalterabilis impaubiliſq;, cognoſcit ſubſtantiam ſuam & totam/unica ſcientia & penitus indifferente / atq; hoc propter unionem ſuam, ſiquidem tunc ipſa/ & res/ & Intellectus ſunt unum quoddam.

Caput ſextum ꝙ Anima habet Memoriam in Mundo ſenſibili & qualem.

DIuertens Anima ab Intellectu,& ad hunc Mundum demiſſa / ſpeculādoq; aliquam rerum/ultra Intellectum,habet memoriam , neq; ideo meminit Entium ſuperiorum,alioquin nō deſcendiſſet huc,ſicuti inferiorum memor , illinc recedens/iſtuc deſcendit,ſic prius lapſa ad Cœlos ſi memoriam eorum ſeruaret in eis ſubſiſteret. Quare ut hic exiſtens habet ſolam inferiorum memoriam/ſic etiam aſcendēs ad Cœlum non meminit alterius q̄ ipſius/ & eſt ſimilis quaſi idē illi.Etenim Anima memor aliquarum rerum/eiſdem eſt ſimilis eademq;,alioquin non eſſet uere memor. Memoria nāq; quædam eſt ſimilis Intellectui/alia uero ſenſui/& ſubſtantiarum Intellectio eſt ratio firma. Cogitatio autem eſt infirma/neq; unica/ſed uaria, pro rebus cogitatis terreſtribus/ ſiue Cœleſtibus, quibus (ſecundū imitationem) eſt ſimilis/quaſiq; eadem/quę ſunt corpora fere defuncta/ſiquidem ſecundaria / uere autem ſimilari utriſq; minime cogitatio poteſt/ ut Intellectio/quia eſt media inter Intellectum & Senſum/& ad utroſq; pariter inclinata/nec ſeruat perfectæ ſine illis aliquid .Patet igitur ꝙ Anima memor imaginationi rem cōiungit nobilem uel ignobilem/ Reuertentes igitur dicemus ꝙ Anima in Mundo ſuperiori nec uetita/deſiderat bonum pfectum/itelligitq; (medio Intellectu præſentāte) illud inoccupatum irretentumq;/a quo diſtat per medium Intellectum Anima Vniuerſalis & Rationalis.Auerſa enimuero Anima bonum primum & ad inferiora conuerſa/deſiderat contenta ſecundum memoriam.Siquidem non deſiderat talia/niſi prius cogitet/ & iam præfati ſumus ꝙ cogitatio eſt Memoria quædam.

Caput ſeptimum quomodo Intellectus ignorat Su/ periorem autorem,& Inferiores Creaturas.

QVod ſi ſubderet quiſpiam/ꝙ Anima ſpeculatur
hũc Mundum/ anteq̃ ad eum deſcendat, Igitur
eadem rõne/ab ipſo reuerſa ad ſuperiorem/re/
ſpicit inferiorem, & ſic proculdubio meminit,
Iam autem dictum ẽ ꝙ in Mundo Intellectiuo nil memi
nit huius Mundi. Dicimus ꝙ Anima conſiderat hunc Mũ
dum ꝑ intellectionem/antequã inhabitet, hæc uero ẽ quæ/
dam ignorantia, non ſcientia, quæ tamen eſt nobilior
omni ſcientia,& hoc ideo quia Intellectus ignorat ſuperi/
us agens/& inferiora. Et memor inferioꝝ (medio alio,)
deſcendit ab illo honorabili ad hunc Mundum. Propterea
autem Intellectus ignorat ſuperiorem Autorem primum,
quia non cognoſcit eum perfecte, alioquin eſſet ſuperior/
ut Autor eius,& ſic Effectum foret Efficiens ſui Efficiẽtis.
Q uod eſt falſum & nimis improbabile. Rurſus dicitur
ignorare inferiora (ut prædiximus) non ꝙ careat ſcientia
earum, ſiquidem continet eas, unde cauſa noſtræ ignoran
tiæ eſt defectus maximus. Intellectus autem ignorãtiæ ra/
tio eſt, ſumma perfectio ac ſuprema ſublimitas. Propterea
ꝙ illas res ſpeculatur non ſecundum ipſas, ſed altius, cum
ſit cauſa ipſarum. Res autem eſt altior in cauſa ſua/ q̃ in ſe
ipſa. Conditor etiam primus cognoſcit eas nõ pariter In/
tellectui, ſed adhuc altius, quãdo ipſas quatenus creat/ eas
cognoſcit. Q uare ſcientia identidem Intellectus eſt igno/
rantia, quia non eſt uera qualis diuina. Ideo etiam dixi/
mus ꝙ Intellectus ignorat ſubiecta. Hæc rurſus ignoran/
tia dicitur ſcientia, ſiquidem eſt talium conſideratio perfe/
cta, licet non iuxta eſſentiam eorum/ neq; indiget earum
ſcientia, quia eſt cauſa earum ↄtinens omnes ſicut ſapiens
dixit.

dixit. Conditor ſublimis ſeruat omnia in Intellectu, quæ eduxit in Animam, ſolo medio Intellectu, & in naturam, media Anima, & in hunc Mundum utroq; medio, ordinate, donec peruenit ad particularia. Cum autem Deus creatrit Intellectum cauſam rerum, ex conſequenti etiam ipſe eſt Autor earum, nec indiget earum ſcientia, & ſi Intellectus ignorauerit, idcirco eſt, quia eas non produxit ex nihilo, neq; primo, ſed Deus dicitur Sciens, quatenus creauit eas, Intellectus autem ignorat iuxta cognitionem in ſeipſis, ſic etiam cognitio intellectus eſſentiæ ſuæ, dicitur quædam ignorantia comparata ad cognitionem Dei. Nam cognitio ſui ſicut eſt, non eſt quædam ignorantia omnino. Quomodo enim ita eſſet, cum ſit aliis Scientiis, & ſcitis, idem, & per eum ſpeculetur Anima, ut ante diximus. Nos autem aſſerimus ꝙ Scientia eius eſt ignorãtia reſpectu Conditoris, ſic etiam Anima ignorat cauſatũ ſuum, modo quo ante expoſuimus reſpectu Intellectus, alioquin non indigeret Autore primo ſuperiore. Quare reuerſi ſantiamus ꝙ Anima ſepata ab hoc habitaculo, exiſtens in altiori, non meminit cuiuſquam præcognitorum maximæ ſenſibilium & corruptibilium, ſed uerſatur circa Intellecta ex ſenſibilibus, alioqn reciperet imagines quales hic prius, Quod eſt abſurdum, etenim cogitaret, cum autem cogitat imaginatur, ſicut ꝓdocuimus, ꝙ ſi illic Animæ imaginarẽtur, tales eſſent ibidem, quales hic prius, & hoc eſt maximum inconueniens, tantum enim recipiunt medio Intellectu unito. Quare Anima nõ imaginatur in Mundo Intellectiuo. Probatumq; antea eſt, ꝙ ab illo delapſa, indiget memoria ſenſibilium, alterabilium, corruptibiliumq;, & qualiter ſit ignorantia eius, comparatu ad autorem ſuperiorem, & cauſatum iferius, per ſermonem inductiuum.

Caput octauum quo modo Animæ diuiſionem admittit.

IMpræſentiarum dicendum propter quid diuiſio accidit Animæ humanæ/& quid ſequitur diuiſionem per ſe,neceſſe eſt autem noſſe utrum Anima diuiſioneꝫ admittat?& an per ſe, an ue accidentariam?Dicemus itaqꝫ Animam Corpori coniunctam,diuidi ſecundum accidens Corpore diuiſo, oē autem indiuiſibile diuiſibili coniunctum,diuiſibile ſecundū accidens dicitur,Diuiſio autem ſecundum formam uocatur,cum dicatur ꝙ imaginatiua eſt ultra uegetalem/ & concupiſcibilis præter iraſcibilem. Dicimus item ꝙ pars una corporis primo continet imaginatiuam/alia concupiſcibilem/altera uero iraſcibilem,Anima igitur diuiditur ſecundum accidens Corpore ſubiecto diuiſo , nō autem per ſe, Siquidem ſubſtantiæ nullam diuiſionem recipit. Item uidentes Corpora uiuentia indigere Anima expāſa per omnes partes Corporis ut Animal ubiqꝫ Corporis ſentiat,Aſſerimus Animam diuiſibilem eſſe / patet autem ꝙ omne membrum ſentit/donec continet Animam ſenſitiuam. Dicimus igitur uirtutem illam diuidi diuiſo membro / & ꝙuis expandatur omnibus membris/ ipſa tamen non diuiditur in ſeipſa/ſed eſt in quolibet perfecta . Quod ſi diceret aliquis/Animam diuidi ſecundum tactum/ſed iuxta alios ſenſus/dicēdum Animam nō diuidi etiam diuiſo tactu/ſed minus euidēter/modo quo diximus. Similiter uegetatiua. Appetitiua etiam fugitiuaqꝫ/ conextenſæ in Corpus/minus diuiduntur inter ſe / & ſunt quidem ſenſitiuæ/ ſed infra alias/ ob id magis diuiſas .Iſtæ nāqꝫ ſunt minus in Corpore diſcretæ.Siquidem non operantur per inſtrumenta locis diſterminata/alioquin prohiberentur operari.

in toto Corpore. Quare uires Animæ quædam ſunt or/ganis propriis in Corpore differentes/ quædam autẽ ſunt in toto Corpore commixtæ.

Caput nonum ꝙ unus ſenſus cõmunis complectiuur omnia ſentiendi organa.

u Nica uirtus ſenſitiua unit omnia organa ſenti/endi/defluens in ea per ſenſus proprios medi/os/quorum obiecta cognoſcit/ac diſcernit. atq̃ exiſtit indiuiſibilis, neq̃ operatur per unum ſo/lum inſtrumẽtum propter magnam ſpiritualitatem. Quare omnes ſenſus terminantur ad eam / ſicut omnes lineæ a circunferentia circuli ad centrum / & cognoſcit ſimul' ac in momento omnia in quæ ipſi ſenſus feruntur. Omnis enim ſenſus proprius diſcernit ſolum ſpecies obiecti pro/portionati. ſicut uiſus albedinem/& nigredinē/& cæteros colores. auditusq̃ ſonum acutum/leuem/ grauem & tar/dum/ & Odoratus fœtorem ac reliquos odores. Guſtus dulcedinem & alios ſapores. Tactus aſperitatem & lenitatem. ſed iſta uirtus ſpiritalis communis ſenſibus diſcernit ſenſibilia eorũ/& ſpecies ſingulorum/& refert illa ad Imaginatiuam / quæ eadem format ac componit ad libitum. deinde etiam refert ad memoriam ſeruantẽ ad uſum opor tunum/quæ adhuc cogitatiua trahit ad aliam diſpoſitiõe/ quouſq̃ ad Intellectum perducat. Et ſunt omnes hæ uir/tues ſpiritales/& operantur per ſe/ſine organis corporali/bus manifeſtis.

Caput decimum ꝙ Anima non eſt in corpore ut in loco/nec uirtus in Organo ut in loco.

dem Anima continet Corpus/non autem cõtinetur ab eo. cum ſit cauſa Corporis. Rurſus autẽ dicimus ꝙ Anima non eſt in Corpore tanquam in loco / alioquin Corpus quandoq; foret ſine Anima/ atq; Anima ipſa ſubiret Cor/ pus paulatim/ſicut aqua uaſculum. Item locus non eſt in Corpore, ſed circum Corpus,quum ſit Conceptaculum eius,eſtq; amplior Corpore utpote continens illud. Cor/ pus autem nõ eſt circum Animam,& ſi cuidam impoſſi/ bile uideatur quin Anima ſit in Corpore ut in loco. Dici mus ꝙ locus eius eſt ſuperficies extrema circũ Corpus. Quare Anima exiſtet tantum in extrema Corporis ſuper ficie/ reliquum uero Corpus carebit Anima, hoc autem minime decet. Amplius ſi Anima ſit in Corpore ut in ua ſe/Corpus erit cauſa motus Animæ ipſi/quod non eſt ue/ rum/ſed Anima eſt cauſa motus Corporis/ nam uas mo/ tum/ſecum mouet rem uaſeatam/ item corrupto Corpo/ re corrumperẽt Anima/Quod eſt falſum, imo etenĩ Ani ma eſt firmior,tunc. Si autem quiſpiam adhuc diceret ꝙ locus eſt ſpacium quoddam/non ſuperficies extrema. Di cimus tanto magis Animam non eſſe in Corpore ut in lo co/ quia Spacium eſt uacuum/ Corpus autem non eſt ua/ cuum/ſed in uacuo,Quare etiam Anima exiſtens in cor pore/ex conſequenti exiſteret in uacuo/ Quod eſt abſur/ dum. neq; etiam Anima dicitur in eſſe Corpori/ut accidẽs ſubiecto/ueibi gratia color ac figura Corpori ſuſtinẽti/Ac/ cidentia.n. nõ exiſtunt ſeorſum a ſubiecto incorrupta. Ani ma autem ſeperatur a Corpore reſoluto/ſine corruptione ſui. Neq; item Anima corrumpitur corrupto Corpore / ſi/ cut pars reſoluit reſoluto toto/ quia Anima nõ ẽ pars Cor poris. Amplius nõ eſt Anima in Corpore/ut totum in par tibus,quoniam eſt maximum inopinabile/ dicere Animã eſſe totum/Corpus uero partem eius/ Neq; etiam Anima

eſt in Corpore/ut Forma in Materia Prima / quia Forma
eſt inſeperabilis a Materia Prima abſq; corruptione / Ani/
ma autem non eſt huiuſcemodi/ſiquidem ſine corruptio/
ne ſeperatur,Materia Prima quoq; eſt prius Forma . Cor/
pus autem eſt poſterius Anima/quæ facit Formam in Ma
teria Prima/ex illiſq; perficit Corpus/quare non eſt in Cor
pore ut Forma in Materia Prima / non enim agens eſt in
acto/ut ìnherens illi/alioquin uice uerſa efficeretur ab eo/
dem.Iam igitur probatum ꝙ Anima non eſt in Corpore.
hiis modis quos præfati ſumus.

LIBER TERTIVS.

Caput Primum ꝙ Anima non eſt Corpus.

CVm hactenus abſoluerimus præpo/
nenda de Intellectu/& Anima uniuer
ſali,Rationali,Senſitiua, ac Vegetati/
ua/necnon de naturis ſecundum ordi
nem ſuum/per ſigna oſtendentia ueri/
tatem Philoſopho. Sollicitãtia autem
alios ad inquiſitionem,ſpeculationẽ/
q; utilem ſacientia . Nunc explicabi/
mus eſſentiam Animæ ſecundum ſtilum priorem/ Exor/
diamur igitur recenſentes opinionem credẽtium Animã
eſſe Corpus. Item aſſerentium eam eſſe compoſitionem
accidentem Corpori.partiumq; ipſius unionem . Repro/
bantes utroſq;, detegenteſq; illorum in rationibus fallaci/
as/atq; in hoc narrabimus/quicquid ad manus noſtras p/
uenit.Ex hiis opinionibus . Dicimus igitur ꝙ operatiões

apparentes in Corpore proueniunt a uirtute/quæ agit mi/
rum in modum/non ab ipſo Corpore/ ꝓ patet. Quoniã
cum in omni Corpore ſit quantitas & qualitas, Quãtitas
eſt alia a qualitate. Impoſſibile eſt enim Corpus eſſe ſi/
ne quantitate/quod etiam illi confitentur / non autem ſine
qualitate. Item quo modo poſſibile eſt qualitatem eẽ Cor
pus/ & eandem non cadere ſub rationem ſenſibilem. Siq/
dem omne Corpus ſubiicitur quantitati/ non autem qua/
litas ſenſui. Quare cum nulla qualitas ſit Corpus/Opinio
ꝓ Anima ſit corpus eſt uana & falſa. Dicimus etiam ſicut
antea/ꝓ omne Corpus (ablata pticula) minuitur/qualitas
autem remanet/quoniam magnitudo libræ mellis/nõ eſt
æqualis magnitudini ſemilibræ/eſt tamen æqualis dulce/
do. Quod ſi quis adducat, uirtutem augeri/ aucta quanti
tate/minui autem/minuta. Reſpondemus/ꝓ imo contra
rium uidetur. ſcilicet ꝓ Corpus eſt paruum/ & Virtus for
tis, quare qualitas/ſeu uirtus, nõ eſt ipſa quantitas/ ſed alia
ratio quam Corpus uel Corpuſculorum cõgeries/quæ nõ
ſapit niſi naturam materiæ Corporiſq; / alioquin qualitas
non operaretur. Quod ſi dicatur a quopiam/Animal (ſan
guine omni ſpirituq; egreſſo) mori, & ſi Anima ſit eẽntia
alia a ſanguine ſpirituq; / quare hiis excedentibus Animal
perit. Reſpondemus ꝓ quamuis humores non uiuificẽt
Animal/ſed aliud/tamen Animal indiget illis ut uiuat, &
humores ſe habent ad Animal/ut Anima ad Corpus, Ani
ma igitur regit eos, aptatq; formæ Corporis, Siquidem cũ
Corpus ſit reſolubile, ſi Anima non reſtauraret illud per
hos humores/non ſubſiſteret diutius. Quare conſumptis
Elementis/non remanente materia Animæ / pro corpore
ſeruando/Animal corrumpitur. Sunt igitur humores ma/
teria Animalis/Anima autem eſt cauſa efficiens. Patet ad/
huc, quoniam Animalia quædam carent ſanguine, quæ/

dam uero ẽt ſpiratione,qbus nihilominus ineſt talis natu/ra.Impoſſibile ẽ.n.Animal exiſtere abſq́ Anima.Præterea ſi Anima ſit Corpus, impoſſibile foret ipſam diffundi per uniuerſum Corpus,& omnes partes unire.Item ſi Anima foret Corpus contemperatum cõmixtumq́ ex Elementis Corporis/ Anima non eſſet in actu,ſed in potentia , ſicut ipſa Elementa,& corrumperetur ſicut ipſa commiſcenda corrumpuntur ſecundum ſubſtantiam. Ceu dulcedo quã/do cõmiſcetur amaritudini, unum Corpus etiam cõmix/tum alteri conſtituit aliquid maius, Anima autem inexi/ſtẽs Corpori nõ reddit ipſum maius. Sed tantũdem extat. Item patet parte Corporea diſiũcta a Corpore fit Corpus minus/Anima autem a Corpore ſeperata Corpus augẽt tumeſcens. Amplius(exiſtẽte omni Corpore reſolubili) Anima non eſt corruptibilis. Ergo non eſt Corpus. Item Corpus unum compoſitum alteri/non penetrat totum ipſum,Anima autem penetrat omnes partes Corporis,Corpus etiam eſt diuiſibile in infinitum.Anima autẽ minime. Amplius cum opinantes Animam eſſe Corpus,aſſerant Oĩa Agentia eſſe corporea.Quæritur an quodlibet Agens ſit generabile?& ſi ita? Igitur unum genitum eſt ab alio,& ſic in infinitum.Quod eſt abſurdum. Quare eſt aliquod Agens primum perpetuum, ex conſequenti etiam incor/poreum/non igitur omnia Agentia ſunt Corporea. Qđ ſi Agentia ſunt ingenerabilia,incorruptibiliaq́,ſic etiam Animæ formatrices Corporum. Ideoq́ non ſunt Corporeæ, alioquin non exiſterent firmæ. Quidam enimuero cre/diderunt Animam eſſe Corpoream , quia uiderunt Cor/pus operari uaria,ut calefacere,frigefacere, Animam ſimiliter agere opera diuerſa & miranda,ignorãtes ꝙ Corpo/ra operantur non per ſe,ſed per uirtutem inexiſtentem aliam a Corporalitate,& ſi Corpora etiam agerent ex ſe,non

tamen operationes illorum quales ſunt calefactio/frigefa
ctio ſunt ſimiles actõibus Animæ, quæ ſunt cogitatio, ſpe
culatio, deſiderium, obſeruatio Iuſtitiæ. Vis enim talium
effectrix eſt alia ꝙ ſubſtãtia Corporea. Q uare prefatæ opi/
nionis Autores adſcripſerunt Corporibus operationes ſpi
rituum, ſpiritusq; ipſos ocioſos reliquerunt. Adhuc ſi Ani/
ma ſit Corporea/penetrans Corpus/pertranſiret partes in/
finitas, qđ eſt falſum. Siquidem impoſſibile eſt partes infi
nitas eſſe in actu / aut ſi non pertranſeat omnes Corporis
partes/non penetrabit ex cõſequenti totum Corpus. Pene/
trat autem Anima totum Corpus, cũ ſit eius cauſa, ob idq;
maior, neq; penetrat incidendo ſingulas partes/ cum ſit in
corporea/ ſed alia ratione meliore. Et ſi dicatur ꝙ Anima
eſt ſpiritus naturalis refrigeratorius, qui ex cõmixtione Ele
mentorum per ſubuliationem aliquarum partium reſulta
uit/eſt magnum mendacium / quoniam calor Elementa/
ris pluribus Animalibus dominatur/quibus ineſt Anima
abſq; huiuſmodi ſpiritu refrigeratorio.

Caput ſecundum ꝙ Anima non eſt complexio,
& qui ſit ordo rerum uniuerſi.

SI qui dixerint naturam eſſe priorem Anima, &
ꝙ Anima fiat ex cõmixtione naturarum differẽ/
tium/ſequitur maximum inopinabile apud ſapi
entes. uidelicz ꝙ nobilius ſit poſterius ignobilio
ri/quod eſt falſum & impoſſibile. Inter Entia creata eteni
Intellectus eſt primus / deinde Anima, poſtea natura/ atq;
omne inferius eſt ignobilius, omne autem ſuperius appe:
titum/ eſt nobilius uniuerſaliusq;. Et ſi etiam dixerint Intel
lectum eſſe poſteriorem Anima/ eadem ratione ſequitur
Summum Creatorem exiſtere poſteriorem Intellectu/ſed

& generabilem corruptibilemq;/quod eſt falſum/ neq;.n. hic eſt uerus ordo. Alioquin Anima/Intellectuſq;/atq; aliud non exiſterēt. Eapropter. Nos aſſerimus/ ꝙ Deus creauit Intellectum primum/& conſtituit Procreatorem rerū aliarum. Creauit autem eum medio Verbo quodammodo / Neq; enim inter ipſum Deum & Intellectum / aliud medium intercidit, niſi Verbum, quod certe etiam fuit conagens Intellectus / Intellectus autem fuit cauſa Animæ. Anima uero cauſa naturæ. Natura deniq; principium indiuiduorum generabilium/uniuſq; ſubinde medio agente altero/ Deus autem eſt cauſarum omnium Autor / ratione qua eas produxit ex nihilo, inſeuitq; Intellectui contētas ab illo ſub forma uniuerſali /quas poſtea educit pro tempore/aliquando cum medio/ſecundum illarum captū ordinemq;/niſi ꝙ una extat intercauſa alterius. Deus igitur eſt Autor omnibus cauſis / & ꝙ exiſtant / & ꝙ cauſent/ tantumq; producendo differentia quæpiam inter illas cadit/ quod eſt Autor alicuius cauſæ/ſine media alia.

Caput tertium ꝙ Deus ſit, & qualis.

QVod Deus exiſtat, demonſtratio memoranda hæc eſt/quoniam non eſt aliquid in potentia/ quin aliud ſit in actu/aliter enim non exiret ex potentia ad actum. Siquidem potentia non eſt aliud q̄ poſſibilitas actus/nec poteſt exiſtere actu ex ſeipſa/ qa non decet/ꝙ aliud ſit Agens ſuæ exiſtentiæ. Agens nāq; eſt prius acto, Falſum eſt enim aliquid eſſe prius/ ac poſterius ſeipſo eadem ratione, quare ſi potentia ducatur ad actum/neceſſe eſt aliquid eſſe in actu mero/quoniam nō extat aliud a quo actuetur. atq; hoc eſt Ens neceſſarium/ pˀpetuum/ intrāſmutabile/ indiminuibile/ inalterabileq;/ om/

nes quoq; actiões proueniũt ab ipſo / & quicquid fuit ſub potentia conuertitur ad actum præcepto eiuſdem/ Ipſum quoq; extat inalterabile/quoniam eſt iproductile/atq; hoc/ quia exiſtit neceſſario in actu ex eſſentia ſua/ Imo eſt Ens uerum/atq; etiam ſupra Ens. Propterea ꝙ ab eo Entitas pẽdet/& in ipſo ſeruatur/ad illudq; reuertitur / nec eſt imaginabile ꝙ ſit in aliqua potentia/alioquin indigeret altero ꝓducente ad actum. & omne aliud ab ipſo cogitatur eſſe in potentia priusq̃ actu. nam priuatio eſt prior Entitate/potẽtialitas neceſſitate/ eſt autem indiminuibile/utpote Ens uerum abſolutiſſimum/ non conuenit alii in aliquo cõmuni/ſed eſt Ens prius quolibet proximo /cum ſit agens omnium eſt Ens neceſſarium per quod deſcribitur / ſcit omnia præterita/præſentia/ac futura/ſub una ratione imotus/ quoniam ſcit illa quatenus eſt Autor eorundem/ Res autem ſciuntur ab altero quatenus cernuntur. Item ducit aliquid ex potentia ad actum contemplans ſeipſum/non aliquid exterius/ſemper inalteratus/quia eſt ſummus actus. Creatura autem eſt impermanens/quia corruptibilis/tum & reuertilis ad potentiam / atq; hoc quia generabilis . exiſtens uero actu, eſt nobilius exiſtente in potẽtia/namq; extat actu, poſtquã fuit potentia. Enſq; potentia/ non eſt ens uerum/& ſi huiuſcemodi poſſibile dicatur Ens late/ nõ uere appellatur ita. Quare probatum eſt/ꝙ actus eſt melior potentia & uniuerſalior, differenſq; a natura corporea / utpote intranſmutabilis/quodq; Intellectus/& Anima/ ſunt priores q̃ natura, quoniam hæc eſt utriuſq; opus.

Caput quartum quo ordine qualiq; ratione res producantur/& quo modo Deus agit.

PRæterea ſciendum ꝙ Anima exiſtens actu/cauſata eſt ab Intellectu / Intellectus autem etiam

exiſtens actu productus eſt a principio primo/ qui imittit Animæ formam potentiamq; receptam ab ipſo principio primo inſerēte illi rerum productibilium uniuerſitatem. Anima porro ſolum operatur circa Materiam primam/ (media natura cœleſti)/q̄ eſt honorabilis. Intellectus autem circa Animam ſine medio/idemq; circa naturam media Anima. namq; Anima efficit formam in materia prima. Intellectus quoq; efficit formam in Anima. Omnes autem formæ inſunt Intellectui congeſtæ a ſummo illo principio inſitæ/concreatæq;. Amplius Intellectus ſeruat formas in Anima/ & Anima ſeruat Formas in materia prima/quoniam uterq; operatur illas. Supernus uero eoru; Conditor/eſt Ens bonum/abſolutum/uerumq;. Ideo facit res exiſtere/nouans ipſarum formas / & operatus omnia ſecundum eſſentiam (quia exiſtit Ens uerum actu) aliqd certe ſine medio/aliquid cum medio/ nouans autem res/ rerumq; formas / ut Actus uerus abſolutus ſpeculatur eſſentiam ſuam/agitq; momento. Intellectus autem exiſtēs actu/ cum habeat ipſummet actum ſuperiorem / ſumit ab eo uim imiſſam / ideoq; ſeruat opus ſuum ut aſſimiletur agenti/qui eſt actus abſolutus/ ideſt Eſſentia uera / intelligenſq; aliquid/reſpicit illu; actum ſupiorem, agitq; opus perfectum, quia agens per uim imiſſam ab eodem/tanq̄ illemet agit. Anima pariter quoniam ſumit influxum uirtutis ab Intellectu ad agendum, Imitatur ipſum Intellectum/& reſpiciendo ipſum/operatur/per eumq; influit alteri/ Agens namq; uerum eſt actus abſolutus / Eſſentia ac ſapientia perfectiſſima, & tale Ens agit contemplans eēntiam ſuam ſolam/quia nihil exiſtit aliud ab eo/ quod non proceſſerit ab illo. Hoc unum exiſtit per ſe/& p̄ducit omnia alia/ac dirigit producta/ ſeruatq; permanentia, Sed & mouet a ſe eadem, ad ſeq;. Hactenus igitur probatum eſt:

ꝙ Intellectus eſt prior q̄ Anima ſit. Anima autem prior natura. Natura quoq; eſt prior generabilibus / corruptibi/libuſq;/& deniq; cōditor omnibus / principium cuiuſlibet Agentis, actioniſq;. Qui prius creat, deniq; perficit, unico tamen momento incohat, firmat, terminat, Creauitq; uni/uerſum abſq; cauſa altera excitante, præcipiente ue. Cumq; omne aliud agens operetur ad aliquid, ex conſequenti ſolus iſte eſt Agens uerum.

Caput quintum quo modo Anima eſt in potentia, ꝙq; non eſt harmonia.

Reuertentes ad ꝑpoſitum. Dicimus ꝙ cum Anima ſit Ens actu, impoſſibile eſt eam dici Ens potentia, niſi cogitemus ita dici / quoniam eſt producta ut prius dictum, ꝙq; in quolibet ꝑducto ſunt Actus, ac potentia; & ꝙ Ens actu/re diminutum eſt/ipſe Deus principium rei trāſlatilis ex potentia ad actum. Intellectus porro atq; Anima non dicun/tur in actu & potentia, quia producantur cum mora tem/poraria, atq; alternatim ut Corpora generabilia, & ſubin/de corruptibilia. ſiquidem permanent, perpetuoq; exiſtūt. Vnde ēt hac ratione Anima non eſt ſpiritus, nec Corpus aliud quale libet oīo; ſicut & ſuperius ꝓbatū, ꝙ q̄uis aliter a nonnullis narratum ſit, tamen qđ nuper a nobis ſcriptū eſt/ſatisfaciat. Q đſi adhuc dixerit quiſpiam Animam eē aliquid ultra naturā Corporu;, Exploremus & nos iſtud/ ac quid ſit talis compoſitio Corporis per quam Anima deſcribitur. Pythagoricæ etenim Sectæ quidam dixerunt ꝙ compoſitio Corporis/eſt ſimilis compoſitiōi Cytharæ/ quādoquidem ſicut (chordis Cytharæ rectæ/ſecundumq; proportiōem tenſis) Cythara admittit harmoniam, Cytha

redo pulſante. Ita etiam humoribus contemperatis reſul/tat Corporis totius complexio uera/per quam Anima de ſcribitur. Hic autem ſermo uidetur impoſſibilis/Cuius ra/tionibus(quanquã fortibus ac euidentibus) reſpondebi/mus abunde improbantes. Etenim Anima eſt prior compoſitiõe Corporis, quod & ipſi fatebantur/ſiquidem ipſa fecit huiuſmodi compoſitionem ſibi aptam. Anima item dominatur Corpori, prohibetq́ operari plura ſecun/dum naturam Corpoream/Compoſitio neq́ dominatur Corpori, neq́ prohibet operari ſecundum naturam Cor/poream. Sed & Anima eſt ſubſtãtia, Compoſitio autem non eſt ſubſtantia, accidit enim humoribus contempera/tis. Item quando Corporis compoſitio eſt optima/Cor/pus ex conſequenti eſt ſanum atq́ indolens/Non tamen ſemper ita ſe habet/quando Anima eſt optima. Amplius ſi Anima ſit cõpoſitio quom uariorum membrorum ſint compoſitiones uariæ/uni Corpori inerũt plures Animæ. Quod eſt abſurdum ualde. Adhuc ſi Anima foret com/poſitio Corporis, fieret a ſeipſa, nam compoſitio partium Corporis fit ab Anima, nõ enim a ſeipſis/quom fiat ab ali quo priori, ſicut etiam compoſitio cordarum quam ſeq/tur concentus organi muſici, nõ fit a ſeipſa, ſed a muſico, Cordæ ſiquidem componuntur/nõ autem ſe componũt, quæ eſt operatio ignobilis. Similiter ſi Anima ſit compo/ſitio Corporis, cum hæc fiat a Corpore, ſequitur ꝙ Anima fiat a non Anima, quodq́ Entia ſint inter ſe priora compa ratu ſolo, non producitur autem forma abſq́ Anima For/matrice, alioquin fieret a caſu/quod eſt impoſſibile rebus particularibus uniuerſalibuſq́. Anima itaq́ non eſt com/poſitio Corporis.

Caput ſextum quid ſit Anima.

I dicatur ꝙ ueteres Philoſophi concorditer aſſe
s ruerunt Animam eſſe Actum Corporis Phyſici organici,quodq; actus non eſt ſubſtantia / quia inhæret ſubſtantiæ,Anima igitur non erit ſubſtā tia ? Reſpondemus ꝙ oportet huiuſmodi rationem exa/ minare,Actum ergo hunc Attici quidam,aliter Entellechi am uocauerunt/Philoſophiq; idem dixerunt/ꝙ Anima eſt Corpori quadam proportione,ſicut forma materiæ, quæ Corpus ſit,niſi ꝙ Anima non eſt forma Corporis/ quate/ nus eſt Corpus tantum/Sed eſt actus Corporis Phyſici or ganici/potentia uiuētis.Iamq; probatum eſt ꝙ actus Cor poris eſt ſubſtantia non accidens.Eapropter autem dictū eſt,Corporis Phyſici(diſtinguēdi illud gratia) ab artificia rio quale pingitur,Item potentia uiuentis/ad diſcernendū ab inanimatis/qualia ſunt lapis/& ferrum/& ſimilia/ quæ quamuis ſint Corpora phyſica / tamen non ſunt potentia uiuentia.additum etiam organici/ideſt habentis inſtrumē ta exercendi opera uitæ/qualia ſunt Cerebrum/cor/Iecur/ membra principalia. Actus quoq; eſt duplex/ qdam ſepe rabilis/ſicut nauta nauis/atq; eques equi/ quidam inſepe/ rabilis/ſicut caliditas ignis,frigiditas niuis,Actus igitur ſe perabilis non corrumpitur corrupto ſubiecto, inſeperabi lis autem corrumpitur, Anima itaq; eſt actus ſeperabilis Corporis Phyſici / non enim corrumpitur corrupto Cor/ pore/ut iam oſtenſum,Actus rurſus quidam eſt perfectio materiæ ſuæ, ut caliditas ignis per quam exiſtit, quidam agit perfectionem/ut faber domus, Anima eſt actus Cor/ poris Phyſici,non quieſcit perfectio eius,ſed quoniā agit perfectionem in eo/utputa ſenſum,Intellectum,Imagina tionem,& alia opera, ſiquidem Corpus ante Animatio/ nem eſt imperfectum/nō eſt autem Anima perfectio Cor/ poralis/alioquin foret diuiſibilis(Corpore diuiſo) ſicut ſi

gura ſtatuæ ſecatur diſſecta ſtatua ipſa.

Caput ſeptimum ꝙ Anima eſt actus ſeperabilis.

Nima non eſt perfectio unius membri,ut uiſus
a oculi/quia perfectionem ſingulorum membro/
rum agit/& corruptis hiis ſingulorum membro
rum perfectionibus,non eſt neceſſarium Animã
corrumpi.Sed eſt ſeperabilis actus a ſubiecto cui ineſt/nõ
autem eſt corrupubilis / quoniam habet operationes per
ſe,ſine organis Corporalibus / rectas morum bonorum,
contrarias Corpori/ diſcernitq; ſine medio omnia mem/
bra eius.Exercet autem operationes inorganicas exiſtens
munda/contemplanſq; res incorporales. Q uare Eſſentia
Animæ proculdubio reſtat ſuperſtes corrupto Corpore/
alioquin operationes eius forent nobiliores eſſentia.Q d'
eſt abſurdum ualde/Siquidem Eẽtia eſt cauſa actionis.
falſum eſt autem effectum eſſe meliorem agente, Anima
etiam ſi ſit iſeperabilis actus/ut forma naturalis,quo mo/
do in ſomno eleuatur a Corpore ſine diuulſione?ad ſuſci
piẽdum prophetiam,reuelationemq;?Sic autem quoq; in
uigilia emergit a corpore/reuerſa ad eſſentiam ſuam , re/
motis a ſe diſpoſitionibus materialibus/ſed hoc patet ma
xime noctu/propter quietem ſenſuum/ceſſationemq; illo
rum ab operibus. Rurſus ſi Anima ſit perfectio Corpo/
ris per quam eſt Corpus/non moueret illud/contra ſuum
impetum,neq; cognoſceret,quamuiſq; diſcernat ſenſibilia/
non tamen eſt ſimilis ſenſibus / ſiquidem cognoſcit rem
etiam diſſimilem / ac ſecundum naturæ ordinem/ſenſus
ipſi recipiũt ſimulacra rerum,Anima uero diſcernit. Ne
q; item Anima ſpecularetur incorporea / ſi ipſa foret Cor/
poralis forma. Sed & ſi Anima eſſet pfectio naturalis/nõ

moueret

moueret illud appetitu ad contraria. Præterea ſi Anima indigeat Corpore ut exiſtat,ac uerſa uice Anima cõmu/ni compoſitione,ſicut uirtus/& membrum/unum nõ ad/uerſaretur alteri,olim autem inuentum eſt ꝙ Anima ſcien tia plena ac eleuata a Corporeis deſideriis: aduerſata eſt Corpori/quamuis Anima quandoq; bonis moribus iſtru cta cõmunicat eos:perficiens hoſpitium Corporale,libe/ranſq; a detrimento.unde illud Animæ parens nõ odit al/terum/neq; aliter afficitur praue.Q ua ratione etiam Ani/ma eſt perfectio huiuſmodi:& potentia Corporis.Incipit diminui ab anno quadrageſimo,uirtus autem Animæ au geri? Præterea Anima hominis non eſt perfectio natu/ralis/ut Anima Bruti/quandoquidem bruta reguntur in/ſtinctu naturali citra ſcientiam,Homines autem nequaq̃/tali naturæ ductu:alioquin non incumberent diſciplinis, Diriguntur enim uero ab Anima doctrina inſtituta, quæ prius fuerat informis, tantumq; apta formari. Sed & ſi Anima ſit perfecti hominis:ut Anima Bruti/non eſſet poſ ſibile hominem gubernari ab altera ſubſtantia/nec illi pa/reret/utq; Bruta ipſa/nõ inquireret Formas alienas a Cor pore:occultaſq; ſpeculaturus. Amplius ſicut aer recipiens omnem colorem.Caret quolibet illo.Etenim ſi unu; quẽ/piam habeat/non admittat alterum:pariter aqua. Oculus quoq; ſi contineat unum colorem:non comprendet reli/quos.Sic auditus,odoratus,ſenſuſq; alii.Ita etiam Anima humana cum recipiat diſcernatq; omnes formas Corpo/rales:non eſt una quædam ex illis / neq; uero Anima hu/mana recipit cognoſcitq; formas Corporales:ut Brutalis cõmuniter/ineuidenterq; ſed ſpecialiter diſcernit: aperteq; comprendit per propriam rationem/ut colorem/odorẽq; definite. Q uare ſatis probatum ꝙ Anima hominis nõ eſt Forma naturalis ut bruti/ac præcipue / quoniam ſi eſ/

ſet talis / obſequeretur Corpori inaduerſata eius impetui inclinationiq;,neq; dominaretur illi. Præterea quoq; fa/cta Corpori impreſſione/ fieret ēt Animæ ſimilis ,atq; ho/mo foret tantum ſenſitiuus / Siquidem actus Corporalis conditio/non excedit ſenſum/neq; uis cogitandi conſulē/diq;(qđ eſt diſcere ignotum ex prenoto/Collectione uni us ex altero) inſiſtit Corpori. Cumq; hoc præuiderint opinantes Corporalitatem Animæ/coacti dixerunt/ ꝙ ex/tat alia Anima/aliuſq; Intellectus immortalis, ꝙq; hæc eſt actus non ut perfectio naturalis paſſi. Sed effectrix perfe/ctiōis/ quæ eſt Anima una quæ recepta dicitur actus Cor poris Phyſici Organici/potentia uiuentis. Nos autem di/cimus non eſſe alteram Animam ſupra rationalem/quæ gubernet hominem/& ꝙ Philoſophi uocarunt iſtam actū quia perficit Corpus Phyſicum.

LIBER QVARTVS.

Caput primum qualis Deus ſit.

QVi ſuperato Corpore ſedauit'Senſus,affectuſq; materiales/ depurataq; imagi/natione,reuerſus eſt ad ſubſtantiam Intellectus/agnoſcet dignitatē ſuam/ quæ eſt roboratus ad ſpeculandum Mundū Intellectualem/ſecundum celſitudinē eius/Ideamq; eius ſupremam / quæ eſt lux lucum,bonum,bonorum,dignitas dignitatum/atq; Entitas Entium/& ipſum met Ens / extra quod non eſt aliquod Ens.ꝙq; exiſtit deſiderium ſui ipſi/

us/eſt quoq; principium per quod omnia exiſtunt/ac per/
manent/eſt appetibile,ad quod omnia naturaliter appetē/
tia mouentur per naturam propriam/quæ eſt Forma imi
tata,per motum igitur illum exiſtunt/ſicut per impreſſio/
nem eſſentiæ receptam producuntur. Iam enim alibi pro/
batum ꝙ ſubſtantia naturalis exiſtit per naturam propriā,
cuius firmitas eſt Forma / huius autem firmitas eſt imita/
tio ſui exemplaris.quare omnia appetunt illud / appeten/
tia mouentur ad ipſum/mota efficiuntur ab eodem / ꝙq;
eſt omnino imobile/ſed mouens omnia/motu per quem
exiſtunt/donec perueniant ad motorem unum/ſupra quē
non eſt aliquis. Ideo hic primus Conditor eſt principium
omnibus eſſentiæ ac permanētiæ,ſine quo nihil exiſteret.

Caput ſecundum ꝙ etiam materia eſt ꝑducta a Deo:ꝙq; moueatur ad illum,& quomodo probetur.

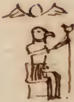
DIcet fortaſſe quiſpiam ꝙ ſubſtantiæ ad quam re
ſoluitur omnis Forma naturalis,non ineſt mo
tus talis proprius/ quoniam Motus fit per deſi/
derium/illi autem non ineſt deſiderium. Qua
re ſi non eſt mobilis/nō etiam ē ſecundum eſſentiam pro/
ducta,ſed compoſitum. Ipſa autem eſt cauſa omnis mo/
tus. Huic reſpondebimus ꝙ ita ſentiens errat. Primum.n.
ſimplex ad quod reſoluuntur omnia alia/nunquam caret
omni forma propria per quam res exiſtunt / alioquin ua/
cuum Formis non ſubſiſteret. Sed cum aufertur una For
ma/ſuccedit altera/quare recipiendo ſubinde Formam a
primo motore efficitur etiam ipſum. Quapropter ſapien/
tes adhuc iam dixerūt ꝙ materia prima mouetur Motu,
qui eſt receptio Formæ/ & ꝙ appetit Formam ut Imper/
fectum perfectionem:puta oculus uiſum,fœmina marem.

Ideoq; mouetur quoq; Motu/qui eſt appetitus Formæ recipiendæ. Et receptiuitas Formarum / eſt ratio per quam illa eſt Ens. Ita ꝙ ſi auferatur talis natura recipiendi / non ſubſiſtet/neq; intelligetur. Et ſi dicatur ꝙ ſubiectum adhuc reſoluitur ad aliam diſpoſitionem ſimpliciorem / erit ſermo qualis de reſolutione ad mouens infinita. Quare materia etiam prima exiſtit per Motum/ qui ē actus pfectus. Eſt autem imaginabilis tranſmutatione ſucceſſiua in infinitum: ab una Forma ad aliam / nec niſi cum receptione Formæ eſt principium. Cuius inditii exemplum eſt: rerū ſolidarum uaria figuratio ad omne propoſitum. Quare iam probatum ꝙ omnis alia ſubſtantia habet efficiens in Eſſentia/exiſtentiaq;/ac permanentia: Primum Agens / ꝙ eſt mouens primum uniuerſale / & ꝙ omne mobile mouetur ad illud, ꝙq; omne factum Motu/ permanet etiam motu, Propterea ꝙ motus eſt actus Entis in potentia idest: perfectio eductioq; euntis ad actum.

Caput tertium. Rurſus qualis eſt Deus, ꝙq;
non eſt prior tempore aliis.

Conditor primus eſt Autor Mundi / præcedens in infinitum imobilis. nec enim eſt quandoq; talis/poſtea ꝗ non fuerit finis/& principium cuiuſlibet Entis/prius prioritate agentis ad actum omnimoda/non niſi per quod res fit/ac durat/ non aūt dicimus eum priorem tempore/alioquin poneremus ignobiliorem Entibus ꝗ plurimis. Siquidem unum nō eſt prius tempore altero / niſi quia ſub tempore complectuntur utraq;, hoc autem eſt ipoſſibile ipſi/cum ſit cauſa omniū: imo etiam ſubſtantiis ſimplicibus: quāto magis Deo ſublimi. Tempus namq; eſt inferius naturaliter Anima, Intel.

lectuq; atq; aliis ſubſtantiis ſimplicibus/ quæ ſunt cauſa tēporis. Etenim ſi aſſeratur ꝙ Mundus aliquando non exiſtit(& ꝙ tunc præfuit tempus infinitum) deinde egreſſus eſt ad exiſtentiam, ſequitur Deum habuiſſe Autorem ſocialē/ſupiorēq; excitantē ad ꝓductiōem Mūdi. Abſit aūt adſcribere hoc illi. Itē ſi dixerimus/ ꝙ Mundus hūit nō exiſtere tempore īfinito, ſeqē ꝙ fuerit aliq̄ cā altior quæ ꝓhibuerit productionem Mundi. Q̄d ſi foret/ oporteret eē adhuc aliam cauſam illis ſuperiorem, Hoc autem tanto magis abſurdum eſt ineſſe Deo, quāto is Intellectu: Animaq; eſt excelſior, cuius ſublimitatē magnitudinemq; & ſi uelimus conantes, narrando conſiderandoq; minime attingere poterimus. Eius certe Eſſentia exiſtentiaq;, excedit omnia alia Entia ſigillata, pendentiaq;, Quorum produxit per ſuam Eſſentiam Intellectum primum, ſub ipſoq; Animam, & ſingula generabilia. Ideo poteſtas humana infima, nequit iſtum comprendere, nihilq; attributorum eius perſcire ualet.

Caput quartum/quanta ſit dignitas Mundi Intellectiui, & qua ratione ad illum perueniatur.

Narremus modo pauliſper pro facultate noſtra dignitatem Intellectus/ Mundiq; Intellectualis nobilitatem, & quale ſit ingenium aſcendendi ad illum (ſecundum eſſentiam) cōſiderandū. Dicimus itaq;/ꝙ Intellectus eſt ſicut inter punctum circuli/quod continet quicquid angulorum, coſtarum, linearum, & ſuperficierum, aliorumq; imaginabilium ipſi, cæteriſq; figuris ineſt. Ipſum eſt indiuiſibile ac indimenſile, Omneſq; lineæ circuli ſunt reuertiles in idem, ortæ ab eo. Ideo uocatur centrum. Nominatur quoq; circulus ꝙ om

Quomodo ad deum reperiatur

Intellectus circulus

nes illas intraortas circūplectitur, ſeruans ut inſitas quaſ/
libet Mundi figuras ſubinde ductiles, Quando autem di
citur ꝙ Intellectus eſt ſicut inter punctum circuli continēs
alias formas, intelligitur ꝙ ſcientia noſtra de illo hẽ ab eo
dem/ac ſubintrat nos in ortu / cum uocatur indiuiſibilis:
ſenſus eſt/ꝙ Eſſentia eius non illi ſufficit ad cognoſcendū
alia/cum ſit Animabus noſtris appoſitus. neq; ideo eſt al/
terabilis a ſubſtantiis ſubterioribus, ſed eius ſcientia pro/
uenit ab Agente primo ac uero/atq; Animæ pticulari ima
go/eſt ſignum minimum ad enarrationem/cogitationem
ue illius in ipſum reuerſam, alioquin non eſſet uniuerſa/
lis/neq; hic exiſtit aliquid cōueniens illi inſitis rationibus,
neq; extat quicquam ꝙ ſit eius expreſſio. Ideoq; non adeſt
nobis iudicium, neq; exemplum par ad illud perſpicien/
dum. Ex conſequenti qualis erit ſpeculatio noſtra illius
Autoris qui eſt Eſſentia ipſiſſima/pura/ plena luce/ hono/
re/altitudine / cuius Mundus eſt omnium nobiliſſimus:
Quare Intellectus titulos / Mundiq; Intellectiui dignita/
tem/ſolum pro uiribus ingenii noſtri exponemus. Im/
primis recitantes rationem / qua eleuamur ad illum con/
templandum. Hii Mundi itaq; ſic ſe habent/ꝙ Intellectua
lis eſt ſuperior ſenſibili, utpote cauſa eius uirtutemq; ifun/
dens, Ad quos exemplum præſeferunt duo lapides, quo/
rum unus ſit egregiæ ſculptus/ alter informis, tunc enim
unus eſt perfectior altero, non quatenus lapis, ſiquidem
ambo ſunt lapides, ſed quatenus figuratus, cuius artifici/
um non inſuit materiæ/ſed menti artificis prius conceptū
ꝙ lapidi inciſum, artificium porro ineſt ſculptori/ nōc qua/
tenus eſt oculatus, manuatus, & pedatus, ſed quatenus eſt
ſculptor peritus artis per quam indicat agenda, formæq;
uniuerſales illi inſunt, ipſe autem ſingulares facit & pul/
chras, quæ quidem habent eſſentiam unicam, ſed fiūt ma/

teriebus plures,corrumpunturq;,formis uniuerſalibus in
corruptis. Quare artificium eſt nobilius i artifice:ḡ in ope
re,neq; eadem ſecundum Eſſentiam præeſt in artifice For
ma quæ ſuccedit in lapide,ſed illa permanet firma in arti/
fice /ab illaq; procedit alia in materiam/ opera ſculptoris
iſima minuſq; pulchra / neq; abſoluta pro conatu artificis,
ſed iuxta capacitatem ipſius materiæ,quæ plus,minusue,
ad imitationem illius etiam uera exiſtit. Forma quoq; in
materia eſt ſingularis,inſepabiliſq;:& ſi transferret ab uno
ſubiecto ad aliud,adhuc tanto magis diminueretur. Bre
ui ergo colligimus, ꝙ omne Agens eſt nobilius ſubiecto/
hoc enim ſuperatur,illud ſuperat, quodlibet etiam exem/
plum eſt melius exemplari,quoniam ſingulæ Formæ bo
næ proueniſit ab uniuerſalibus prioribus altioribuſq; : Ar/
tificiales quidem ab ea quæ ineſt Animo artificis , & quæ
eſt melior illa/quæ ficta eſt in marmore.Enimuero ars ip
ſa reſpicit Intellectum,ſiquidem conſtat perpetua, quoni/
am æmulatur naturam, quæ adhuc neceſſario perſeuerat
ſimilis, quia imitatur alterum uidelicet Intellectum ſupe/
riorem/neq; enim artifex operando ſolum ſequitur artifi/
cium factum,ſed aſcendens ſumit a natura ſimulacrum/ꝑ
quod opus reddit pulchrius. Et ſi forte naturalis Forma
quam effingit/ſit imperfecta/ipſe perficit imitatione Intel/
lectualis/ſecundum tamen aptitudinem materiæ ſuſcipi/
entis. Vt ſi Artifex uelit facere imaginem Iouis/nō reſpicit
aliquam Formam ſenſibilem / ſed cogitatione ſupergreſ/
ſus/pingit illum effigie omnium pulcherrima. Vnde ſi ip
ſemet Iupiter ſe uiſibilem formaret,non alia/ḡea(qua ar/
tifex)/ſimilitudine exprimeret.

Caput quintum ꝓpter quid/ Ars naturaq; faciunt pul chras Formas/& in quo ſit pulchritudo.

EXplicādum nobis hic,quo modo Ars atq; Na
ura efficiunt pulchras formas/ultra facultatem
ſuam poteſtatemq; materiæ. Imprimis igitur
pulchritudo Animalium nō conſiſtit in ſangui/
ne ipſo/ſiquidem hic inuenitur in omnibus eiuſdem ſpe/
ciei indiuiduis(quæ ſunt ꝓxima) ſimilis atq; aliter nemo
uiſu teſtari poteſt/& non ſunt Animalia illa æque pulchra/
neq; ſanguis etiam ſeruat proportionem in qualibet Ani/
malis ſpecie.Q uædam enim ſunt ſanguineæ/quædā ue/
ro exiſtunt diuerſæ / quomodo igitur ſunt omnes pariter
pulchræ? nec omnes æque ſanguineæ?Pulchritudo item
conſiſtit in colore figuraq; oblectantibus moderatiſq;/San
guis autē/ qui quom ſit ſimplex:eſt ut materia Animalis/
non figuratur/nec oblectat / non eſt igitur ratio pulchritu/
dinis ulla.Porro indutus luce boni recepti qui nouit ſpe/
cioſitatem mulieris fuiſſe occaſionem belli maximi diuti
niq;,Inter græcos & hoſtes. ꝙq; homines illi ſūt formoſi/
quorum aſpectu uiſus nunquam ſaturatur.ſcit poſtremo.
Vnde etiam conſtet Intellectualium pulchritudo. Etenim
fortaſſe contingit aſpici humanam formam inculpabile/
inenarrabilemq;/ atq; hæc proceſſit ab agente in ſubiectū
ſicut artificialis ab artifice.Cumq; ita ſit,Forma artificialis
quidem eſt bona/ſed naturalis eſt melior.Cuius ſubiectū/
exiſtitMateria prima.atq; illa quæ ſubſiſtit in uirtute agen
tis:extat etiam melior. Siquidem huic formæ primæ non
ſubeſt materia.Q uod autem pulchritudo non proueniat
ex ſubiecto:hinc patet/quoniam alioquin tanto maiorFo
ret pulchritudo/quāto ſubiectum eſt maius. Videmus au
tem ꝙ Forma parui Corporis quandoq; oblectat aſpectū
æque/& forſan etiā magis q̄ magni.Q uapropter pulchri/
tudinis non eſt ratio Corpus/ſed fulcimentum/ Cuius ar/
gumentum/ꝙ ſine illo nequit uideri .Cumq; eodem ſub/

intrans

intrans cognoſcitur/ſubintrat autem nos per uiſum/ q cuꝫ etiam ſolum conſideret Formam,ut iam probatum,Pul/ chritudo conſiſtit in Anima tantum: quã magnitudo par/ uitaſq; ſubiecti non prohibent percipi,perceptamq; una co mitantes cognoſcuntur. Rurſus Agens aut eſt nobile, aut ignobile/aut medium,atq; exiſtens,Medium quidem non operatur alterum,Neutrum enim magis efficit, & ſi fuerit pulchrum/opus illius fiet pulchrum/ꝙ ſi opus natu ræ extet pulchrum.Intellectum eſſe pulchriorem oportet. Latet autem nos pulchritudo naturæ, quoniam interiora Corporum nõ intuemur/ſed tantum exteriora aſpicimus/ pulchritudinem ſuperficiariam mirantes/quare ſi nitamur ſpecioſitatem intrinſecam penetrare/extrinſeca fiet ignobi lis ac deſpicabilis.Etenim interna mouent. Ipſum Intelle ctum natura honorabilem/ſicut effigies excitat inſpecto/ rem ad Autoris abſentis cognitionem.Eapropter cum in/ teriora Corporum moueant Intellectum.Sequitur profe/ cto ꝙ inſit illis pulchritudo a natura atq; Intellectu/plures etiam formæ icorporales ſunt pulchræ/quales Mathema/ ticæ figuræ lineares/Mulierumq; imagines ſpeculares, ac notiones Animæ,quæ certe ſunt euidenter pulchræ. Vtpo te Animæ indices,& ſimiles. Amplius ſi hominem rectẽ extrinſecus tantum circũſpicias, non deprendes eius pul/ chritudinem,& ſi putaueris eum deformem/errabis citra ueritatem iudicans,ꝙ ſi eundem medullitus introſpicias/ merito dices formoſum / naꝫ ſpecioſitas uera ſubeſt intus Plures quidem propter ignorantiam prædominãtem,In/ tellectumq; ſubmerſum deſiderãt pulchritudinem extrin ſecam,ideoq; non aſſequuntur illam interiorem. Ex con/ ſequenti non etiam quærũt ſapiẽtiam archanam: propter Theorematum ſubtilitatem. Qualem nos ſcripſimus in hoc libro Tnuli Philoſophiæ Myſticæ: ꝙ uulgus iſta idi/

gnum exiſtat,neq; ingenio attingat. Q đ ſi quiſpiam dicat pulchritudinem inueniri in Corpore: etiam dicimus ꝙ illa eſt naturæ,ſed enim pulchritudo Animæ exiſtit melior, ut/a qua formoſitas naturæ procedit.

Caput ſextum quo modo pulchritudo Animæ cognoſca/ tur,& ꝙ Deus agat per Eſſentiam.

PVlchritudo Animæ ſuæ in uiro recto depren/ detur, Si is auerſus a qualitatibus materiariis/ ſeſe ipſum etiam actiōibus probris gratiſq; de/ corauit. Tunc etenim Lux prima infundit ei lumen ſuum:inſignitq; eiuſdem Animam ac illuſtrat, in quo ſtatu ipſa ſpecioſitatem ſuam agnoſcēs,(a quo illa ꝑ uenerit) diſcit, neq; alia īdiget quæ id exprimat ſcientia, ſi quidem noſcit per Intellectum, Lux autem prima nō in/ exiſtit illi:uerum ſubſiſtit in Eſſentia ſua:ob id influēs Animæ per Intellectum medium,circunſcriptis omnibus at/ tributis,aliter ſiquidem omnia Agētia,(reliquæ operātur per attributa inexiſtentia)/nō ꝑ eſſentiam. Etenim Agēs primarium agit non per attributa(quæ non inſunt ad id) neq; in illo multiplicantur ullo modo/ſed operatur per Eſ ſentiam.Ideo extat Agens principale Efficienſq; pulchritu dinis primariæ Intellectus/atq; Animæ.Agens namq; pri/ mum quod eſt unicum,eſt omnino implurificabile ac in alterabile,nec recipit q̄cquam ab alio ,& omne aliud im/ poſſibile eſt ꝙ non recipiat ab illo. Agentia quoq; om/ nia coniuncta alteri in ſpecie operātur circa alterum. Sed agens primum agit ſine ſubiecto,atq; per ſolam uirtutem Eſſentiæ ſuæ.Ideoq; dicitur Intellectus Aeternus/non tem porarius/quoniam illi non ieſt inquiſitio rationalis / neq; Intellectus poſſibilis. Et nos quidem apponeremus exē

plum huius ſenſibile:ſed id non foret conueniens propo/ſito,quandoquidem eſt ex rebus alterabilibus. ideoq; diſ/ſimile rei æternæ. Supponendum igitur exemplum Intel/lectuale. Ac ut unum fruſtum auri indicaturum aliud / ſi ſit immundum/præpurgatur ſimpliciter, uel ex conditio/ne,ut ſit aurum uerum/non illud ſuperficietenus apparẽs, ſed interius deſcriptum cum attributis omnibus. Ita mo do/non minus faciendum nobis conantibus indicare Eſ/ſentiam primam per Intellectus ſimulacrum/ut non acci/piamus ad id niſi Intellectum optimæ depuratum/quem ſi nitaris ſcire oportet queras in ſpiritalibus:ſiquidem talia ſunt pura/ienarrabiliterq; decora, propterea etiam omnia exiſtunt intellectiua/quibus quando contemplatus fueris eris perſimilis/nec amplius concupiſces intueri uirum iu ſtum,quatenus eſt Corpore pulcher. Sed Intellectu. Ete/nim ſpiritalium pulchritudo eſt maxima,ſiquidem intelli gunt inceſſanter/inuariabiliterq;/ac ſincere. Ideo etiam no tuerunt/non ut humanitus inuenta, ſed ut diuinitus reue/lata,atq; eadem ſuperſtant tam excelſa/ut nulla uirtus ſpe/culari queat,niſi Intellectualis.

Caput ſeptimum de ſpeciebus Entium ſpiritalium.

ESſentiis ſpiritalibus etiam aliquot certe ſubſũt ſpecies/Quarum quædam ſunt cœleſtes,in ip ſis ſtellis præcipue locatæ,q; earum operatiões in illis appareãt, Aliæ ſunt cœleſtes per uniuer/ſos orbes indiſſitualiter locatæ, quia exiſtũt in/corporeæ/neq; ſtellis tantum,ſed ſpheris totis indifferẽter præſidẽt. Quod ſi quæratur an ſit aliquid in hoc Mundo ſenſibili/quod non exiſtat in illo intelligibili? Dicimus q; ſunt inibi Cœli:Terra/Mare, Bruta/Plantæ/ Homines/

& deniq; cuncta hic exiſtentia,ſed nihil ibidem exiſtēs eſt terreſtre,ac etiam ſpiritus illic morantes concordant ho/minibus conexiſtentibus,Neq; enim unus expellit alteꝝ/neq; alter expellitur ab altero:nec ſibi īuicē aduerſant̄.Sed omnes una ſocialiter conquieſcunt.Siquidem Autor eo/rum eſt unicus ſicut antea/atq; Eſſentia cōſimilis / hii quoq; ſubſiſtentia contemplantur. Non generabilia:corrupti/biliaq;:& unus quiſq; contuetur Eſſentiam ſuam/ in Eſſentia alterius. Quoniam ſpiritus ibidem exiſtentes ſunt perlucidi nullatenuſq; intus obſcuri/neq; item contigui:neq; diſſiti/ac uniuſcuiuſq; eorum lux eſt perſpicua alteri / neq; quicquam unius latet alterum/Siquidem horum ſpeculatio non fit per oculum Corporeum:ſuperficiatum/ alterabilemq; recipiendo colores/ſed per Intellectualem/qui ui ſexta cōmunit in ſenſum unum:uires ſentiendi quinq;/inſtrumentis diſcretas. Nec enim inter centrum circuli In/tellectualis/& lineas ab eo progreſſas ad circūferentiam, eſt diſtantia menſilis.

LIBER QVINTVS.

Caput primū:cur Deus conſtituerit uaria organa ſentiēdi.

COnditor primus demittēs Animas in Mundum generabilium, appoſuit eis organa uaria ſingulis potentiis ad ſentiendū accōmoda / ut Animal ſeſe tue/retur ab offendiculis exterioribus/præſentiens aliquid noxium/declinando ab illo anteq̄ lædatur, conueniens au/

tem proſequendo, atq; hæc inſtrumenta ſenſibus apponẽs prouidenter ſublimis Conditor/conuenientiora homini/bus q̃ brutis dedit/neq; inſtrumenta prius. Rurſuſq; dein/de organis ſenſus annexuit/ſed utrũq; ſimul contulit in ipſa prima Animalis conſtitutione, prædictam ob cauſam. Si diceret autem quiſpiam/ꝙ Deus præuidens Animalia fore peragratura loca calefacientia aut frigefacientia/aliter ne alterantia/ne Corpora illorum corrumperentur, ſtatim appoſuit eis ſenſum/ & unicuiq; ſenſui idoneum organũ? Reſpondemus ꝙ ſenſus adfuerunt Animabus prius, po/ſterius organa, Animalibus uero ſenſoria, & ſenſus tribu it ſimul.

Caput ſecundum ꝙ Deus non agit per deliberationem.

SI DEus concreauit Senſus Animæ / quando eam primo creauit, uidetur ſenſus ineſſe illi, pri usq̃ deſcendat ad cõſtitutionem Animalis. Q đ ſi ita ſit, Deſcenſus Animæ foret naturalis/& fundatio inchoatrix ſenſuum/ fuiſſet in Mundo In/tellectuali / Abſolutrix autem generatio in Elementario. Quare ſi Anima fuiſſet producta non per ſeipſam/ ſed ut uerſaretur in habitaculo ignobili/ deſpicabiliq; / atq; afflictionibus referto. Ex conſequenti etiam a primo Autore per conſultationem, cogitationemue/ita directa. Dici/mus autem ꝙ Deus non agit per conſultationem/ ſeu de liberationem cogitatiõemq;: alioquin haberet aliquid pri/us/cum ſit autem ipſe Ens primum non eſt aliquid eo pri us/ſicut poſtremo non adeſt poſterius/ cogitans enim ex aliquo priore ſemper cogitat/Præterea ex principiis cogi/tat concluſiones/Principia ſunt cognoſcibilia per ſenſum/ Intellectus autem nil cognoſcit ſenſibilium ſenſu, quia or

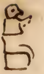
ſus ab Intelligibilibus/in eiſdem ſiſtit. Quare improbabile eſt eum deſcendere ad ſenſibilia per cogitatiōem uel conſultationem. Tanto minus igitur primus Conditor proculdubio non indiget cogitatione/neq; conſultatione/ ad gubernandum Animalia/uel quicquam Mundi inferioris & ſuperioris. Res autem per conſultationem cogitationemq; ita fiunt. Quod quom omnia fuerint producta in ſapientia Entis primi/ſub ratione propria, alteriq; incōmunicabili ſpeciei. Nec alius ſapiens qualiſcūq; cogitās/ rem æque ſimilem & rectam faciet. Cogitatio adminiculatur ad ea quæ nondum exiſtunt faciēda/dum aliquis cogitat priusq̄ agat. Quia enim non poteſt coram intueri illud antea q̄ fiat. Ideo oportet ipſum agentem prænoſcere quale conueniat eſſe faciēdum, quod deinde ita factum/ non erit diſſimile præcognito, At cum aliquid efficit aliud. Agens per ſolam Eſſentiam/non oportet q̄ prænoſcat quale debet eſſe faciendū/quoniam ſolum efficit tale/qua le conuenit fore/quapropter non etiam indiget alio conagente/nec cogitatione ad producendum aliquid. Vnde reuerſi ad propoſitum dicimus. Quod Animę in Mūdo ſuo priusq̄ ad conſtitutionem Animalium deſcenderunt. Fuerunt ſenſitiuæ/ſed Senſu Intellectiuo/cōſtitutis autem Animalibus inexiſtentes/ſunt etiam ſenſitiuæ/ſed Senſu Corporali/mediæ inter Intellectum/& Corpora/recipiunt eni ab Intellectu uim ſenſitiuam/quam imittunt Corpori eandem/niſi q̄ imiſſa Corpori ineſt modo alio/uidelicet ſenſuali. Nam Anima quandoq; auerſa a Senſu/conuerſaq; ad Intellectum/Corporalia faciet euadere ſpiritalia/præparans ea admiſſioni Intellectus ad cognoſcendum. Quandoq; autem uiceuerſa ſpiritalia facit eſſe Corporalia.

Caput tertium quale eſt Dei opus.

OMne opus quod Autor primus effecit,eſt per/
petuum:abſolutumq́. Siquidem ipſe Autor eſt
Agens perfectum / & nullum poſterius eo eſt
agẽs/niſi productum/quo ille eſt perfectior/ &
purior/Primus Factor/pſectorq́; Cõditor uni/
uerſi in ſe cõſiſtens/& ad ſeipſum reuerſus. Ideo etiam oẽ
ne Agens aliud a primo/eſt deterius ac minus perfectum/
dependenſq́ ab illo in Eſſentia/ illud autem nõ pendet ab
aliquo alio. Enimuero nullum opus agentis alicuius ex
ſecundis/quales ſunt Intellectus/Anima/Simpliciaq́/ alia
principia / eſt defectum . Quanto magis igitur conuenit
Agenti primo ut non ſit imperfectum opus eius. Vnde co
gitandum ꝙ ſit perfectum & conſtans apud ipſum/nec ſit
ultimum/ſed primarium cui ſubſiſtit aliud ultimum/ uo/
cat namq́ ultimum/quia ſit temporarium / quod tale exi/
ſtit ex uoluntate ipſius Agentis primi. Antea uero proba
tum eſt/ Qd' factum ab Agente primo emanat unico mo
mento opus primum / unicum ſecundum ſubſtantiam.
Quare id nõ eſt temporarium / Siqdem nõ extat in loco.

Caput quartum. ꝙ omnia poſteriora Intellectu/
productibilia ſunt in eo:ꝙq́ perfecta.

OMnia poſterius pductibilia ſunt in primate In/
tellectu/qui(ut prædictum)exiſtit opus propri
um Agentis Principis/atq́ ideo primarium/nec
aliquid poſterius ẽ effectibile , quin fiat ab iſto
Intellectu . Quapropter etiam quodlibet pro/
ductibile eſt in eo firmum/nec indiget puritate/ perfectio/
neue alia/ſiue ſit temporarium/ſiue etiam intemporariũ.
apudq́ illum conſtat ſemper tale primo/quale poſtremo/
Porro omnia alia procedunt ab illo improducto . Qui

eſt Autor cauſarum/cuius opus (ut præfatum) proximũ eſt productibile primum/uidelicet Intellectus / qui ſeruat cæteras res in Eſſentia/Intellectu inferior eſt Anima uni/uerſalis/quæ eſt Forma abſoluta/ omniumq; ſequẽtium/ quibus ſingulis tribuit qualitatem pro conditione me//liorem . Deinde extat natura quæ eſt cauſa generationis conſiſtentiæq;/Entis cuiuſlibet materiæ primæ iuncti inſe/perabiliter.Cuius partes compactæ ſunt inuicem cauſæ. In ipſo autem Intellectu producto / a Conditore primo unitæ omnes ac indiſcretæ ab eo inextenſæq; / nondũ ſunt inuicem cauſæ/& cauſata quidem ſunt euidẽtia/cauſæ au/tem interiores occultæ/ atq; iſtarum agens adhuc occulti/us /ac (ut cauſatum)/ habet cãm definitam/ſic quoq; cau/ſa habet cauſatum definitum.

Caput quintum ꝙ Deus non agit per aliud ,ꝙq; in ſpirita libus quid & propter quid non differunt.

Gens primum non agit propter aliud,quoniã non eſt aliud nobilius/propter qđ poſſit agere.
a Vnde eſt agens uerum. Atq; Entia producta ab eo alio ab Intellectu.Sunt præfigurata in producto primo quod eſt Forma prima,uerbi gratia in Intellectũ Anima.Oportet autem cognoſcere eum ſicut ipſe ſeipſum cognoſcit/qđ nos non facimus/ſiquidem uis intelli/gens/& Eſſentia Intellecta/tũc in eo ſunt res una . Qua/re nos cogitantes cognoſcimus melius per ipſum Intelle/ctum Eſſentias differentes ab eo/q̃ illum . Porro cum ali/quid aliud ab Intellectu & Intellectibili / cognoſcitur per Intellectum?cognoſcitur per quid ſit/ultra quid ſit. Etenim talia duo differũt in rebus naturalibus materiatis: quia hæ ſunt ſimulacra Intellectus & Intellectibilium. Verbi gratia

homo

homo ſenſibilis eſt ſimulachrum hominis Intellectibilis. Homo namq́ Intellectibilis eſt ſpiritalis, nullaq́ eius mē/bra ſunt diſſita. Siqdem oculi ſitus/nō eſt extra ſitum ma/nus. Similiter neq́ reliqua membra diſtāt. Sed omnia ſūt ſimul. Quare quid ſit oculus/non eſt aliud q̄ propter qd ſit. Talium enim differentia accidit ſolis rebus partibili/bus/partiumq́ differentium, Præterea quandoq́ etiam in ſenſibilibus eadem ſcientia comprēditur, quid ſit aliquid & propter quid ſit, ut exempli gratia, quid eſt eclypſis So/lis, & propter quid eſt/diffinitione una, qualis extat obſcu ratio ob lunam interpoſitam. Q d ſi in re Mundi inferio ris quid ſit, & propter quid ſit/apparent unū? Quanto ma gis in Ente Intellectibili? quare qui definiturus ſumpſit p/pter quid/uice quid/uere definiuit. Siquidem omnis For ma Intellectibilis, & ipſum propter quid eſt ſunt idem/ne q́ ideo dico q̄ talis Forma ſit cauſa Eſſentiæ ſuæ. Sed q̄ inquiſitione deprenſa/quid illa (abſtracta propria rōne) ſit/etiam ſimul comprendit propter quid ſit. Quare cum ratio quid eſt, & ratio propter quid eſt exiſtant indifferen tes/non oportet quærere eas ſigillatim/Argumentum au/tem q̄ partes rei non differant, eſt quoniam nomen rectū utriuſq́ ipſa ſuſcipit/ac de iſtis non licet quærere per quid inſint rei. Quando enimuero diſtant huiuſmodi partes/tūc etiam quæri poteſt/propter quid inſint, neq́ res nomi/ne ſimpliciter alterius appellatur. Differt ſiqdem ab utraq́ ut Homo nō uocatur oculus/neq́ manus. Res autem In tellectibilis nomine cuiuſlibet rationis ſuæ appellari po/teſt. Ideo (ut ſæpius dictum) ratio qd, & ratio propter qd in illa/ſunt eedem/q̄ Enti Corporali/(quatenus ē Corpo rale) minime conuenit.

Caput ſextum q̄ qd ſit, & pp qd ſit in Intellectu, ſunt idē

INtellectus fuit productus purus,Creatione ꝑ/
fecta,momentanea,Q uare eius Eſſentia ince/
pit fieri,& ſimul facta eſt ſubito in actu/ſine po
tentia īterfluēte . Ideo ſcito quid ſit Intellectus/
conſcitur etiam propter quid ſit. Etenim cum Deus crean.
do non cogitet,inchoans rem ſimul illico perficit , Eſſen/
tiæ (ut prædictū)non intermixta potentia . Vnde neq; de
Ente huiuſmodi ab eo producto , quæritur propter quid
eſt ſeorſum a quæſitione quid ſit.Hoc enim rei ſolum con
uenit imperfectæ.Q đ ſi obiciatur/cōungit dicere propter
quid eſt Intellectus. R eſpondemus ꝙ id dupliciter poteſt
intelligi/uno modo ratione Agentis, Alio autem/ratione
Actus.Q uare cum rationes Intellectus nequaquam dif/
ferant ut præfatum/ipſe ſuſcipit nomen utriuſq;: nec opor/
tet quærere propter quid infint/ac noto quid ipſe ſit/ſimul
& cognitum eſt propter quid ſit/ac uiceuerſa. Autor enim
uero produxit Intellectum perfectum / actu ſine potentia
mixta/Cum ſit ipſe perfectus,indefecte/ac puriſſimus , &
produxit per Eſſentiam tāquam opus proprium per uer//
bumq;,ut operationem/ac tale Ens/ ut propter quid eſt in
eo,ſit idem ꝙ,& quid eſt:Agens enimuero perfectum la/
te eſt/& quale dixerunt Priſci/quorum mentem nos potē
tia explicabimus:Agens autem ſimpliciter perfectum eſt/
qđ agit per ſolam Eſſentiam/non per qualitatem . Agens
uero imperfectum eſt/qđ agit non per Eſſentiam,ſed per
qualitatem.Eapropter nō agit actione pura & perfecta/Si/
quidem nō inchoat/& ſimul perficit opus/ꝙ cum tale eſt/
nō ſi notum eſt/quid ſit ſimul/notum eſt propter quid ſit.
Sed oportet noto primo/adhuc ſeorſum diſcere ſecundū.
ut prædictum.Agens igitur primum non eſt Agens imꝑ/
fectum/cum ſit Ens perfectum ſupra omne aliud.Ideo ex:
conſequenti opus eius eſt etiam perfectum. Cuius ratio/

nes qui attingit exaltatur. Perfecti aũt Agentis omne opus
eſt perfectum: quia eius actio eſt perfecta/quæ ẽ idem qđ
opus ſeu res acta. Porro omne Agens infra primum indi
get Agente primo/ſicq́ etiam operatio eius indiget opera
tione Agentis primi. Ideo etiam omne Agens infra primũ
eſt imperfectum/& quælibet operatio infra operationem
primi Agẽtis eſt imp̄fecta/atq́ ita oẽ p̄fectibile p̄ op̄atiões
primi Agentis perficitur. Amplius ſicut iſte Mundus uni/
uerſus compoſitus ex rebus coniunctis/eſt tanquam Ens
unum firmum/qđ non alteratur. Sed eſt perfectum, quia
ei nulla deeſt perfectio atq́ ideo notus quid ſit/ſimul quo
q́ cognitus eſt propter quid ſit. Siquidem partes eius ſunt
eedem toti/ſibiq́ inuicem/nec ſunt ut p̄tes multæ/ſed om
nes ut una. Cum non ſint ſubordinatæ. Q đ ſi uniuerſum
eſt tale/tanto magis pars eius/Mundus ſuperior ita ſe ha/
bet/φ omnes eius rationes ſunt eedem interſe/& cum ip/
ſo apud Animam. Non eſt enim prius inchoatus q̄ perfe
ctus/ſed ſimul. Q uare noto quid eſt ſimul/cognoſcitur p̄
pter quid eſt/ex conſequenti/non licet de eo querere pro/
pter quid ſit/ultra quæſitum quid ſit, Poſtremo cum pro//
ductio Intellectus ſit proculdubio perfecta / nemo dixe//
rit/ φ ipſe ſit imperfectus diſpoſitionibus. Q uare non
etiam continetur ab eis/neq́ ex conſequenti agendo per il
las agit. Rurſus quoq́ rationes Intellectus ſunt illi apuſſi
mæ neq́ iſup tempore ſubordinatæ. Siquidē Intellectui
ſim ul concreatæ. quare (quod ſæpius repetitum)/ubi no
tum quid Intellectus ſit, pariter etiam notum propter quid
ſit, ſed quid ſit illi magis conuenit, quoniam rationem ac
tus oſtendit.

LIBER SEXTVS.

Caput primum, quo modo Stellæ operantur in inferiora/ qꝙ non agunt malum.

NEquaquam oportet ſcribere diſpoſitio
nes rerum: etiam contingentes parti/
cularibus, quando propoſitum ſit uer
ſari circa illas. Et nos quidem ſcriben
tes huiuſmodi diſpoſitiones reꝝ, qua
ratione uidelicet. quædam fiāt ab eis.
Tractabimus per cauſas Corporales,
non Animales, neqꝫ uoluntarias. Stel/
læ igitur ſunt tanquam mediæ inter artem & artificem/ne
qꝫ ſimiles agenti primo, neqꝫ materiæ ultimæ coniuuanti
ad perfectionem, ſed nec agētibus mutuo. Verum ſunt ſi
miles bānis terrarum ciuilibus/quæ ordinant ſtatus Vrbi/
um ſingula digerentia/quorum quædam dirigunt ad mo
res probos/oblatis præmiis/ quædam auocāt a malis pœ/
narum minis. Stellæ etiam ſunt aſſimiles moribus Ciui
um directoris oportune in actionibus politicis/qui quā/
uis ſint uarii/tamen omnes ducunt ad unam conſultatio/
nem/intenduntqꝫ bonum. Q d' ſi dicant aliqui bāna terra/
rum eſſe ſigna. Reſpondemus ꝙ ſi mens eorum ſit/ꝙ ſi/
gnum eſt uia ad opus/dictum eſt uerum. Siquidem pro/
bamus quandoqꝫ primum ex poſteriore/ ut cauſatum ex
cauſa/& ſimplex ex compoſito/ quādoqꝫ autem diſcimus
accidentia ex principio/& compoſitum ex ſimplice. Vnde
etiam hinc fere iam probatum eſt qd' dicendum erat, utrū
uidelicet Stellæ ſint cauſæ malorum prouenientium hic
deorſum? Aſſerimus etenim ꝙ non, quia non operantur

per uoluntatem/Cum ſint ſupra uoluntatem/ omne autē agens bonum & malum/agit per uoluntatem,& oē Agēs ſupra uoluntatem ſolum/ agit bonum. Diſpoſitiones aūt mundi inferioris proueniunt neceſſario a ſuperiori/ non neceſſitate/ qua infima & bruta,ſed qua ſpiritalia perpetuaq;,ſicut uerbi gratia. Pars una Animalis ſentit.ſentiēte altera,utq; partes quidem Animalis reducuntur ad diſpoſitionem unam,ſic diſpoſitiones quoq; contingentes ex Mundo ſuperiore,in eo ſunt unum/uariantur autem hic, quapropter omne qđ ꝓuenit a Corporibus cœleſtibus eſt bonum tantum/ fit autem malum cōmixtum hiis inferioribus,Siquidem proueniens a Mundo ſuperiori, procedit ex uita/non particulari,ſed uniuerſali/ac fortaſſe etiam aliqua impreſſio naturæ terreſtris facta a ſuperiori/agit aliđ/ quia non eſt tam efficax/q̃ ſignum illud a quo prouenit.

Caput ſecundum ꝙ opus faſcinationis eſt duplex, & quomodo fiat faſcinatio.

OPus faſcinationis eſt bifarium/quoddam enim fit ex rerum conuenientia/ ac proportione unius ad alteram, Quoddam autē uiceuerſa:ex differentia uirtutumq; multitudine / quæ licet ſint diuerſæ/perficiunt tamen partem unam,& faſcinatio quidem artificiaria eſt fallax,fruſtratur enim ſæpe:neq; conſequitur euentum,Vera autem & quæ non fallit,eſt faſcinatio ſapientis. Imaginando imitans Cœlum, quiq; pro uiribus agit. Quædam amore unius rei ad aliam ducendo,quædam autem dominio trahendo. cui adminiculantur uirtutes ingenitæ rerum terreſtrium, quarū quædam auget amorem/ac ſequelam unius ad alteram, quædam paſſionem & receptionem unius ab altera. Res

enim ſeſe ſubſequentes ſunt fundamentum faſcinationis/ quæ cognitæ uehemẽter ſeruantur ad uim amoris effica/ cis exercendam/faſcinatio porro quæ fit uerbis ſuauibus/ & loquutione quadam ingenioſa, Callidaq; / nõ eſt opus loquentis ipſius. ſed loquutionis excogitatæ q̃ trahit unũ ad aliud ui amoris naturalis. Siquidem inuenitur aliquid qđ cõciliat Animas locis differentes l per quandam con/ uenientiam inter illas mutuam/quædam præterea ſunt q/ bus ineſt uis amoris/ita ꝙ ſentiens etiam inuitus quando q; ſequitur/ut prudens Muſicus, aliquando ſponte ſequi/ tur conſonantiam artis, aliquando autem geſtu quidem Corporis ſequitur, ſiquidem ſecũdum illam eum format, nõ tamen ratione amat, ſed Senſu, Atq; hæc ẽ ſpecies faſci/ nationis; quam non admiratur uulgus, nec deteſtatur ob conſuetudinem, admiratur autem alias faſcinationes phy ſicas: quoniam non oblectatur illis, atq; ideo errat, Ac ſi/ cut Muſicus lætificat allicitq; audiẽtem citra paſſionem ra/ tionis cum affectione ſenſus: ſic autem faſcinator trahit ali quem inuitum, Siquidem non cognoſcentem Intelle/ ctu uel Senſu, ſed tantum percipientem per illam impreſ/ ſionem/ quẽdam impetum alium q̃ naturalem, atq; id pro uenit rerum mundanarum cooperatione alteratrice ho// minis/ultra diſpoſitionem priſtinam, unde ſiqua comprẽ ditur impreſſio: facta comprenditur ſpiritui Animali/ Eteni ratio non ſuſcipit illam impreſſionem. ſiquidem non ſeq/ tur/ꝙ ſi ratio quoq; adminiculetur audienti & ipſe decli/ net ad eam non etiam permittet ratio, ſpiritum Animalẽ pati a Muſico, neq; a faſcinatore, neq; ab alia qualitate Cor porali inferiori. Et quidem ubi aliquis faſcinando inuo/ cat Solem/aliaſue Stellas/orans ut conagat operi optato, non Sol/aut aliæ Stellæ audiunt orationem. Sed mouentur aliquo modo, ſicut in Corpore humano membrum unũ

mouetur percipiẽdo motum alterius, utq̃ i Cythara, (mo
ta una corda) mouet̃ altera. Sic enim adhuc quidam mo
uet aliquas partes Mundi, & propter eas aliæ mouentur,
percipiendo motum illarum. Siquidem partes Mundi ſũt
ſubordinatæ ſecundum ſeriem mutuã/ & qua ratione par/
tes Animalis habent conſenſum motuum accidentium ꝓ
pter magnam unionem. Eedem partes Mũdi ſimili de cã.

Caput tertium q̄ naturæ habent uim faſcinandi a Cœlis, q̄q̃ uir iuſtus non faſcinatur.

RES inferius ſortitæ uires faſcinandi mirandas,
acceperunt eas a Cœlis / operanturq̃ per illos.
Ideo quoq̃ homines faſcinando utuntur inuo
catione aſtuta, ut ex ſe uideãtur id facere. Cum
tamen non ita ſit, Sed per motus influxuſq̃
Cœlorum faſcinant. Siquidem prætermiſſa etiam huiuſ/
modi inuocatione/ ipſæ naturæ adhuc ſuo tempore Ido/
neo faſcinarent/ Partes autem Mundi unitæ naturaliter ſe/
ſe inuicem trahunt. quare (ut prædictum) faſciuator inuo
cans per uires naturæ aptas operatur/ neq̃ mirum q̄ is ho
mo imprecando exaudiatur. quoniam non eſt alienus a
Cœlo, præcipue iuſtus/ q̄ ſi dicatur quandoq̃ iniquus fa/
ſcinat inuocando. Reſpondemus q̄ iniquus haufit uirtu
tem huiuſmodi ab eodem fonte/ a quo iuſtus. Siquidem
natura tribuit hominibus æque/ non diſcernens unum ab
altero/ uirtus autem alia ſuperior nobiliorq̃ exiſtit/ quæ di
ſcernit. Q̃d ſi dicatur Mundus uniuerſus ſecundum par/
tem unam patitur/ & agit ſecundum alteram/ quæ eſt Cœ/
leſtis/ impatibiliſq̃: operatur in inferiora naturaliter nõ ac/
cidenter. Siquidem omne agens impatibile/ agit naturali/
ter inaccidenterq̃, & ſi aliter contingat eſt præter intentio/

nem potentiæ. Dicimus ꝙ portio uniuerſi ſuperior/ quæ
ē primaria nobiliſq̨.uidelicet cœleſtis/ agit ex ſe/& adhuc
ſecundum unam partem patitur ab altera nobiliore, non
quidem patitur/ut inferiora. Nec enim recipit impreſſio/
nem Corporibus neq̨ Animabus ſuis factam/ ſed agit in
inferiora Corpora, Animaſq̨ ſine ulla imperfectione. Si/
quidem permanent ipſa firma inuariataq̨. Si uero quæ/
rat rurſus:nunquid faſcinatio agat in Hominem rectum/
ac purum Etenim ſi habet efficaciam in res alias: ſātoma/
gis uidetur ꝙ & in illum. Dicimus ꝙ uir huiuſmodi in
ſtus nō recipit impreſſionem faſcinationis:ſecundum Ani
mam rationalem/& ſi qua parte ſui patitur/ ſecūdum Ani
malem ſubmundanamq̨ patitur/abſq̨ tamen ꝙ faſcinator
efficiat opus intentū:nec enim id fit/ꝓter ꝙ Anima rationa
lis admittat. Quoniam faſcinationis opera/quædam ſpiri
tui Animali imprimūtur/niſi Anima rationalis illum præ
paret quædam aūt non imprimunt niſi Aīa rōnalis eā ꝓ/
paret,ita ut faſcinator nitatur agere,in ſpiritum Animalē,
Ratiōalis autem Anima repellit actiōem morus/uel mor
bi,uel alterius impreſſionis Corporalis / & quidem Ani/
ma rationalis agit in ſenſualem,quoniam pars una Mun
di agit in alteram/ſi nacta ſit fidem in Autore primo,& ſic
tunc homo euadit a faſcinatione/Etenim ſi Anima ſenſua
lis diſtans recipit impreſſionem ſermonis faſcinatorii,ap/
proximataq̨ tracta,ac coniungitur per auditum faſcinantis
quodāmodoq̨ reſpondet/quāto magis eadem Anima ſen
ſualis,in hoc Mundo inferiori/proxima rationali/ præſto
illi reſpondet ac obtemperat/

Caput quartum/ꝙ Vir pronus cito faſcinatur,

u Ir pronus ad aliquam diſpoſitionem exteriorē
facile ſuſcipit

facile ſuſcipit impreſſionem faſcinationis/ſecundum illā/ niq; ipſam ad ſe trahit:nec quicquam repellit, Virum au/ tem improcliuem ad exteriora,tantumq; ad Eſſentiam ſu am recliuem/quam ſemper contemplatur ac diligit,Faſci nator non permutat. Quilibet etiam operationibus extra riis deditus,facile recipit impreſſionem accidētariam Fa/ ſcinationis,Siquidem ob iter accedit ad eam, excitatq; ſui oblectamentum/ut mulierem pulchram cōſpecta mq; uir Intellectualis amat, optatq; ſine Faſcinatione artificiaria, Siquidem natura ipſa Faſcinatoria,inclinat uirum ad for/ mam mulieris/coniunguq; ambos non loco, ſed affectu medio. Quidam namq; cecinerunt,quod homo pulcher licet unicus,tamen exiſtit plures,quorum mens eſt/ꝙ hūc conſpiciens diligit,in diuulſus ob ſpecioſitatem:quare hic amatus & ille amans ſunt plures. Viro autem ſecum con/ templanti,alienoq; ab operationibus,non contingit Faſci natio,quia non coniunguntur rei Faſcinatoriæ per ſenſum, Enimuero ꝙ homo conſpiciens,& conſpectus ſint idem, eſt ſermo uerus & inobliquus.

Caput quintum. Quod aliquid moueat Hominem ad aliud,quodq; deditus nimium natura/ libus Faſcinatur a natura.

QVod rerum quædam mouet alteram ad aliqd. Patet/etenim Filii mouent Patres ad labores, ſeruandi: alendiq; illos gratia. Quibus lætātur ipſi(quāquam fatigentur)nec abſtinent, niſi aſ ſecuti uotum. Similiter quoq; Appetitus inatus dominan di/excitat ad iram,eiuſq; actiōes,aliaſq; etiam mœſtificas & irrationales, adipiſcendi illud cauſa. Indigentia adhuc naturæ & timor paupertatis,quam Homines uitant ne ali

quid mali contingat/ſunt unum incitamentum ad optan
dam diuitiarum copiam,cōcupiſcentia autem oculorum
eſt alterum,Etenim Appetitus opus prouenit imprimis ex
indigētia naturæ.quam impoſſibile eſt ſine omni re exter/
na ſeruare atq; alere. Et ſi dicatur ꝙ uir bene agens nō fa
ſcinatur:ſic igitur etiam bene cōſulens? Dicimus ꝙ ſi uir
contemplatiuus ,ac probe agens non transferatur ad alia,
minime patitur quicquam faſcinationis ,ſiquidem ſe ta/
lem ſeruat/ut Bonum uerum adipiſcatur / & ad ſolum id
laborat/non decliuis ad terreſtria / ſed Intentus ad Intelle/
ctibilem Mundum:Eiuſq; uitam perpetuam,deſiderando
ꝓcurandoq; illam.Poſtremo etiam aſſerimus:ꝙ uir Agēs
opus malum ignoranſq; tale eſſe/ ſi putet eſſe bonum/ per
ſeuerans / & pertractus ad illud a Natura Faſcinatus eſt,
ob pulchritudinis apparentiam.Siquidem cōſpiciens ter/
reſtria eſſe pulchra / Credidit etiam exiſtere uere bona/ ex
quiſiuitq; uehementer.Q uapropter affectans non bonu;,
ut Bonum ſecundum Appetitum Senſualem/eſt Faſcina/
tus,tractus ad rem inuoluntariam.Amor ſiquidem Faſci
nati eſt fixus.Q ui uero non trahitur ad terreſtria/neq; illa
proſequitur ut pulchra & bona/ nō icidit in Faſcinatiōem.
ſiquidem cōtemplatur bonum perpetuum, exquiritq; atq;
obſeruat/ac ſeipſum ſpeculatur/ideoq; ob hanc ſublimita/
tem/eleuationemq; ab inferioribus/Faſcinationem a ſe re
pellit. Probatum eſt igitur(quod narrabimus) quamli/
bet partem Mundi huius pati a cælis/ ſecundum naturam
aptitudinemq; ſuam / uelut pars una Corporis Animalis
patitur ab altera.Q uoniam unaquæq; eſt apta moueri ab
alia/& quælibet eſt propria.

LIBER SEPTIMVS.

Caput primum. Cur Anima deſcenderit in Mundum inferiorem.

ANima nobilis liquit Mundum ſupe,
riorem,ut poſteriora formet ac regat
Q uo functa munere:ac reuerſa hoc
emolumenti fecit. Q d' hic naturam
boni ac mali didicit uere per experi/
mentum / quam alioquin non perfe/
cte ſciret,nō ut ſpiritalia(quæ cogno/
ſcunt uitia,quibus hic inuoluũtur ho/
mines)uoluptateſq;:non iuxta eorum naturas proprias/
ſed rationes in ſe ueras/ob ſuam dignitatem potentiorem
ad id deſcenſu. Namq; ſi cognoſcerent ut Animæ huma/
næ/uitiarentur etiam ut ipſæ Corporum cõmunione,ten/
tarentq; diuelli. Animæ ſiquidem rationales hic materiæ
iunctæ,ideoq; ſordidatæ ac coninquinatæ, diſcernunt ta/
lia/propter huiuſmodi colligationem/quarum aliqua(cũ
diſſoluta fuerit) ſi ſit munda/erit fœlix intuẽdo ſtatum En
tium nobilium,ſpiritaliumq; ac principalium. Et redditur
perfecta ad diſcernendum utriuſq; Mundi conditionem.
Porro Anima quamuis hic deorſum ſit pelago Materiæ
ſummerſa ex prædominio ſenſus / ac ſub termino naturæ
coacta,illuſtratio tamen ab Intellectu non ceſſat. imo iu/
giter illi influit. Q uoniam eſt ſubſtantialis ei / ac nunquã
ullatenus diuellitur ab illa. Sic igitur deſcenſus Animæ
contulit ad diſcernendum ꝑfectæ expimento bonũ ac ma
lum.oiaq; Mundi huius ac naturæ ſuæ:dũmodo ſuperſint

hic uirtutes integræ/ operationesq́ꝫ bonæ quæ inerant ſibi in Mundo Intellectuali. Etenim ſi has non abſolueret,proderetq́ꝫ ſenſibiliter,eſſent nullæ, uideretur q́ꝫ Anima adhuc continere illas,prius in ſeipſa abſconſas. ꝙ ſi fieret/perinde foret:ac ſi nunquam fuiſſet. Ex conſequenti etiam inexplicatis Animæ uirtutibus: Mundus Intellectualis/qui eſt altior,remaneret ignotus. Cum nāq́ꝫ productum aliquod Speciosum/Illuſtre/appetibileq́ꝫ ſub obtutū ceciderit. Homo circumſpicit admirabundus inſignia euidentia/ Inſpectatq́ꝫ etiam īteriora/ & ſubinde ueneratur eius Autorem/ agnoſcens ꝙ eius opus eſt ſuꝑme abſolutum/ & pulchrū: ꝙꝙ ipſm eſt ſummum Bonum / cuius uirtus eſt itermināta. Poſt autorem/Autoriſq́ꝫ opus primum. Reliqua quoq́ꝫ opera honorata/perfectaq́ꝫ abunde apparent. Siquidem cū Autor(q unicus extat) ea produxerit/illoꝝ inſignia/quoniam ſunt minime obſcura haud latent.

Caput ſecūdum,Si Deus non produxiſſet, nihil aliud exiſteret,& cur plura Entia ſunt producta.

SI Ens unum primum ſubſtitiſſet in Eſſentia ſua/ continuiſſetq́ꝫ,Potentiam,operationem, ac illuſtrationem/nō exiſteret quicquam perpetuum, neq́ꝫ alterabile & corruptibile. Cum autem horum Entium neutrū exiſteret:opus Autoris unius primi,non foret principium,lumenq́ꝫ,ac bonum ueꝝ. Q đ nequaquam contingit. Siquidem cum Ens unum, primum/eſt cauſa uera, etiam opus illius eſt principium uerum,Et ſi ſit lux uera influens,recipiens quoq́ꝫ illam eſt lumen uerum,ſi item illud eſt Bonitas uera irrigans, irrigatum etiam eſt bonum uerum. Quare non conuenit: ꝙ Deus exiſtat ſolus/neq́ꝫ producat aliud Ens nobile re/

ceptaculum ſuæ lucis/Intellectum uidelicet. Sic etiam nō decet ꝙ pręter Deum:ſolus Intellectus extet, & non ſub/ſit opus recipiens eius luminis ſplendorem. Ideo forma uit Animam. Adhuc non licet ꝙ ſola Anima infra Intellectum ſit in Mundo ſuperiori,neq; inueniatur alterum excipiens operationes eius,Hac de cauſa Anima deſcendit, ad oſtendendum potentias,actioneſq; nobiles uitæ. Vnde abſoluta eſt:Siquidem natura ſub opus eius eſt. Rurſuſq; ipſa figurat aliud inferius/patibile,receptiuum impreſſio/num illius ſuperioris attrahentis. Q uoniam omne ſupe/rius agit minus in inferiuſq; ad ſe tractum.

Caput tertium. ꝙ nulla Subſtantia Intellectiua, naturaliſ/ue extet/quæ non operetur. Q ualiſq; ordo rerum.

NVlla Subſtantiarum Intellectiuarum & naturalium exiſtit quin operetur,præter Subſtantiam infimam & debiliſſimam,cuius actionem ali/quam apparere eſt impoſſibile. Argumētum autem ꝙ impoſſibile ſit Subſtantias naturales exiſtere in actiuas/ eſt ꝙ ſemina ſata ſub terra (niſi a loco circunſtante comprimātur) quoniam ſunt ſpiritalia,& ſe/cundum aliquid incorporalia, neceſſario operantur uſq; ad pullulationem ſimilem ſpecie adhuc ꝓpagaturam,atq; id,quoniam eis inſunt rationes Intellectuales coniunctæ, alioquin nō forent uiſibiles,ſunt autem cum operatæ fue/runt. Vireſq; admirandas oſtendunt. Q uapropter ſi ra/tiones ſeminales non poſſunt non eſſe actiuæ, tantomagis S ubſtantiæ Intellectuales perpetuæ,nequeunt uires & actiones continere nisi habeant ſubiectam materiam,im/potentem recipere earum operationes,aut tantum debili/ter,unde neq; ualet ſubinde in alterum operari, Intelle/

ctus igitur imittit uim ſuam Animæ / Anima autem certe uniuerſo huic Mundo, per influxum uirtutum ſuperio/rum: nobiliumq;. Nec enim aliqua ſubſtantia Corporea mobilis conſiſtit/neq; uiuit ex ſe / ſed qualibet pro condi/tione accipit uirtutem,bonitatemq; ab ipſa Anima. Eteni Autor primus produxit operationem propriam abſolu/tam proximam Intellectui, qua dein ipſum Intellectum creauit. Poſtea autẽ(cum Intellectu cauſa intermedia) produxit Animam/Cuius ſubinde uirtus influit huic Mũdo. Et prima figura quam impreſſit/fuit Materia prima, ſiquidem eſt principium ex quo componũtur ſubſtantiæ Corporeæ/ ſed & Senſibiles/quarum ut Senſibilium qua/tenus eſt principium/mutuatur bonum formæ ex Anima prius. Etenim quælibet Subſtantia Senſibilis continet bo/num formæ pro capacitate ad recipiẽdum aliud. Atq; Anima ipſa quatenus Materia ſuſcipit formam ab ea: produ/cit Naturam/quæ continet potentiam propagandi/ uirtu/te huius Animæ:cauſarumq; potentium. Deinde ſeries formarum Intellectualium cauſantium/ cõſtant ad naturam/ in qua ſeruit principia progenerationis. Quæ cum agant formentq; Subſtantias/non exiſtunt abſq; tali actione naturæ. Quoniam Cauſa prima fecit eiuſmodi Eſſentias Intellectuales,effectrices formarum accidentalium/ generabi/lium/corruptibiliumq;.

Caput q̃rtũ. ꝙ Mũdus Senſibilis eſt imago Intellectualis.

MVndus Senſibilis eſt imago Intellectualis/ſubſtan/tiarumq; Intellectualium inexiſtentium. Exprimũ/turq; per eum poteſtates magnæ/nobileſq; ac perfe/ctæ,ſupernæ/quæ immittunt influentiam illi honorabilem. Subſtantiæ quoq; Intellectuales continent Senſibiles/ Au/

torq; primus continet Intellectuales ſimul cum Intellectu
ipſo. Qui non ſolum eſt ex numero ſubſtantiarum Intel/
lectualium/ſed roborat ipſas/& Senſibiles. Subſtantiæ au/
tem Intellectuales,ſunt res abſconditæ/ quoniam ſunt ꝓ/
ductæ ab Eſſentia prima/Cauſa cauſarꝝ/ quæ ꝓduxit illarū
primā ſine inter media / Subſtantiæ autem Senſibiles exi/
ſtunt Entia alterabilia/ſiquidem ſunt figuræ/ & ſimulacra
Subſtantiarum occultarum. prodeuntq; ad exiſtentiam ꝑ
generationem/confirmantur autem in conſiſtentia: perſe/
uerātq; per ſubſtantias Intellectuales firmas ac perpetuas.

Caput quintum. ꝙ Anima eſt media inter duos Mundos, ꝙq; agit interius.

Eſſentiæ ſpecies exiſtūt duæ/ Senſibilis uidelicet
ac Intellectualis/& Anima qdem in/ Mūdo ſu
periori Intellectuali extat nobilior atq; pfecti/
or, In inferiori aūt ignobilior, deteriorq;/ ꝓpter
Corpus/cui ineſt cūq; ſit Intellectualis/ex Mūdoq; ſupiori/
Impoſſibile ēt eſt ꝙ careat Eſſentia Mundi Senſibilis/inexi
ſtentiaq; illi. qm̄ natura Animæ conuenit ac propinqua eſt
Mundo utriq;/ Intellectibili. ſ. ac Senſibili/ob id quoq; mi
nime decet ꝙ conquæratur/ deteſtata ſe liquiſſe Mundum
Intellectualem/& deueniſſe ad iſtuȝ. Sita nāq; īter ambos,
q̄uis ſit ex numero Subſtantiarꝝ diuinarꝝ/ attn̄ cum ſit finis
illarum/eſt principium naturarꝝ Senſibilium. Porro Aīa
cōtracta ad Mundum naturalem Senſibilemq;/nihilomi/
nus continet ſuarum uirtutum influxum in illum/ ſed ad/
huc infundit uires proprias/ eumq; inſignit dotibus innu/
meris: aufertq; ſæpius ſordes/ & uitia ne (cōmiſceantur)
ſollicite repulſat. Propterea Mundo Senſibili Anima in/
fluens /non tantum exterius illum inſigniuit. Sed interius

quoq; / dum inſeruit uirtutes rationum introoperantium quæ explorando inuentæ, narrandoq; ſtupefaciunt. Q d' Anima autem inſigniat magis interiora Corporum/ q̃ ex/ teriora, Argumentum adeſt / ꝙ Natura illis inexiſtit non circũſtat: cuius indicium/ ꝙ Corpora naturalia ui interna agunt/ nõ externa ac ſuperficiaria. Sic enim uidemus Ani/ malia/ ac plantas (q̃quam extrinſecus) minime pulchras, tamen itrinſecus nõ prohibitas, educere ex ſeipſis fructus illuſtres ac bonos. Ratione, atq; operatione admiranda. Si Anima item non inexiſteret Corporibus naturalibus, neq; inſereret rationes ſuas miras, plurifariam introoperans, Corpus corrupubile citius ꝯſumptionem admitteret, neq; tãdiu (ut nunc) perduraret. Anima namq; conſpicata ſyn ceritatem/ dignitatemq; Corporis alicuius: ipſi indidit Na turam quãdam influxu ſuarum uirium, impreſſitq; ratio/ nes mirandorum operum actiuas/ atq; intimum Corpo/ ris mouetur.

Caput ſextum. ꝙ Anima ſuperno in orbe melius ſe habet/ ꝙq; influuit deorſum.

a

Nima inexiſtens Corpori maturat receſſum/ ac eius permutationem. Dein reuerſa ad Mundũ Intellectualem ſupnum/ cum ſit uerſata in dupli ci Mundo/ ac gemino periciæ ſuæ gradu, did ice rit (per experimentum cogitationẽq;) hunc. Sicut uir præ ditus tenui noticia allectus/ eligit aliquid experiturq; robo rans cognitionem, illius autem nouerit ordines ſupernos honorandos, Scientia uera conſtituit Mundum illum exi ſtere iſto excellentiorem, ſicut autem Intellectus deſcẽdẽs ſiſtit in fluxum in Anima, quoniam hæc exiſtit portio una Mundi Intellectualis, (quod ſæpius dcm̃) & præfigurauit

in ea reꝫ

in ea rerum ſimulacra quæ ſubter illam impreſſit, Anima ita aſcendens in reditu. conſiſtit in Cauſa prima/ cuius impreſſio eſt Intellectus, Siquidem nouit etiam per experimentum explorationemq́; ꝙ Exiſtentia dependens in ea eſt dignior/ nobiliorq́; q̃ in lumine uirtuteq́; & aliis poteſtatibus ab illamet progreſſis. Præterea ut ipſe Intellectus non ſubſiſtit in Eſſentia ſua/ ſed indiget robore / lumineq́; immiſſo ad conſiſtentiam/ promotionemq́; / quæ cum non moueatur ſurſum ſuperioribus influxurus (Siquidem illa Entia ſūt Autor primus opuſq́; eius primum/ cuius Intellectus eſt ut lumen coactum ſeu compreſſum/ ſub cauſaq́; impreſſa/ Mouet inquam Intellectus deorſum/ influitq́; ſuo lumine ſubterioribus uſq́; ad Animam. Sic etiam ipſa Anima (quoniā plena eſt lumine & dignitatibus incontinendis) profluit nō ſurſum. (Siquidem Intellectus influens iugiter non indiget eius refluxu) Sed retrorſum deflexa/ ueluti pudore cōtecta/ Deorſum immittit ſubiectis rebus/ ſuas dotes. Impletq́; orbem terrenum lumine/ Bono/ atq́; honore. Entium autem productorum ab ea optimum: perfectiſſimumq́; exiſtit Mundus Planetarius. Siquidem eſt propinquior Cauſæ primæ. Et quoniam Anima ſuſcepit Formam ab Intellectu. Dein prolata ab Eſſentia ſua motione/ etiam fecit plures motus Planetarum, uolūtarios/ ac naturales & æquales/ qui ſunt operationes ſenſibiles. Quales ſunt multi ordines formæ Intellectualis primariæ: productæ a Cauſa principaliſſima. Rurſus quom Mundus uterq́; ſpiritalis. Moueatur ſecundum Subſtantiam: naturalis autē deſiderio ad illum: Anima quoq́; mouetur ut Mundo Intellectuali aſſimiletur/ cumq́; ad primū imitandum aſcendere nequeat ob imbecillitatem/ retrorſum detorta (ut prædictum) ac ut uerecundia compreſſa Nouauit compoſita ex Elementis in orbe naturali / a cu/

Temporarium & mobile exiſtit quale cœlum. Particularia uero ſunt motui naturæ conterminæ / Vniuerſalia autẽ ſecundum Subſtantiam quieti/ſiquidem Cauſa diſpoſitionis unius inuariataq; etiam permanet ipſa. Tempus eſt iunctum motui Natura perpetua imobilitati improprie dumtaxat/mouetur autem, ad Autorem primum in orbe ſpirituali/ Intellectus & Anima:ſiqdẽ i ibi nequaquam exiſtunt termini ſubiecti/ut lineæ figuræue/neq; aliq alii motus ex uoluntario nutu Cauſæ primæ / quæ exiſtit Productum primum / nec eſt imaginabile ante iſtud eẽ aliquid/ niſi Autorem primum. Cuius id eſt uoluntas. Quoniam imitatio uoluntatis extrinſecæ eſt alteratio/talis autem mutatio non attingit Cauſam primam.

Caput octauum. Qđ Anima exiſtens in orbe ſuperno adhuc operatur in infimo. coniungitq; utrunq;.

Anima quælibet cum operando impleuit hunc orbem ſenſibilem ſuis dignitatibus/ coacta reuertitur ad Intellectualem:quem complectitur tenaciter/p̄dicta cognitione indubitabili. Siquidem Mũdus ille nobilior eſt iſto/ſeruanſq; eius Intellectualis contemplationem/negligit omnino iſtum repetere / quale euidens eſt illi/ qui a Faſcinatione naturæ emerſus/propere rediit ad Intellectum/ſpeculatus rerum principia. Anima autem regreſſa/ideo deſpicit inferiora/quoniam hæc ſunt cõſumptibilia/tanquam ſimulacra eius/ quæ nõ perſeuerant/niſi illa ſubinde cauſa fingente. Anima adhuc in illo orbe proprio extans / conſpicata dignitatem : ſumit ab eodem uirtutem & attrahit/huicq; infundit/cõiungens eum tali illuſtratione ſuperiori,atq; ita efficitur Mundus unitus. Hanc uero opinionem ratione breui probamus/ quoniam Ani

ma non omnino deſcendit in hunc Mũdum inferiorem. Nec enim uniuerſalis neq; humana/ſiquidem in Intelle/ctiuo ſecundum aliquid ſupereſt. Minime tráſlata ab eo/ quando non eſt loci indiga/cõiungiturq; huic per curam/ deſcenditq; propter operum oſtenſionem: ſiquidem im/poſſibile eſt:ꝙ Mundos diuidat/niſi ipſa ſecundum Sub/ſtantiam corruptione permutetur. Atq; ita contingit ꝙ in de pendẽs ibi exiſtat/nõ penitus iſtinc egreſſa/operans iſtic.

Caput nonum. Q d' Anima ſubmerſa non ſpeculatur ſu/periora, uiceuerſa emerſa ſpernit inferiora.

m Vndus Senſibilis dominatur nobis. Siquidem Animæ noſtræ ſubmerguntur in eo/ malis concupiſcẽtiis plenæ. Vnde harmoniam Intellectualis orbis annunciatam negligimus/neq; influxu eius obſequimur prouentum Animæ illuſtrationemq; ab eodem ignoran/tes, propter dominium naturæ perinde ac Faſcinationem ſub huiuſmodi ſuo ſtatu imparticulares Animas. quæ ob id infirmantur ad reditum in Eſſentiam ſuam. Roboratæ autem tunc erunt ad eam/ Mũdumq; Intellectualem/ miſ/ſumq; Animæ perq; Animam influxum ab eo perſpi/ciendum. Cum ſuperauerimus iſtum alieni a deſideriis eiuſdem Senſitiuis/operationibuſq; naturalibus / quibus a pueritia aſſueuimus: non curantes niſi negocia particu/larium Animarum: priuſq̃ iſte peruenient ad uniuerſaliũ/ cuius aliquid perſpicere non poſſumus/ Donec (ſub pote/ſtate Animæ cõcupiſcibilis/imaginatiuæq; formæ) illæ ex/terint. Vice autem uerſa, quãdo Animam uniuerſalem ſpeculati fuimus, ſpernimus particulares, quanquam diu nobis familiariter inexiſtentes.

Caput decimum. ꝙ Anima uniuerſalis regit ſine labore, particularis autem cum labore, ante eleuationem.

Corpus præterea uniuerſale eſt cauſa coniungens ſeſe inferiori, iſtudq; ſibi. atq; Anima uniuerſalis regit Corpus uniuerſale uiribus propriis/ citra laborem, ſiquidem regit illud non ea cogitatione q̃ Animæ noſtræ humana Corpora, uerum gubernat adminiſtratione Intellectiua uniuerſali. Siquidem Corpus illud exiſtit inuariatum ac ſimilare totum, carens complexionibus partium diuerſis, membriſq; differentibus. Quæ cum ſunt, indigent adminiſtratione uariabili, Partes uero ſimiles ſunt tanquam pars unica. Anima uero p̃ticularis, quæ alicui Corporum particularium īexiſtit, quāquam nobili/ tamen adminiſtratione laborioſa regit illud. Siquidem nō ſine cogitatione, qua īdiget, quoniam pelago naturæ mergitur, cōmiſceturq; igni ſenſibilia incurrentu/ unde ſubit dolor/ ob aliquid præter naturale, ſuperāſq; ingreſſum in huiuſmodi ſtatu. nec quidem contingit Animam euadere ab hac Corporis diſpoſitione: niſi per magnam cogitatiōis exercitationem ac ſpeculationis/ per quam ſtatim ſuccurrit ī adminiſtratione/ quod fuerat obliuioni mandatum. Deprenditurq; impedimētum/ ꝙ faſcinabat, turbabatq; illam. Et quale prohibebat contueri Eſſentiam ſuam, ac explorare iuuantia, roborantiaq; atq; efferentia ad ſuperādum appetitum præualentem prauum, imaginationeſq; uitioſas. Ob Cauſam iſtam Anima (cum deſeruit ſtatum æternoq;/ ut aſſequeretur huiuſmodi ſenſibilem Mūdum) ignorat ſe amotam a caritate perfecta/ induiſſe amorem permutabilem, imbecillemq;. Porro Anima quando roborata cōualuerit ad reiciendum habitus alterātes, neq; amplius detineatur in ipſis: adminiſtrat ſuū Corpus abſq; pœna aſſi-

ctorioq; dolore: ſitq; ſimilis Animæ uniuerſali pari eſt di/ſpoſitione / dominans / & gubernans/præter uariabilem mutationem.

LIBER OCTAVVS.

Caput primum. quæ ſit cauſa effectrix ignis cæ/terorumq; Entium naturalium.

ESſentia ignis, qualis etiam terræ cæte/rorumq; ſimilium/ eſt ratio quædam in Materia prima. Neq; ignis fit a con frictu, colliſuq; Corporum/ut ab Agē/te, quemadmodum nonnulli opinati ſunt. ſed latens in illis apparet/ propter huiuſmodi mutuam colliſiōem: quæ cum ſint arrida, calefiunt uehementer. neq; etiam Materia prima eſt ignis potentia, ſed enim for ma ignis/tantum fit in illa, quando ratio formatrix ignis, aliorumq; Entium, illum efficit. Hæc autem ratio forma/trix/eſt Anima uniuerſalis/ eadem uita igni reliquoq; Mū do exiſtens. Per quam ſingula reguntur pro conditione, ita ut quodlibet ex inanimantibus & plātis, Animalibuſq; nitet aliud qualelibet noxium. In hac etiam Anima no/ſtra permanet, cognoſcitq; per eādem/omnia quæ diſcit. Iſta adhuc eſt prouidentia diuina in toto orbe diuiſa, & lux, quæ unumquodq; exiſtit ac perſiſtit. Ideo Plato dixit, ꝙ Anima in quolibet Corpore ſimplici/agit hunc ignem Senſibilem, cæteraq; Elementa. Quod cum ſit cauſa/igi tur effectrix huiuſce ignis, eſt uita quædam ignea: ignisq;

occultus, qui ſupernæ exiſtit in alio Mundo, conuenienti/or ꝗ infimus, ſiquidem nobilior, qui cum ſit etiam uerus, proculdubio, extat quoq; uiuidus. & uita ꝗdem ſublimiore. Quandoquidem iſte ignis eſt ſimulacrum illius. Porro cum ignis ſupernus (ut probatum eſt) uiuat uita inſe/riori influente, pari ratione, Aer, Aqua, & Terra, Illic etiã uiuũt, ac magis ꝗ hic, quoniam ab illis uita imittitur hiis inferioribus.

Caput ſecundum. Q d' ſingula Elementa par/ticipent aliquantum uitæ.

Rgumentũ ꝙ Elementa hic exiſtentia uiuant, ſunt
a Animalia ab eis genita, Siquidem ex igne fit quod/dam Animal, ex Aere item, atq; ex Aqua. Animalia enimuero genita in Aere ſunt maiora, euidentioraq;, ꝗ in igne. Q uæ ſunt inſenſibilia propter eius ſubtilitatem & leuitatem. Paucaq; atq; mobilia uſq; in Aerem: Item Animalia Aquatica ſunt manifeſta. Et Animalia quidem ignea non patiuntur ab Elementis inferioribus, uerum agunt in illa. Similiter etiam Aerea, non patiuntur ab Aqua, neq; a Terra. Q uod autem Aqua uiuat/uidetur patere ex eo, ꝙ ex humore quoddam nobis inexiſtente fit caro: ſiquidem caro eſt ſanguis quadam ratione coagulatus, qd' amplius Terra fit etiam uiuida manifeſtum eſt, tum quoniam ip/ſa tota præſefert Animalis ſpeciem aliquam, Siquidem cõtinet Aquas ſubterfluentes, tanquam uenas, Saxeos Montes/tanquam membra oſſea, Plantaſq;/uelut Capillos, Tũ ꝙ hæ plantæ terræ infixæ uiuunt, amotæ autem pereunt. Q uod autem plantæ Animaliaq; (præter Animas proprias), uita Animę uniuerſalis potiãtur: (hinc manifeſtũ eſt) ꝙ; nõ alunt, niſi uitis ꝑticularibus ſpoliatæ/ut plantæ cæſæ,

Animaliaq́ę perfecta, nec enim ſi aliquod Animal uiuum deglutiatur/nutrit priusq̃ moriatur, ſiquidem nõ corrũm/ pitur uertendum in carnem, niſi Anima particulari antea exuatur. Si talia igitur uertunť in carnem/ſeruant uim Animæ uniuerſalis prædictam. Poſtremo, quãquam Elemẽta ſint (ut iam deductũ eſt) uiuida: non tamen exiſtunt etiam Senſitiua, ſed receptiua Senſus, ſicut ipſe ſanguis quoq́ę (ex quo fit caro) non extat Senſitiuus.

Caput tertium. Q đ quæ ſpecies ſunt in Mundo inferiori ſunt etiam in ſuperiori, & quales ibi ſint.

CVm ea ſint uera quæ narrauimus, reuertẽtes ad rẽ, Dicimus ꝙ hic Mũdus Senſibilis, totus eſt imago alterius, quare cum iſte ſit uiuidus: rãto magis oportet illum alium uiuere. Etenim ſi hic extat perfectus; ille ẽ perfectior, ſiquidem imittit iſti uitam/potẽtiam, perfectio/nem & perpetuitatem. Q đ ſi orbis ſupernus eſt ſummæ abſolutus, proculdubiò etiam Entia illius ſunt abſolutio/ra cæteris hic exiſtentibus. Illic igitur ſuperſtant alii Cœli, adepti uirtutes ſtellares, quales cœli huius Mundi. præter ꝙ, illi ſunt altioris ſpeciei, lucidioriſq́ę ac maioris. neq́ę in/ter ſe diſtant, ſicut iſti, quandoquidem ſunt incorporei. Illic quoq́ę exiſtit terra non inanimata Subſtantia: ſed uiuida, in ea ſunt Animalia cuncta naturalia terreſtriaq́ę, quot iſtic/ſed alterius ſpeciei ac perfectionis. Sunt plantæ ſatiuæ horten'eſq́ę & Aquæ profluentes ui Animata: ſunt itẽ Ani/malia aquatica ſed nobiliora, illic exiſtit Aer, in eoq́ę Ani/malia propria ſimpliciter uiuentia/ omninoq́ę imortalia, Et quãquam Animalia quidem illa ſint hiis cõnaturalia, tamen ſunt honorabiliora eiſdem: utpote Intellectibilia/ perpetuaq́ę/ac inalterabilia. Q đ ſi quis obiiciens dicat,

unde Mũdo

unde Mũdo ſupiori inſunt plantæ cœli, reliquaq; prænarrata. Reſpondemus/ Mundo ſuperiori perfecto inexiſtere omnia, quoniam in eo fuerunt ab Autore primo abſolutoq; ac inexiſtente producta. Adſunt igitur ibidem/ Intellectus Animæq; omnes, nec ſubeſt defectus/ qualis indigẽtia & corruptio. Siquidem Entia illic ſunt plena ubertate, robore, & colligẽtia, utpote ſublimata, ĩ uita & ab uno fonte conorta / ac iſignita una qualitate complexa omnes alias, ut ſapores dulces, odores ſuaues, colores pſpicuos, ſonos harmonicos, res tactiles, cæteraſq; perfectiones/ neq; ibi partes ſeſe inuicem uexant, neq; inter ſe miſcentur, neq; mutuo ſe corrumpunt. Verum ſeruantur ſingulæ perfectæ, ſecũdum rationem optimam habitus Eſſentialis diſcretæ. cũq; ſint ſimplices, continẽt tamen multas rationes abſq; intima pluralitate ſui, & augmento/ quali multiplicantur/ augenturq; Corpora. Atq; Intellectus illic exiſtens/ eſt uacuus/ Anima quoq; eſt ſimplex pariter/ atq; hæ ambæ/ & reliquæ ibidem res ſunt ſimplices. Ea conditione ꝙ omnes ſecundum rõnem cõueniunt ꝓportionatam uitæ principio uitali/ non ſecundariis rebus Senſibilibus ac compoſitis/ ſecundum quam propriis rationibus multiplicantur.

Caput quartum. Qualis ſit motus Intellectus.

Gens primum ſimpliciter Mundi totius Senſibilis/ a eſt unum ſimplex: continens potentiam unicam/ Agens autem ex cõditione primum: qđ eſt ultimũ/ habet potẽtias plures. Atq; Ens proximum Cauſæ primæ/ exiſtit cauſa huius, cuius qdem opera ſunt/ plura illuſtrioraq; alterius. Diſtantis autem ab ea pauciora/ & imperfectiora. Siquidem Intellectus mouetur ſemper / motu æq̃li/ ac ſecundum omnes partes ſimilari/ neq; aptatur unico

OMne qđ mouetur in orbe ſuperno:ſiue ſit Intel
lectus,ſiue Anima/aut aliud/mouetur motu ui
tali:& perpetuat illum ſecundum connexiſten/
tia.Etenim ſicut uiator terreſtris progreditur iti
nere terreſtri / ac ut omnia quæ e terra pullulãt
ſunt terreſtria:quãuis ſint aliter uariata/ſic omne qđ defer
tur in illa regione uitali/defertur delatione uitali. Atq; om
nia quæ ibidem conſpiciuntur ſunt uitalia. Et quidem de
latum/illic mouetur a principio uiæ ad finem (quo mo/
do principium & finis ibidem adſunt) mouetur inquam
ad finem/non diſtans ab ipſo principio/ ratione contraria
hic exiſtenti/qđ trãſlatum ab exordio ad finem itineris/dif
fert a principio. Etenim ſi perlatum illic ad finem diſtaret
ab initio itineris / nõ eſſet Intellectibile aut uitale actu/ſed
potentia/quapropter deſineret corruptione:præfuiſſetq; ge
nitum.Nam Intellectibile uitaleq; actu,ſemper ac uniuer
ſaliter eodem modo ſeſe habet.

Caput ſextum. Q đ Intellectus eſt uniuer ſalitas rerum,& quo modo.

OMne uniuerſale eſt Intellectus:ac uiceuerſa oĩs
Intellectus eſt uniuerſale. Nõ ita tamen ꝙ uni
uerſale exiſtat præter particularia omnia exiſtẽ
tia,ſiqdem(hiis omnibus ablatis) auferẽ uni/
uerſale Intellectus/ac particularia ſunt ſubinde
alterabilia/uariabiliaq; additione & diminutione/uniuer
ſalia autem ſunt omnino inalterabilia,alioqn ueritas pæ/
nitus auferetur(quod eſt falſum). Quare cum uniuerſa/
le ſit inalterabile/qđ eſt forma Intellectus/ex conſequenti
etiam ſubſtantiam Intellectus/impoſſibile eſt eſſe alterabi
lem/Intellectus autem eſt uniuerſalitas ſpecierum / quia

cõtinet in ſeipſo uniuerſalitatem ipſam formamq; rerum.
Neq; autem res ipſa ineſt Intellectui impreſſa/ſed Intelle
ctus operatur aliquid rei ſimile/ quo conuenit ipſi . Et ſic
omne prateritum ac futurum conuenit alicui qđ ineſt In
tellectui/ſicut ſcientia in Anima noſtra conuenit rebus ſi/
gnificatis/alioquin ſi formæ in Anima eſſent diſſimiles a
formis rerum:non ſciremus ipſas/neq; aſſequeremur ue/
ritatem earum.Siquidem ueritas rei eſt ipſamet res/aliter
enim foret aliena:ex conſequenti etiam contraria.Animæ
namq; ſpeculatæ:formant in ſeipſis ueritatem ex particula
ribus/quæ ſecundum ſingularium ſpecie;/eſt ipſamet res.
Quapropter cum homo conſpicatus aliquid nudauerit
formam eius/imponit Aiæ ſuæ ſimulacrum illius propor
tionatum.Qđ ſi rurſus uideat idem iuariatum/ agnoſcit/
Siquidem ſimulacro præexiſtenti proportionatoq; conue
nit.Si uero tertio aſpiciat/ſed alteratum non agnoſcit/ qm̃
primæ imagini in Anima diſſidet . Sic autem artiſex præ/
fingit ſibi in Anima formam quandam/deinde facit ſimi/
lem in materia una uel pluribus. Etenim rerum plura/
litas numeralis prouenit per materiam . Similiter ſi alius
ex hiis formis artefactis ſumeret/exemplar in Anima uni
uerſale/ac poſtea ſimiles in materia formaret / eẽnt adhuc
plures formæ ſingulares/& profecto ſi auferantur formæ
illæ particulares/non ideo etiam auferẽ uniuerſalis. Qua
re concludimus/ꝙ formæ uniuntur abſtractione a mate/
riis/& forma una multiplicatur impreſſione in materias.
Vniuerſalia item ſunt permanentia, particularia autem al
terabilia/peremptibiliaq;/quare Intellectui inſunt ſimula/
cra ſemper/aliis quibuſdam rebus proportionata . Et ſi
quis dicat ꝙ rationes rerum/in Intellectu ſunt illarum in
ſtrumenta uicaria/non differentia ullatenus ab eiſdem.
Reſpõdemus ꝙ(ſi ita foret)forma in Intellectu eẽt ignol/

bilior q̃ ſit,qđ eſt impoſſibile,ideo non contingit ꝙ ſit ea/dem cum re ſenſibili/indifferenſq̧ ab ea.

Caput ſeptimum,quo modo Intellectus eſt unus & plura.

REdeuntes ad id unde digreſſi fuimus:ſermoni ꝙ uniuerſale unum multiplicatur in particula/ribus,Subdimus exemplum/uerbi gratia, Plã/tam aut Animal,quarum rerũ utraq̧ (q̃uis ſit una),tamen dicitur de plurimis. Formæ nãq̧ agentis in materiis pluribus exiſtentes differunt numero, & ſi ſint in una materia/differunt ſpecie.Amplius res una eſt plures/ ut Corpus, qđ q̃uis ſit unũ / tamen ratio agens format in eo membra plura.Puta os/oculos/nares/quoq̧ quodlibet q̃quam ſit unum/ non tamen eſt unum ſimpli/citer.Sed enim eſt compoſitũ ex pluribus aliis/ut neruis/uenis/carthilaginibus.Neruus quoq̧ (ſiquidẽ ſit unus) adhuc eſt compoſitus ex Elementis/ & ita de ſimilibus/ut ſanguis,licet ſit unus:eſt etiam compoſitus ex rebus aliis/ atq̧ ita quouſq̧ attingantur materia prima & forma/ qua/rum utraq̧ cum exiſtat ſimplex/eſt ſubſtantia una. Et ſi in terpetretur uniuſcuiuſq̧ nomen.Materia prima non eſt ni ſi ſubſtantia informis:Et forma uera,eſt per quam res eſt id qđ ẽ. Hiis prænarratis/Intellectus igitur cum ſit unus/ non eſt unus unitate/qua forma Corporalis. Siquidem ẽ altior/nobliorq̧ illa ut ꝓdiximus/ neq̧ itẽ Intellectus unus eſt plura/ut Corpus/Sed quatenus continet rationem po/tentem unire plura.Etenim habet formam unam qua de/finitur/& ex qua oritur omnes formæ intrinſecæ atq̧ ex/trinſecæ/quoniam uniuerſale unit particularia/ nec auſer/tur (aliquo illorũ ablato)aliunde porro euenit potentia:

litas cogitationis ſubintellectualis nec Intellectus diuidit ab ea/ut unum Corpus ab altero/ſiquidem Corpus diui/ditur per lineam lateralem/extrinſecamq́;/ Intellectus au/tem diuiditur per intrinſeca a cogitatione.

Caput octauum,quo modo omnia ſunt in Intellectu, & quo modo agat Intellectus/ac etiam Deus.

DIcimus omnia eſſe in Intellectu / non ideo ta/mē ꝙ res in eo ſint abſolutæ/ neq; ita ꝙ cum eo componantur/ſed ꝙ Intellectus producit eas/ ac ſeruat/nec.n.quicquam cogitatur eſſe ꝑma/nens niſi in eo,& ſi Intellectum auferamus:au/feruntur quoq; ipſæ cum ſua uniuerſalitate. Intellectus au tem cum ſit omnia/ut pote efficiens illa agit unum per ali ud. Agēs ſed enim primum(quæ producit) perficit abſq; medio/ſimulq; in unico momento. Ex conſequēti exiſtit creans uere/ſiquidem ſine alia re/ nō autem ut aliquid ex aliquo/neq; cauſa alia adiuuat aut excitat illud/ideo quo/q; ſicut omnia ſunt creata ab eo/ſic etiam ad illud reuertū/tur/appellaturq; ob id Agēs primum/quæ nominatio nul li alteri conuenit.Siquidem ipſa alia omnia fuerunt crea/ta ab eo.Intellectus enim uero operatur ut Agens ſecun/dū/ac ꝑ primum efficit quicquid efficit. Siquidem idiget ſpeculatione in Agens primum præter ſui contemplatio/nem ſubſtantiæ/operatio quoq; eius non eſt tota ſimul/ne q; ſubitanea.

Caput nonū, Quo modo omnia Animalia uni/uerſalia ſunt in Animali uniuerſali/& ꝙ aliter q̄ in Intellectu.

SIcut omnia ſubexiſtentia Intellectui: ſunt in ipſo Intellectu per rationem,ſic etiam omnia Animalia uniuerſalia ſunt in Animali uniuerſali p rationem. Si dicamus autem ꝙ ſub utroq; Animali ſint plura. Vere quidem dicimus/ ſed Animalia inſimi orbis ſunt imperfectiora/ac pautiora Animalibus ſuperni. Et non deſertur Animal a uita abſtrahente/quiu perueniat ad Animalia parua/imbecilliora / atq; illis iexiſtat/ in quibus uita particulari uiuentibus deſinit uirtus uniuerſalis uitæ/quoniam nõ ſubeſt aliud. Hoc autem qđ dictũ eſt ſit/cum ſpeculatio noſtra fuerit Intellectiua/abſq; ſenſitiua. Siquidem Senſus cõſiderat primo ſingularia / poſtea uero ſpecies & genera. Intellectus uero contemplatur primo uniuerſalia. Poſtea uero particularia. Differẽtia autẽ hæc/quam diximus iter ſupremum Animal poſitum uniuerſale/& Animal particulare/non quidem diſtinguit niſi ſecundum formam. Dico autem ꝙ Animal uniuerſale/& Animalia particularia/nõ differunt ſimpliciter inter ſe/ ſed ſunt qualis amor (quem iam narrauimus) in uniuerſo, atq; amor in orbe Senſibili,quem uictoria Elementorũ/ ex quibus res componuntur/diſſoluit aliquoties, Siqdem etiam is non coniungit Entia/ niſi per accidens/& citra intentionem ad primarium finem. Amor autem Intellectibilis connectit omnia uoluntate: ac unione uitali/appetituq; primarii finis/ quapropter nunquam diſſoluitur. Siquidẽ non eſt exceſſus qui poſſit. quoniam in Mundo illo ſuperno/nequaquam eſt controuerſia: neq; odium inter exiſtentia/ſed concordia ſumma / uitæq; communio/a qua omnia inferiora negetantur.

LIBER NONVS.

Quoniam in Codice græco huius libri exordium deficie bat, ob nimiam uetuſtatem. Tineæ ſiquidem prorſus labefactauerant/ Iccirco primum caput non ſuit hic appoſitum.

Caput ſecundum. Qđ Anima in orbe Intellectuali non indiget promouente ad operationem/ ꝙꝙ hic autem indiget.

Anima exiſtit ex iure Subſtantiæ Intellectualis/ quatenus etiam extat ex numero eius, cuius operatio non eſt dignior potentia. Quare inter ſubſtantias quidem Intellectiuas huius exiſtẽtis potentiæ non indiget aliquo promouente ad operationem/ quoniam eſt pura/ac perfecta:reſpiciẽs ſpiritalia / ut uiſus Senſibilia. In Mundo autem Senſibili indiget tali promouente ad actionem, Aliter enim Senſibilia nequit conſiderare/atq; huius cauſa eſt Subſtantiæ cortex:quo hic homo circũindutus fuit, unde fit ꝙ Anima non attingit Eſſentias rerum/uireſq; ipſarum / niſi præamotis etiam corticibus rerum/ad qđ indiget ope Intellectus Agentis. Verum ubi & quando Eſſentiæ ipſæ ſunt ex ſeipſis abſtractæ/ ac uires detectæ/tunc ibi ſufficit Animæ potentia ipſa/ad eas explorandas/neq; alio pariter indiget Intellectu agente. Rurſus quoq; dicimus/ꝙ Anima in regione Intellectuali Subſtantiam ſuam reſpicit, & a reliquis ibidem conexiſtẽtibus roboratur. Siquidem ipſa atq; illæ ſunt ſimplices/ ad cognoſcendum autem aliquid ſimplex/ oportet ſubſtantiam cognoſcentem, eſſe etiam ſimplicem/at cum in regione Senſibili Anima

ſibili Anima extiterit/nihil cōſiderat abſq; labore maximo/
atq; id propter multam corticum copiam,quibus conte/
cta eſt/ nec ullatenus ei ſufficit proprius actus.Iſtic namq;
eſt compoſitus,is uero compoſitus (ut prædictum) neq;
Intelligere ſimplicia.Præterea hic Anima nihil etiam Mū
di Intellectualis explorare poteſt,niſi ille/adhuc poſt deſcē
ſum affluat ipſi Animæ ad actionem/ neq; eaſdem Subſtā
tias quæ prius in illo ſpiritali orbe inſpexerat/poteſt etiam
num in hoc Senſibili pariter attingere? quoniam eius In/
tellectus ſubmergitur/prohibeturq; a prima ſpeculatione
qua iam potiebatur.

Caput tertium,ſolutio obiectionum duarum.

s I forte quiſpiam dicat/ꝙ quæ Subſtantia in poten/
tia ſpeculatur aliquid / tanto magis eadem in actu
ſpeculabitur illud.Siquidem tunc eſt firmior ualidi
orq;/quoniam actus eſt perfectio potentiæ. Reſponde/
mus uerum eſſe/ꝙ actus eſt perfectio potentię,quādo ip/
ſa conſiderat,rem ſuſcipiendo ſimulacrum eius/tūc enim
potentiam ſuſcipientem actus abſoluit:ſeu perficit.Quā/
do autem potentia ſufficeret ex ſeipſa Intelligere / & ſine
receptione ſimulachri,contemplaretur rem actus / ſuper/
afferens illi ſimulacrum impreſſum, profecto nocet/ atq;
eandem quodāmodo corrumpit/ præſertim quoniam eſt
fere contrarius/& certe non eſt conterminus ſeu cōnatura
lis. Rurſus ſiquis diceret/ꝙ potentia Animæ corrumpe
tur/quando ita fit:ꝙ ipſa recipiendo perfectionem conſi/
derat,Sic enim recipit actum:actus autem corrumpit po/
tentiam.Dicemus ꝙ Potentia recipiendo actum:non cor
rumpitur/ſed actuatur/perficiturq;.Cuius ratio eſt/quoni/
am poſteaq̄ Anima reliquit ſpeculationes rerum Intelle/

ctualium adminiculantium/illi hic adiungitur Potētia iugiter laborioſa. Etenim ſi exiſtens in natura intelligit Subſtantias/non intelligit noticia momentanea/ nec abſq; cogitatione. Quas autem priusq̄ deſcēderit res perſpiciebat/ nequaq̄ cogitando (Siqdem clare intuebat̄) cognoſcebat.

Caput quartum, Qđ Anima eadem potentia hic & in orbe Intellectuali utitur, ſed non eodem modo.

PRæterea quando quiſpiam quærat. Quo modo Anima exiſtēs in hoc orbe / intelligat Entia Mundi Intellectualis/ſeq; dirigat ad illa:an uidelicet ſola eadem potentia, qua prius cognouerat/an etiam actu quodam ſuperaddito potentiæ. Siquidē opinemur eam ſpeculari res Intellectibiles / ſimili potentia hic ſicut illic. (Id falſum eſt) quoniam Anima ibidem exiſtit ſimplex & ſoluta:hic autem inuoluta Corpori/ ac ſub Potentia Senſibili contenta. Si uero Anima hic cognoſcit actu quodam abſq; potentia/hoc etiam erroneum eſt/quia omne cognoſcens conſiderat rem per potentiam propriam/naturalemq;/ac inſeparabilem. Dicemus itaq; Animam hic ſpeculari Entia Intellectibilia : atq; ſublimia per eandem potentiam per quam ibi antea exiſtens perſpiciebat, præter q̄ in exiſtens Corpori idiget alio, per qđ cō ſideret abſtracta. uidelicet actu receptionis, quo formata potentia perſpicit illa. Verum Animæ in Mundo altiore exiſtenti, ſola ſufficiebat Potentia. Neq; enim neceſſarius erat is actus. In Subſtantiis namq; Intellectiuis ſupernis/ quæ actu ſpeculantur, ipſa potentia eſt perfectio. In Corporalibus uero actus, per quem ad finem peruenitur, perficit potentiam. Cum ita ſit igitur reuertentes dicimus, q̄ p̄ quam potentiam Anima inſpexit Eſſentias Intellectibiles

ſupernas ibi conexiſtens:per eãdem proſpicit hic ſubſiſtẽs.
Siquidem potentia ſpeculans Mũdum illum/ cuiuſq; ope
ratio eſt promotio quædam/hic ſeruit Animæ: aliter q̃ ibi/
quoniam exiſtens illic potitur ſpeculatione facili/ hic autẽ
laborioſa.Atq; huiſmodi potentia promouetur in ſingulis
uiris fælicibus/illaq; Entia nobilia ſublimiaq; proſpicit.Ea
dem utrobiq; exiſtens uidelicet illic uidens principia pri/
ma/abſq; cogitatione & impreſſione ſimulacri recepti/hic
uero detectione ꝓmotioneq; ſui.ita ꝙ Anima ſpeculatura
orbem Intellectilem , auferat potentiam ſuam ab hoc.
Sicut enim homo ſupergreſſus montem. Deſpectat infe/
riora,quæ aliter non poterat.Sic Anima ſcandens. Poten/
tia eleuata/Mundum ſupernum / contemplatur illius En/
tia/quæ aliter nequit. utiturq; aſcenſu hic / quo non utebãt
illic.huiuſmodi uero Aſcenſus quidem Animæ eſt opera
tio/qua ipſa exiſtens hic ſpeculatur Eſſentias orbis ſuper/
ni/atq; is ita fit/ꝙ potentia Animæ aſcendens/primum ap/
pellit ad cælum infimũ.Dein ab illo ad ſuperius ſequens,
donec peruenit ad ſupremum. Sicut in Subſtantiis mate/
rialibus a compoſita magis/progreditur ad compoſitam
minus.Donec omnino relinquat compoſitam/attingatq;
ſimplicem.Rurſus quoq; Anima a cœlo,ſupremo proce
dit ad ſeipſam cognoſcendam . Siquidem Entia cæleſtia/
ac ſupercæleſtia utraq; ſunt abſoluta & ſimplicia.

Caput quintum.Q d' Anima cæleſtis habet
memoriam quandam.

INtellectus ab Agente ſecundarius / hic recolit
ea quę nouerat antea i orbe ſupno / quare neq;
etiam mirum ꝙ idem Animus exiſtẽs ſupra cæ

loſ/ ſit memor eorum quæ uidit ac fecit in Regione ſubte
riori/ ꝙq; etiam in cælis extet memor rerum cæleſtium/ab
ſtractarumq;/quoniam exiſtit firmus/neq; ab illis Corpo/
ribus/ac formis primis alteratur ſapientia ipſius. Si qui/
ſpiam autem quærat/cum ſpheræ cæleſtes uariētur. Siqui
dem in priſtina diſpoſitione haud permanent/ Num Ani/
mus reſpiciat Eſſentias ipſarum? Scienterq; agat aliquid in
illis? Dicemus/ ꝙ Animus cognoſcit uirtutes cælorum:&
operationes/nec falſo,uidelicet operationes uariari/& uir
tutes permanere. Et enim ſi cæli habent rationes (ſicut eti/
am Priſci aiebant) conuenientius erit ꝙ Animus noſcat il
los/quanq̄ habitudo eorum mutetur.. Quando uero q/
ſpiam adhuc ambigens quærat/quo nam pacto/ Animus
qui demiſſus ab orbe Intellectuali adeſt Corporibus cæ/
licis/poteſt eſſe memor illius. Si ipſe non habuit memo/
riam anteaq̄ deſcendit ab eodem. Dicimus ꝙ Animus/tū
in cælis/tum in orbe Intellectuali/habet memoriam. Sed
niſi alicui ex Corporibus pluribus & diuerſis inextiterit/
nequaquam operationes eius manifeſtantur. Neq; tamen
icc irco remanſerunt ei habitus iam diu præteriti / adeo ut
penitus/obliuiſceretur etiam Mūdi Intellectualis/ niſi ſuf/
ficeret admonitio parua ad eius memoriam.. Verum ſi q/
ſquam obiiciat ꝙ cum breuitas temporis: Paucitaſq; gene
rationum ſatis ſit ad memoriam plenam. E contrario igi/
tur longitudo quoq; temporis/ multitudoq; generatiōum
proculdubio faciet ad obliuionem. ita ꝙ cum generatiōes
reuertantur circulariter. Animus obliuiſcetur cuiuſlibet lō
ge præteriti/neq; erit memor alicuius iamdiu præcogniti/
propter interuallum a ſtatu primo, Diſſolutionemq; / ſeu
deletionem ex motu continuo. Quapropter etiam Ani/
mus tunc non erit memor orbis Intellectualis. Atq; ob di
ſtantiam ab illo nō aliquid prænotum eius ſeruabit. Itaq;

foret ſimilis Animæ Brutali/id autem eſt abſurdum. Re/ſpondebimus ꝙ cum Animus deſcendit a Mundo ſuper/no ad ſubteriorem.ideſt ad oſtendendas operationes ſuas in materia/nō oportet ipſam peruenire uſq; ad infimum/ſed enim ad definitum locū ſe transfert ibiq; ſubſiſtit: neq; aptatur cuilibet generationi/ſed in quadam deſiſtit/donec iuſſus retrocedat/digreſſuſq; inde aſcēdat regionem altio/rem q̄ generationi cuiq̄ cōueniat.ubi primum extitit.Ideo licet dicere ꝙ Animos huiuſmodi non lateat Ens Mundi ſuperni(ſicut præfati ſumus).

Caput ſextum, Q đ Animus cæleſtis non habet memoriam qualem humanus.

Xplorandum an ſolaris Animus lunariſq;/ſtel/laris ue alius / & orbis cęleſtis habeat memo riam. Dein etiam inquirendum an uirtus Ani mi uniuerſalis/ ac poſtea ipſius ſtellaris Animi principalis/quæ planetæ Iouialis eſt/utatur me moria/ qđ cum fecerimus iueniemus Intellectus ab Agē/te ſecundarii/Animiq; ſtellaris memorias eſſe differentes. Exordientes igitur dicimus/ ꝙ Animi ſtellarum non indi gent terreſtrium cognitionæ.Sicut Animi Mundo inferio ri inexiſtentes.Siquidem ab hiis eam nō acquirunt. Qua re non indigent memoria terreſtrium cum diſcurſu. Ta/lis enim eſt adminiculo utenti/ quali Animi ſtellares non indigent ad gubernationem terreſtrium / & directionem hominum.Siquidem illi ſunt memores terrenorum alia ratione/non enim diſcurſu/ſed ſolum uirtute quam ei in/didit autor primus. Verum ſi quiſq̄ obiiciat ꝙ cum An/mi ſtellares ſpeculentur Mundum Intellectualem ſuper/num/Autoremq; eius. Impoſſibile ſit ꝙ non reminiſcant

illius qđ prius cognouerint/ quapropter habebūt memo/
riam aliquam. Dicemus ꝙ Animi ſtellares pſpiciunt Mū
dum Intellectualem/ Autoremq́ʒ ſemper, atq́ʒ coram. Nec
enim unquam obtutum ſubterfugit / ad manifeſta autem
euidentiaq́ʒ/ in promptu non eſt opus memoria ſyllogiſti
ca: cum hæc memoria non ſit: niſi repræſentatio abſentan/
tis/ imanifeſtiq́ʒ. Rurſus ſi aliquis quærat/ utrum Animus
ſtellaris/ cum orbis inferior ſit abſens/ occultuſq́ʒ utatur ſal
tem memoria huius. Dicimus ꝙ cum aliquid continet ha
bitum cogitationis alicuius rei. Dein amittit. (ea ſubterfu
giēte aſpectum): ſuſcipit impreſſionem quandam. Animi
autem ſtellares non ſuſcipiunt impreſſionem. neq́ʒ unquā
ſpoliantur contemplatione orbis infimi. Porro ſiquis ite/
rum quærat. Vtrum Animi ſtellares agnoſcant ſe conſpe/
xiſſe terram uniuerſam/ Die: uel Mēſe/ anno ue præterito/
aut cognoſcant ſe uixiſſe eodem præ tempore. Etenim ſi
ita nequaquam noſcant / proculdubio Carent memoria.
Dicimus ꝙ Animi ſtellares ſemper cognoſcunt ſe circum
ambire terram, ac uiuere/ perpetuum autem inuariatumq́ʒ
non transfertur. Dies autem præteritus/ Menſis ue aut an
nus & ſimilia tempora, ſunt termini receſſiōis/ quare Ens
firmum non eſt heſternum: aliterue præteritum, ſed idem
ſemper. Animus uero humanus cum motu conſtituit Di
em/ Menſem/ Annumq́ʒ præteritum. Sicutq́ʒ aliquis figens
ueſtigium/ imponit pedem unum multis ſoli partibus/ ſic
motus ſtellæ unus apud Animam ſuaʒ diuiditur a nobis
in multas partes: tempus autem dinumeratur in dies/ quo
niam ipſi luci ſuccedit nox/ alioquin non differrent tem/
pus præteritum, præſens: ac futurum. Sicut etiam gutta (ḡ/
uis eadem ſit) unico ictu oculi in toto deſcenſu / tñ apud
conſpicientem prius exiitit ſupernæ/ Dein medio, poſtea
inferne: ita quoq́ʒ præteritum præſens, ac futurum inter ſe

diſcernũtur a nobis quo ad nos (iuxta motus inferiores)
ſucceſſionem & ſubſequelam, prioritate poſterioritateq;
partium quarundam, in Mũdo autem cæleſti dies eſt uni
cus(nec.n.nox comitatẽ lucẽ ut hic) attamen ibi dimenſio
nes orbium ſunt diuerſæ, neq; omnes partes ſunt ſimila/
res.Circulus namq; Zodiacus differret ab aliis, quare nõ
contingit ꝙ Animus ſtellaris exiſtens in uno ſigno, diſſun
ctus tranſgrediatur ad aliud. Siquidem eſt ſubſtantia fixa
in eo, non tranſlatilis niſi ab orbe ſubiecto circũducto trã/
sferente. Neq; enim ſtellæ ſunt in ſphera unica omnes.un
de etiam motus illarum ſunt differentes. Porro ſiquis ad
huc dicat ꝙ Animæ ſtellares deſuper proſpectãt homines.
quo modo enim aliter uerterent curam ad Mundum infe
riorem:& qua ratione hic Entia inuicem tranſmutarẽtur,
alterarentur ue, cum uero Animi ſtellares proſpectent ho
mines, impoſſibile eſt ꝙ nõ ſint illorum memores. Si au/
tem ſint memores habẽt memoriam. Dicimus ꝙ ſicut nõ
oportet hominem uti memoria ad rem ipſam coram cõ/
ſpectam ſine excitamento cogitatiuæ, ſed ut cognoſcit ſim
pliciter, a c prompte accidentia/propter manifeſtum eorũ
ſenſui occurſum. Ita minime conuenit ꝙ Animi ſtellares
cognoſcant obuia ſimpliciter/ Ratione particulari(qua/
lis memoria) relicta uniuerſali, niſi cognoſcant tan/
quam ſingulare ſub ſpecie. Quod autem quidpiam me/
moria non cognoſcatur. Ex pluribus contingit: aut enim
quia a cognoſcente nihili ſit/ut res nullius uſus. Ideoq; ſpe
ctrum eius impreſſum ſenſui, Anima non reponit thecæ
Corporis.i. Memoriæ Corporali. aut quia cum ſit præſen
ter inſpectum, ob idq; nullum ſit obſtaculum, ut ſimula/
crum habeat, quo ue minus obiectum comprendatur, nõ
indiget cogitatione, ſeruãdum recondi: ſicut præteritum,
ut ſi ſublimes a terra tranſierimus aeris ſpacium aliquod

AVtor primus eſt gloria ſupmus / qua/ tenus eſt perfectione ſũmus,talis quo q; exiſtit : quoniam perficit quodlibet aliud perfectibile/perficit autem/ quia omne illud efficit,idq;.Siquidem cre/ at omnia principia Eſſentiæ cuiuſlibet Entis/ut pote actor uniuerſi/ac utriuſ/ q; Mundi / Decenter uero primitus infundit uitam/& Potẽtiam ac dignitatem Singulis influ/ ens p gradus capacitate. Vnde Ens illi propinquius:eſt ca pacius. Tale enimuero omnium , primum ſuſcipiens eſt illi propinquiſſimum dignitate Subſtantiæ/perpetuitateq; cõſtantiæ:qđ medium inter Autorem primum/producta q; cætera exiſtens:ante illa ſuſcipit influxum uitæ/ac digni tatis/quem deinde infundit Reliquis ſubterioribus. Hoc namq; creatum primarium continet lumen Roburq; ue/ ritatis maximum/in Eſſentia ſpiritali/ſimplici abſolutaq;. Et ꝙ infra ſubſequitur/roboris/honoriſq; gradu. Exiſtit lu minis paucioris propinquioriſq; Corporalitati perfectæ/ compoſitioniq; uera. Atq; hoc primum ſubexiſtẽs ſoli for/ mæ primæ eſt contiguum uerbo eius . ut pote Subſtantia præ omnibus ſub reliquis perfectiſſima/ influxuſq; perfe/ ctionis in eo receptus:eſt infinitus/tranſmiſſus autem,(ꝙ lumen poſſibile appetitus perpetuitatis/ ad Creatum ſub/ terſequentem/Intellectum ſecundum)eſt finitus.quoniã primum creatum paulatim influit Intellectui ſecundo/ne turbetur ipſe/lumen autem ne diffluat cuius infuſio eſt ex citabilium deſiderii æternitatis/in Subſtantia qualibet ſpi/ ritali pro eius imitatu / iterruptio autem eſt Cauſa deſitus ſeu corruptionis uniuerſi.Huiuſmodi uero lumen quãuis ſit feruidum,magnũq; ac ſublime,haud tamen eſt par imi tamen unitatis atq; uerbi Creatoris ſui qui exiſtit infinitus

ideoqꝫ influxus eius optimus in uniuerſum eſt perpetuus indefectiliſqꝫ & independens aliunde/ ſed & cauſa omnibus appetendi ipſummet Ens primum.

Caput ſecundum: Quo modo Deus eſt prior aliis Entibus/ quiqꝫ eſt ordo Entium.

Deus eſt Ens primum/ ſed enim prioritate Creationis/ ſiquidem cum Subſtantiæ quædam ſint priores aliis, ut ſimplex/ cōpoſita/ ac Intellectus Agens Anima/ non ſunt tales prioritate temporaria/ ſed (uti nos accepimus) prioritate Eſſentiæ ac naturæ: qualis eſt generis ad ſpecies/ ꝙ uero aliquid ſit prius altero, nec tamen tempore. Ratio eſt/ Quo modo eni quædam priora ſunt talia tempore/ cum ſint ſupra tempus, & cauſa temporis. Et iam quidem probatum/ ꝙ unum non dicitur prius tempore altero / niſi ambo ſint ſub tempore contenta: atqꝫ unum extiterit in tempore priore q̃ alterum. Primaria igitur ſimpliciter inter Eſſentias exiſtit Mēs/ quæ iccirco dicitur princeps/ quāquam eſt idem quod uerbuꝫ Dei/ ac ſuppoſitum formę primæ/ continens (ut genus ſūmum) omnes ſubſtantias illuſtres: abſolutas, & puras. Illi ſuccedit Intellectus comparatu ad mentem illam ſecūdarius (qui eſt uelut ſpecies eius) conſtituitqꝫ ſubiectum ſuum/ cui etiam eſt forma appropriata / atqꝫ huic ineſt lumē ab Intellectuali radice/ ut Criſtallo/ radius a ſole reflexus. adhucqꝫ ab iſto procedit Eſſentia Animæ rōnalis/ cuius lumē ēt paucius ē ſimile matutino crepuſculo. Iccirco ei cōtingit ꝑbliuio & ignorantia/ unde ſit ut indigeat doctrinaria eruditione/ memoriaqꝫ ſeruatrice/ ac ratiocinio/ ad ſuæ fulcimentum/ directionemqꝫ Eſſentiæ. Ruſus ex lumine Rationalis Animæ/ oritur natura Animæ Senſitiuæ: q̃,

etiam exiſtit Minoris luminis q̄ illa,quapropter caret exploratiōe Syllogiſtica/eſt tamen / tantumq; imaginatrix & exiſtimatrix. Amplius / ex huius lumine profluit natura Animæ plantariæ/quæ quoniam multum diſtat a luce pura,abſolutaq; remanet craſſa,priuataq; ui progrediendi:ac reſpirandi. Solamq; retinet pullulationem. Præterea,ex huius lumine fit natura/quæ adhuc propter interuallum a luce principali/priuata tenuitate incorporea/ſuſcipit craſſitudinem Corporalem/ac quantitatem trimenſilem,uidelicet,longitudinis,latitudinis,ac profunditatis,moueturq; aliquo motu uidelicet: Circulari, ſimplici, & inceſſabili, qualis cæleſtis,talis ab Autore inſtitutus / propter generationem/corruptionemq; ſubinde continuandam. Mouetur item motu uniformi/incontrarioq; alteri, & cum Cælum ſit contentorium,generabilium,naturalium, ſeruans ſingula pro conditione formarum in compoſitis.Siqdem a motu proprio peruerteretur,deficerent illa omnia. Porro ab hac natura cæli circumlatili / procedit natura multiformis/& multimobilis inferior / cuius motuum inter ſe contrarietas,eſt cauſa generationis,corruptioniſq;.

Caput tertium,Q ď Mundus Intellectualis influit cæleſti, cæleſtis autem ſublunari,& quo modo.

NAtura Mūdi ſpiritalis imponit ordinē,Corporeæ ꝑpetuo circūlatæ: cuius orbes ſeruāt ſuccedaneā alteratiōnē inferioꝝ per influentiā latētem a uerbo Dei / & conſequenter generationem:corruptionemq;,atq; ita motibus iugiter ſuccedentibus illinūtur genita coloribus ſpiritalibus / in ſingulis ſpeciebus & indiuiduis ad perſiſtendum ſuo tempore/ſimilariaq; uniendum. Natura enimuero cæleſtis mouet Cor/

pora inferioris Mūdi compoſita/Elementariaq; & genera/
bilia ac Senſibilia/a concauo ad centrum/per Eſſentias ſu
pernas/ſpiritales ac pendentes ab Intellectu primate / per/
petuaſq;/ſed & uirtute a Deo per uerbum/Eis inſita.Ideo
autem hę Subſtantiæ ſunt ſimplices/Excelſæ/ conſtanterq;
exiſtentes,quoniam Cauſa illarum eſt firma/ ut pote ime
diata uerbo Dei,unde etiam ſunt inalterabiles : alioquin
minime forent æquales,ac rectæ.Cum Intellectus namq;
ſit in Eſſentia perfectus/ oportet etiam opus eius eſſe abſo
lutum,quādo ipſe(ob id quod eſt proximus uerbo Dei)
Ex conſequenti aſſiduam quoq; / ac infinitam uirtutis ſū/
mit imiſſionem,non indiget alio coagente / influxus au/
tem(ut prædcm̄) in alias ſubcauſas ad amādum Deū eſt
finitus,ne recipiendo turbentur.Interq; iſtas,q̄uis Subſtan
tiæ Corporales generabileſq; ualde deficiant in illius ſuſce
ptiōe,tamen ipſæ Intellectus iuuat huiuſmodi Cauſas in/
fimas/ſicut patet in aquis ex quibus, oportuno tpe gignit
magis unum Animal,q̄ aliud.

Caput quartum.Q d ſolus Deus eſt Autor uerus Animæ rationalis.

NAtura qualis plantarum,Brutorum, minerali/
umq;,eſt opus Animæ ratiōalis diſſimiliter fa/
ctum ab ea/quā ipſa ſit opus Intellectus Agen
tis factum ab eodem. Q uoniā Intellectus nō
agit uere huiuſmodi Animam. Siquidem omne Agēs ue
re producit Elementum rei Subſtantiam, ſubiectam For/
mæ:& formam ſeruatricem Elementi. Intellectus autem
non agit Elementum neq; formam Animæ. Q uare Intel
lectus non eſt Agens uere Animam, q̄uis ſit medium inter
Agens ipſius primum / ac ſit Agens ultimum quod eſt p/

ximum.Primum autem eſt Deus/ qui eſt Agens uerum. Siquidem agit Eſſentiam,cum ipſe ſit Eſſentia uera. Atq; impoſſibile eſt,quod aliquid producatur ab aliquo ſine illo.

Caput quintum,Quod tres ſunt illuminationis Animæ gradus,& quales.

CVm omne lumen propaget alterum, primum quidem eſt perfectius poſtremo: Medium eſt particeps utriuſq; extremi. Porro conuenit eti/am lumini quod propagatum eſt inſitumq; Intellectui ſecundo/habere tres gradus,uidelicet ſupremum proximum uerbo:quod uere appellatur lumē abſolutum.& Mundus lumineus, gradum quoq; alterum infimum / itemq; alium medium. Iccirco etiam cum ex Animabus quædam hauriat lumen gradus ſupremi,ſpiritus eius accedit ad illius perfectionem,adſimilaturq; ſpiritibus demonicis.attingitq; conſideratu ueritates,ſpeculans in diuinitate Creatoris. Operatio etenim ab hoc Intellectu, Rationis ueræ, actioniſq; probæ,prouenit ex coniunctione eius cum Intellectu puro,abſolutoq;:qui exiſtit proximus uerbo perfectiſſimo Autoris ſupremi omnium perfectione, ac puritate, opus proximum. Siquidem perfectioni ipſi,eſt etiam perfectum. Huiuſmodi autem uerbum conuenet ipſum Intellectū primatem nobilem/nequaquam ſibi cognominem, ſiue uniuocum. Animabus uero in gradu infimo cōſtitutis/diſtantibuſq; ab Intellectu primate,contingit ignorantia,error,obliuio,icertitudo,exorbitatio,atq; corruptio. Mediæ autem Animæ participarunt utrunq; extremum, illudq; magis,ad quod magis declinarunt. Sic quoq; ſe habent Anima:ſenſitiua,uegetatrix:ac mineraria. harum (ſecūdum trifariam) unaquæq; ſpecies:graduum differentiam.

a Nima Intellectualis exiſtens in hoc minori Mundo/ Intelligit per cogitatiõem/ quoniam Intellectus eius deriuatus a primo/ deficit: extatq; materialis.i. potentialis. Atq; Intellectus quidem perficit Animam Rationalem/ cum eam producat. Sicut pater filium. Talis autem Anima perficit Animam Senſualem / quoniam producit eam, qua(uice uerſa) quoq; indiget / quãdo Anima rationalis excitatur a ſenſitiua: ad ſpeculandum principia/ ſine qua minime dirigeretur ad aliquod illorum/ neq; itẽ formaretur ſpecie quapiam rerum/ neq; ex conſequio foret apta ſuſcipere uniuerſalia ab Intellectu Agente primo. Q đ autem Anima rationalis uniatur Senſitiuæ / hinc patet/ quoniam alioquin nõ aſſentiretur affectibus/ delitiiſq; naturalibus: neq; appeteret uictoriam, dominiumq;, non indigeret diſciplina Eruditoria, & nequaquam affectaret gloriam, non oblectaretur harmonia: Corporaliq; pulchritudine/ haud etiam foret prona in naturam humanitatis, neq; conciperet ſpeciem eleuationis, gaudiumq; enaſionis. Minime proſequeretur cõmoda Corporis/ ut ſalutẽ/ indolentiãq;, at ſolam haberet rationalitatem/ Heæ ſiqdem operationes illi contingunt ex communione cum Anima ſenſitiua/ quæ tamen eſt purior/ ac eleuatior ſupra qualitates naturales, quales ſunt uiſibiles, guſtabiles, tactileſq; / & reliqua ſenſibiles. Quibus profecto ſi non uniretur, neq̃quam fameſcens appeteret ſaturitatem, nec laborans quietem/ neq; ægrotans ſanitatem / nec concupiſcens coitum. & paria cætera. Rurſus Anima rõnalis abſq; ſenſitiua foret proculdubio/ adſimilis Subſtantiis ſpiritalibus/ quæ certe non cognoſcunt/ prædictarum ullam qualitatum. Expertum enimuero eſt/ hominem ſentire illas qualitates/ ac explorare/ ſicut uice uerſa Anima rationalis nõ cognoſcit uere ſtatum ſubſtantiarum illarum, delitiaſq; Intellectuales.

ſpirituum niſi ratione exemplari atq; cogitatu imaginario ad ſeipſam dirigendam.

Caput octauum, De Intellectu agente, qualis & quo modo ſe habet ad poſſibilem.

INtellectus Agens influit Animæ rationali. Siquidem exiſtit lumen eius, qđ uniuerſo Mūdo expanſum, dirigit alia Entia, ſeruatq; omnia, q̄ per ſinceritatem accedunt ad eius Eſſentiam, p immundiciam autem, recedunt ab eadem, quandoquidem Intellectus primus poſt mentem principem, una cum Intellectu materiali, qui eſt Subſtantia noſtra, influit Mūdo. Siquidem illius Agentis Eſſentia eſt ſupra naturam iſtius poſſibilis/atq; Intellectus Agens amat poſſibilem ſeu naturalem, ut præceptor diſcipulum, aut pater unigenitum: aut ueluti mas fæminā. Quoniā nullum aliud Ens eſt aptum ſuſcipere actionem eius pfectam, niſi Intellectus materialis, qua propter Intellectus primus iuuādo, uergit penitus ad eum/quem ſeruat tanquam opus ꝓprium ſupra alias ſubſtantias, quæ ſigillatim admittunt influxum eius agentis, ſecundum puritatem, impuritatemq; Eſſentiæ propriæ, nec perfectum. Anima autem rationalis quæ eſt Intellectus ſecundus ab agente, ideſt poſſibilis, non eſt ex harum numero. Iccirco quoq; Intellectus prior unitus illa, ſeruat, regit, illuſtratq;.

Caput nonum. De Intel. poſſ. quo modo unitur Animæ Senſitiuæ, ac Intel. Agenti.

Intellectus

INtellectus ſecundus ab agente qui eſt poſſibi/lis/ minime ualet Ex ſe depurare formas natu/rales : Eaſq; reducere in eſſentiam ſuam ratio/nemq; uniuerſalez/abſq; Excitatione animæ ſen ſualis quæ eſt nobilior qualitatibus corporeis / quã ſiqui/dem intellectus ſecundus predictus amanter cõplectitur, Eua ſit imaginatiuus:ac pronus in Eam ſeruat.quapropter etiam anima ſenſitiua hominis uice uerſa appetit ſubiun/gi intellectui materiali/illoq; Indui. Siquidem nihil poſte ritatis Exiſtentięq; conſtantis adſequitur/niſi per influentiã illuminationemq; ab Eo receptam/ſed habet per illum/ad mminiculum fulciendi permanentiam ſuæ Eſſentiæ.Intelle ctus igitur poſſibilis & anima ſenſitiua hominis ſeſe mu tuo(propter utriuſq; indigentiã) diligunt/Simulq; unione ſubſtantiali coniunguntur/qua perficitur Exiſtentia homi nis/& gradus conſtituitur.Ita quoq; ſe habent/ Intellectus agens/& anima Rationalis ſeſe inuicem optantes pro ra/tione/qua uniuntur ac fiunt ſubſtantia fere una.

Caput decimum ꝙ forma corporis Duplex/ ꝙ intelle/ctus agens Regit poſſibilẽ/poſſibilis aũt animã ſenſualẽ.

PRobatum eſt ante hac ꝙ forma corporis eſt bi moda quedã uidelicet exiſtens per ſe / quedã corpori inherens,ut forma artificiaria/ item ue getatiua,& quelibet alia accidentaria/uerbi grã albedo:nigredo. que non ſubſiſtit/ſed materiæ inexiſtit , atq; huius generis quedã ſpecies permanet actu in formis omnibus intellectiuis/q̃les radii Luminis , qui inherentes corpori illuminato/perſiſtunt in anima agẽtis. qđ cũ ita ſit anima igitur ſenſualis (ſi Bruti ſit)pmanet in ipſo corpore uiuido/Et ſi hominis / prius quidem perma/

net in corpore uiuido,poſteá uero etiá in agente / quapropter cum Morte corpus defecerit. anima quoq; uegetatrix ſenſualiſq; ceſſabit,perſeuerabit autem intellectus poſſibilis/ qui illi adſuit,ſeruatus ab agente,qui Dein Intellectus agens ſeruatus a deo(cuius uerbo eſt proximus) cõſiſtet. quapropter Intellectus agens amat:regitq; poſſibilé/ Poſſibilis autem animá ſenſiuuam,ut pater filium : & Doctor diſcipulum , & ad id uterq; indiget recepto influxu a luce & uita æterna:ac ſuperna. Porro intellectus agens perficit animam rationalem quoniam produxit illam/anima autem rationalis perficit ſenſualem, quatenus perducit eam ad abſolutionem/ Vice uerſa Excitatur ab ea ad ſcientiam ſenſibilium,promouetur q; ad ſapientiam Intelligibilium, pro modo recipiendi ab intellectu agente,ac primario. Idcirco cum anima reuerſa ad eſſentiam ſuá perſpexerit intellectum agentem,eius operationes ſunt illi conueniétes/ neq; tamen omnes , ſiquidem humanæ actiones non niſi propriæ : probæq; intellectui agenti adſcribuntur , reliquæ uero ignobiles ac Improbæ in animam ſenſitiuá referuntur ut pote ipſi accidentes,non intellectrici.

Caput undecimũ q͛ intel.agẽs eſt ꝑximus deo ĩtellectuiq; poſſ.& q͛ deus cõtinet i ſe uerbũ,itẽ quo mõ deus ĩtelligit.

INtellectus agens nobilitat animam rationalé/ ſiquidem cum producat eam nunquá etiá ſeparatur ab eadem/ut pote imediatus illi: ſicut uerbo diuino/inter qđ & ipm ſi foret mediũ , deficeret ob diſtantiam a uerbo illo , neq; exiſteret ſatis perfectum/ad continendas in eſſentia cunctas ſcientias/ ſiquidem ſi contingeret intercidere Medium unum Eadem ratione / ex conſequenti cõtingeret quoq; intercidere

Media Plura. qđ ſi foret,lumē dignitaſq̃ Intellectus agentis diminueretur/augereturq̃ Craſſitudo/quale eſt impoſſibile/cum ſit nobiliſſimus omnium ſubſtantiarum creatarum. Eſſentia porro diuina nunquā ſeparatur ullatenus a uerbo concepto/ ſed enim eſt ens ipſum/ quoniam continet omnem ſcientiam.Anima Rationalis autē eſt aliquo modo intellectus agens/ conuenitq̃ illi cum ſit ab eo producta.neq; item ſeparatur ab eodem quoniam eſt illi proxima/comitaturq̃ ipſum intellectum agentem/illiuſq̃ formam reſpicit ut ſubgradus Intellectualis.hic autem Intellectus materialis eſt ualde honorabilis : quoniam eſt ſimplex ac ſpiritalis,quo attamen Intellectus agens ſecundarius a mēte primaria (ut p̄dictū) ē ſimplicior cōtinetq̃ eū/ atq̃ exercet in eodē mirādas operationes ope mentis ſiue Intellectus principis. Qui cito etiam intelligitur ab intellectu poſſibili perſpiciente mundum ſenſibilem . ac præſertim eius gradum optimum , huiuſq̃ motum perpetuum, ſimplicemq̃ tum occultum : tum manifeſtum ab ipſo Intellectu primario prouenientem.Siquidem cum homo explorauerit Entia mundi inferioris/ſpeculatus aerem:Plantas:animalia & reliqua/aſcenderitq; ad mundum ſupernū uerū:introſpiciens ſpiritus inexiſtentes/intellectiuos:perpetuos: uita optima/puraq̃ tales refertos/ac graduq̃ ſuo omnes contentos atq; feruore etiam ardoreq̃ propter illuminationem a luce primaria/maxime autem in eo intellectum nobiliorem ſuperioremq; aliis / atq̃ adminiſtrantem ſapientiæ ſuæ / uirtutis inditæ ab autore mundi utriuſq; Inenarrabilis/ Intellectus in quam poſſibilis contemplatione attingit Principem horum omnium. Mentem.

Caput duodecimum. Quod uniuerſus mun/ dus eſt perfectus/& ex conſequenti qualis ſit eius autor Primus.

Vndus uniuerſus continet omnia,neq; aliquid ſu/
m perius addet quicq̃, ſiquidē eſt ſumme perfectus,
tale ens aūt nō admittit additionē i primis/ Etenim
additamentū (ſi quod fieret Mundo uniuerſo) eſſet Ens
naturale aut non/ Nō autem ens naturale, natura ſiquidē
exiſtit uniuerſitas mundi. Quo modo autem poteſt iam
prius contentum addiici continenti? Item cum omne ca/
dens ſub poſibilitatem nature,cadat etiam ſub actiuitatem
agentis alicuius, neq; autem in mundo uniuerſo quoddā
aliud agit ſine primo Autore creante intellectum agentē.
Sequitur ut quodlibet poſſibile ſit a Deo effectibile. Qua/
propter huiuſmodi additamentum aut eſt neceſſariū mū/
do,aut non,& ſiquidem ſit neceſſarium/illo autem careat
mundus., is erit defectus. At Agēs ſapiens non facit opus
defectum. ꝙ ſi additamentum non ſit neceſſarium: ſi appo
natur/igitur erit ſuperfluum. Autori primo autem non eſt
adſcribenda ſupflua actio,neq; deficiēs potentia. Rurſus
huiuſmodi additamētū/aut eſt ps mūdi:aut nō,ſi nāq; exi/
ſtit pars mūdi,nō eſt extra mūdū/iam.n.firmata eſt demō/
ſtratio ꝙ nihil eſt extra mūdū ꝙ ꝫ oia ſunt in eo cōtenta. ꝙ
ſi illud ſit extra mundum, aut eſt creatū: aut increatum/&
ſi quidem exiſtat creatum/iam quoq; exiſtit pars mūdi. Ex
conſequio igitur non extrarium/ Si uero ſit increatum/cō/
tinget ꝙ qua Ratione illud eſt increatū, ꝙ uniuerſus mun
dus poſſet abſq; Creatione exiſtere. Quod ſi ad Primam
diuiſionem/dicat illud additamentum eſſe non ens natu/
rale/quo modo id contingit? cum nō ens naturale non ſit
poſſibile quando quidem omne aliud poſſibile eſt ens ta

ſe. Et uidemus totum eſſe non a nullo agente. Propterea ꝙ aliquid eſt prius illo. Et enim ſi contingeret aliquid pro/duci a nullo agente/etiam tanto magis contingeret uniuerſum Mundum Exiſtere a Nullo. Iam uero ſublatum eſt/ ꝙ aliquid poſſit a nullo produci. Siquidem exiſtentia Cuiuſlibet producti eſt ab alio. Q uapropter colligimus Impoſſibile fore. ꝙ Mundus uniuerſus additamentum ſu ſcipiat, Neq; eſt imaginabile aliquam ſubſtantiam exiſte/re quam intellectus princeps nõ cõtineat. Iam antẽ antea probauimus/ ꝙ Autor primus eſt ſapiẽs ac potens/is antẽ non prohibetur producere aliquid. Siquidem cum ſit ſa/piens/repellit inſcitiam. Q uum ſit Potens laſſitudinẽ non patitur/cum etiam ſit liberalis. Inuidia/auaricia ue nõ re/tinetur. unde nihil omnino Impedimenti obſtat/quo mi/nus producat, quicquid produci contingit Boni ꝙ tamen libeat. Neq; adhuc enim longitudo temporis turbat / neq; Diſpoſitio quepiam alia ad id Deeſt.

Caput decimumtertium. Q uale ſit uerbum conceptum ſeu Mens diuina.

a Vtor primarius uniuerſi mũdi creauit ipſum/ne quaq̃ ultra preſcriptum ſapientiæ Mentis; Bonita temq; ac poteſtatem ſuam. ut qui cõtinet in eſſen/tia ſubſtantias partiarias eius/perficitq; ac eiſdẽ influit. Si/quidem exiſtit infinitus ſimplicitate ſua/ neq; in ſe caret po tentia. q̃uis influxus eius in animam ſit finitus/ nec enim quicq̃ ſuſcipiens ab eo influentiam, eſt imitamen par eius ſubſtantiæ comparatu ad uerbum creans, qđ eſt unũ cum ea/ productumq; abſolutum ac preceptum illius bonitaſq; & uoluntas, qđ uẽ pduxit omnia Craſſa ſenſibilia, & om nia ſubtilia intelligibilia. Q uodlibet n. qđ ſit imaginabile

formari ab intellectu principe / eſt etiam productum ab
eo. Neq; uero Præceptum huiuſmodi Intellectus prin/
cipis conceptũ eſt Terminatum, nec alterationi, uariatio
niq; Idoneum. Sedenim omnes Eſſentias ſubexiſten/
tes ſubſtantia ſua ſeruat. atq; harum alias ab Intellectu
Medio/a ſe tamen Expreſſas ſecundum Imitationem ad
ipſum. Non etiam utitur Imaginatione nec cogitatione
Tale uerbum. hoc enim non competit Autori ipſi pri/
mario / quapropter etiam uerbo eius minime conuenit.
æqualia ſiquidem uni alteri /ſunt æqualia inter ſe.ut lineę
egreſſæ a centro ad circunferentiam. alioquin æqualia
forent inæqualia. Quapropter cum Rerum etiam quæ
dam ſint compoſitæ, ut ſenſibiles nactæ qualitates / uer
bi gratia Colores: ſonos: odores: ſapores tactileſq; tum
corpora ſuperiora ut cæleſtia / tum inferiora ut terreſtria
uerbi gratia Plantæ: & bruta: ac homines. quorũ quod/
libet totum eſt maius ſua parte. Mouenturq; & quorum
aliquis motus (ut cæli) non habet contrarium / alius au/
tem (ut elementorum) habet contrarium/ ſiquidem unus
impedit alterum. Et anima Rationalis quidem eſt ſub
ſtantia mobilis motu ſpiritali. Illuitaq; coloribus ſpiri//
tualibus/ quos ei immitit Intellectus ſupernus / ipſa autem
dein tranſmittit Reliquis entibus ſubterioribus a ſe Ex/
preſſis / comprenſiſq; per cogitationem / Eſſentia autem
ueri pducti/eſt abſtracta ab omnibus aliis qđ intellectus
ipſe princeps teſtatur, ſi nanq; conueniret in aliquo ſpeciei
Creatæ expreſſæq; / illi etiam conueniret autor ipſe Menſ/
q; princeps / qui eſt conſubſtantia eius, nec enim eſt ali/
ud quid ab eo / Id autem non eſt. Quod ſi uelis mani/
feſtius, ſpecta an quicquam ſit prius Deo / in quo mens
tua ſiſtere poſſit/ an ue quæpiam altera eſſentia / adiunga/
tur aſcendatq; ſimilis in ſubſtantia ad eum, Et quoniam

id non contingit/ablataq; ſunt ab eo circumpendentia/ nõ poteris comparare/ coniungere ue eſſentiam illius cum alia, quæ uere referat eam. Siquidem omnes Eſſentiæ formatæ createq; ab itellectu diuio ſunt poſteriores illo/ab illiſq; omnibus is eſt abſtractus/ produxitq; Mentem ſui primariam: Impoſuitq; illi quaſlibet entitates ſub ratio/ne qua ipſæ conſiderantur. a qua oriuntur omnes for/mæ Differentes/ ſicut Entia ab eſſentia:& formantur crea turæ: terminanturq; naturæ/ut ſpecies progenerentur. Quare cum omnis Eſſentia comparata alteri ſit aut ſupe/rior priorq;/aut inferior poſteriorq;/ itemq; aut abſtractior aut cõcretior illa,non ſit autem aliq̃ eſſentia prior / ſupior ue aut abſtractior Autore primo,ſequitur ꝙ idem non ha beat rem aliquam exteriorem/quæ poſſit eum pariter re/preſentare, ſiquidem inferiores ſiue hæ imſimæ, ſiue illæ ſuperiores/non attingunt predictam mentem eius, ſub ea ratione/qua ipſe ſeuit perficitq; illam.

Caput quartumdecimum qualis ſit orbis ſupernus.

m Vndus diuinus eſt abſolutiſſimus omnium, quoniam habet numen copioſum profluenſq; in inferiorem, continetq; in ſeipſo omnes ſub/ſtantias perpetuas nunquam deſituras: nullatenuſq; pe/rituras/ utpote intelligentias, animaſq; omnes. Atq; exi/ſtit inmotus in ſumma pulchritudine. & dominans aliis rebus, non indiget motu exſterius quicquam afferen/te/ ſiquidem cuncta amplectitur, neq; poteſt alium de pa ti, nec enim exſtat/ agens a quo perfectionem addita

mẽtumq̃ ſuſcipiat. Exiſtit itẽ purus/ quoniã non habet par
tem/quæ non intelligat/ & ea quã habet intelligit ex ſe/non
per explorationem, quãdoquidem principatus eius(ut cæ
teræ dignitates) eſt eternus, ut eſſentialis/non tẽporarius/ut
accidentarius/ temporarium /ſiquidẽ non exiſtit eternum
Tu uero Speculaturus mundũ illum honorabilẽ / Eiusq̃
ſubſtantias nobiles / contẽplationẽ dirige ſequutus ipſam/
nec in primis gradibus ſubſiſte/ſed pge adhuc Relicto ſen
ſu/capiens Intellectus/ſiquidem ſenſus ſolus noſcit ſingu/
laria ut hunc equum/ Intellectus autem ſcit etiam uniuer/
ſalia/ ut equum ſimpliciter, & ſic aliam quãlibet ſpeciem/
neq̃ tantum ſpecies ſed etiam genera/atq̃ uniuerſalia talia
aut primo aut Raciocinio per ſenſum excitante hic In/
tellectũ : q in orbe dein ſuperno contẽplatur Clare/quoni/
am Eius eſſentiæ ſunt æternæ: ſtabiles: ſemper preſentes/in
errantes: inalterabiles immutabiles omnino. Eedẽ intelligen
tes & intellectæ/nec diſſentientes/ amatæ item & amantes/
non enim intellectus intelligit quin adſit amor. ꝙ ſi tres ad
ſint/intellectus intelligẽs/ eſſentiaq̃ intellecta/ & amor cõſe
quẽs/oportet addere motũ/ & qetẽ/ Motũ aũt quoniã itelle/
ctus intelligit cum motu/ qui eſt non trãſgreſſio ſed perfe/
ctio aptatioq̃, nec.n. a ſtatu priſtino Euertit . ut amor enim
uero comitatur intelligẽtem. quoniã ſi intellectus illo ſpo/
lietur fiet ſolitarius/ ſilentioſuſq̃ nihil compreudens. Siqui
dem oportet intellectã rem aptari intellectui per amorẽ.

Caput quintumdecimũ Q đ uterq̃ Mundus exiſtit per
deum parẽdoq̃ illi ſeruat/ quiq̃ ſit ordo inter intel
ctum/ principem/ agentẽ/ ac poſſibilem. ꝙ etiã
uerbum eſt Duplex, uidelicet conce
ptum & Expreſſum.

NIhil utrinſq; orbis exiſtit abſq; Autore ꝑmario/
neq; uniuerſi Entia ſubiiciuntur niſi ipſi, atq; il/
li propter dominationē,ſeruationemq;. Intelle
ctus uero poſſibilis eſt infimus alioꝝ intelle/
ctuum apud Deum, perq; illum nos intelligi
mus entia. ille autem non intelligit ſine Autore ſuo, ſed &
non intelligit eum per ſpectrū repreſentans, uerum per ſui
ſpeculationē, intelligendo.n.ſe ipſum, intelligit conſequen
ter Autorem ſuum/quatenus uiuit, non tamen quatenus
eſt. Idcirco etiam Intellectus ob Iſtum Eſſentiæ gradum ē
perpetuus/feruens/ſiue ardens/humilis, tranquillus/ac for
tis/propterq; aſſiduum influxum ab Autore primo maie/
ſtatemq; diuinitatis eius ſe ſe illi ſubmittit iugiter. a Cuius
dominatione ſi mundi declinarent, corruperentur, ſiqui/
dē ſunt ab ipſo, Et quicquid eis ineſt / conſiſtit per ipſum
præcipue ſi ſubiectionem illi præſtiterint, intellectus agēs
uidelicet/ac cæli ſubſtātias intellectiuas cōtinentes/is Intel/
lectus ſiquidem Poſt diuinū primus in eſt Animæ Ratio/
nali, animaq; illi coniungitur iuxta periodum/ quibus cō/
iunctus fit unum amore ac gaudio incomparabili. Q đ ſi
anima ſeparetur ab intellectu iſto, ſequitur eam corruptio.
Coniungitur Porro anima intellectui agēti/ quoniam exi
ſtit ab ipſo, ſicut ipſe intellectus agens a uerbo diuino, cui
iūctus continue/perſeuerat quoq; continue. ſiquidem tale
uerbum non format immediate niſi intellectum/ neq; in/
tellectus formatur niſi a uerbo. Intellectus uero agens eſt
proximus uerbo diuino/quoniā non poteſt cogitari quic/
quā prius intellectu agente propinquius ipſi uerbo. q etiā
propter imitationem quādam Autoris apellatur uerbum
abſtrahens, quoniam anima per eum poteſt Abſtrahendo
depurare qualitates ſenſibiles. Si uero inter autorem pri/
mum/intellectumq; agentem foret ſubſtantia quæpiā me/

dia illa eſſet ſuperior nobilior ac Illuſtrior proculdubio intellectu ipſo cuius contrariũ fuit probatum/ Ideo quoq; intellectus agens dicitur uerbum creatum Autoris prima/ rii/quoniam ſpeculando ipſe Autor ſemetipſum exformat tale uerbum/contemplando autem creata minime nouat aliquid Vlterius/ Eſſentiæ porro omnium Creaturarũ in ſunt ſubſtantiæ. Autoris primi/quoniã non intelligitur ali/ quid præter eſſentiam ipſius. Et ſi foret uerbum Creatum prius Intellectu primario, eſſet quoq; perfectius Eodẽ, at quo modo id fieri? quando iam probauimus ꝙ Itellectus primarius exiſtens uerbum primum / Creauit uerbum ex/ tractum,ſoluſq; id ægit. Dicitur & enim uerbum quoddã prius ordine, pfectius item Puriuſq; cõparatu alterius infe rioris. Et quo modo etiam continget ut quodpiã uerbum creatum ſit perfectius intellectu agente, cum enim tali in/ tellectui ineſſet defectus,qua ratione poſſet ſincere ſpecu/ lari Autorem ſuum?in quẽ ſi forte ignoret nihil aliud pote rit diſcere,quoniam omne intellectum per ipſum intelle/ ctum principem intelligitur.Preterea ſi uerbum Creatum foret perfectius intellectu agente/is non foret Cauſa neceſ ſaria inter Autorem primũ & creata/qđ eſt falſum.Quare Intellectus agens eſt perfectior ac prior omnibus/ſub crea tis/ impoſſibileq; eſt imaginari quicquam aliud Creatum perfectius.Inter intellectum ſiquidem ſecundum ab agen te/qui eſt anima rationalis/Autoremq; primum/eſt mediũ imaginabile,intellectus uidelicet ipſe agens.quoniam in/ tellectus ab eo ſecundus/ eſt primum mobile admittẽdo, recipiendoq;.Idcirco etiam conſtitutus eſt medius inter in tellectum agentem primum, & naturam ignobilẽ corpo/ ralemq; ac trimenſilem. ſed & tres potentias complexus.ſ. uegetatiuam ſenſitiuam,atq; ntellectiuam.& cum is Intel lectus ſecundus ſpeculatur ens ipſum unũ (qđ contingit

ex gratia primi)eſt unus,cum autem reuerſus ad ſe/quate
nus eſt medius īter duos orbes,uidet ſeipſum/ ſequitᷣ unū/
mundusq; inferior naturalis:corporeusq; ipſum ſubſeqtur.

Caput decimumſextum,Epilogus prædictorum.

IAm probatum eſt igitur ꝙ inter Autorem ue/
rum:& naturam ſunt media plura,quorum In
tellectus Agens eſt primum: & anima rationa/
lis ſecundum:anima autem ſenſualis tertium.
Atq; itellectus primus poſt diuinū iūgitᷣ uerbo eius uniōe
inexcogitabili,proximus Eidē/itaq; Ambo ſunt unū / neq;
tamen unio ipſorum eſt qualis Intellectus primi agētis/ac
ſecundi poſſibilis/quoniā Intellectus is ſecundus ab agen
te/ q̄uis ſecūdum ſubſtantiam ſit ab Intellectu illo primo/
tamen eſt gradu longe inferior. Siquidē huius intellectus
ſecundi gradus/eſt primus entis mobilis/Pendēs ab intel/
lectu primo:cuius gradus eſt quietis propter ſuam abſolu
tionē/q̄ non indiget perfectione exteriore / ad quā(ob id)
ſit mobilis.Immobile autē continet omnino mobile.om/
nesq; illius partes/& continēs eſt prius cōtento / ſuperiusq;
dignitate. ac ſibi ſufficiens ſimplicitate ſubſtātiæ , ꝑ multi/
plicitate alterius , Namq; ſemper aliqđ mouens exiſtit ex
terius/animaq; propter indigentiam eſt mobilis ad multi/
plicitatem/ & cum mobile quoddam ſit motum : quoddā
quieſcēs:uerbum qđ eſt intellectus agens/neq; exiſtit mo/
bile,neq; quieſcens.ſed ab utroq; abſtrahitur. iam quoq; ꝓ
batum ꝙ inter Creata/primarium eſt intellectus primus ſi/
ue agens/ſecundarium autem Intellectus ſecundus qui di
citur anima rationalis/collocata a Deo ut præfatum in cō
finio Vtriusq; Mundi.ꝙ ſi quiſpiam quærat: qui nam Au/
tor extitit Intellectus primi agentisq;?Reſpondemus De/

miniſtrans: adminiſtratumq; exiſterent æqualiter ſe habentia. Quæ tamē eſſe inæqualia experimur/tū rōne actiōis, paſſioniſq; in quibuſdā, tum rōne Medii unius uel multifarii in aliis uel nullius etiam in pleriſq;/ q̄lia ſunt Entia abſtractæ potētiæ pfectæ. Quare (ut dictū) Cā noiat̄ cōparatu ad Cauſatū. Q đ ſi quiſpiā dicat cum Cauſa & cauſatū cōueniunt correlatione differant aūt ſubſtātia, quo mō igit̄ cauſa cōiungit̄ cauſato? Reſpondemus, ꝙ inter cauſam & cauſatum eſt quædā cōiunctio per radiationem quāpiā pportionēq; cōmunē, ſine qua impoſſibile eſt unū eſſe cauſam alterius. ut aliquē eſſe patrē alterius filii. Quoꝝ q̄uis unus ſit prior altero, tamē eoꝝ eſt q̄dam cōiunctio, Et licet filiatio inſit filio, paternitas autē patri/nō ideo tamē auferť omnis inter illos comunio, ſicut autem de hiis Patribus correlationis ſic de reliquis/ſic. n. inter Elementa quæ ſunt cauſa mixtarum, uerbi gratia Mineralium, Plantaꝝ: animalium/ipſaq; mixta eſt hæc coniunctio. Adhuc quoq; inter Indiuiduum unius ſpeciei & indiuiduum alterius extat talis communio/ut contingit uni illorum alteratio, traſmutatioq;/ab alio/collocatio item in Regione propria & aſcenſio/tum dignitate/tum ſitu unius ſupra aliud, ut elementis uerbi grā aquæ ſupra terrā: aeris ſupra aquā: ignis ſupra aerē. Quorum ſingulum in ſuo loco conſtitutum quieſcit/ac ut In animalibus/item uelut capitis ſupra pedes, implātis quoq; ut Ramoꝝ ſupra radices: pterea animal eſt ſublimius planta: Planta minerali, atq; ita inter unum & alterū proportio, ſi nanq; inter prædicta minime foret comunio nominata, Impoſſibile eſſet unum eorū Exiſtere cauſam alterius. Ita quoq; cæli circumlati ſunt cauſa ꝙ Elementa inter ſe alterētur: tranſmutentur: Patianturq;. Quorum eſt coniunctio quædam Multimoda. Conueniuntq;/tum ꝙ ſunt mobilia localiter, tū ꝙ ſunt, quanta, terminataq;. Et. n.

ſi non eſſet proportio inter illa, Elementa non paterentur a cælis, qđ falſum tamen eſt/cum ex illis non generetur ali/quid/niſi per Impreſſionem ab ipſis cælis, eorumq; moti/bus, ſunt.n.cæli Cauſa formarum naturalium, hæ autem compoſitorum generabilium/ quorum eſt Talis comu/nio, Præterea materia & forma quarum unius eſt motus cogitabilis, alterius uero quies, ſunt ambæ Cauſa Compo/ſitionis cæli interq; illas & cælum eſt comunio Plurima. quia cælum circunfertur/forma aũt Circũfert/ q̃uis ibi Ma/teria & forma ſunt inſenſibiles/ſicut etiam hic, Adhuc autẽ anima uniuerſalis habet proportionẽ ad huiuſmodi ma/teriam & formam, quarum utriuſq; eſt Cauſa & firmior/q̃ particularis, quoniam illa utitur deſcriptione luminis ſpi/ritalis: hæc autem corporalis/ut quæ materiæ immergitur Vniuerſalis anima itẽ eſt cauſa Motus orbiũ, quietis autẽ Polorũ, ſic quoq; aïa particularis eſt cauſa motionis orga/norum: quietis autem Potentiarum. Rurſus Materia au/tem & forma ſub naturam Cadunt/quatenus materia non poteſt exiſtere ſine forma ſuppoſita, neq; pariter forma ſine materia ſubiecta, Amplius Intellectus agens, qui eſt uni/uerſalis (iam predictus) eſt cauſa animæ uniuerſalis & ſic habet manifeſtam comunionem cum anima, ſiquidẽ qua/lia inſunt indita ſemina intellectui agenti/talia quoq; inexi/ſtunt animæ rationali, nec.n.anima agit/quin eius eſſentia ſuſcipiat a formis intellectus agentis/iterum etiam alia eſt Comunio huius Intellectus & animæ predictæ/ ꝙ Intel/lectus aliquid eſt particulare: & aliquid uniuerſale, & ſimi/liter animæ. Et ſic etiam Intellectus eſt unum Idemq; qđ uerbum expreſſum a Potentia Autoris primi/cuius uo/luntas & præceptum ſapientia eſt idem/qđ genitum in eo/dem gradu Eſſentiæ. Atq; Intellectus agens eſt Creatus ab Autore primo, per huiuſmodi præceptionem, uoluntatẽq;

eius indifferentē omnino. neq; ex materia producto/neq; exemplo Exteriore,ſicut Reliqua creata.quare colligimus ꝙ ſemper inter Cauſam cauſatumq; ſuum eſt comunio ali quomoda,alioquin, ſine hac habitudine non contingeret fore unum Cauſam alterius. Deus enimuero quoniā nō habet huiuſmodi proportionem ad Creaturam. Impoſſi/ bile eſt ꝙ ſit proprie Cauſa eius. ſed tamen eſt Autor/effe/ ctorq; rei emanantis ab eo.Neq; neceſſaria ē inter agēs & ſctum talis comunio: nec.n. intercedit Paſſibilitatis con/ ditio in agente:ſed ſi qua contingit,apparet in ipſa re Ema nante ab eo.Item Cauſa Imprimit Cauſato qualitatem ſui ſimilem aliquam,Semperq; Cauſæ & cauſato commune quiddā Inuenitur,ſicut Caliditas qualitas naturalis eſſen/ tialiſq; ignis, eſt communis ipſi aeri & aquæ lapidiq; Ca/ leſactis ab eodem/ At Impoſſibile eſt ꝙ mundus exiſtat ab Auctore primo ut caliditas ab igne. ſiquidē hæc eſt uelut anima ignis.ille autem nequaq̄ ſic ſe habet ad Autorē ſuū/ ſic etiam cū anima deſcribatur exprimaturq; ab intellectu proximo uerbo diuino/quod eſt omnium creatorum Autor,deſcriptio ſeu qualitas animæ cauſatæ procedit a ſi/ mili in intellectu agēte Cauſa exiſtente. Amplius ſi Deus foret cauſa ipſarum Creaturarū. Eius ſcientia eſſet ſimilis, ſcientiæ earundem.Quod eſt falſum.Iam.n.notum eſt ꝙ deus Creauit entia abſq; alio ente,exēploq; exteriore.Neq; extat in aliq̄ re cæleſtī uel elementaria eius ſimilitudo quæ piam.Rurſus igitur deus(ut dictum)ſublimis non eſt ue re cauſa rei Cuiuſdā Creatæ, ſed Autor Cauſæ ipſius/q̄ eſt opus illius.nam(ut prefatū)caret comunione huic opor/ tuna,ad ipſas creaturas.

Caput decimumoctauum.Quo mō Intellectus agens eſt unus/item Deus & ꝙ eſt unitas,ac numerus multiplex.

a Vtor primarius cõſtituit uerbum/qđ eſt Creatum primum, eſſe Cauſam Entium abillo procedentium, Atq; hoc non eſt unum uerum/ſiquidem nõ agit eſſentiam & exiſtentiã Creaturarum, qualis actio eſt ſupra poteſtatem eius, neq; tamen ſubit dualitatem: Paritatem ue numerariã. ſed permanet unũ/& uere abſtrahitur ab illis: neq; enim eſt unum unitate principiaria numeri, quãq̃ numerus etiam ſit eſſentiæ aliquãtulum abſtractilis/ quoniam hæc unitas ineſt quoq; particularibus corporeis omnibus ac neceſſario, quibus Eam quidem uerbũ ipm dedit bimodam, nonnullis unicam, ſicut terræ aeri: ſoli: ac lunæ, ſimilibuſq; reliquis. Q uorũ quodlibet eſt unicũ ſingulare indiuiſibile in plura contermina ſpecie, unde dicitur, ꝙ omnis terra eſt unica terra/& ſic de cæteris, quibuſdam autem tribuit Plurificatam & hanc quoq; bigradam, quãpiam ut ignis: ſtellæ, indiuiduorumq; naturalium/exẽpli gratia mineralium, animaliũq;, alteram ut particulariũ tãtum cõnumeratorꝫ, quoꝫ dicitur unitas prima/ſecunda: tertia: quartaq;/& hæc ſunt abſtractilia a naturalibus / licet numerata. Dein uenitur ad ſpiritalia Multiplicata per creationem nouatricem, & uiuida, peruenjendo uſq; ad intellectum creatum a uerbo diuino, qui exiſtit unus unitate cõtentrice ſeminum inſitoꝫ: multiplicatur autem per illa plura abſtractiua & productiua creaturarum. Creator autem uerus inuenitur ſupergredi numeros, abſtractus a diuiſibilitate Creaturaꝫ, nec Multiplicatus per formas inſitas actiuas: uel exemplares. Q uapropter eſt unus unitate differẽte a Naturali, numeraria: ac ſpiritali. qualis eius unitas nõ apprenditur niſi per abſtractionem & negationem ab unitate Expreſſa. Nã qui cogitat ipſum deum eſſe unũ /quia non exiſtit duo, neq; tres, ignorat Talem Autorem primarium. Siquidem ita is conimaginatur numeꝫ Expreſſum,

ꝑnumerãdo

prenumerando eius unitatem nominatã: a qua (ut dictũ) abſtrahitur, hæc igitur eſt Differentia Inter unitatẽ nume/rariam, atq; unitatem ueram creatori ſupremo proportionatã. Qđ ſi quiſpiã quærat cur intellectus eſt ita unus, & dominus aliarum Creaturarum/ Reſpondebimus, ꝙ Au/tor eius Ens unum: uerum: ſimplex: continẽs omnia tum compoſita tum incompoſita, pro ratione/ ut nouator Enti/tatis: ſingulorum & multitudinis cunctorum Idem efficit hunc Intellectum/ agẽtẽ/ & quicquid ineſt ei. Numerum quoq;/ non n. numerus eſt principium rerum, ut Putaue/rũt aliqui. Siquidem unum eſt prius duobus, quæ ſunt numerus. Vnum autem non exiſtit numerus/ metiturq; nu/merũ/ porro cum ita ſit (uelut predictum) Anima Rationalis quoq; eſt numerus ſecundum Imitationem/ ſimilitudinemq; unitatis Intellectus agentis, quoniã eſſentiæ pri/mariæ ac ſupernæ nõ ſunt corporeæ, neq; auctiles, ſed exi/ſtunt ſpiritales abſq; Terminatione mẽſili, alioquin forent Craſſæ ſolidæq; ac ſuperficiatæ, quales exiſtere ſenſu (licet falſo) cogitantur. Cuius argumentum extat, ꝙ Ra/tiones ſeminariæ, ut Plantarum, quæ inſunt humori, non exiſtunt apparentes & uiſibiles, ſed occultæ ac inui/ſibiles; quare etiam tãto magis uerbum qđ eſt Intellectus agens, numeruſq; eius eſſentialis, Neq; autem in præ/ſentia accipimus numerum recenſilem, qui extat euidens/ ſed naturalem, qui eſt Eſſentia contenta ab alia/ qualiſq; unitas duaria Mundi ſuperni, Ineſt intellectui rationiq; agẽti abſolutæ, neq; Imitatur quidem unitatem diuinam/ ſed reſultat numerus quidam, qui exiſtit forma ſingu/lorum creatorum ab Intellectu, continente uere En/tia ac ſeruante, quiq; prius formatus eſt ab illo uno ſub ſpecie inferioris Eſſentiæ. Atq; hæc dualitas eſt Eſſentia unica.

Caput decimūnonū. Quo mō deus/ cū ſit ſumme unus/ Creet multa alia Entia.q̄li aūt ſpecialibus Intellectibilia.

QVærendum de intellectu agente, qua Ratione ipſe intelligatur ab aliquo, & quo modo fuerit Creatus ab Autore primo, q̄liſq; item ſit ſtatus intuentis eum perpetuus, Preterea quærēdum utrum (ꝙ animus procliuis nullo prohibente Maxime optat ſcire: atq; id in quo Turbati ſunt Altercatiq; inter ſe ſapientes) uidelicet, quo natura modo Ens unum abſolutū implurificatumq; omnino Creauerit alia Plura Entia. ſine digreſſu ab unitate Eſſentiæ, citraq; detrimentum unitatis/immo cum Roboramēto eiuſdem. Et.n.quāq; omnia alia profluant ab uno/ non tamen ob id ineſt illi uni Pluralitas/quale cum dixerimus/ oſtendamus etiam probando. ad qđ pro uiribus faciēdum Imprimis Imploramus opē & aſſenſum ab ipſo Autore primo, neq; ore tantum, ſed cum geſtu ſuplice, animo etiam abunde/ inceſſanter/atq; integre/conuerſiq; oramus/ut ille illuſtret mentem noſtrā/ dimoueatq; ſtultitiam animabus ſupercreſcentem, propter Corpus, ſic.n. ſperamus nos probaturos fore huiuſmodi diſpoſitionem, q̄uis unius ueri boni honorabilis / ſiquidē ipſummet immiuit lucem/ pro ueritate ac ſincere ſe exquirenti/Primū igitur (qđ auidius Exploratur) Ens unū uerum Creauit entia Plurima hoc modo / ꝙ primo occurrit eius ſpeculationi. Quoddam Ens unicum/ conſtituitq; illud ante omnia alia/ qđ conſtitutū deinde reuertit̄ ad eius Eſſentiam: ſubſiſtenſq; in illa ſtatim reſpicit intellectu illud Ens unum: uerum: ſupergredi omnia intellectibilia ac ſenſibilia. agnoſcitq; Talia Entia ut exemplaria ſabricata eſſe turbida declinantiaq; ab eodem. ꝙ cum ita ſit/ quodlibet ꝓductile mouetur appetitu ad ipſum Ens. Alioquin nullate:

nus foret productile/Dico autem mouetur/quoniam pro
ductio fit propter huius generis motum aliquomodũ, ſi/
quidem non poteſt ſine illo fieri/Dico item appetitu/ quã
doquidem optat aſſimilari ei in permanẽtia. Vnde occur/
rit eidem per ſpeculationem / atq; hæc eſt Cauſa motus ab
eo profluẽtis omnimodi. Quando ita perſpexeris Plene/
Creatorem Primarium/ diſces uerbum creatum eſſe pro/
ximum illi/ ortuq; ab hoc uerbo uirtutes poſtremo multi/
farias Euidenter/ ꝙq; omnes mouentur appetitu ad illud/
pendentq; ab eo ut creatæ a firmo agente/ſicut antea proba
uimus.Ita ut effecte reuertant: & aſcendant uſq; ad Creatu/
ram illam principem proximam uerbo dei cõcepto / quæ
eſt cauſa cauſaꝝ,Refundẽs alijs ſubſtantiis eſſentias ſingu
lis Proprias conuenientesq;/& quarum conuenientior eſt
ꝑpetua/ atq; uni/quodq; recipit Huiuſmodi influxũ a deo/
per eam mediam cauſam pro captu ac imitatione/ſiqui/
dem omnis ſubſtantia corporea / atq; alia ſubterior exiſtit
ex prouidentia Autoris primi per illuminationemq; unita
tis eiuſdem,Quapropter anima etiam mouetur appetitu
ad eum proprio/q̃li ſolent ipſa ſimulacra ad archetypũ/atq;
non nihil extrario,quoniam omne animatum eſt trãſmu/
tabile ſecundum ſubſtantiam/ Paſſibileq; ac alterabile/qua
tenus ſecũdum ſubſtantiã uertitur in aliud . Creator Enim
uero primus Mouet Creaturas/ immittendo eis deſideriũ
boni abſoluti/perpetuoq; influentis / quale etiam unicuiq;
tribuit iuxta capacitatem,unde colligantur ſimul extrema
entia comunione Cauſæ & cauſati (ſicut prædictum)quo
rum ſupremum eſt Cauſa prima /proxima uerbo diuino/
quæ exiſtit cauſa Cauſarum. Aliud extremum & infimum
eſt ſubſtantia extendens ſpargenſq; Cauſarum uires immiſ
ſas/ad quam huiuſmodi uirium deſcenſus ſubtenſioq; am
putatur/ſublato receptaculo alio inferiore. Quare cum iã

probatum ſit ꝙ omne mobile habet Motorem exteriorē/ ad quem & a quo eſt mobile, Alioquin.n.foret immobile omnino, atqꝫ omne tale anhelat tēditqꝫ ad illū/ut imitetur, & nos homines etiā appetimus cōtemplari Eundē, ob id ſingula occurrunt proſpectui illius,& hæc eſt ratio Motus ab Eodem profluētis omnimodi. Porro ſi uelis (qđ pri/us quærebatur) ſcire/quo modo Autor primus crearit ſub/ſtantias inſenſibiles:perpetuaſqꝫ ac inſignes, oportet ut cir/cum abſcribatur ab imaginatiōe tua qualis libet. fluxus tē/porarius, quādoquidem hæ Creatæ fuerunt abſqꝫ tempo/pore, actione Autori immediata, atqꝫ inſucceſſiua. Q ua ratione Et.n.huiuſmodi Productio foret temporaria? quū ipſe Autor illius, ſit etiam Autor tēporis, omneſqꝫ genera/tiones temporarias digeſſerit conſtituens, ac diſcreuerit, nec enim Autor temporis exiſtit/agit ue ſub tempore. Ve/rum altero modo altiore, digniore qꝫ creaturæ fiunt ab eo/ quali uidelicet umbra Corporis alicuius manat ab ipſo.

LIBER VNDECIMVS.

Caput primum. Q đ ad intelligendum or/bem ſupercæleſtem/oportet prius in/telligere cæleſtem. Magiſqꝫ ta/men illum, ꝗ iſtum.

ENARrandum amodo, Q uā mirabili Ratione ſydera animæqꝫ Mundi ſupe/rioris Gubernent iſta inferiora, quan/doqꝫ ille orbis cōtinet omnia eadem Entia/a primo ad poſtremum quæ,& hic, uerum ſub alia ſpecie uidelicet no/biliore, Neqꝫ tamen ob id dicimus ꝙ

formæ ignobiles in hoc Mundo progenitæ ex Putre/
dine ſint etiam in illo altiore, ſed ꝙ ſolæ formæ natu/
raliter generabiles adſint ibi. ſub alia (ut præfatum) altio/
re ſpecie. Ad propoſitum igitur conuerſi dicamus ꝙ Pla
neta Iouius princeps ſtellarum, inter omnes: quæ ibi exi/
ſtentes appetunt ipſum mundum intellectualem: præci/
pue contemplatus formas Eiuſdem puras, ſuſcepit illarũ
bonitatem lumenq́ꝫ ꝑ capacitate, ut amantior, ſupra alias
ſtellas. Vnde & dignior factus eſt. Q uapropter qui huiuſ/
modi Planetam ſpeculatur: fit adſimilis Pulchritudine: di/
gnitate ac lumine. ut qui ſcandens ſublimem locum quan
doq́, deſpectanſq́ꝫ humũ rubeã aſpectu rubeſcit, ſic enim
qui lumen ſuperius intuetur illuminatur/ uerum quoniã
Planetæ lumẽ qđ ineſt a luce bonũ, eſt tum interius tum
Exterius, immo cum ſit eius forma lumen uerum eſt Inte
rius, forma. n. nõ ſubiicitur ſenſui. Idcirco ad Perfecte uni
uerſaliterq́ꝫ conſpiciendum lumen illud, oportet uti ſpecu
latu minime partiario uidelicet tantum exterius non au/
tem interius Circumtuente, immo totum utrobiq́ꝫ perlu/
ſtrante, utq́ꝫ ocularis uiſus nõ penetrat uniuerſum corpus,
ſed. n. ſolum Adſpiciens exteriora, non inſpectat interiora,
ſic etiam nulla alia uis corporea Poteſt lumen illud Inte/
rius attingere, Q uapropter ſi uelis huiuſmodi formam
Planetariam integre contemplari, Neceſſum eſt redeas ad
ipſum met animum, ac Euadas qualis ille incorporeus/
ſic. n. fies in Alterabilis. uiſuq́ꝫ ideo Intellectuali compren
des. Vnde Illius fulgore etiam Impleberis. Atq́ꝫ Idẽtidem
facies ſpecialibus exploraturus Ionẽ ſtellaꝝ principẽ, uni/
uerſali ſiquidẽ Ratione illum proſequere, conſiderans ſu/
perficieiq́ꝫ ac profunditatis Pulchritudinem. Q uod ſi am/
plius optes etiã ſupcæleſtes formas illuſtres, ſciẽtia aſſequi
perfecta/ neq́ꝫ aliter earum Dignitatem præclaram queas

introſpicere/quo modo & quem prædiximus archiplane/tam intuere pſunditus/tunc.n. Lumen Eius (qđ eſt hypotipus a ſuperno orbe Impreſſus)in te refundet. Cuius Il/luſtratione indutus/fere illi Par unuſq; tanquã ſubleuamẽ/to adiutus/ſupremam illam Claritatem/omneſq; eius par ticipes formas pro uoto Intelliges / ſi uero ab eo auerſus/diſiũctuſq; ad te conuerſus geminatuſq; fueris/huiuſmodi ſpeculationẽ amittes/quã tamen/ſi minime Corpo eis ſor dibus interim coinquineris/dein recõuerſus ad Iouem ſtellam recipies/cõterminus lumine ſicut antea & pene cõ ſubſtantialis illi Redditus:pariterq; reſcius omnium niſiq; fueris diſiunctione inter turbatus. Alioquin a Planeta iſto alienus (quoniam te Iuppiter tunc abhorrebit)nunquã attinges orbem ſupremum, Quare oportet uiros ſic om/nes reliquos cõtemplaturos eius ſupernas eſſentias/cum Planetarũ Domino ita (ut prædictũ eſt)ſeſe habere. Por/ro danda tamen Maior eſt opera cuilibet ut cõtempletur Mundum ſupercœleſtem q̃ cæleſtem/quoniã illius ſcien/tia eſt nobilior.q̃ huius /quæ tamen eſt inſignis prælumi/natoriaq; ad illam/& ſine qua proculdubio Media/nemo poteſt ſupremam cõſequi. Boni pulcherrimi/quo nullus aſpectus ſatis paſci poteſt/& cui ſpeculatorem oportet eſſe Plane unum cognominemq;/ quiq; penetratu Intellectus lucem huiuſmodi optimam ingreſſus:ſit tanquã candela/brum lucens illi ad ſimile

Caput ſecundũ quæ ſit differẽtia inter ſenſum & intellectũ.

¶ Quemadmodum uiſus non apprendit uiſibilia/non ſit illis Idem, unituſq; apprendit noticia pro facul/tate perfecta/ſic Intellectus humanus nequit intel/lectibilia cognoſcere/Niſi illis uniatur, Et uiſus q/

dem ſuperficiem rerum attingit. Intellectus autem profun ditatem ſubit: Idcirco quoq; magis firmiuſq; unitur intelle ctibilibus/ q̃ ſenſus ſenſibilibus, ſiquidẽ omnis ſenſio Diu turna noxia eſt ualde ſenſui ipſi/adeo ut aliquãdo eum pri uet ui ſentiẽdi. Intellectio autem aliter ſe habet Intellectui/ ut ꝓ diuturna Intellectũ firmat/ Depuratq;/q̃tenus eſt In/ tellectus. Præterea ſenſio mali eſt uehemẽtior q̃ intellectio/ illa nanq; infert dolorem ægritudinemq;/ non autem iſta. ſenſus item non bene precipit diſpoſitionem Naturalem conuenientemq;/uerbi gratia ſanitatem (nec .n. talis ſubit Potentiam ſenſitiuam) ægritudinem uero bene percipit/ut pote preternaturalem inconuenientemq; / talis naturaq; ut doloriſica facile ſentitur. Quod ſi ſenſus ignorat prenomi natas qualitates/ quanto magis ſubſtantias intellectuales/ quæ ſunt diſtantes & alienæ ab eo multum. Idcirco quoq; ſenſus non confitetur Itelligẽtias: Intellectus autem, ſi has negaret, ſeſe ipſum negaret. Alioquin foret ſubſtantia cor/ porea. ꝓ ſi cõtingeret ſubtraheret ſe Rationi Intellectiuæ, conſiderãſq; eſſentias Intellectrices tanquã corporeas/nũ quam orbem ſupernum eiuſq; mentes Penetraret. Quas (uice uerſa) trãſcendit cum eſſentiam ſuam reſpiciens in/ troſpexerit perfecte.

Caput tertium. Q d' Mundus triplex ſupercæleſtis: cæ/ leſtis: ac terreſtris/ ꝓq; poſterior ſeruat. a Priore.

m: Ens ipſa humana cum orbem intellectiuum per/ ſpexerit/nobis renunciat illum eſſe opus primum Creatum/ſummoq; decore inſignitum exiſtere/ac Illaborioſum: inafflictuoſumq;. immo lætabundus ſuo lu mine/profluentibuſq; ab aliis Eſſentiis exultantes ſubſtan/ tias in ſeipſo continere. Quaq; Iouis Planeta eſt primarius:

Exemplar omnium illius entium/ neq; uero nullibi collō catus, ſed.n.in alio orbe ſecundario, bono tamen illuſtri perpetuoq; ac eius primi ſimulacro,referto.Vnde etiā decet ꝙ ſit bonū abſolutum,ſiquidem metatypus eſt/eſt ſimilis archetypo.Rurſus autem hic mundus Infimus ad ſimilis cæleſti ut uitæ : eſſentiæ bonitatiq; Cauſartæ, ſucceſſiua iugiter generatione, eſt quadamtenus perpetuus,ſicut ille cōſtanter. Siquidem omnis uita noſtra (cū ſit ſimilitudo ſuperioris continuatur ab orbe illo,continuato adhuc per ſupremum)principiū. Ideo errauit qui opinatus eſt mundum intellectualem fore corruptibilem/quoniam Autor Eius primarius firmus inablatiliſq; exiſtit, cum aūt Creator Intelligentiarum fuerit talis/illæ nequaq̄ deficient neq; ullatenus peribunt ſed ineternum perſiſtent,niſi Idem Autor ſponte redigat ipſas Intelligentias in Priſtinum ſtatum/ac retro tranſmutet in nihilum,Id autem eſt Impoſſibile/quādoquidem creauit eas abſq; conſultatione ac cogitatu'. Verum alia Intellectionis ſpecie. Quare lux primaria quæ exiſtit eſſentia uera,Indeſituraq; omnino protectione ſeruabit Eas, ob quā Rationem ſtabiles ac perpetuæ māebūt huiuſmodi Intelligentiæ.

Caput quartum. Cur deus appellatur lux/& ꝙ ſeruat orbē intellectiuum, hic autem cæleſtem/iſq; dein terrenum.

LVcis primariæ appellatione utimur ad Primū Autorem nominandum,ex neceſſitate,quoniam nequimus ipſius eſſentiā qualis in ſeipſa exiſtit detegere,atq; attingere,Et quantulū eius mens humana intelligit,abſtractione,negationeq; ſuccedanea/aſſequitur ſcandendo ſubinde, Eo uſq; ubi laſſata ſiſtit ut Imperfectiſſima,ſiquidem eſt infima omnium creaturarum Intel/

rum Intel/

rum Intellectricium. Rurſus igitur regreſſu ad propoſi/
tum facto/dicēdum ꝙ eſſentiæ princeps/ quæ eſt lux infini
nita, cum nullatenus corrumpatur, nunquā etiam deſinit
illuminare orbem ſupercelestem, atq; cæleſtē/ Ideo quoq;
hic ſecundarius dominus infimi/ut pote Ramus illius pri
marii ſemper exiſtet. Et quāq̄ Princeps Mundi ſuperioris
Pāꝫ referat ab inferiore/ nihilominus conatur ſeruare Eū/
Seruator porro Mūdi Intellectualis eſt lux primæua, Mū/
di autem cæleſtis/ille ſupercæleſtis, huius autem infimi ſen
ſibilis, ille medius cæleſtis. Atq; omnes tamen ſeruantur
conſiſtuntq; uirtute autoris primi/qui eos ſuæ adminiſtra/
tionis robore fulcit ac ſuſtinet/ut qui primum orbē(a quo
pendent reliqui) Perornat. Quiq; exiſtit infinitus potētias
Bonitate, ac pulchritudine/ unde illum ſubſequitur Intel/
lectus agens illuminatus ab eo/parſq; mundi Intellectua/
lis optima ac Nobiliſſima, Intellectui agenti honorationi
ſuccedit animus ſimulacrum Eiuſdem, quæq; etiam ſpecu
latus orbem illum Intellectuariū/fit pulchrior adhuc. Tā/
diuq; ita perſeuerabit/quādiu illum Intuebitur/ac uice uer/
ſa à ſpeculatu diuertens/lumine extracto deformabitur.
Atq; ita nos ēt donec noſtrū aium reſpexerimus/ineoq; cō/
ſtiterimus. Exiſtemus ſpecioſi probiq;, ab eo autem digreſ
ſi ac trāſſugi, turpes Atq; Improbi. Præterea ipſa cæleſtis
mundi anima eſt decora, Pulchritudinemq; ſuā(maxime
Planetæ ueneree) Imittit, qui dein illa huic mundo ſen/
ſibili tranſmittit, non enim ab alia cauſa q̄ a Cæleſti ſpe/
cioſitas terreni orbis prouenit/ ut prediximus.

LIBER DVODECIMVS.

Caput primum. ꝙ corpus hominis eſt mortale / non au/ tem animus/ꝙq; corpus animalis eſt organũ animæ.

IN Præſentia Conſiderandum eſt no/
bis an utraq; pars hominis ſit conſum
ptilis,an tantum una corrumpatur: al/
tera autem perſiſtat ſemper/ & quæ na/
tura hæc ſit,idq; ut perfecte fiat, Ratio/
ne naturali eſt ueſtigandum. Hõ igi/
tur non eſt aliquid ſimplex, Verum cõ
ſtat ex anima ac Corpore qđ exiſtit or
ganum animæ coniunctum, Diuerſumq; ſpecie, quodq;
licet optime animæ uniatur,non tamen inſeparabiliter ab
ea/neq; in ſeipſo conſtanter eſt firmum ſiquidẽ corpus ip/
ſum eſt compoſitum,& non ſimplex, omne autem cõpoſi
tum reſoluitur tandem in Ea ex quibus componitur. Atq;
ex conſequenti non permanet,quale etiam patet experimẽ
to,ſiquidem conſpicimus corpora modis uariis corrum/
pi/tum ab aliis/tum Inuicem:præſertim quando anima no
bilis ea deſtituerit/uice Rurſus uerſa corpus ſi permanet,
adminiculo animæ ſublimis perſeuerat,ac ſine illa nec p/
ſiſtit,nec exiſtit unum.Quandoqdem reſoluitur in materi/
am & formã ex quibus conſtitit/abeunte huiuſmodi ani/
ma,quæ Continebat illud,corpus item eſt quantum diui/
ſibile in partes minutas / atq; hæc eſt quædã corruptionis
ſpecies/quare cum ſit corpus/pars altera hominis nõ utra/
q; eius portio eſt incorruptibilis/ uerum una corrumpetur
uidelicet quæ exiſtit inſtrumentũ animi, quo ipſe indiget/
non tamen ſemper ſed pro tempore,alioquin corrupto in
ſtrumẽto ſimul ipſe animus corrumperetur / qđ profecto

non contingit,quando animus adhuc in ſtatu ſuo perſiſtit firmus inconſumptuſq;/ſiquidem natura Eius non admittit ullatenus corruptionem , atq; eſt forma per quã homo eſt Ens & exiſtit/unde homo uere eſt animus/ ipſo autem quoq; corpore animus indiget/ut artifex organo.Q ui corrupto eo nõ ob id corrumpitur . Corpus autem eſt animæ inſtrumentum , quoniam ſicut artifex exigit organa apta operi/uerbi gratia Carpentarius ſecurim/ſutor acum:meſſor falcem,nauta Remum,ſic anima expetit corpus ad commodum cui inexiſtat, potentiæ quoq; animę exigunt mẽbra inſtrumentaria Idonea/quibus anima ipſa influit / cuius argumentum/ꝙ anima cum uiribus ſequitur complexionem corporis/ſiquidem euidenter uariantur eius operationes alterato corpore aliqua de Cauſa/uerbi gratia ob ægritudinem/ Vice item uerſa corpori cõtingunt plurimæ operationes/propter animam illo(ut organo)utentẽ / uelut triſtitia:timor:concupiſcẽtia:lætitia & meſtities/ quapropter Mutuum accidentium comerciũ / uiciſſariaq; animæ atq; corporis conalteratio / Indicat corpus oportere ut ſit aptũ(animæ dominanti)ſeruitiũ/qd & adhuc ex illo probatur/quoniam ſi quodpiam animal(ut fit)moriatur/nũquã alteꝝ gignit/cui eadem anima poſſit aptari.Ita ꝙ ſemper Cuilibet animali ſua ineſt ꝓpriaq; anima/nec uiciſſim Cuilibet animæ ſuum propriumq; ſubeſt corpus animalis.Siquidem corpori Parato parata pariter reſpondet anima/ Idcirco Neceſſum eſt corporaturam animoſi eſſe alteram/quam puſillanimis/ ſicut ferramentum carpentarii aliud/q̃ ſutoris/ atq; ita anima leonis ut animoſa/ prudẽter ſibi aptauit corpus organicũ ad oportunitatem/ ut oſſiſolidum ad robur/dentatumq; ad Morſuram/canis leuiter pedatum ad uelocitatẽ , Equi dure ungulatum / ad pugnam reliquiſq; actionibus promptum , Bouis quoq; anima ita

ſibi conſtituit corpus cornigerum, Magnumq̄ ad labores. & qualibet alia pro dignitate/indignitate ue operationum ut leporis anima cũ careat audacia/ ac robore corpus Le/ ue format ſibi ad euaſionem/ouis autem ſagax ad præcau tionem a fortioribus bruus. .

Caput ſecundum. Qualis humani corpo/ ris compoſitio & propter quid.

Vm Anima humana ſit nobilior ſapientiorq̄ reli/ quis/ac Idcirco propinquior ſubſtantiæ diuinæ, Diſpoſuit ſibi corpus nobiliſſimũ alioꝝ/q̄ ſunt aia liũ ac meliora/aptioraq̄ mẽbra ad artes exercẽdas/ cũq̄ ad multa opera q̄ facit Multifariis indigeat organis/ neq̄ Po/ tuerit ſibi ea omnia in corpore coniuncto fingere/in eo cõ poſuit unum Idoneum ad fabricandum illa Plura ſepara ta inſtrumenta/Manus uidelicet/ quãdoquidem ſi habeat unicum organum tantum unico uſui aptum/non poterit cætera oportuna conficere. Inſtituit quoq̄ corpus rectum/ cui cum manibus addidit ẽt pedes / ut queat multas alias aĩaliũ ſpecies/opiniõe pene/Innumeras/geſtu uariato imi tari/Eorumq̄ motus plures effingere. Quorum ſi unicũ retineat naturalẽ id nequeat. Namq̄ homini omnia Bru/ torum opera/quadamtenus: conueniunt ut leonina Do/ minatio/ad quã utitur lorica: Clypeo:arce: atq̄ adhuc in/ ſtructius Baliſta/& ariete ad Muros diruẽdos/ ꝑpulſamq̄ noxiorum/telis/ad Pugnam item equo/ſed & celeritatem qualis leporina/ ac naturalem pre cautionem(ut ouilla) atq̄ hæ actiones per inſtrumenta factæ ſunt Brutalibus po tentiores. Homo item ope Intellectus directoria facit ope ra quadam exquiſita, ſupra naturalem cogitatum ſuum/ (quoniam naturalium operum ineſt quoq̄ Brutis pote/

ſtas)ut artificia hõ formať/uerbi gratia muſica organa cor dis inſtructa/utendiq; illis artem ipſam. Præter inſtrumen ta ſonora/q̃ excogitat ad læuficas Brutoꝝ uoces imitãdas. Inuenit quoq; captẽtula,q̃bus uolatilia aeris:& piſces ma/ ris,ac feras terræ domat.Præterea utiť ad multiplex cõmo dum aq̃:aere:& ſole ac luna/cæteriſq; ſtellis. Amplius Mẽ/ tis Prouidẽtia cõdit leges rectas : moreſq; probos inſtituit. Sciẽtiaꝝ uolumina excudit/ litterarum figuras nouat/ſphe raſq; multiformes ut procæleſtis horologicaſq;/ ſed & artes uarias,Prognoſtica item antelongæua præſentibus ac futu ris utilia.Ideo(ut prædictum)homo ſtaturæ rectæ a Bru/ tali differentis compoſitus eſt, aptæ Imitari Brutales atq; alias confines/ q̃s in uariis actionibus ſũmit uarias. Et cũ ambulat diſpoſitus ẽ/aliter q̃ cũ eq̃tat/ diſputãs quoq; Diffe rẽter ſe hẽt q̃ ſcribẽs/ Carpẽtarii ſitus ẽt in actiõe ꝑpria diſſi tus eſt a ſutoris/cõuiuãtis accubitus/& arantis ſtatus diſcre pãt. Vir canẽs diſſormis ẽ a ſletẽte/ lyrizãs a tympanizãte.

Caput tertium. Q ď anima humana non habet peritiã ali/ quã congenitam/neq; formam corporalem cõnaturalem.

Anima Brutalis (ut p̃narratũ) dedit ſuis anima libus tum inſtrumenta oportuna actionibus, tũ inſtinctus naturales expedientes tutellæ a noxiis pro conditione ſingulis. Anima uero humana, neutrum hoꝝ contulit hoi. Tantũq; inſtituit corpus uerſatile ꝑ mul tis organis,docilitatẽq; citra pitiã/ pro inſtinctu naturali tri buit,Q ď ſi aliter cõtingeret/ut uidelicet ſciẽtiã a natura ſecũ ferat/nõ appeteret hũc orbẽ Infimũ nec n. Indigeret diſcere ꝑ abſtractionẽ a formis ſenſibilibus/niſi reſpondeať/ꝙ aia pitiam qdẽ naturalẽ habet,ſed cũ ſit uelata/non poteſt eam detegere niſi erudiuõe,neq; ualet ab obliuiõe reſipiſceř niſi

Excitata ab hiis Rebus inferioribus / quale profecto non eſt. Nec enim continet huiuſmodi aliquam formam cor/ poralem/ueluti prætectoriā / alioquin nullā aliam admit/ teret/ex conſequenti etiam non intelligeret/ ut aer & aquæ (ſi quem habeant colorem unicū peculiarem) non ſuſci/ perent alteꝝ/neq̄ per illa media uideretur aliquid/niſi ſub unius coloris apparentia, quæ tamen elementa omnibus coloribus ſunt peruia. Atq̄ ita etiam ſenſoria/ ut oculus ſi quem poſſideat colorem genuinū propriumq̄/non appre̅ deret alium. ſic auditorium/odoratorium/cæteraq̄ ſentien di inſtrumenta. Quare ſic anima cū ſit prompta parataq̄ ad omnes formas ſenſibiles abſtrahēdo recipere/ nullam earum habet inſitam. unde etiā dicitur locus formarum/ qđ de Rationali maxime intelligendū, & cum hoc ita ſit/ operationes ſuas propriaſq̄ exercet ex ſe/abſq̄ organo cor poreo/proptereaq̄ incorruptibilis exiſtit.

Caput quartum. Qđ anima humana nō Indiget organo corporeo/q̄ꝑ eſt ſimplex/& ob id incorruptibilis.

a Nima Humana fungit̄ nōnullis actionibus igno bilibus/quibus proculdubio conuenit corpus/ ut oratoria cæteræq̄ artes/quas nō ſine Membris ad eas inſtrumentariis Exercet. Pleriſq̄ autem fungitur uirtu/ te Cogitatiuæ/qualis diſcurſus deliberatiuus/ atq̄ contem/ platiuus/ad latentia ex apparentibus procedens/aliis uero fungitur ex intellectus Potētia nobilioribus/ pro facultate/ & citra diſcurſu; /ad quaꝝ utraſq; poſtremas anima mini me perfecto indiget corporali organo. Omnis autem for/ ma quæ non indiget inſtrumento corporeo ad agendum eſt incorruptibilis/ſiquidem eſt ſimplex. Tale autem non reſoluitur in alia. Sed conſiſtit firmum atq̄ inconſuptibile.

Animus autem eſt ſimplex quoniam non eſt compoſitus/ cum ſit receptaculum formarum ſimplicium & depuratarum. quas attingit æqualiter neq; magis citius ue conſiderando recipit unam q̄ alteram. uelut ſpeculum Imagines aer colores:ſonos:odores:aliaſq; ſenſiles formas. Indifferenter/ſine turbatione:quas defert ad ſenſum, ſeruatq; pro ratione ſingulorum/atq; hæc operatio ineſt animo naturaliter & ſemper, Porro omne q̄d eſt receptaculum formarū ſimplicium exiſtit incorruptibile/φq; eſt ſimplex abſolutū/ exſtat ſimile, animus autē utroq; modo ſe habet, quapropter perſiſtit Incorruptibilis.

Caput quintum. Q d' animus ſit immortalis ex infinita diſcendi Potentia/φq; non habet ſcientiam congenitam.

RVrſus animus ſiue anima rationalis naturaliter perpetuoq; diſcendo operatur, ſiquidem conſpicimus hominem ſemper ignorantem aliqd ſubinde diſcere / natura eius nūquā ad diſcēdū deficiente. quinimmo quantum ſupereſt diſcēdum/ tantū proſequitur diſcere. Omne uero q̄d ita ſe habet cōſiſtet ꝑpetuo ſibi ſimile ac ēt melius/q̄d eſt magis/ ſiquidem φ ita procedendo auget potentiam / neq; attingit finem/eſt uirtutis non interruptæ indefinentiſq;/quale cōtinet uim interminatam. Ex conſequenti exiſtit irreſolubile.& incorruptibile / ſicut(uice uerſa) Terminatū ut corpus reſoluitur, corrumpiturq;. Homo autem ex ſuppoſitione facta / aſſidue diſcit noua quoniam ut iam probatum/ genitus eſt informis Imperituſq;. Siquidem a natura non ineſt illi niſi docilitas non autem doctrina. Eiuſq; animus creatus eſt non erud.tus/ſed Erudibilis gradatim ſciētiis ac moribus. Alioquin nō diſceret aliquid ullatenus. ſicut Plā

ta/cum non fuerit genita Idonea diſciplinæ,neq̧ etiam ul/lam admittit.Q uod ſi homo quoq̧ haberet aliq̃ doctrinã a natura ingenitã,hæc illi ſufficeret / peculiariſq̧ foret / atq̧ ob id impoſſibile exiſteret/ Eum aliter diſcere uelut cætera animalia(ut prædiximus) ſe habẽt/ quare homo a natura non habet ſcientiam aliquã,ſed tantum aptitudinem Capacitatemq̧ ad eam.Sicut oculus non habet quempiam co/lorem cõnaturaliter inditum , ſed Potentiã recipiendi om/nes colores . Ita namq̧ ſe habet animus ad intelligibilia, ſicut oculus ad uiſibilia , utq̧ uiſio eſt perfectio oculi , ſic Intellectio animi : ac ut oculus ſe habet indifferenter ad uiſibilia,ſic Animus ad intelligibilia/utq̧ oculus non uideret actu,niſi fuiſſet ꝑaptus ad uidendum,ita quoq̧ animus nõ intelligeret actu niſi præfuiſſet Paratus ad intelligendũ.

[Caput ſextum . ꝙ animus eſt ſimplex abſolute, atq̧ ob id immortalis/ꝙq̧ ſimplex biſarium.

a Nimus (ut antea dictũ) eſt æqualiter receptiuus omnium formarum abſtrahendo a ſenſibilibus, quapropter nõ habet in ſubſtantia ſua quampiam huiuſmodi formam . Sed tantum receptiuitatem earum. atq̧ hæc eſt illius forma prima ac propria . Siquidem ipſe animus/quatenus eſt animus/ eſt talis per hanc receptiuitatem Ac (ut ſæpius dictũ)ſi qua una forma alia ineſſet ani/mo non ita indiſcrete ſuſciperet reliquas omnes . Et.n. illa reſiſteret aliis ut debilioribus/quia alienis recipiendis. Porro cum animus careat forma peculiari confitaq̧/igitur in ſeipſo eſt ſimplex.Q uãdoquidem omne compoſitum habet formam quãdam propriam / qualem (ut prefatũ) non cõntinet animus. Idcirco etiam incõpoſitus, & conſequẽ/ter ſimplex & abſolute non comparatu.quoniam ſimplex eſt bimodũ/

eſt bimodum, unum quale ſubiectum primũ primordiũ omnium corporum, ſuſceptiuum formæq; Menſionumq; trium / & quatuor qualitatum, & ꝙ non eſt compoſitũ ex aliquibus, atq; ideo hoc eſt ſimplex abſolute. Alterum eſt ſimplex comparatu rerum ex eo compoſitarum, ſicut Ele/menta q̃tuor/uerbi gratia ignis: aer: aqua: & terra ſunt ſim/plicia ad mixta/compoſita autem ad materiam ſubiectam trimẽſioni/& q̃litates q̃tuor incõplexas. Itẽ corpus aialis eſt cõpoſitũ ad qualitates primarias quatuor/ ſimplex ad plantas. Plantæ ſunt compoſitæ ad Elemẽta: ſimplices ad humores. Humores ſunt compoſiti ad Plantas: ſimplices ad mẽ/bra ſimiliaria: ut oſſa: neruos: uenas & cetera mẽbra ſimi/laria ſunt compoſita ad humores, ſimplicia ad organica, ut Carnem: cerebrum: iecur: caput: manus. Et ſimilia/ quo/rum aliquæ ſunt inſtrumenta ſpirationis, quædã nutritio/nis: quædam uocationis: quædam ſenſionis ac motionis Directioniſq; naturæ, quædã generationis, alia uero co/gitationis & factionis. atq; hæc membra ſunt compoſita ad Corpus/ qd̃ dein eſt compoſitum abſolute. Siquidem Im/poſſibile eſt ꝙ ex eo componatur aliquid ulterius. Ad qd̃ dicatẽ ſimplex/ trimẽſio aũt ſeu ſoliditas: q̃litates ſingulæ ex quatuor, & materia prima. ac forma ſunt ſimplices abſolu te. Materia autem prima ſubintelligitur eſſe illud ſubiectũ ultimum/q. (ablatis per abſtractionem a Corpore qualita tibus primis & ſecũdis) ac trimẽſione/ quibus ſubeſt/ ſubſi/det ſuperſtes, atq; hæc eſt ſimplex abſolute/ immixtaq; omni/no. Et quamuis animus componat conſtituatq; membra corporis ex elementis/ trimenſione ac qualitatibus/ liceatq; Regat uniuerſum corpus, tamen eſt aduena illi/ quoniam orbis eius proprius eſt ſuperior iſto/ in quem quo modo deſcendat/ iam probatum antea/ & paulo poſt repetẽdum. Quapropter (ut deductum) tandẽ animus nõ eſt forma

compoſita,ſed ſimplex abſolute, cumq́ corpus omne cõ/
poſitum tandem reſoluatur in ea/ ex quibus componitur/
ſimplex autem abſolute,nequaq̃ reſoluitur in aliquid ulte/
rius / qđq́ eſt tale irreſolubile cogitač eſſe Incorruptibile,
ex conſequenti animus exiſtit immortalis.

Caput ſeptimum. Solutio duarum obiectionum.

SI quiſpiam obiiciat dicens, ꝙ licet animus ſit eſ/
ſentia ſimplex,tamẽ non perficitur niſi per inſtru
mentum Corporale: quoniam perficitur per do/
ctrinam ſcientiarum/ ad quarum principia om/
nes ſenſus ſunt inſtructori/qui utuntur organis corporali
bus. Quapropter fit ut animus ad ſui perfectionem inſtru
mentis huiusmodi Corporalibus indigeat.qđ ſi ita ſit/Cor
ruptis illis ipſe etiam comitanter corrumpetur. Præterea
omnes ſubſtantiæ(præter Autorẽ primũ) conſtant ex ma/
teria & forma/ Item animus conſiderat conterminum ge/
neri ſuo. Neq́ conſiderat diſiunctũ a materia. Quare con
uenit rebus materialibus. Et id fit communi uſu inſtrumẽ
torum corporalium ad operandũ. Reſpondemus ad hæc
(ut antea) ꝙ Animi ſunt tres operationes/quarũ una pro/
uenit comunione Corporis, duæ autẽ minime Indigent
inſtrumẽtario Corporis adminiculo. Atq́ hæ ſunt deduce
re concluſiones ex principiis conaptatis,& ſeſe ab uno no/
to promouere/adnoſcẽdum aliud/ qđ accedit ad dignitatẽ
animi/Eiuſq́ operatio propria exiſtit. At rationes(ꝙ om/
nes ſubſtantiæ citra primã conſtent ex materia & forma;
ꝙq́ animus non intelligat niſi materialia/ſunt falſæ. Siqui/
dem Plurimæ ſubſtãtiæ)ſunt abſtractæ a materia,quarum
numerum nos etiam prius in metaphyſicis probauimus,
ubi etiam collegimus/ꝙ huiuſmodi ſubſtãtiæ exiſtunt per

petuæ & incorruptiles/cum ſint immateriales. Appellan/
turq; Intellectus ſuperni.

Caput octauum, ꝙ animus proculdubio intel/
ligit deum:ac ſeipſum cæteraſq; formas in
ſenſibiles ſine organo corpali.& ꝙ euã
formas ſenſibiles abſtrahit per in/
tellectũ ſine organo eodẽ.

Mplius quoq; ſi ſolus Autor primus eſt ſeparatus
a a materia/animuſq; ſcit tantũ eum eſſe talem, ani/
mus igitur intelligit Deum, & ſcientia huiuſmo/
di ſaltem non eſt per organum corporale. Q uare cum ita
ſit/non igitur animus intelligit omnia per inſtrumentum
corporeum. Adhuc ſpeculatio(qua animus ſeipſum cõté/
platur)non eſt per organum corporale/ſiquidem eius ſub
ſtantia non eſt corporea, neq; ſenſibilis/quodlibet uero qđ
per organum corporale conſideratur/eſt ſenſibile. Ergo ob
id etiam animus non conſiderat omnia per adminiculũ
corporis organicum / atq; hæc operatio in organica eſt illi
propria. Itẽ animus denudat ſemper formas a materia, ac
ita denudatas in eſſentia attingit illas, ſubſtantia igitur ani
mi attingẽs huiuſmodi formas/ ẽ depurata a materia/ neq;
eſt ſenſibilis. Animus igitur ſpeculatur primo ipſas rerum
eſſentias puras ſine organo materiali / deinde componit
principia/ ex qbus cõnexis/peruenit ad formas antea igno
tas/utpote inſenſibiles/atq; has contemplatur proculdubio
abſq; uſu inſtrumẽti corporalis/ idq; eſt opus ei proprium
nobiliſſimumq; pro cõditione/qđq; non habet repugnan/
tiam ex obiecto. Q uapropter animus conſiderat/tum ma
teriales/tum immateriales formas ſine organo corporali,
licet poſtremas ualde magis abſq; inſtrumento/ ut pote ab

ſtractiores: ſimplicioreſq; intelligat. Et profecto quãq̃ animus ſit immaterialis/tamẽ attingit intellectu formam materialem, alioquin foret contrarius ſenſui, a quo tamẽ ducitur primo ad conſiderandum ſingularia, deinde excitatur promoueturq;/ad uniuerſalia. Supra ſenſus ipſum. ut cõprendens hunc hominem/procedit ad hominem ſimpliciter. Iudicatq; ꝙ omnis homo eſt animal, ſubintelligens indifferenter uniuerſaliterq; præſentem / præteritum ac futurum/atq; id non ſenſu/ſiquidem is comprendit ſolum indiuidua & præſentia/ſed ui ſuperiore, uidelicet intellectu, qui ſolus comprendit Abſolute uniuerſalia; ad quæ procedit/a ſenſibus tamen Excitatus ad id utitur quibus præconſiderans q̃litates materiales, Et quãq̃ ſingulare ac uniuerſale ſint quædãtenus duo; tamen animus unus utrunq; conſiderat/ſingulare uidelicet ſenſu/uniuerſale autem intellectu/capiendo huiuſmodi formam nõ/quatenus eſt in materia neq; ex materia, ut ſenſus, ſed mundatam ab omni cõditione materiali conhærenteq; ultra eſſentiam, uerbi gratia formatione Mentis/concipit lineam abſq; qualitate corporali / coloremq; abſq; figura, abſtrahendo unum non cointellecto altero.

Caput nonũ. Epilogus prædictorum; ꝙq; res quædã materiales: quædam immateriales: atq; hæ adhuc bifariæ,

HActenus igitur probatum/ ꝙ animus ad intelligendum non indiget ullatenus organo corporali: Siquidẽ eſſentia (ſuapte in eo opere) ſibi ſufficit. Item dictum quomodo Intellectus particularis Iudicio Euadit ſimilis uniuerſali/qui ut pridẽ expoſitum, habet inſitas formas omnia cõtinentes, quapropter non indiget adminiculo quopiã exteriore. Neq; ſpe/

uulatur quicquã niſi eſſentiam propriam ſemper: autoréq;
ſuum influentem, atq; ita etiam intellectus particularis cũ
attigit formas entium depuratas a materiis/non amplius
Indiget adminiculo Exteriore,& tunc ſibi ſatis eſt ad ope/
randum ex ſe/ad qđ ſciẽdum ꝙ Rerum quædam ſunt ma
teriales abſolutæ, quales ſunt quæ ab intellectu definiũtur
per materiam conacceptam;uerbi gratia ſimitas quæ inſe/
parata naſo eſſentia/& definitur qđ eſt depreſſio ſeu caui/
tas extremitatis naſi/ſic etiam par & impar quæ definiũtur
per numerum,& ſimilia /quæ intellectus non ſpeculatur
abſq; proprio ſubiecto definitioni addito. Rerum autem
quædam ſunt immateriales, atq; hæ rurſus duplices/quæ/
dam enim ſunt ſeparatæ a materia in eſſentia & exiſtentia/
ſicut Autor primarius ſpiritusq; / qui omnino ſunt alieni a
materia/neq; ullatẽus participes eius. Quædam uero ſunt
quidem ſeparatæ a materia in eſſentia,tamen ſunt inſepa/
ratæ in exiſtentia;quales non admittunt ſubiectum in de/
finitionem,ſed enim intellectus eas uere conſiderat abſq;
illo/ Ideoq; talia Entia nominata ſunt uniuerſalia,ut(uer
bi gratia)ſoliditas:ſupficies:linea:Pũctũ:numerusq; ſimpli
citer. Quãq̃ enim horum ſingularia ſint Coniuncta mate/
riæ/uniuerſaliter tamẽ intellecta carẽt illa. quæ cum ita ſe
habeant.nihil impoſſibile ꝙ Intellectus cõtemplando ea/
materia(per abſtractionem Nudata)ſiue attingat organo
corporis etiam materiali. Iamq; probatum eſt/ꝙ duæ ſunt
operationes ꝓpriæ/ad quas Exercendas illo nequaq̃ utitur.
qđ autem eſt tale/dictum quoq; eſt/ quoniam exiſtit incor
ruptibile.Pridem etiam reſpondimus ſatis opinãtibus ani
mum eſſe corporeum. Nunc autem dicimus Rurſus/ ꝙ
ſi aĩus foret corporeus/Indigeret organo corporali. Qua/
re cum non indigeat tali, non eſſe corporeus hinc etiã ue/
re concluditur/ac Rurſus ſi nõ eſt corporeus/non indiget.

organo corporali, quoniam omne indigens organo cor/poralı ad operandum eſt corruptibile, & qđ nō eſt corru/pubile/ non indiget ad operandum organo corporali.

Caput decim ſ. ꝙ Aius nō ē corporeus. R ōne itellectiōis.

RVrſus Vna ratio impreſentiaꝝ exiſtit ꝙ Ani/ma rationalis nō ſit corporea. Q uoniā Plane, ſi foret talis quando intelligeret, aut quidem in telligeret ꝑ pauciores ſui partes/aut plures: aut omnēs. Et ſi ꝑfecto animus intelligat per pau/ciores partes uel plures, reliquæ inſciæ ceſſabunt. ꝙ ſi dicatur animum intelligere per omnes partes, non autem altero ex ſupioribus mō, adhuc neceſſum eſt ꝙ unaqueq pars intelligat qđ altera, quare ſequit̃ ꝙ anima unica Intel ligat aliquid unicū pluries in Infinitū uſqꝫ / qđ eſt falſum. Item quo modo animus indigeat omnibus partibus ad intelligendum? quoniam ſi corpus cognoſcat, non niſi per contactum cognoſcat, igitur pars extrema animæ contin gens rem / Intelligit ſola/& ſic reliquæ omnes non intelli gunt aliquo modo cum non contingant. Q đ ſi iteꝝ dica/tur/animam eſſe perfectionem quæ cognoſcit per plures ſui partes. Reſpondemus ꝙ id eſt falſum, quoniam quā do cognoſcimus aliquid unum, non cognoſcimus illud per multas partes. Et.n. uariæ potentiæ Conſiderantes co/gnoſcūt res diuerſas eſſentiis/ ut tactus & uiſus, quoꝝ uni/us obiectum/eſt aliud ab obiecto alterius. Ac tactus quidē cognoſcit Plura (ſub ſuum ambitū) cadentia, uiſus Itē cō/prendit Diuerſa ſub una ratione ſentiendi propria. Ampli us ſi animus intelligat contactu partiū quarundam, ſi con/tingat partem corporis minorē, nō intelliget eam/cū ipſa ſit maior, ſi contingat maiorem, non etiam intelliget hanc

cum ſit minor,ſic namq; deficiet a comprenſũ, hoc autem eſt falſum/quoniam Anima intelligit pariter maiorem:mi noremq; ex partibus. Quare concludendũ ꝙ animus non eſt corpus/Iamq; huiuſmodi opiniõis Aſſertoribus(ꝙ animus ſit corpus) ſatis cõtradiximus per demonſtrationes plurimas in opere noſtro de Anima.

Caput undecimum. ꝙ Anima rationalis non eſt Corpus ſimpliciter neq; ſubtiliſſimum.

SI qs adhuc ptinaciter aſſeueret aĩum ſiue aĩam rõnalem eſſe caſuram ſub corruptionem, quoniam eſt corpus tenuiſſimum omnium/ conſideraˉdum id oportuneq; ueſtigandum Imprimis/ an ipſe animus ſit corpus ſimpliciter/Et quãq̃ iã ſatis (antea) hoc factũ ſit, tñ per alias rationes nunc etiam probandũ. Animus igitur ſi eſt corpus/proculdubio eſt quoq; compoſitus & cõtinuus/ cum omne corpus uere ſit huiuſmodi. Quando autẽ animus ſit compoſitus continuuſq;/ non eſt ambiguum quin ſit diſſolubilis ac diuiſibilis. Et quãq̃ fuerit ſumme tenuis/ conſpiceres tamen Eius reſolutionem/quã oporteat fateri. & quoniam ſicut uita eſt ex anima / quatenus eſt anima/ neceſſarium eſt ꝙ uita non ſeparetur ab Anima / Ita etiam ſi Anima foret Corpus/ſecundum ꝙ corpus/oporteret profecto ꝙ omni corpori ineſſet uita inſeparabiliter/qđ eſt falſum/cum aliqđ Corpus (& quidem inſeparabiliter & naturaliter)ſit uiuens:aliqđ autem non/Præterea omne Corpus aut eſt cõpoſitũ infinities ex corporibus aliis/ſubinde in infinitum ſuccedentibus ſubalterniſq;/ac tale eſſet infinitum indefinitumq;/idcirco etiã incognitũ/Animã autẽ exprimur eſſe cognitã, definitamq; / quare nõ eſt Corpus huiuſmodi/aut item corpus eſt finities compoſitum. Vnde per/

uenitur ad unum primum ſimplexq; tale,quo non eſt corpus prius neq; ſimplicius,& hoc eſt uerum / ſiquidem Ponimus elementa ut ignẽ: aerẽ:aq̃: terrã nec .n. aliq̃ ratione cogimur/in corporum reſolutione compoſitorum/procedere in infinitum/ Abſurdum autem eſt ꝙ anima ſit aliqđ Corporum huius generis ſimplicium . Siquidem tale foret uiuidum perẽniter ac naturaliter,& inſeparabiliter.Atq; conſequenter apud ſic opinãtes / nõ eſſet ſimplex,neq; poſſet ingredi ad compoſitionem mixti . Et ſi quibuſdã uidetur/ꝙ elemẽta habent animam, illa eſt aliena aduenticiaq; Eis.Cumq; ſint uiua,uita illis eſt accidentaria/non autem naturalis,alioquin forent inalterabilia/ſicut corpora cæleſtia uiuentia/quæ habẽt animam a nullo alio corpore, ſed ipſa infundunt aliis . Quod ſi aduerſarii idem dicant præter corpora ſimplicia a nobis poſita/eſſe alia etiã / dicimus id non eſſe uerum,ut iam probauimus per demonſtrationes ſuffecturas in Libro de cælo.

Caput duodecimum.Quo modo corpora ſimplicia & mixta omnia ſunt animata.

SI forte quiſquã aduerſus animationem Elementorum hic permiſſam nuper , obiiciat/ aſſerens ꝙ corpora prima ſimplicia non habent animas/neq; uitam ſeorſum , ſed cũ ſint uiua & animata ſunt talia/poſtquã temperate commixta fuerunt.Refellimus dicentes,ꝙ ſi ita foret tẽperata mixtio cauſa uitæ mixti , corpora in ſe ipſis inanimata forẽt partes corporis animati, qđ corporibus compoſitis nõ conuenit.Quare omnia corpora ſimplicia ſunt animata & uiua,& ex cõſequenti nõ exiſtit mixtum/qđ nõ ſit hac ratione etiã animatum . Huius autẽ cauſa eſt,ꝙ uerbum Creans animas/Idem format ex materia corpora.

corpora ſicut antea formauit materiã ex nihilo. Atq; huiuſ/modi uerbum nõ agit in hoc mundo niſi cum Intellectu agente & anima, quæ quatenus inſigniens materiam no/uauit Elementa, uerbum ipſum agit naturaliter per iſtam animam, unde fit ut non ſit Corpus ſimplex neq; compo/ſitum/quin habeat animam & uitam hoc modo. Rurſus ſi dicat quis, ꝙ elementa non ſunt ita animata, ſed propter unionem compoſitionemq; corporum idiuiſibilium quo rundã/ Dicimus id eſſe falſum & impoſſibile/ quoniã om nia huiuſmodi corpora idiuiſibilia (qualia illa opinio po nit) ſunt diſpoſitionis unius ac rationis, uidelicet ꝙ nullũ eorum eſt ſenſitiuum neq; patibile, quare cum ita ſit quo modo poſſibile eſt ꝙ ipſa ſimul uniantur componantq; aliquid aliud. Siquidem compoſitio totius ac unio partiũ fit per mutuam alterationem corpoꝶ diuiſibilium, Præte/rea ſubdimus ꝙ nullatenus fit corpus ex unione corporũ indiuiſibilium, quoniam ex indiuiſibilibus non conſtitui tur diuiſibile.

Caput decimumtertium, ꝙ Anima nõ eſt corpus, quia omne tale eſt compoſitum ex materia & forma ſed ꝙ eſt forma eius. Aliiſq; de rationibus.

Aſſerimus quoq; ꝙ omne corpus, licet etiam ſit ſim plex tamen componitur ex materia & forma. nec poteſt dici habere uitam per materiã, quoniã ma/teria non eſt qualitas, ea propter reliquum eſt ut habeat ui tam per formam, idq; etiam optime conuenit. Siquidẽ cor pus ſit tale aliquid diſponiturq; ſecũdum formam, atq; Idẽ illi contingit per animam, ꝙ cum ſit Ita, qd eſt hæc eſſen/tia animæ, ſi namq; dicatur forma, ſapienter dicitur eſſe ſe cundum rationem pars cõpoſiti non ipſum totum. Q ua/

re tandem anima non eſt corpus, ſicut nõnullis ex ſermo/
ne uidebatur. Q đ ſi obiicerent aduerſarii, quoniam expe/
rimur ꝙ non niſi ſimile cognoſcit aliud ſimile, Anima au
tem conſiderat corpora, quare ſequitur ꝙ ſit corpus ſaltem
ſubtile: immixtumq; licet compoſitum. Reſpondemus ꝙ
hæc ratio nibili eſt/ quoniā omnis cognitio fit a quodā agē
te. Et quælibet ſenſio atq; eruditio eſt quæpiam paſſio. Por
ro ſimile non patitur a ſimili. Nec. n. albedo una patitur
ab alia, ſed a diſſimili, qualis eſt nigredo aut color alius.
Item ſenſus ſentiēdo non fit ſimilis ſenſibili, alioquin ocu
lus uidendo albedinem fieret albus, unde ſentiens atq; ita
etiam ſciens non patiuntur a ſimili, ſed recipiūt perfectio/
nem a rebus ipſis. Q uare non neceſſe eſt, ob id ꝙ anima
cognoſcit corpora/ ꝙ etiam ſit corpus. Amplius ad Ratio/
nem quæ prius eſt/ ꝙ cum Anima fiat cõmixtione corpo/
rum indiuiſibiliū/ uidetur eſſe corpus pariter. Reſponde
mus id non ſequi, quandoquidem Anima non fit ex ipſis
corporibus commixtis, ut ſui partibus/ neq; a commixtio/
ne ut agente, ſed tantum fit in cõmixtione, ideſt hora com
mixtionis, proueniens ab extriſeco Autore. Preterea, erra/
tur aſſerendo animā eſſe corpus, quatenus ſequitur ipſam
(quæ tam nobilis eſt) fore longe ignobiliorem, ſiquidem
qualitas eſſentialis eſt forma, corpus autē eſt materia qua/
damtenus, huiuſmodi autem forma eſt certe nobilior tali
materia. quæ ē auctilis: diminutiliſq;: reſolubilis: & mutabi
lis, ſed & alterabilis, forma autem ſubſtātialis permanet in
ſtatu ſuo eadem inuariata immutataq; a principio exiſten/
tiæ apparentis in materia ad finem. Adhuc aūt ſi inſiſtatur
rationi iam factæ, ꝙ anima eſt corpus, quia cognoſcit cor/
pora. Reſpondemus hic etiā retorquēdo, ꝙ ſi hoc foret
cum nõ cognoſceret niſi ratione corporalitatis/ tūc Anima
ſolum cognoſceret corpora, quare neſciret multa alia, non.

autē ita eſt, ſiquidē Intelligit plura incorporea/ iamq́ probatum ante ꝙ cognoſcit corpora per aliā rationem q̄ corporalitatis. Item ſi Anima foret corpus cōpoſitū ex corporibus, a quo natura agente alio fuit ita compoſita, Impoſſibile proculdubio nāq́ eſt aliquid eſſe cauſam ſuimet effectricem/alioquin foret prius & poſterius ſe ipſo, cauſaq́ item faciens corpus eſt aliena a corpore, qualis prima eſt nobiliſſima omnium/nullaq́ in hoc orbe eſt nobilior Anima, quapropter Anima eſt illa quæ agit corpora, ꝙ eſt ſi/igitur ipſa non exiſtit corpus.

Caput decimumquartum. ꝙ Anima non eſt figura neq́ complexio corporis.

Amplius cum dictum eſt a nō nullis, ꝙ Anima eſt figura corporis, ſequitur ꝙ plures animæ formentur in uno Animali. ſiquidem illi inſunt plura mēbra. Quorum unumquodq́ habet figuram propriam differētem a figura alterius. Et ſi ab aliis aſſeratur/ꝙ Anima ſit cōplexio, pariter contingit ꝙ in uno Animali exiſtant animæ multæ/hoc autem eſt falſum, quoniam ſingulum membrum pariter ſortitum eſt complexionem peculiarem diuerſam a complexione alterius. Si uero ad id euitandum aliter dicatur, ꝙ Anima quidem eſt complexio, nō autem membrorum ſigillatim, ſed totius corporis, ad hoc ſuccedit, ꝙ quādo corpus ipſum deficit, etiam Anima deficiat/rediens ad errorem ac ignorantiā, & (uice uerſa) Nos aūt cōtrarium euētum experimur, uidelicet ꝙ corpus labitur in defectum, Animus cōſtat ſuperſtes incolumis, Immo cuirato/infirmatoq́ corpore Animus roboratur, Ideoq́ conſpicimus Animos decrepitorū & ſeniorum eſſe perſpicaciores actiuioreſq́, quorum tñ Euidenter corpa ſunt ībecilliora.

Caput decimumquintum. ꝙ anima non eſt ſimulacrum expreſſum a materia, ꝙq; iterum non eſt corpus.

f Orte autem ponēt aliqui, ꝙ Anima eſt ſimulachrū a materia expreſſum, ꝙ ſi cōtingat, dicimus id eſſe falſum, quoniam materia profecto nequit forma/re eſſentiam Animæ, neq; Anima poteſt ullatenus proflue re ab eſſentia materiæ. ac ꝑculdubio qui ponit materiam emittere ſubſtantiam animæ, quáprius in ſeipſa continue/rit/is cōſtituit quoq; oīa corpora eē naturaliter aīata, qđ eſt ꝑter quālibet naturá corꝑalitatis & materiæ, quá ípoſſibi/le eſt non eſſe potētiam receptiuam alterius perfectionis/ qualis non eſt niſi forma. hæc. n. exiſtit lumen ſeu actus po tentiæ rei compoſitæ tranſlatæ ab uno compoſitionis ſtatu ad alterum. Iteꝝ autem Anima non eſt corpus, quoniá im poſſibile eſt corpus ſimplex uel mixtum eſſe firmū, ſiqui/dem omne tale eſt natura diſſolubile ac reuerſile in mate/riam/ex qua una/compoſita conſtant omnia corpora, qua tenus ſunt corpora. ac ut ſi omnia corpora forent inanima ta perirent corrumperenturq; in nihilum redacta, ita etiam ſi anima foret corpus aliqđ / quale opinati ſunt quidam, omnes Animæ pariter deficerent. Præterea Anima nō ſem per obſequitur naturæ corporis ac materiæ, immo illis ad uerſatur renititurq;/ id autem apparet/quoniá Anima defe cto uno corpore generat aliud reconuertendo formá uná in materiam/ alioquin ceſſaret generatio ſucceſſiua aliam fingendoq;/quare Anima neq; eſt corpus: neq; materiæ cor poris ſimulachrum. Adhuc cum uniuerſus mundus poſi/tus ſit eſſe corpus unum animatum/ſi Anima quoq; pona tur eſſe corporea/nomine tantum ipſe orbis erit animatus re autem amouebitur ab eo/ Anima namq; ſi foret ita, cum omne corpus ſit reſolubile ac ob Id corruptibile/ Anima.

talis naturæ corporeæ erit etiam reſolubilis corruptibiliſq̀ quare uniuerſus mundus deficiet corruptione / incæpitq̀ generatione / qđ eſt falſum ut pluries probatum.

Caput decimum ſextum. ꝙ Anima non eſt corpus / ſubtile neq̀ craſſum / uniuerſaliterq̀ nullius generis.

QVo nam modo Enimuero contingit Animam eſſe corpus? quãdo huius generis qđlibet, ſiue craſſum / ſiue exiſtat ſubtile, ut (uerbi gr̃a) ignis quo nullum corpus eſt ſubtilius neq̀ fluxibilius / dein aer eſt diſſolubile / & quamquã ignis & aer / ſit corpus fluidum celeriter / ac rarum / nihilominus eſt compoſitum / quare nequaq̃ cõuenit animam eſſe alterum tale corpus / ac tanto magis dedecet Animam exiſtere corpus defectum & ignobile / quale eſt craſſum. Siquidem Anima cũ ſit dignitate prior omni corpore / ut cauſa / tãto magis ſupra naturã corporis denſi erit. Rurſus uniuerſaliter quodcũq̀ corpus tum denſum : tum etiam tenue ſit / eſt unum / neq̀ tamẽ ex ſe / ſed per Animam ipſam / qua nam ratione &c. nã corpus ſit unum ex ſe / cum natura ſua ſit diſſolubile / unde ſi Anima non uniret & cõtineret in unitate illud / diſſepararetur: diſpergereturq̀ / Idcirco quali nam pacto continget? Animam eſſe corpuſculum igneum uel aereum / quando (ut dictũ) id eſt diſperſile / qđ autẽ non eſt ex ſe unum neq̀ poteſt ſe unitum continere / tanto minus uniet continebitq̀ aliud / qualiter igitur poſſibile ſit? ꝙ ignis ſit Anima nec habeat rationem proprietatemue animæ. Præterea mundus corporeus factus eſt nõ contingenter: neq̀ a caſu: ſed a uerbo ſpiritali intellectiuo ſubtiliſſimæ icorporalitatis / & ſummi magiſterii / atq̀ Anima Intellectualis ẽ quæ ab illo uerbo uim acceptam huic mundo poſtea infundit, ac ſicut cor:

pora apud nos uiua durāt firma/donec Anima illis ineſt/ quando autem anima ab eiſdem receſſerit moriunť: cor/ rumpūturq́/ſic uniuerſum corporeū/quatenus perſeuerat in eo ſemper/ Anima ſemper quoq́ conſtans manet. Q đ ſi autem Anima ab eodem ſepararetur/defineret neq́ per/ ſiſteret i ſtatu ſuo ullatenus. Atq́ huius ꝙ oporteat(āte cor/ pus generaliter qđlibet ſimplex/uel mixtū) eſſe Animam quādam,& teſtes ſunt ipſi corporalitatis Animæ/dein po/ ſitores,ueritate coacti/ req́ ipſa impulſi,ſed poſtea ueritatē peruertentes aſſeruerunt Animam eſſe ſpiritum igneū/hāc enimuero poſuerunt Animæ epitheticam rationem/ quia perſpexerunt ꝙ nō contingit potentiam nobilem (qualis eſt Anima)eē igne inferiorē/ ac conopinati ſunt ꝙ impoſ/ ſibile ſit Animam eſſe abſq́ cōceptaculo quodam in quo conſiſtat. Q uare ex hiis ſuppoſitis collegerūt Animā eſſe ſpiritum igneū ſeu flatum aereū maxime, quoniā unum tale corpus eſt omnium ſubtiliſſimum alterū ſecūdo/ Por/ ro hiis opinatoribus conſequens erat ad cōfeſſionem pri/ mam dicere/corpus quidē ſeruari per cōceptaculū/ ſeu cō/ tentorium in quo ſit,ſed Animam eſſe tale illius contento rium/non(uice uerſa) corpus Animæ/perq́ Animā con/ ſiſtere corpus/ſiquidem ea eſt cauſa corporis/cauſa autem ſibi ſuapte Eſſentia ſufficit/ neq́ indiget ad exiſtēdum cau/ ſato, ſed enim id uere indiget cauſa ad exiſtendum /perſi/ ſtendumq́.

Caput decimum ſeptimum. Q đ Anima non eſt ſpiritus æthereus , Rurſuſq́ ꝙ non eſt corpus generaliter

A Mplius ueteres alii conſulti de Anima quidnam ſit/ cum reſpondiſſent ꝙ eſt corpus/ neq́ poſtea tue

ri poſſent ꝙ ſit contermina cuipiam noto corpori/ conati
defendere ꝙ prædixerant/ procedenteſq; ulterius poſue/
runt Animam quidem eſſe corpus, ſed aliud a manife/
ſtis/quale ſit actiuum ualde/nominaruntq; ſpiritum/ erra/
uerunt autem/ſiquidem ſpiritus eſt alienus ab Anima/ cũ
dicamus/omnes ſpiritus alios qui ſunt plures/ nõ eſſe Ani
mas. Qd ſi illi reſpondeant/ꝙ Anima eſt ſpiritus poten/
tia alterius animæ/querimus quænam ſit hæc potentia/ an
uidelicet ſit corpus quodpiam/ anue ſit qualitas In corpo/
re/ & ſi primum detur/ ſequitur ꝙ Anima non ſit ſpiri/
tus/qui eſt potentia talis/ iuxta rationes prius excogitatas/
ꝙ ſi ponatur ſecũdum (cum qualitas ſit predicatum) atq;
id non eſt materia / cum omne predicatum ſit in ſubiecto
corpore/ Anima igitur exiſtet naturæ alterius ꝗ corpora
lis/ad cuius confirmationem rurſus aſſerimus impoſſibi/
le fore / ut Anima ſit corpus ꝗlecunq; ſiue craſſum ſiuete/
nue dicatur/aliunde modo probantes/ atq; ita quoniã om
ne corpus eſt aut calidum/aut frigidum: humidum aut ſic
cum: Rarum aut denſum:nigrum aut album/mediumue.
Et ſi corpus ſit calidum/tantum calefacit/ ſi uero frigidum
tantum frigefacit. At ſi fuerit/ leue leuiat/ ſi graue grauat/ ſi
uero exiſtat nigrum/nigrat/ ſiquidem album/albat. Nec
enim frigidi eſt calefacere/nec calidi iſrigidare/atq; ita om
ne corpus ſe habet/ꝙ quatenus eſt corpus/ nõ agit niſi unũ
opus / ex altera uero parte experimur Animam exercere
uarias operationes: quapropter hinc diſcimus ꝙ eſſentia
animæ eſt alia a ſubſtantia corporea. Atq; ob hæc nemo
Iſtud poteſt inficiari.

Caput decimum octauum. Qd uirtutes inſunt intellectui agenti & Deo/& quo modo.

q Voniam Anima in hoc orbe infimo inſignit qui/buſdam uirtutibus/ mundus quoq; intellectualis non caret talibus/uerbi gratia Rectitudine ac Iuſtitia. Et.n. quotieſcunq; libet inquirũtur huiuſmodi uirtutes/ quare nihil ambiguum ꝙ non inſit Alicui alteri ſubſtãtiæ, alioquin cur Anima optaret rem impoſſibilem? & quæreret nunquã inuentilem deſideraretq; habitam/cum autem alii in exiſtant/ Intellectui agenti certe ſublimiori nobiliori q; inexiſtunt/qui eas immittit animæ ſeipſum contemplanti ſuſpendit autem influxum auerſum ab ea ad ſenſum cõ/uerſa. unde anima ſuperſtes relinquitur in ſtatu uili ac hu/mili/ille Intellectus porro ſemper ſeruat hæc inſignia. quoniam nunquam diſcedit a ſpeculatu Autoris primi, nec enim aliquid interrumpit/cum ſit proximus uerbo eius. Neq; uero tãtum ſemper inſunt eidem huius generis uir/tutes / quinimo ſumma cum rectitudine inſunt/ nec enim defectum patiuntur/cum ab ipſo Autore principe imme/diate proueniant. Q uando Intellectus agens item illas ſuſceptas/ipſe dein exprimit iuxta modum quo infuſæ ſunt. In primaria autem eſſentia ſunt adhuc excelſioris ſpeciei hæ uirtutes/quoniã illa eſt earũ effectrix. Neq; uero illi in/ſunt ut inſtrumento, ſed ut Autori/neq; inſunt ut alteri/im/mo/neq; dicuntur ineſſe/niſi quia ab eo profluunt ut effe/ctus/& id ſit inceſſanter.

Caput decimum nonum. Q ualis deus ſit/quiq; ſit ordo Entium ſecundum nobilitatem & conſeruationem.

Vtor primus/neq; quieſcit/neq; tranſſertur/ ſiquidẽ
a eſt ſupra motum & quietem/ ut pote effector mo/tus & quietis/ſed enim eſt eſſentia/ex qua emanãt reliquæ eſſentiæ & dignitates in infinitum abſq; delatione

& inceſſanter

& iceſſanter/ac ob id proprie eſt ſupereſſentia. Ineſt quoq; ſingulis entibus/iuxta capacitatẽ uniuſcuiuſq; ſpeciei / for/ mat.n. Eorum eſſentias ſecundum conditionem oportu/ nam / ſiquidem Intellectus agens accepit eſſentiam nobi/ liorem q̃ Anima Rationalis / atq; hæc q̃ cæli / iſti autem q̃ corpora mutabilia/quoniã quanto productum fuerit di/ ſtantius/perq; plura intermedia/tanto erit eſſentiæ acceptæ ignobilioris. Autor enimuero primarius exiſtit immotus in eſſentia/nec eſt propriæ perpetuus/neq; tẽporarius/neq; locatus. Immo perpetuitas:tempus: & locus exiſtunt perſi ſtuntq; ab eo. Et ſicut centrum circuli exiſtit in ſeipſo /lineæ autem ductæ ab eo ad circunferentiam / circũferẽtiaq; ipſa cum punctis exiſtunt in eo. Itaquoq; eſſentiæ Intellectibi/ les & ſenſibiles cunctæ firmantur & conſiſtunt in agente primo/ a quo pendent/ad quod reuertuntur/ ac quod ap/ petunt. Atq; nos redimus ad illud/ut lineæ a circunferẽtia ad centrum. Et ſi quærat quiſquã/quali nam modo Eſſen tiæ permanent in Autore primo? ſiquidem forma perma/ net in materia/& materia in forma, atq; accidens in ſubſtã tia.. Reſpondemus q; permanẽs in altero eſt bimodum/ quoddam enim ſic permanet /ut forma in materia, & ac/ cidens in ſubiecto,ſubiectũq; in forma naturali, Quoddã uero permanet in altero/ut in agente/uerbi gratia lux in lu cente,& radius in radiante,atq; ita reliquæ eſſentiæ ſimpli ces permanent in efficiente. Idcirco Intellectus agens per/ manet in Autore primo,& in hoc eodẽ Anima rationalis per ipſum medium Intellectũ. Anima uero ſenſitiua hoīs permanet primo in corpore: ſecundo in Intellectu agente etiam/per intellectũ tamẽ poſſibilẽ. Anima item rõnalis ha bet ius in Animam uegetatricem/ſicut in alias naturas.

Caput uigeſimum./Queſtio propoſita,& unde prouenit

humana ignorantia / ac rurſus ꝙ Animus / Intellectus/ & deus/non ſunt corpora & quo modo fit ſenſio.

SI quærat aliquis qui ſit futurus ſtatus noſter po/ ſtremus? quando (ut nuper dictū) eſt/nos homines ſimus ſecundum Animum ab Autore omnium eſſentia prima/neq; iſint dignitates ipſius animi/nobis auerſis ab eodem Autore primo: ac intellectu agente: poſſibiliq;. Siquidem plures hominum ſunt/qui carentes ſemper huis uirtutibus ignorant eas, negantq; audi/ tas/ putantes eſſe uanitates comenticias ficticiaſq;. Reſpō/ demus ꝙ nobis ignorantia noſtri/rerumq; aliarum prouenit ex eo ꝙ non ducimur niſi ſenſu ad diſcendum. Vnde explorantes ſciendi gratia dicimus hoc experimur. Illud uero non, neq; ſeponimus cogitationem, ſed ex ea colligimus diſciplinam, & putantes nos expertos omnia aſſeru/ mus nihil eſſe qđ nō cadat ſub ſenſum. Quapropter hinc coacti non ponimus Intellectū tum poſſibilem tum agētem/neq; Autorem primum/neq; alias ſimiles eſſentias, & ſi de huiuſmodi rebus conquiſitus ſit homini aliquis ha/ bitus perſuaſorius/putatur ꝙ ſit ſcientia, licet falſo/coniungit enim ipſas ſenſui/aſſeueratq; animum: Intellectū agentem: Autoremq; primum/eſſe corporeos. Virtutes quidē igitur ſeruantur ab animo, hic ab Intellectu agente/is uero ab Eſſentia primaria effectrice. Atq; Animus profecto non eſt Corpus, ſed cauſa corporis, Intellectus agens quoq; Eſ ſentiaq; princeps non ſunt corpora. Et iam priſci concordi/ ter rationibus oportunis probarūt, ꝙ Animus dignitateſq; eius non ſunt corpora, quoniam non cadunt ſub ſenſum. Quonam modo, enim ſint corpora? & nos declināies ad ſenſum per eum non percipimus Animum neq; illius uirtutes/ſiquidem nos quandoq; auerſi a ſenſu conuerſiq; ad

Animum profecto cognoſcimus aliquid qđ nunquã ſenſimus (uerbi gratia) amicitiam Inimicitiamue aliquorũdam aliudue ac pariter etiam quoties licet ſenſui omnino incumbimus, non tamen per eum comprendimus Animum eiuſq; dignitates/ ſed tunc ſolum quando ſenſus retulerit Iudicium ad Animum/ atq; ipſe Animus pertulerit ad intellectum agentem. Nec.n. aliter poſſimus ſenſu aliquatenus percipere Animum/quãuis aciẽ ſenſus in eum primo uerterimus. Sic namq; potẽtia Animæ nõ ſentit niſi iudicium a ſenſu primo tranſlatum per medium Animũ ad Intellectum agentem, ab hoc primo & tranquillo, uice uerſa ſit relatum ad Animũ/ab Animoq; ad ſenſum, quale recipit pro capacitate (Refert namq; Intellectus agens iudiciũ Animo, niſi ſit rei altioris, atq; clarius q̃ ipſi Animo conueniat, ac ita etiam Animus ſenſui/ſi hoc non excedat uim ſenſus.) Siquidem ſenſus deniq; non cognoſcit uere aliquid per Animũ/niſi illud præiudicet Intellectus agens ſupra Animum ipſum.

Caput uigeſimum primum. Quo modo deus: Intellectus: Animuſq; intelliguntur a nobis.

QViſquis uelit ſpeculari Animũ & Intellectum agentem: eſſentiamq; primam/effectricem Animi/ac Intellectus/ omniumq; reliquorum entium/ ſedet ſenſus, ad Eſſentiamq; ſuam reuerſus interius in ſeipſo enixe cõſiſtat/atq; ita percipiet id qđ ſenſus attingere nequeunt, ut qui percepturus uocẽ leniſicam/ intentus illi auertit auditum ab omni alio ſono/ ſic enim robuſtior uere ſentit eam, & reliqui ſenſus pariter ſinguli intenti unico ſenſibili ſincere comprendunt illud, ſic igitur cupientem ſentire Animũ: Intellectumq; & eſſentiam pri/

mā,oportet (ſepoſito auditu exteriore)uti Intellectiuo in/ teriorią/& tunc audiet harmoniam ſublimem: ſinceramąil luſtremą & mirandam/& hilaritatem citra ſatietatem/im/ mo ſubinde magis agnoſcetą ꝙ harmonia ſenſibilis cor/ poraliſą ꝙ eſt ſimilitudo illius ſupernæ,quapropter conté platus homo illas eſſentias nobiles ſupernas/ huiuſmodi harmoniæ(pro facultate)didicit Autorē excelſum creaſſe omnia alia(per imitationes abſolutas in ſeipſo exiſtētes) formata, quales etiam dein inſeruit Intellectui poſt ſe pri/ mo,Medioą inter ſe ipſum & creaturas cum uniuerſalita/ te intellectuali inſigni ac perfecta & pura quidem / ſed ta/ men figurata compreſſaą/quales adhuc,alias imitationes in Animo ſpeculatur,ut formas Intellectuales/ æmulas il/ larum uniuerſalium Intellectui agēti concreatarum. Atą ita ubi homo cognouit Animi eſſentiam abſtractione ſuc ceſſiua procedens/peruenit ad Autoris primi formam/ab omni qualitate ſenſibili ac terminato iſtoą uniuerſali im/ munem,unam ex illis quibus Animus inſignitus eſt,quæ eſt radix omnis formæ ſpiritalis ac corporalis abſtractæ, Idcirco,qđ diximus/ Animus ſemper optat ut Intellectus agens ſibi infundat uniuerſalia conſita , quæ accepta dein Animus immittit naturæ/ac fit forma materialis mūdi cæ/ leſtis,atą hæc rurſus eſt cauſa formarū particularium: ma/ terialiumą mundi generabilis corrupubiliſą,quales ſunt minus illuſtres ac pulchræ,alterantur enim mutāturą pro/ pter dominiū materiæ,in eas,cælſtes uero effectrices ſunt clariores,inſigniores ą ac ſublimiores,neą enim reſoluū/ tur/ſuntą penitus intranſmutabiles/ob ſuum in materiam dominium, fixionemą eiuſdem, ſub illis/ſupra iſtas ſunt Eſſentiæ illæ quæ ſuſcipiūt formas ſupremæ puritatis:clari tatiſą & pulchritudinis/& quæ omnium contentrices : ad/ mirandæ ac ſublimes nequeunt narratione exprimi / neą

ab Animo noſtro (ob imaginationẽ) cõcipi. Siquidẽ ſunt cauſæ harum formarũ Euidentium: cogitabiliumq́ apud nos Exiſtentium. Res autem in cauſa proculdubio eſt nobilior: & inſignior q̃ in ſeipſa cauſata. Sic etiam formæ in Animo ſunt clariores excelſioreſq́ q̃ in celis/propter depurationem ipſarum a materiis naturalibus, & quoniam fuerunt cauſæ earum, & rurſus formæ ipſæ in Intellectu agẽ/te uniuerſaliores inſitæq́ ſunt honorabiliores/ q̃ i Animo/ & duplici de cauſa q̃ in mundo inferiori a nobis neq́ intellectu, neq́ cogitatu perceptibiles. Eapropter (ut predictũ) Animus noſter iugiter deſiderat immiſſionem huiuſmo/di formarum/ab intellectu agente ob eius celſitudinem eſ/ſentiæ, quatenus is creatus eſt ut primum ſimulacrum ex/preſſum, inſignitumq́ Autoritate influxus in animum/ac ita quoq́ Animus ſupra naturã, propter primum aſſiduũq́ receptum influentiæ ab intellectu agente/ac in mundum cæleſtem tranſmiſſæ, quã deferunt ad nos in hunc orbem generationis & corruptionis planetæ/per ſuorũ motuum uarietatem, diuerſamq́ inter ſe diſtantiam/ cõtactumq́ ra/diis noſtrum, illorum. enim lineæ uariantur in terra habi/tabili una cum formis propriis inſignibus: ſimulacriſq́ mirabilibus Imprimendis, quibus tanquam fundamine cõ/munis fulgentiæ conueniũt Inter ſe/& ſtellæ erraticæ diffe/runt ab aliis/ac in eo ſtatu in qua pariter nõ aliæ terreſtres formæ reperiuntur.

Caput uigeſimum ſecundum. Q đ formæ terreſtres ſunt ſub ratione nobiliore in orbe ſupremo q̃ cæleſti, ac ſolutio quæſtionis propoſitæ.

S Icut formæ terreſtres ſunt in orbe cæleſti/ſic in ſupno: ſed adhuc ſub ſpecie nobiliore: pulchriore/

illuſtrioreſq; nõ alterabiles neq;.n.craſſæ/neq; turbidæ, heꝝ
in ſũma puritate:ac dignitate,& lũine/uñ nemo põt has itel
ligere neq; cogitare/iuxta eũ ſtatũ i quo ibi(quãq̃ uere & p
prie)exiſtũt/niſi ſecũdũ q̃ reuelatæ fuerint/ad cẽtuã uerã/nã
q; eaꝝ nos nõ ꝑmouemur hic ob dominiũ materię i nos,
qđ fit pp unionẽ Animę rõnalis cũ ſenſuali/& huius cũ ue
getatrice , Iſtiuſq; ẽt cũ corpe alterabili/ ac pleno q̃litatibus
minimis,impuris & turbulẽtis,At cũ Aius nr̃ diſſolutu ab
his Impedimentis mundatus fit/apte aſcendet ad ueꝝ ſta
tum formaꝝ illuſtriũ,coniungeturq; Aiæ & intellectui uni
uerſali,cũ prius ſuſciperet ꝑticularia in orbe generationis,
magis minuſq;,neq; tñ abſciſſa uniuerſalitate. qm̃ hæc ẽ eſ/
ſentialis Aiæ rõnalis hois , unde puer diſcernit honeſtũ ab
inhoneſto, ui rõnatrice de illis colloquens,noxiũq; ab ino
xio, diſcernit.n.Benefactorem a malefactore per ſenſum.
Quare iã patuit qđ diximus, qm̃ Autor ſupremus creauit
hunc orbẽ,ut exẽplar idoneũ ſuæ excellentis ſapiẽtiæ/admi
niſtrationiſq; & artis / eiq; impoſuit formas nobiliores,
mirabilioreſq; q̃ ſenſibiles,quæ ſunt illarum ſimulacra/no
biſq; indicia quædam . Et inſigniuit nos exaltatos intelle/
ctu poſſibili ad humõi formas ſupremas penetrãdum,atq;
ubi agnouit talẽ Intellectũ eſſe formã Aiæ ſenſualis ut ui/
ſum oculi/humõi corpus mixtũ delectũ nobis tribuit/Ani/
mũq; noſtrũ directũ in eo collocauit/ad coſtituẽdũ unã ſub
ſtantiã diſcernẽtẽ ſenſibilia & intellectibilia,Bonũq; ac ma
lum ꝑfecto:ſecũdũ libeꝝ arbitriũ:& expimentũ:exploratio
nemq; utriuſq;.Alioqn.n.hõ ſi nõ ei adeſſet humõi corpus/
neq; Aia rõnalis uniret ſenſitiuæ.nõ uere diſcerneret eſſen
tiam boni ac mali/ſed tm̃ ut auditus talia prolata nõ explo
rata.Idcirco nr̃ Aius (quatenus affixus eſt huic corpori,ap
poſituſq; ſenſibus,q̃bus coactus ſeruit)cognoſcit Entia uniſ
q; orbis/perfectuſq; ob id dominatur rebus cunctis huius

mundi a quo digreſſus ſpeculabitur ueritatem illius ſuperni, exiſtetq; immortalis: fœlix: Dominuſq; orbis/ qualis ſtatus eſt beatitudo magna/ & abſoluta Animis humanis.

LIBER TERTIVS DECIMVS

Caput primũ Quale Ens ſit Intellectus agens: & quo modo creet plura entia/ cum ſit Ens unum inuariatum.

ENs unum abſolutũ eſt cauſa omniũ aliorum creatorum, neq; exiſtit in aliquo eorum, nec eſt aliqd ſimile illis/ eſt autem cauſa omnium aliorum Entium creatorum quatenus ſunt Entia, ſiquidem omnia talia procedũt ab illo/ unde potius eſſentiæ huiuſmodi rerum exiſtunt firmiter in eo/ ad Illudq; reuertuntur. Ipſum quoq; exiſtit eſſentia abſoluta/ ut pote cauſa uera cauſarũ, creaturaq; princeps. Q đ ſi quærat qſpiã quonã mõ cõtingit creaturas alias plures & uarias fieri ab hoc uno ſimplici inuariato ĩplurificatoq;? Reſpondemus id eſſe, qm̃ tale Ens unũ abſolutũ cõtinet uere oẽs alias creaturas/ qñ ipſm creatũ eſt ab Autore haud poſt aliud ꝑexiſtẽs creatũ/ Idcirco ẽt eſt illi proximũ: quare intuetur ipſum Autorẽ primariũ/ atq; ex cõſequẽti hẽt actionẽ ẽt illi ꝓximã, Atq; ita emanarũt ab hoc Ente uno abſoluto oẽs aliæ creaturæ ꝗtenus ipſæ nõ exiſtũt eſſentiæ pariter abſolutæ. Dico autẽ rurſus breuiter ꝙ nõ fiũt talia plura ab eo niſi ſecũdũ ꝙ cognoſcit oĩa illa ſpeculationi c butа/ quaꝑꝑ emanarunt ab ipſo ut prius in eodẽ ſata/ Autor igitur Ens primanũ. Idẽ ꝙ uerbũ creauit mẽtẽ ſeu itellectũ agẽtẽ ꝓximũ/ ab hac mẽte poſtea fluxerũt oẽs aliæ creaturæ mũdi tũ ſuꝑioris tũ iferioris.

Caput ſecũdum. Cur Intellectus agens eſt perfectus & ipar deo/item cur deus eſt ſupreme perfectus ac quo modo ſit rerum ordinata productio.

ENs unum abſolutum exiſtit perfectum & purum: mundus autem ſenſibilis iperfectus: Impuruſq;/ ut pote productus ab eo, fuit autem intellectus agens/ qđ eſt ipſum ens unum abſolutum, perfectus ac purus, quoniã creatum eſt ens unicum ab ipſo ente unico uero/ quale eſt ſupremum perfectione/ ſiquidem hoc non indiget aliquo alio, nec.n. conſequitur quicquã ab eo. Immo propter ſummam perfectionem eius ac ſufficiẽtiam, Potentiamq; & maieſtatem unitatis/ creatum fuit nouiter ab eodem aliud. Quãuis autem huiuſmodi Ens ſupreme perfectum, quia primarium, creat hoc aliud perfectum/ uidelicet intellectum agentem/ tamen impoſſibile eſt φ Ens ſecundarium creatum ſit par illi primario. Siquidẽ creatũ ſemp deficit/ neq; ullatenus exiſtit in pari gradu quali eius Autor, eſt nihilominus perfectũ in gradu ſuo/ perficienſq; aliud ſuccedaneum, quoniam Ens unum uerum qđ eſt ſupreme perfectũ creando illud reſpexit ſeſe ipſum met/ habens obuiam ſpeculationi propriæ eſſentiam ſuam ueram luce ſapientiæ Pleniſſimam. Intellectus agens autẽ creãdo intuetur uerbum Autoris proximum/ Intellectum agentem ſpeculatur faciendo Anima uniuerſalis formatrix materq; omnium formarum/ Animam uniuerſalem deſpicit natura effectrix formarum particularium in materia. Ens namq; unum uerum creauit primo/ Intellectum agẽtem/ ut pote eſſentiam proximam uerbo proprio/ atq; is Intellectus eſt Ens primum receptiuũ immediatũ agẽti primario/ qui dein nõ pducit aliquid/ quin prius intueatur Autorem ſuũ unum, a quo etiam determinatur unus

unitate

unitate, licet parili/ſiquidem abſtractili/non tamen nume rcaria, ſed neq unitate firma, quoniam Intellectus agens ſpeculatur plura ac etiã ſenſibilia / qualia Animus/ cui uni tas abſoluta adhuc deeſt/quoniam conſiderat plura abſtra/hendo Ens unum autem uere eſt cauſa tantum unius. At unã unitate numeri ut trinarii imparis, & binarii paris/eſt compoſitum, Idcirco poſuimus Ens unum abſolutũ exi/ſtere ſupra Animum, atq eſſe opus dei proximum, atq ita huius Intellectus ſpeculatio eſt ipſamet uoluntas & eſſen/tia eiuſdem, ac propter proximitatem cum deo ſuã poteſt formare aliquid perfectius, aliudq imperfectius ob iſtãq inæqualitatem ſtatus, pluralitatem conſequentem, q̃ pdu/cit non niſi eſſentia Entis unius abſoluti(ut dictũ) Autori primo proximi.

Caput tertiũ. Cur Intellectus agẽs pducit intellectibilia ac ſenſibilia, & quo mõ ſit ppetuitas eiuſq appetitus puenit.

ENs unum abſolutum efficit omnia intellectibi lia mundi ſuperni/ & ſenſibilia ſubterioris/pro/pter aſſiduum influentiæ receptum/ qualis per/fectio immiſſa illi eſt infinita/nec.n. habet re/pugnantiam, ſed trãſmiſſa ſubinde ab intellectu agẽte in cauſatum ſuccedens/nequaq̃ imitatur lucem illam facram & bonitatem diuinam interminatã, proptereaq huiuſmo/di cauſatum recipiens non eſt proximum uerbo Autoris influentiæ, quare Intellectus agẽs tranſmittit uim finitam, per quã tamen adhuc poteſt conſequi cauſato proprio uo/tum perpetuitatis. Siquidem opus proximum huic intelle ctui eſt incorruptibile omnino, eſſentiæq ob id potenter p durabilis, unde prouenit conſtantia & firmitas mundi utri uſq. Sic.n. Anima uniuerſalis perpetuitatem optatam ſer/

nat,per huiuſmodi potentiã immiſſam ab Intellectu agẽte/ (& propterea ꝙ ille eſt deo ꝓximus) ualidam. Animæ autem tali nõ deeſt appetitus prouehens ad deum ,quoniam ad hunc producitur ab intellectu agente per influxum illuminationis inſtructioniſq; finitum,tamẽ ne ſtupeſiat ac turbetur. Extendaturue recipiendo illum ,qui Intellectus fuit promotus ad proprium quoq; deſiderium,ab Autore pri/ mo,in quo fixi perfruendo obliuiſcunt̃ ambo mundi utri/ uſq;. Influxum enimuero ab Intellectu iſto ad deſiderium ſpiritale excitandum,& conſequendum impoſſibile eſt infundi creaturæ per motum cogitabilem eſſentialiter,ſiqui/ dem in huiuſmodi motu ad nebulas tenebraſq; craſſas ꝓ/ cliuante materia predominata eſt eſſentiæ Animæ, uis in/ fluxus autem promouet ad notum,quãdo trãſſert ex uno ſtatu ad alium/ adeo ꝙ per eum motus cogitabilis in materia fit inſenſibile/ ut ſpermatis in radice mentulæ.

Caput quartum. Cur cælum mouetur a ſuis formis & cur ꝑpetuo,& ob quẽ finẽ generationes fiant.

S Peties rerum inter ſe conſtitutę ſubiectis & ordinatæ ſecundum gradus differunt per formas. Siqui/ dem formæ continẽt ſubſtantiuam/ ſecundũ quie/ tẽ cogitabilem/per quam ceſſant motus ſeruanturq; figuræ poſitum,ſine illa enim fiet motus cogitabilis commiſcens formas inter ſe,unde ſequetur corruptio rerum & ignora/ tio,quia igit̃ huiuſmodi motus cogitabilis ceſſauit in cæ/ lis,formæ cogitabiles illis aptatæ ſunt euidenter, & productæ firmiter manſerunt,motus quoq; circularis cælorum perpetuatus eſt, quandoquidem etiam ſubſtantiæ ipſæ cæ/ leſtes ſemp ſeruantes motum Inuariabilem:inceſſabileq; exercent,ut impreſſiones pactæ ſeruentur adhuc per uirtu

res eaſq ita tranſfuſas:utq formæ permaneant,qa ipſæ ſunt uniuerſalia compoſitorum,talium autem ſi uariantur mo tus,uniuntur impreſſiones, quare etiam pereunt compo/ ſita generata per illas/& ſic definet generatio, quando autẽ ſubinde perſeuerãt alterationes,& frequẽter fiunt ſucceda/ neæ generationes & corruptiones/& operatione uniuerſa li ac deſiderio pari,genitam inſigniuntur coloribus ſpirita libus.Corrupubilia & enim continẽt partes:quibus domi nantur alterationes naturales uariæ, que ſunt cauſæ gene/ rationum ac corruptionum, per quas etiam natura imita/ tur/ordinem mundi ſpirualis,atq Anima redit circulariter ad illum,ut attingens Autorẽ ſuum ſuſcipiat influxum ner bi eius creantis,

Caput quintum.Q đ omne corpus eſt particeps boni diuini,& quomodo deus eſt unus.

NVlli corporis generi immo ſpeciei,ſed nec idi/ uiduo deeſt omnino bonum diuinum. Neq enim ineſt permanentia abſq illo. Siquidẽ In/ tellectus princeps ſeruat uniuſcuiuſq eſſentiã conuenientem,neq obliuiſcitur eiuſdem unico momen/ to,atq hoc ſine auxilio alieno, quoniam eſt Autor omniũ cauſarum, neq uerò unitas numeralis eſt cauſa eius, neq ipſe numeratur ullatenus.Eſſentia namq illius nõ admit/ tit aliquã diuiſionem,qualis conuenit omnibus particula ribus,quæ ſunt duplicis modi, quoddam eſt unicum ſub una ſpecie ut(uerbi gratia)ſol:luna:terra : aqua:aer: ignis, quorum ſingulum eſt unicũ eſſentia/ſpecie/& loco, ut queat dici omnis terra eſt unica & ſic dereliqs,quoddã aliud par ticulare eſt ſub una ſpecie pluriſicatum ut pluuiæ, coruſca/ tiones & ſimilia,utq aliæ ſtellæ ab erraticis/& deniq om/

nia particularia compoſitorum generatorum/ſicut mine/
ralium: Plantarũ: Animalium, & numerus cuius ſpecies
compoſitæ ſunt/exẽpli gratia duo: tria: quatuor: ſex: Entia
ſiquidem duplicantur diuidunturꝗ/donec pertranſis natu
ralia/& priuſq̃ attingas finem ſpiritualium. Inuenis nãq̃ du/
plicari ſemper habita/ quouſq̃ peruenias ad Intellectum
creatione formatũ unum abſolutũ, quem deprendes, eſſe
talem unitate diuiſibili in plura cõtenta & inſita. Nam du/
plicatur contractione ab Autore ſuo ſucceſſiua/& negatio
ne ab excelſa eius unitate, quando Etenim aſcenderis ad
ipſum Autorem inuenies illum eſſe unum abſolutiſſimũ,
trangreſſum omnino numerꝫ. Nec enim diuidit̃ per ima
ginationem/ſicut Ens creatum, neq̃ multiplicatur habitu
formarum exemplarium, atq̃ exiſtit unum ſeparatum ab
omni numero naturali & ſpiritali, cuius unitas non ap/
prenditur niſi abſtractione a ſigno ſimulacroꝗ proprio/
qđ eſt opus eius expreſſum ut ab agente perfecto. Qui au
tem opinatur ꝙ Autor primus eſt unus/quoniam non eſt
duo, neq̃ tria/nec aliter numeratum aliquid/ Incidit erro/
rem maximum. Siquis enim conſideret huius opinio/
nis ſignificationem, Autor ita unus numeraret ſe ipſum/
neq̃ numeraretur ab altero/ꝙ ſi foret/numeraret etiam cæ
teros numeros ſuccedentes. Falſum eſt autem ꝙ Autor ſu
premus numeret ſe ipſum, aut quicq̃ aliud. Siquidẽ ſi nu/
meraret ſe ipſum met/foret unus unitate numerali, & ſi nu
meraret aliud/fieret par numeri dupli aut tripli/quare eſſet
pars eius media aut tertia. Autor igitur ſupremus eſt unus
unitate abſtractiſſima Intelligiturꝗ eſſe unus nõ ex eo tan
tum/quia non numeretur aliqua ſpecie numeri, ſed quoniã
non adiungitur ei aliquid ultraneum ipſi eſſentiæ, exiſtit/
q̃ abſtractus ab omni Pluralitate/multiplicationeꝗ nume
rali qualitercun q̃ contingente creaturæ.

Caput ſextum. Qualis exiſtat ſeries creaturarum.

Vtor primarius unus creauit Ens unum: ſtatuitq;
a illud ſeruare ſubſtātias carētes formis apud nos: q̄re
nequimus apprēdere earū eſſentias, dein per ipſm
adcreauit formas primas habētes eſſentias abſq; materiis/
quis cogitatiua non precognoſcat eas exemplo/citra ma/
teriam. Poſtea uero adhuc procreauit ſubſtantias natura/
liter ormatas uſq; ad poſtremā generabilem. Intellectus
igitur (poſt Autorē) Primus eſt principium cuiuſlibet entis
alterius creati exiſtenſq; ubiq; ſeruat illa omnia. Atq; uni/
uerſalis Anima eſt principium omnis formæ ſpiritalis &
corporalis, exiſtēs ipſa quoq; forma nudata a materia, ſuf/
ficiēſq; in ſe ob influxum receptū omnia ſpeculari. Opus
eius (qđ eſt natura) apparet formatū in materia naturali.
Poſtremo exiſtunt artificia ſimilia formatis naturalibus,
quatenus conſtant ex eis. Siquidem artifex facturus aliqd/
indiget materia formata/ex qua faciat illud/quonam mo/
do enim poſſet ſuſpēdere figuram artis in materia ſine for
ma? aut forma ſine materia? Hoc enim eſt impoſſibile ut,
uerbi gratia figulus figuraturus ollam aut fictile aliud ua/
ſculum/preconſiderans cōmiſcet terrā/& optando operi/
dein fingit ollam ipſam pro facultate. Poſtea etiām coquit
ad durandā eam, neq; ambigitur φ lutum ſit materia ollę,
ſic autem aer & ignis, ars igitur ſic ſe habet. Anima uero
uniuerſalis nacta eſt poteſtatem faciendi formam in ma/
teria ſimplici ac informi naturaliter. Non enim contingit
eam facere formas/aliter q̄ in huiuſmodi materia ſimplici
precreata. Intellectus agēs pariter cum ſit opus proximū
autori primario/ſpeculando eum/habet poteſtatē perfectā/
nouādi animā uniuerſalē. Siqdē p eſſentiā nobilē imitatā
rē diuinæ producit Animā rōnalē a Deo tñ exortā/qm̄ ita

poſſibile eſt ꝙ Intellectus ſpeculando nouet aliquid, quin ſimiletur formæ optimæ Autoris cōſpecti/ cui eſt ꝓximus/ & per huiuſmodi ſpeculationē eſſentia unius creati denu/ datur a ſpecie inſita alterius. Siquidem Autor primus con/ ſtituit Intellectum agentem fore principium omniū alio/ rum Entium creatorum, illorumq; eſſe ſeruatorem/ abſtra xitq; a communione formarum uariarū, formauit quoq; Animam uniuerſalem/ ſtatuitq; illam fore cauſam omniū formarum ſpiritalium : ac corporalium & abſtraxit ab unione materiæ/ ut aſſimilaretur Creaturæ principali, in/ didit tamē illi deſiderium aſſiduum formandi materiam antiquam informem, ut perpetuo reciperet eius influxū. deinde uero creauit cælum ac terram, & quecunq; ex gene ribus ſpeciebus & indiuiduis / ut ſunt materiæ formatæ & formæ materiatæ/ quæ ſunt mediæ inter formam & mate/ riam (utq; iam probatum) ſunt principia cōpoſitorū, non compoſitæ ipſæ.

Caput ſeptimum. Quo modo Intellectus agens ſit a deo, ab Intellectu agente Anima, ab Aia natura.

Autor princeps eſt Ens unum uerum unitate qua diximus/ dein autem propter maximam imedia/ tamq; propinquitatem Intellectus agētis cum uer/ bo Autoris ſui/ ipſe etiā intellectus eſt eſſentia abſoluta una unitate abſoluta/ ab eētia una unitate abſolutiſſima. Siqdē hæc eſſentia contēplando unitatē ſuam abſolutiſſimā & ue ram formauit Intellectum agentem, & formando huiuſ/ modi creaturam primam/ contemplatus eſt unitatē ipſam propriam, quapropter Intellectus factus eſt abſolutus/ & creatura princeps/ cui adhuc ipſum Ens unum uere infun dit uires plurimas & maximas, ob quas habet potentiam

ſeruandi alias ſubſtantias creatas, quoniam etiam creatus eſt ab eodem Ente uno uero, ut eſſentia immota abſolute/ ac dein ipſe procreauit Animam immotam/ quæ cum ſuerit cauſata ab Intellectu creato/ non fecit opus immotum æqualiter/ſed totum mobile, qđ ſimulacrum dicit̃/ideoq̃ alterabile & infirmũ/ nec.n. motus cadit in rem æternam, alioquin opus foret melius operatione/ qđ eſt abſurdũ ual de. Anima enimuero factura aliqđ opus/ſpeculatur ſuum principium a quo roboratur Illuſtraturq̃/& recipiendo illud mouetur ſurſum: faciendo autem ſimulacrum mouet̃ deorſum q̃ha ſunt ſenſibilia & naturalia / uerbi gratia elementa: & plantæ atq̃ Animalia. Ac inter huiuſmodi ſubſtãtias ita prenumeratas/nulla poſterior exiſtit ſine priore/ Pẽdet.n.ab ea/ſic nãq̃ generabilia pendent ab Anima humana. Siquidem hæc expanditur in omnes ſubſtantias inferiores/ut plantas quarum natura exiſtit opus eius/ut ad q̃s deſcendit/figuras impreſſura ſecundum deſiderii impetũ/ progrediens uſq̃ ad particularia & ignobilia / Anima igitur (quatenus eſt ſimulacrũ Intellectus agentis) non auertitur ab intuitu in eum/aliter tamen auerſa deſcendit ab illo bono principali creato donec attingit infimum / & ob id relinquitur etiam ab eo. Et quãq̃ adhuc faciẽs talia/ agat aliquatenus bona: ſunt tamẽ hæc ignobilia comparata ad entia ſuperna mundi intellectualis. Anima autem operatur hæc obſequendo appetitus ſenſitiui uoluptatibus/apud quem particularia ſunt bona/ut pote illi contermina/ſimile enim letatur ex ſuo ſimili. Penes uero Intellectibilia maiora excelſaq̃ talia infima & minuta ſunt ignobilia.

Caput octauum. Q đ Anima conſtituit gradus rerum/ q̃q̃ omnia reuertuntur ad deum.

Nima quæq̃ fecit naturalia ſenſibiliaq; ſimul con/
a termina / conſtituit illoꝝ ſingulis gradus ꝓprios/
ſecundum rationem rectam/quare tamẽ non po/
teſt tranſferre rem unam a gradu ſtato ad alterius, ac licet
omnia naturalia facta ſint bona & in ordinem digeſta/ta/
men eorum ſeries eſt infra ordinem intellectibilium ſup/
norum & nobilium, qualia Impoſſibile eſt cadere ſub de
fectum, cum ſint recta ſemper, ſiquidem profluũt ab Au/
tore principe, Inferioris autem ordinis Entia patiuntur de
fectum, quoniam producta ſunt ab opere Intellectus agẽ
tis uidelicet Anima, cuius pars uegetatrix(ut plãtaria) eſt
ignobilior, ſiquidem ignorantior, quare deſcendit donec
inſit corpori cuidã minimo & uili/pars uero quæ ineſt bru
to/eſt nobilior uegetatiua, quoniam eſt ſenſualis, pars au/
tẽ quæ ineſt homini eſt adhuc honorabilior ſenſitiua im/
mo honoratiſſima, cum ſit cogitatiua & intellectiua, uiſq;
eius ſenſualis eſt affinis intellectuali, ſic etiã uis progreſſi
ua/utraq; enim directione Intellectus utetur. Porro Ani/
mæ Plantariæ uirtus maxima ſubſidet in radicibus. Cuius
argumentum/ꝙ inciſo ramuſculo uerticali uel ramo bra
chiali/nequaq̃ arbor areſcit/exciſis autem radicibus mori/
tur, Q đ ſi quiſpiã hic quærat an ipſa Anima plãtæ (exciſis
radicibus) ſeparata corrumpatur? dicitur ꝙ redit ad regio
nem propriam (quæ eſt in orbe Intellectuali) a qua nunq̃
amplius recedet, ſic etiã quando corrupitur in bruto quæ/
piam Anima ſenſualis, peruenit ad mundum Intellectua
lem, ſiquidem Intellectus eſt receptorium Animæ, a quo
nũq̃ deinde abibit/alioquin Anima nõ foret alicubi, Q đ
ſi detur/ igitur erit ſurſum ac deorſum & ubilibet citra di
uiſionem, neq; uero diffunditur ut Ens uniuerſum/ alio/
quin occuparet omnia loca. Neq; item Anima aſcen/
dens peruenit ad ſupremũ orbis Intellectualis/ſed.n. ſub/
ſiſtit in

ſiſtit in confinio utrinſq; mundi / ut ſubſtantia fere media inter ſenſuales & intellectuales, ac rurſus ſi libeat cito faci lius deſcendet ab illo orbe ſuperiore in hunc inferiorem/ q̃ aſcendat ab hoc ad illum. Intellectus agens autem & Anima, cæteræq; ſubſtantiæ intellectibiles perpetuæ Idcir co non cõrrumpuntur, quoniam fuerunt creatæ ab Auto/ re primario/ abſq; pluribus mediis. Naturalia autem & ſenſibilia alterantur corrũpunturq; quia ſunt facta a pluri/ bus intercauſis cauſatis/ uidelicet intellectu & Aia. Quorũ tamen naturaliũ quædam ſunt longeuiora q̃ alia/ atq; hoc ſecundum diſtantiã maiorem minoremue ab Autore pri/ mario: & ſecundum numerum plurem pauciorem q; in/ tercauſarum. Cuius enim media ſunt pauciora eſt longæ/ uius/ cuius plura/ eſt breuius. Atq; unũ etiam ſcitu/ eſt opor tunum/ q; naturalia omnia ſunt inter ſe quædam pendẽtia/ unius ab altero ordinata: quorum quando corrumpitur poſterius reuertitur ad proximum prius/ donec perueniat ad Cælos: deinde ad Animã uniuerſalẽ/ poſtea ad Intelle ctum agentem, quo omnes aliæ Creaturæ exiſtunt/ quiq; exiſtit in Autore principe/ qui eſt uerbũ creans ad qđ om nia tandem reuertuntur, ſicut pluries repetiuimus, ab il/ lo enim creata ſunt in illoq; perſiſtunt.

LIBER QVARTVS DECIMVS.

Caput primum. Qđ Intellectus agens & Ani/ ma uniuerſalis creantur in momen to/ q; non ſunt potentiales.

OMNIA Alia Entia creata (ut predixi/
mus) conſiſtunt in Intellectu Primo/
quem Autor princeps fecit conſtu/
tuitq; principiū illorum / & pro Auto/
rem ſubſtantiarũ multiformium. Inſe/
uitq; Idem Autor primus Rationes
formarum Animæ uniuerſali/quas &
Intellectū in ſuo gradu perfectos nō
ſucceſſu tēporario /ſed unico momento produxit in actū
Nunquam autem Intellectus agens & anima uniuerſalis
fuerunt prius in potentia q̃ in actu, quoniam deus perfecit
illas Eſſentias abſolutas / ut pote futuras cauſas reliquarū
creaturarũ/Falſum adhuc & īpoſſibile ē ꝙ Intellectus agēs
prefuerit in potentia ob hanc rationem ꝙ non minus con/
tinet non Ens q̃ Ens / cū ſit ſubſtantia effectrix utriuſq; qđ
ē ēentis Potētialis, qm̄ ſi Ens dicat̄ forma materialis/ & cō
poſitū ex materia & forma nō Ens āt materia informis/ꝙq;
horũ triū non ſuperſit mediū. Intellectus non eſt aliquid ex
his/ ſi namq; foret Ens ita dictum/ſequeretur ꝙ aliud tale
Ens foret prius Intellectu ſine quo non exiſteret quare nō
eēt unū abſolutū. Q đ ſi detur ut Intellectus ſit nō Ens ſic
appellatum/non tamen ſepararetur ab aliquo illorū duo/
rū, qđ ſi contingat Intellectus is nō eſſet intellectiuus, ſed
intelligibilis. Neq; autem res intelligibilis eſt Intellectus.
ſed quatenus eſt abſtracta/comprenditur ab ipſo. quare cū
probatum fuerit ꝙ Intellectus eſt principium omniū En/
tium, ſicut prediximus/ impoſſibile eſt ꝙ huiuſmodi non
Ens aut Ens / etiam quale eſt forma cōtineat ipſum /aut ſit
res potentialis: Sed. n. abſtrahitur a cunctis talibus/Intelle/
ctui igitur agenti in ſerie creaturarum ſuccedit Anima uni
uerſalis/cum hæc appetitu ſuo aſcendat ad eum ad ſuſcipi
endum proppriam perfectionem, uidelicet influxum lumi

nis ab Intellectu/attamen ſcias φ neq̧ Anima adeo proxi mat Intellectui/per receptionē influxus ab eo ut/queat imi tari & intueri eundem/neq̧ item Anima extenditur in ſpe/ culatu Intellectus agentis,ſed unitur ac ſublimatur Valde/ Non etiam Animæ(ob id)deeſt lumē ab Intellectu opor tunum/ ſiquidem Anima ſic attigens eum adipiſcetur per/ fectionem,quietemq̧ ac conſiſtentiam. Cuius exemplum dedit Plato dicens intellectum eſſe tanquam punctum in diuiſibile circuli cōtinentis angulos & coſtas/adeo φ om/ nes lineæ oriuntur ab eo/ & exiſtunt in eo. Circulus quoq̧ eſſe aliquid circumtenens interſitas formas.

Caput ſecundum.Q đ Hō intellectibilis ſit ſimul cum oibus perfectionibus ab Autore primo.

a Vtor primus creauit hominem intellectualem cū omnibus ꝑprietatibus opor:unis ſimul uno mo/ mento,non earum unam prius/ & alteram poſte/ rius/neq̧ ſucceſſu temporario/quali hominem ſenſibilem Q uare etiam homini intellectuali omnes perfectiones conuenientes primo affuerunt/ neq̧ poſterius additē illi ali qua ut aduēticia/ſed.n.eſt ī orbe ſuperno purus & abſolu tus.quæq̧ adhuc illi conditio primitus attribuitur / nunq̄ poſtea auſertur. Alioquin ſi homo itellectualis adduticias pfectiones ſigillatim pluribus momentis ſuſciperet: foret generabilis & corruptibilis.Præterea quæ prius diminuta admittunt adiectionem/fiunt ab agente diminuto/& mo/ rario/quale eſt natura/Entia uero orbis ſuperni ꝑueniunt ab Autore abſoluto/puro etiam ſupreme. & momentario ex conſequenti agente.Idcirco formæ illæ ſunt perfectæ & puræ/atq̧ ob id quoq̧ pariter probæ/ ſiquidē non enume/ ratur quæpiam inter illas niſi firmitatē exiſtendi habeat.

antem quodlibet radẽs ſub generationẽ corruptionemq;
eſt ab efficiente tẽporario/a quali naturalia cum fini(prin-
cipium licet Eorum fuerit perfectum)ſunt generabilia &
corruptib.lia.qđ cũ ſit/de illis quærendũ eſt quid ſit ſeor/
ſum prius/deinde propter quid ſit.quoniam heæ duæ ra/
tiones queſitæ non extiterunt ſimul,Subſtantiæ uero per
petuæ fuerunt productæ ſine conſultatione/ ſiquidem ab
Autore perpetuo minime cogitãte.quoniam is eſt ſupre/
me perfectus/qualis neq; Auctionem:neq; minutionem
patitur.Qđ ſi quiſpiam obiiciat quoniam agens primari
um potuit facere aliquid/ ac deinde addere aliud melius
perficiendo. Reſpondemus, ꝙ ſi illud Ens creatum
fuiſſet prius depoſitum uno modo/deinde adderetur ali/
ud bonum, ſequeretur, ꝙ primo non extiterit bonum
perfectum / id autem non conuenit agenti primo ꝙ
efficiat quodpiam opus bonum non perfectum/quando
quidem ipſum eſt bonũ primarium ac ſupremum / cuius
operi(cum ſit proximum ei)nõ debet quicq̄ boni conue/
nientis ſemel deeſſe.

Caput tertium.Qđ Anima in orbe ſupno
habet uim ſentiendi quandam.

Mplius ſubſtantiæ orbis ſuperni uirtus quoq; ſen-
a ſitiua ineeſt.Siquidem in eo exiſtunt quæcũq; hic
ſunt in materia/ſed ibidem depurata ſupra mate/
riam(ut uerbi gratia)ſubſtantia aut ſcientia:ſimiliaq; exi/
ſtunt illic ſub ſpecie primaria/ Non enim certe aliquid p/
fectionis eis deeſt/neq; exiſtunt formæ priores contermi/
næ q̄ ſint imperfectiores. non etiã illic/aliq̄ eſt forma reli/
qua membri alicuius Animalis cuius ſimulacrũ non Im/
primatur materiæ/ ad qđ nullũ agens alterat materiã/ niſi

talis ſpecies ſuperna ſuper formet eandẽ. Quare qñ quiſ/
piam quærat per qđ efficiens factum eſt hoc membrum?
puta manus/aut oculus. Reſpondemus ꝙ per formã illã
Intellectualis mundi in quo ſunt omnia: Si rurſus dicat
aliquis ꝙ tanta imitatio/inſit Animali, quãta ſatis facit ut
ſe tueat a noxiis/ Dicimus ꝙ licet hoc uerum ſit/attamen
ſubſtantiæ terreſtres ſeruantur a forma primaria orbis ex
celſi/quatenus omnia inferiora exiſtunt in cauſa ſua Ani/
ma uniuerſali/quæ eſt optima & fere par ipſi eſſentiæ pro/
xime deo/quæ cum talia ſint uidelicet ꝙ omnia exiſtãt in
ſita formæ Intellectuali/ Animæ,ſcilicet uniuerſali,uis igi/
tur ſenſitiua non abeſt ab Anima huiuſmodi/ quamuis
exiſtat in orbe ſuperno Intellectiua abſolute perfecta talis
ab Intellectu agente Puro ac perfecto undiq; utpote ope/
re proxio Autori primo/ Anima autẽ Intellectualis ſup/
eſt in orbe principali ſupremo pariũ perfectionũ quoẽ
nacta extitit in infimo. Quia cauſa eadem omnitenẽs ibi
indiminutam ſeruat. Quare homo illic non exiſtit tantũ
intellectiuus, ſed etiã ſenſitiuus / neq; ideo habet uim ſen/
tiendi/ultra intelligendi Potentiam,ut ſit aptus generatio/
ni ſed quoniam in eo ſtatu ambæ iſtæ perfectiones ſunt
oportunæ. Et ſi huic aliquis ſubdat ꝙ Anima in orbe ſu/
perno fuit ſenſitiua in potentia/in regione autem genera/
tionis facta eſt ſenſitiua in actu/qm̃ ſenſus eſt uis recept/
ua ſenſibilis/dicimus id eſſe falſum. Siquidem in orbe il/
lo ſuperno non eſt aliquid ſenſitiuum in potentia/ut con
uenerunt in hoc archiſophi Babiloniæ. contrarium nanq;
abſurdum foret. Et ꝙ Animæ potentia actuetur hic inferi
us/ cum deſcendendo potius ignobileſcat/ut quæ fiat ali/
quo modo corruptibilis. Cui accedit ꝙ ſi Anima in regio
ne Intellectuali non ſentiret / qua nam ratione diſcerne/
ret ſenſibilia ab aliis inſenſibilibus.

Caput quartum. Q đ ſit homo quidam ſimplex/ quidam autem compoſitus/ & quid ſit uterq ac φ homo ſimplex quidam ſupernus/ quidam infimus.

EXpoſituri ſtatum hominis intellectibilis nar remus qualis ſit homo ſenſibilis/ quem cum impoſſibile ſit perfecte cognoſcere. quo modo coniungit intelligere illum orbis superni. & for te cogitatio hic prouehens dicta: hunc hominem eſſe illū ſtatuentes igitur exordium probationis querimus an ho/ mo ſenſibilis ſit Idolū Animæ particularis ultra illud Ido lum Animæ uniuerſalis/ p quod hō eſt Animal/ an ne Ani ma uniuerſalis ſit homo/ Anima uero particularis q̄ ope/ ratur in corpore non ſit homo. Et ſic homo ſit Animal ra/ tionale/ non aliquid compoſitum ex Anima & corpore/ neq ipſa Anima coniuncta cuidam corpori: quare cū defi niat homo inferior φ eſt compoſitus ex Anima rationali & corpore/ impoſſibile eſt hunc hominem eſſe ſimilem il li ſuperno/ quem uocamus intellectualem: formalemq. Ideo quoq talis definitio non erit omnino uera; ſed ta/ men uerisſimilis/ quia non caret principio eſſentiali homi nis/ uidelicet forma per quam eſt Ens. Q đ cum ſit/ ea defi/ nitio nōdum eſt hominis ueri: ſimplicis: formaliſq ſed cō poſiti, oportet autem compoſitum definiri non ſolum per formam ſed etiam & per materiam; ſimplex uero definiri per ſolā formā ſatis eſt, & ſic hō uerus definiēdus eſt p for/ mam tantum per quam eſt hō/ quæ eſt inſeparabilis & ne ceſſaria, ut dicatur homo eſt animal rationale/ ubi animal ponit pro uita/ quæ non ineſt abſq Anima infundēte. To tus homo autem diuiditur in corpus & Animam quæ eſt forma. Vnde non euitat quin homo proprius aut ſit Ani ma Intellectiua/ aut ſit opus eius. Et ſi detur primum, ſeq/

retur ꝙ homo foret Anima intellectiua/ingreſſa ẽt corpus preter humanum.hoc autem eſt falſum.Siquidem non cõtingit Animam eſſe ſub hoc nomine/ niſi cũ fuerit in cor/pore humano/quali nũc ineſt, qđ cũ ſit ita quid uetat ho/minem dici ſemel / compoſitum quoddam ex Anima & corpore/iterum autem Animal rationale/ ſeu rationem.i. opus Animæ rationalis/Impoſſibile enim ẽ tale opus fie/ri ab alio agente.Nãq; (ut rationes agentes in granis ſemi nariis) arguũt ea ſingula nõ eſſe ſine Animabus ſingulis propriis/ac uice uerſa Anime in eiuſdem granis arguunt rationes agentes uitam cõineſſe,neq; mirum cum hæ ſint oPera Animarum uegetatricium/ ſic autem etiam Animæ ſenſuales illuſtriores: manifeſtioreſq; & adhuc rationales ſe habent / ꝙ illis tanto potius inſunt huiuſmodi ratio/nes agentes uitam,quare Anima rationalis anteq̃ inſit cor pori) ſecundum illam deffinitionẽ formalẽ) ſuit homo proprius/cum autem inextiterit corpori/formauit ſimula/crum alterius hominis; uidelicet ſenſibilis,quale pro uiri/bus aptauit ad ſimilitudinem hominis ueri,ut qui fingit fi/guram corporis humani/pro facultate imitatur illum,& ſicut huiuſmodi effigies eſt ſimilitudio quidẽ hominis, ſed ignobilior / quoniam non habet conditiones hominis.ſ. uitam/ non enim eius uim progrediendi neq; aliam potẽ/tiam / ſic iſte homo ſenſibilis / cuius forma eſt Anima ra/tionalis imperfecta/eſt exemplar illius hominis primi di/uini & ueri,& Anima quidem conata eſt adſimilare lumi ne hominem homini uero/quoniam Indidit illi rationes hominis primarii,ſed inperfectas ut pote paucas/particu/lareſq; .Homini & enim primario inſunt Potẽtes ſenſus illuſtreſq; & perſpicui/longe magis q̃ huic qui exiſtit figu/ra illius..

Caput.quintum Qualem oportet eſſe hominem infimum ad ſpeculandum ſupernum.

OPortet ꝙ uir ſpeculaturus hominẽ ipſum primarium ac uerũ ſit probitate magna ac dignitate inſignitus,ꝙq; habeat ſenſus potentes ne offuſcentur/quando ab homine ſuperno exoriuntur radii illuſtres in eos / ſiquidem homo primarius ac uerus eſt lumen clarum/in illoq; exiſtunt cunctæ rationes humanæ inſignes. Atq; is eſt homo ille quem Plato definiuit/ niſi ꝙ adiecit definitioni præſcriptæ/ dicens Homo eſt Animal rationale.i. uita ſeu Anima rationalis/ cui ſeruit corpus opus proprium/huic nanq; Animæ corpus quidem ſeruit primo/Animæ autem diuinæ nobili ſecundo.uidelicet per mediam Animã ſenſualem/ quã comitatur rationalis/quæ dat uitam potiorem/neq; ob id deſcendendo ex orbe ſuperno/ad Infimũ ſed infundendo. quoniam Anima rationalis non delabitur ex illo intellectuali in hunc/ſed coniungitur iſti Animæ quæ pendet ab ea. Idcirco etiam ratio huius hominis quãq̃ ſit imperfecta/ tamen ſublimata per ortum ab illa excelſa/unionemq; cum eadem fiet ualidior/hac de cauſa/dixerunt nõnulli ꝙ Animus particularis eſt pars Animi uniuerſalis.

Caput ſextum.Q đ in orbe ſuperno ſunt etiam ſenſus,ſed meliores.

SI quærat quidam quonam modo cõtigit Animam ſenſitiuam exiſtentem cum ſenſibus nobilioribus in regione ſuperiore/ dein exiſtere in infima & ignobili. Dicemus ꝙ ſenſus in excelſo orbe inexiſtens ſubſtantiæ Intellectuali nobili eſt

diſpar

diſpar ſenſui huius ignobili/propterea ꝙ illic eſt altior/ ſi/ quidem unius ſenſus excedit alterum/ ſicut unum ſenſibi le aliud:unde quoq; ſenſus hominis infimi Pendet a ſenſu hominis superni,coniungiturq; illi & ob id etiam hic ho/ mo acqrit ſenſum ab illo,ut hic ignis iungit̃ ipſi alio/ pro fluitq; ab illo . Porro ſenſus etiam ineſt Animæ ibidem exiſtenti,quoniã ſunt illic corpora uniuerſalia / ut hic par/ ticularia. Atq; Anima ſentit illa ſuperiora / ſicut homo iſta inferiora,qui eſt ſecundarius/ ut pote ſimulacrum prima/ rii.homo item hic corporalis magis ſentit/ ille uero ſpiri/ talis magis intelligit.Cui primario cũ inſint rationes agẽ/ tes/adhuc immittit lumen ſuum homini ſecundario : atq; eẽ tertio mundi infimi.Q d cum ſit,homini corporeo in/ eſt operatio utriuſq; prioris,cuius eſt figura.Idem .n. agit aliquod opus hominis rationalis/ atq; aliqd Intellectua/ lis , licet utrunq; imperfectum ac minus/quandoquidem eſt ſimulacrum, alterius etiam ſimulacri . Iam igitur pro/ batum ꝙ homo primarius ſentit altiore ſenſu q̃ infimus & ꝙ ſuperiora non ſuſcipiunt influxũ ab inferioribus, ſed uice uerſa inferiora a ſuperioribus,ſiquidem pendent ab eis cum ſequantur eadem in qualitatibus ſubſimilia, qua re hichomo ſumit robur a ſuperno:& quamq̃ etiam ſen/ tiat non tamen pariter ut ille, qui ſentit pure/ut pote altio/ ra.Illic nanq; uiſus proſpicit uniuerſalia,hic uero particu/ laria propter imbecillitatem . Ille amplius extat Validior/ quoniam incidit in obiecta illuſtriora & inſigniora,q̃ cor poreus exiſtens imperfectus,ut qui intuetur ignobilia & minima,quæ ſunt Idola illorum ſuperiorum , quare hu/ iuſmodi homo Intellectualis ẽ robuſtus/& habet ſenſum qualem diximus

Caput ſeptimũ.Q d in orbe ſupno ſunt ẽt formæ brutoꝝ.

SI quiſpiam quærat (cum iam dictū ſit ꝙ ſenſus in nobis infimus procedit ab exceſſo) quid dicē/dum in cæteris Animalibus/quonam modo ui/delicet Deus illa ꝑduxerit? an cogitauerit primo formam equi/aliorumqꝫ Brutorum/& deinde produxerit in hoc orbe ſenſibili, non autem in Intellectuali? Reſpō/demus ꝙ antea ꝓbauimus rationibus ſuffecturis demō/ſtrando, Deū creaſſe omnia abſqꝫ conſultatione. Siquidē prius mundū ſublimē/impoſuitqꝫ illi ſine cogitatione om/nes formas perfectas & puras/ut pote productas cū eſſentiis ꝓpriis citra accidentia, poſtea uero Creauit adhuc hūc ſenſibilem/ut ſimulacrum tantum illius incorruptibilis. Qđ cum ita ſit, quando creauit equum aliud ue brutum in orbe ſuperno (in quo puro ac perfecto collocauit om/nes ſpeties Animalium altiori modo) non creauit bruta illic tantum, ſed etiam hic infima/alioquin eius uis creandi defectum pateretur: hoc autem non eſt, quoniam nulla uirtus poteſt extēdi ad omnia/niſi prima potentiſſima omnium creatrixqꝫ aliarum, quæ nec defertur ad locum, nec claudit̄ loco/cum ſit infinita, quando autem obiiciat ali/quis ꝙ Animalia rationalia exiſtunt in orbe intellectuali cum ſint nobilia: ſed quis poſſit opinari ꝙ multitudo brutorum irrationalium etiam ibidem ſit & maxime ignobi/lium. Reſpondebimus rationem huius eſſe ꝙ Autor primus eſt unus omnino, eſſentiaqꝫ illius/quæ eſt eadem cū exiſtentia, ut pluries diximus/creauit Mundū Intellectualem unum/ſed quoniā dedecet ꝙ unitas creati ſit æqualis unitati creatoris, nec enim ſunt eadem/Cum ita ſit, Creatū primum deinde creat plura, ſiquidem eſt poſterius crean/te qđ eſt unū omnino, nec enim eſt prius neqꝫ etiā æqua/le, quare non eſt quoqꝫ æqualiter unum/igitur plura/unitas.n. immediate repugnat pluralitati, quoniam unum eſt

perfectum,& plura ſunt imperfecta.ꝙ ſi ſubditur pluralita/
ti,exiſtit adminus duplum. omne autẽ unum ex duobus
Impoſſibile eſt ꝙ ſit unum abſolutum / quãto autẽ minus
cõtingit ꝙ duo ſint unum/ut eorum ſingulum. Inuenies
nanq; in dualitate primo motum ac quietem,& q̃uis inſit
et Intellectus,non tamen is eſt ille unus abſtractiſsimus a
quo procedunt omnes alii,& per quẽ omnia intelligunt,
ſed eſt plurificatus ut multi alii intellectus /quorum Ani/
ma eſt magis plurificata/quæ inter eos exiſtit / non ut una/
ſeparata,ſed ut Animæ omnes/ut pote in quo conſtat potẽ
tia intelligendi Animabus ſingulis/ quoniam tota hæc eſt
perfecta & cum ex Animabus una , uidelicet rationalis
ſit in orbe ſuperno ,neq; etiã ambigitur quin reliquæ exi/
ſtant ibidem,& cum tales ſint illic immateriales/ꝙ eorum
Animalia quoq; ſint immaterialia. Quare probatum ꝙ
Mundus excelſus habet formas Plurimas Aialiũ oium.

Caput octauum. Solutio obiectionum quarundam & quæſtionis unius.

SI quidam obiiciat dicens ꝙ poſſibile quidem
eſt collocari Animalia nobilia in mundo no/
bili/ſed animalia ignobilia Impoſſibile ẽ: qua
lia ſunt irrationabilia,quoniam ſi Animal ra/
tionale eſt nobile/igitur Animal irrationabile exiſtit igno/
bile/ꝙ ſi ſit autem nobile in loco nobili / ignobile non eſt
ibidem,ſed in ignobili/quonã modo.n.continget ꝙ in intel
lectu exiſtat/ꝙ non ſit Intellectualis. Dico autem intelle/
ctum mundum ſupernum/quia is totus eſt Intellectiuus,
ſiquidem in eo / & ab eo ſunt Intellectus. Reſponde/
mus premittentes exemplum/ꝙ ſicut homo infimus non
eſt perſimilis superno/quoniã ille non cogitat,ſed eſt prior

cogitante, ſic etiam bruta hic exiſtentia non ſunt perſimi/lia illis ſublimibus quæ ſunt ualde nobiliora. Et ſi ſubderet aliquis, Animal Rationale nobile hic cogitat, alia autẽ non cogitãt, quare igĩ hæc omnia ſunt ibi in Intellectu. Dicimus ꝙ Intellectus illic eſt uarius. Siquidem huma/nus eſt ſupra Brutalem, quare etiam nihil ambiguum ꝙ cogitatio hominis differat a cogitatione bruti, Inueniunt nanqꝫ cogitationes etiam brutorum plures Rationales, quando cogitatiua eſt intellectus ſuus pro brutis ſingulis/perquã diſcernunt ſenſu comprenſa. Sed.n.cogitatiua ho/minis rem ſenſu perceptam porrigit intellectui/qui con/firmans admittet eam, Inconfirmans autem abiiciet. Et quandoqꝫ flexus ad ſenſum cõfirmabit, regreſſuſqꝫ iterum ad ſe ruminat ſecum pluries/donec rem ueri manifeſtam crediderit. Quod ſi adhuc aliquis quærat, cur cũ ſint bru/torum utrorumqꝫ operationes cogitatiuę, non ſunt æqua les? Item cur ſi rationalitas eſt cauſa cogitationis huma/næ non utiqꝫ homines ſunt æqualiter cogitatiui. Dice/mus ſciendum eſſe ꝙ differentia cogitatiuarum inter ſe, Item etiam Intellectiuum prouenit ob motus uitæ utri/uſqꝫ differentes. Idcirco Animalia ſuperna & infima ſue/runt diuerſa/cogitatiuæqꝫ ac Intellectus eorum diuerſi. Siquidem illa ſunt perſpicaciora iſtis, humanus Intellectus nanqꝫ eſt ꝓpinquior intellectibus primis. ꝓpterea quoqꝫ exiſtit lucidior aliis. Intellectus nanqꝫ quidam eſt primus ut diuinus ſupernuſqꝫ, quidam ſecundus ut rationalis hu manuſqꝫ ĩfimus, quidam tertius ut Irrationalis & brutalis etiam infimus, qualis eſt cogitatiua per diſtantiam ab illo Intellectu Digniſſimo. Animal & enim rationale hic di/ctum eſt etiam illic rationale. Atqꝫ Animal hic brutum no minatũ illic quoqꝫ hẽt Intellectũ, ſiquidẽ cogitatiua equi ſecundarii ibidem eſt Intellectus, Impoſſibile exiſtit.n. ꝙ

quis intelligat equum niſi cogitatiua equi primarii ſit Intellectus, intellectus nãq & res Intellecta ſunt Idem, quare Intellectus ſolum intelligit intellectuale. ac ut uita particularis non eſt ſine uita abſoluta, ſic etiam itellectus particularis non exiſtit ſine intellectu abſoluto, ſed eſt ab illo. Igitur etiam aſſerimus ꝙ nullorum Brutorũ Intellectus exiſtit abſq intellectu abſoluto. Intellectus autem abſolutus quando inextiterit homini / factus eſt particularis alterq a ſe ipſo/quãdo item inextiterit equo, factus eſt tum particularis tum diuerſus ab humano : atq ita in reliquis animalibus, quoties nanq intellectus deſcendit toties fit ignobilis/ſicq potentia uitalis quanto magis infirmatur, tanto magis infirmatur. Ex qua fit opus obſcurũ & ignobile animal. Cui quando ingeniũ extet imbecille, Intellectus compenſans facit membra ualida ad æquipotẽtiam ut, uerbi gratia canibus quos pro defectu uitæ ſic aliquatenus perficit. Siquidem oportet unumquodq animal conſequi aliq̃ perfectionem ab intellectu uiuifico. ꝙ ſi quiſpiã huic obiiciat adducens ꝙ inueniuntur aliqua bruta Imperfecta: Impotentiaq repellere noxia. Reſpondemus ꝙ talia ſunt pauca

Caput nonum. Q͛d omnis forma naturalis huius mundi habet ſimilem, ſed nobiliorem in orbe ſuperno.

PReterea Animalia ſunt ordinata & ſubinde pfecta pro capacitate: ſiquidem habent Intellectus & uitas ab intellectu primario ſecundum cõditionẽ. Nõ.n. (ut diximus) cõuẽit ꝙ creatũ ſit unum abſolutũ, & par autori. quare etiam proculdubio

oportet ut ſit unum compoſitum ex pluribus. Impoſſibile autem eſt ꝙ ſit ex pluribus ſimilibus / alioquin alterũ illo/ rum foret ocioſum. quando ſufficeret unum/ unde ſequiẽ ut creatum conſtet ex diſſimilibus, ac ſeorſum exiſtẽtibus ſingulis/ſecundum formas proprias. Dignitas enim for/ marum exiſtit ſecundum nobilitatem ſimilium Animaliũ ſub alternorum , quare neceſſum eſt ꝙ gradus Animaliũ ſint duo Inæquales , Quorũ ſingulis/ex conſequenti ineſt uis ſenſiua/qualis competit, ſic autem quoq; iſte orbis infi mus conſtat ex differentibus rebus. quarũ una eſt dignior altera. & unaquæq; eſt fere mundus unus cui in eſt digni/ tas conueniẽs . quare his exiſtentibus reuerſi colligimus tandem ꝙ omnis forma naturalis huius mundi habet ſi/ milem in illo ſuperno ſed nobiliorem. Siquidem hic pen det a materia. Ibi autem minime/ ac iſta rurſus eſt ſimula crum illius. Ea propter inibi extat cælum: ignis: aer : aqua: & terra/ & quæ inſunt ut Plantæ. Et ſi quærat quiſpiã ſi plan tæ ſint in orbe ſupno ac etiã terra: aer: aqua: & ignis, Q uo/ nam modo Talia ſunt inibi? Nõ enim euitatur quin aut ſint uiuida: aut non. Si nanq; non ſint uiuida/ cur hæc Indi gẽt illis ? & ſi ſint uiuida. Q uonam modo ſint talia? Dice mus ꝙ plantæ etiam inibi ſunt uiuidæ: quoniã hic uiuunt Siquidem Plantæ Ineſt Ratio agens uitam nobilior ſupra Animam propriam/ quæ eſt materialis/ cum Planta hic ſit materialis/ & conuenientius eſt ꝙ alia ratio inſit Plantæ ſu pernæ: primariæ: & nobiliori/ quoniam hæc ratio inferior eſt ab aliqua alia. Rationes nanq; Iſtæ exiſtentes ſunt Plu/ res particularesq;/ Particulare autem eſt ab uniuerſali. qua/ re huiuſmodi Planta compoſita omnino eſt ramus illius generalis. Vnde etiam ſi hæc Planta ſit uiuida/ quanto ma gis illa ſuperna/ quę eſt primaria & uera.

Caput decimum. Q d terra infima eſt parti/
cepsuitæ, ac tanto magis ſuperna.

Trum terra ſupno orbi ſit uiuida/diſceř poſſimus/
u cum hanc infimam ſpeculati fuerimus. quoniam
hæc eſt Idolum & figura illius. Huic.n.terræ quæ/
dam uita ineſt/& ratio agens uitam / cuius argumentum
eſt forma eiuſdem uariabilis/ſiquidem Ipſa creſcit & adſi
milat augetq; montes/qui ſunt naturæ terreſtres/in medio
quoq; montiũ huiuſmodi meatus plurimi exiſtunt & ca/
uernæ/ riuiq; & alia quædam per Animam/quæ tales effi/
cit formas, atq; huiſmodi ratio formatrix terræ: operanſq;
intus aſſimilat ſecundum naturam ſubteragentem, ſibi ar
borem atq; arbori Ramũ exciſum/quare hiis colligemus
ꝙ ratio animæ ineſt terræ, licet ſit naturæ ſeruilis, Q uãdo
quidẽ impoſſibile eſt eam nõ uiuere /& agere opera tam
mirabilia/ſi autem exercet opera uitæ habet quoq; uitã pro
culdubio. Q d ſi hæc terra ſenſibilis uiuit/quanto magis il
la primaria. Hæc.n. eſt ſecundaria exortaq; ab illa.

Caput undecimũ. Q ualis ſit ſtatus entium orbis ſuperni.

Sſerimus pariter ꝙ omnia Entia mundi ſuperni
a ſunt illuſtria ut pote in luce excelſa: Idcirco quoq;
unumqdq; eorum conſpicit omnia alia per eſſen/
tiam ſuam/ac in eſſentia alterius. Q uapropter etiam ſunt
ibidem cuncta in ſingulis & in omnibus, & lux quæ exor
ta eſt in illis/exiſtit infinita/ Ideo etiam illorum quodlibet
eſt maximum(maieſtate cuius potentia eſt infinita) & pu/
rum, ac uice uerſa(ut uerbi gratia) ſol illic eſt omnis ſtel
la & oĩs ſtella ẽ ſol ẽt, ſed q̃ excellit ſupra alias/uocatus ſol/
q̃ uero nõ excellit/ nominatur ſtella, atq; ita quodlibet eorũ.

conſpicitur in altero conexiſtenti. & uniuerſum uidetur
in unico/ unicumq; in uniuerſo Ibi quidẽ eſt motus, ſed
occultus: q̃a nõ principiatus, neq; terminatus/ nec eſt aliud
a mobili, ſed eſt ipſum met mobile. Atq; ibi eſt quies per/
fecta neq; illa deſcribitur per motum. Nec.n. conuinet mo
tum. Ibidem quoq; ſenſus exiſtit abſolutus, ſiquidem nõ
ſupereſt aliquid ſenſu impercepabile. Atq; etiã unũquod
ibi exiſtens eſt firmum, etiam terra. Nec enim exiſtit/qua/
lia huiuſmodi ſunt infima/ac eſt quidem ſuperna ſubſtan/
tia ſimilis infimæ congeneri / ſed excellit gradu/neq; uero
adhuc eſt quiſq̃ locus ſupior in quo exiſtat/quoniã ſubii/
cit ſibi eum/ & exaltatur ſupra eundem/ſimiliter autem In
tellectus & cæli uiſibiles ibi ſe habent / & lumen ſyderum
ac lux eius ſuperior. In ſperis nanq; unum quodq; eorum
locatur extra alterum/exiſtitq; in parte ſola non in toto/ nõ
ſic partes cælorum ſpiritalium quarum unaquæq; eſt pars
& totum/quãdo Et.n. uideris partem perſpicies totum/ &
cum uideris totum perſpicies partem/ uiſus nãq; latus in
unam partem propter ſubtilitatem / ac celeritatẽ penetrat
omnia/ ut uerbi gratia/ſiquis circunſpiciens terram intro/
ſpiciat omnia inuma/ſpeculatio Item mundi ſuperni non
fatigat intellectũ neq; ſaturitate faſtidio ue/ afficit ſiq̃dẽ nul
lum patitur defectum ac ſpeculatur inibi non tantum in/
tuetur partem unicam/ ſed omnes quæ ſunt optimæ/ qui/
buſq; lætatur. Si nanq; aliter conſpiceret tantum partẽ uni/
cam/illa neq; foret optima neq; letifica. Eſſentiæ præterea il
lic exiſtentes ſunt incorruptibiles & indeficientes: neq; ut
ſolet alia conſpiciens/iſtas amittit deſiderium conſpicien/
di/ ſed quanto magis ſpeculatur/ tanto magis deſiderat &
admiratur/ neq; intuendo laſſatũ/ neq; ſubinde plus robora
tur. Subſtãtiis quoq; inibi exiſtẽtibus nõ ineſt uita laborio
ſa aſflictuoſa ne ſ3.n. ſuauis. Siq̃dẽ ſunt puræ ac imateriatæ.

Caput

Caput Duodecimum. A quo creata ſunt Entia orbis ſu/
perni,& quale ſit uerbum diuinum.

h Viuſmodi item Entia orbis ſuperni fuerunt
creata ab illo uerbo primario,quod eſt Sub
ſtantia princeps. Neq́ uero ita ꝙ ipſa Eſſen/
tia prius:poſterius aũt eius intellectio ꝑdu/
cta ſit,uelut in Subſtantiis ſecũdariis : ſed.n.
ambæ ſimul cũcreatæ ſunt/nãq́ intellectio ſuimet eſt ipẽ
Intellcẽs.Addo tñ ꝙ Intellectus itelligit ſe ſeipm primo/
ſcđo aũt intellectiõem ſui ꝓpriã:ut planeta Iouialis refle/
ctit ad ibam ſuã inter cœleſtia q̃ & terreſtria ſũt ſimulacrã
& figuræ impſſæ a ſupnis.Icciuco illa ſũt diſpoſita q̃litati/
bus admirãdis.q̃s nõ penetrãt niſi uiri fœliciſſimi : conati
multũ contẽplari talia.Præcipue aũt uerbuʒ ſapiæ diuinæ
exiſtit.Potẽtiſſimũ oium/uñ maieſtatẽ eius utpote princi/
pis & uirtutẽ:quiſnã cõprendere ualet?ac intueri uerã eẽn
tiã eiuſdẽ in quo uerbo oia ſunt cõſpicabilia:& a quo ptãs
creãdi ducit.Hoc.n.uerbũ eſt uirtus actuſq́ princeps:pxi
mus ſuccedẽti creato prio qđ dein eſt cã una oium aliarũ
creaturaꝝ itellectibiliũ uidelicet imediate:pq́ iſtas medi
as ſenſibiliũ q̃liũ utrarũq́ oẽs cõtinent in Intellectu agẽte
creato illo primo:ſuntq́ opa illi ꝓportionata:ipſæ aũt In
tellectus agẽs eſt opus autori ſupmo ꝓportionatũ in quẽ
Intellcm̃ adhuc uniuerſaliorẽ ſpeculando cõuerſus ſubli
mat:& fit cã uniuerſalis ꝑcreãs oia alia ſubſeq̃nter digeſta
Entia.

Capui Tertiũdecimum.Q uomodo orbis ſupnus intelli
gat a nobis : qualiſq́ ſit ſcientia Intellectus Agentis.

T nemo qdeʒ ualet introſpicere orbẽ ſupnũ,
e niſi q Intellectu ꝑualẽte ſedauit Senſus . Q̃

aſſidua mẽtis ſpeculatiõe ẽ ſcius/nõ p rões exẽplares,ſigna ꝗ idicatiua more dialecticoꝝ. Nos ãt ita mime enitimur ſpeculari pulchritudinẽ illã luculẽtã:q̃a Sẽſus ſupdominaẽ nobis:neq̃ credẽdo admittimus niſi corpalia Entia,unde etiã opinamur ꝙ nõ diſcamus niſi deducẽdo cõcluſiones ex principiis pluribus ſuppoſitis. Q đ tñ nõ eſt ueꝝ in oĩ diſciplina ẽt hic habita:qm̃ principia euidẽtia diſcũẽ abſq ꝙ ex altiis deductiõe pbenẽ:ſunt.n.ipſa pria:q̃tomagis igẽ ſupiora intelligunẽ nõ ex principiis cõcluſa. Veꝝ inibi abſolute pſpiciẽ ueritas oino abſq errore & fallacia:ſiqdem nõ p mediũ:qm̃ quom ſint talia ſimplicia nõ admiſceẽ illis gcq̃ alienũ accidentariũq̃/ quale cõtingit terreſtribus q̃ nõ uere pſpiciunẽ. Q ui ergo hæſitat ꝙ Mundus ſupernus ſit talis/qualẽ deſcripſimus/auerſus eſt ab illo: qñ aũt aliq nr̃m adepti ſimus uictoriã Aiæ: manifeſtamus eũ ita ſe hr̃e. Ac iccirco rurſus dicimus ꝙ rex Babyloniæ cõſpicatus mẽte orbem illũ:dein memor retulit:Inibi nõ eẽ aliqd in aliquo/neq̃ explicuit qũo id ſit:dimittẽs narratiõem cœptã:ad quã abſoluẽdã exordiũ ſit.Q đ omnia ſiũt p aliquã ſciẽtiam acquiſitã aut congenitã: & ꝙ ſcia acqſita imitaẽ naturã:q̃tenus ſcius dirigiẽ ad aſſimilandũ naturæ aliqd. Scia aũt cõgenita cõnaturaliſq non eſt multiplex:ſed unica: ꝙ ſi talis inſit intellectui agẽti:primatiq̃ p ſe ineſt: nec põt eã ex alia priore diſcẽdo acqſitam fuiſſe. Siqs aũt q̃rat unũ hmõi dignitas ineſt huic intellectui pnoiato. Dicimus ꝙ a natura eius ppria: illicq̃ ſiſtẽtes nõ pgrediemur ad aliã rõnẽ.eteni ſiqs neget ſciã Intellectus Agẽtis eẽ illi cõnaturalẽ.Redarguẽtes dicimus ꝙ alioqn ſi Intellectus acqſiuiſſet ſciam ſuã:aut p aliã altiorẽ didiciſſet/ aut p eẽn iã ppriã qđ eſt ipoſſibile:neq̃. n. Intellectus agẽs ẽ factus Talis eẽntiæ a uerbo diuino/ut ſit ſciẽtia ſua: ut uerbũ ipſm Scia.n. Intellectus agẽtis eſt q̃litas in eomõ ſba: Scia nõq̃.

uera eſt ſb̃a ſciẽtis:ac ſb̃a uera ẽ ſcia ſua: atq̃ hæc ſcia uera ineſt ipſi ſb̃æ primæ a ſeipſa:iccirco quoq̃ nulla ſb̃a carẽs ſcia tali eſt ſubſtãtia uera:& ꝑñt eſt ſubſtantia particularis.

Caput Quartumdecimum. Q d̃ Entiũ ſupernoꝶ unum non eſt nobilius eſſentialiter altero:& propter quid Aegyptii uſi ſunt litteris Hieroglyphis.

i

Nter Entia Mũdi ſupni nullus eſt nobilius ſubſtãtialiter altero: ſed omnia ſũt illic ſcd̃m formã optimã: ſicut formæ inexñtes Animo architecti effectrices ſunt pares/ q̃ differũt ab effectis:uerbi gr̃a figuris parietũ inſcriptis:Iccirco ẽt hmõi formas ſupnas uocarũt Priſci exẽpla/quales Plato narrauit eẽ ſb̃as eſſentiaſue inferioꝶ. Sapiẽteſq̃ Babylonii & Aegyptii acumine mẽus introſpexerũt Intellectualis Mũdi ſpẽs cõplexi ſciẽtia aliũde tradita:uel ex ſeipſis inuẽta:quã ẽt pfeſſiõe ipſa ſibi uẽdicarũt. Siqdem enarraturi aliqd utebanẽ doctrina intellectuaria: nõ aũt humanaria:ut nõnulli alii/q cõſulẽtes eos adhuc nõ ſibi uiſi ſatis firmiter diſcere ex ſentẽtiis locutiõe redditis: cõceptus animoꝶ acceptos ſcribebãt (uti oculata fide legimus) in lapides p figuras:idẽ in omnibus ſciẽtiis artibuſq̃ facientes: quos locabãt in tẽplis tanq̃ paginas plegendas taleſq̃ aderãt plibri eis utẽſiles:qd̃ fecerũt ut indicarẽt ꝙ Intellectus agẽs imaterialis creauit omnia ſcd̃m ppriã eẽntiæ cuiuſlibet rõnẽ ſimilitudinẽq̃:quale optimũ fuit pulcherrimũq̃ documẽtum:p qd̃ ut inã ẽt indicarẽt qua rõne attigerunt formas illas mirãdas & abſcõditas:ſic.n.illoꝶ ſcĩa eẽt laude dignius/qualis conditio paucis uiris contingit.

Caput Quintumdecimum. Q d̃ cur Eentia ſupna ſint facta talia nõ ẽ q̃rẽdũ:& ꝙ Deus creãdo nõ utẽ cogitatiõe.

q

Vom Sciētia Aegyptioꝝ de ſupnis rebus ſit admirāda:ꝗtomagis igiẗ ſapientia principis creātis hmōi ſbas in ſupmo orbe.neq̃ explorandū pp qd Entia iſta fuerunt pducta talia: qm̃ ipſa exiſtūt ſūmæ rōes dignitate:eēntiæq̃ meræ:ꝗs plures Deus creauit abſq̃ cogitatiōe. Neq̃ pulchritudo inferioꝝ eſt abſoluta:qm̃ hæc facta ſunt ab agēte reſpiciēte rōnes illas ppetuas pnarratas q̄ pceſſerūt ab Autore primo pter cogitatum alterius rōnis pulchritudinis. Et.n.ꝗs non admiret̃ uirtutē eſſentiæ in illo Ente nobiliſſimo & ſupmo:qđ creauit omnia alia abſq̃ cōſultatione/ ac ſcđ₃ eēntiā ſuā:cuiuſq̃ principalitas eſt rō rōnū: neq̃ ob id Eēntia ipa indiget reſpectu exploratorio taliū/ nāq̃ externæ pulchritudinis.Siqdem ſua ſibi ſatis ē principalitas.qđ imitatu ēt maioꝝ dicimus:q ꝯcorditer aſſeruerūt hūc Mūdū fuiſſe fcm̃ nō a ſeipſo neq̃ ſcđ₃ accn̄s/ſed ab architecto ſapiētiſſimo nobiliſſimoq̃:& abſtracto ab omni rōne creata. Rurſus tñ nobis q̄rēdū i fabrica huius Mūdi an agēs pcogitauerit in ſeipſo cūcta agēda.an itē cogitauerit ſingula:creādo primo terrā orbis mediā:ſcđo aquā ſupiorē: tertio aerē altiorē aqua:q̄rto ignē ſublimiorē aere:qnto deinuero cœlos cōtinētes omnia:ſexto poſtea plātas & animalia diuerſa ſpē:tñ inanimāte cōueniētia: cōſtituēdo mēbra exteriora & interiora p modo cōueniētia opatiōibus. Imprimis igr̃ ſi formæ reꝝ Mūdi cogitatæ fuiſſent ſingulæ a diuina mēte ad opa recte faciēda: Deus creaſſet unā earū poſt alterā ut exēplarē. Nō id aūt cōuenit Autori ſapiētiſſimo & ſbæ nobiliſſimæ ſupra alias:neq̃ ſcđo cōtingit dicere ꝙ Deus pcogitarit in ſeipſo res creādas/ poſtea uero creauerit:ſic.n.res cogitatæ/ aut ſunt extra ipm aut in ipſo: & ſi fuerint extra ip₃ igr̃ extiterūt priuſq̄ creata ſint:ꝙ ſi fuerint in ipſo igiẗ nō indiget illaꝝ pcogitatiōe: ſiqdē ipſæ ſe

habentes ita ſunt principia. Creauit itē Deus rōnē cogita/
tiuā: neq; ꝓcogitauit/ alioqn foret ꝓceſſus in infinitū: qđ ē
falſum. Amplius artifex ꝓcogitās opus intētū ad imitatiōes
ꝓcogitati: facit illud ꝑ inſtār: At ſuꝑmus Cōditor facturus
aliqd nō imitat creaturā ullā: exēplarē ſed creat formā ipſā
nouā imitabilē abſq; alia: neq; utit ad id creatura inſtāria
nō .n. qcq̄ externū iuuat eū: ſed ex uirtute ꝓpria facit ipſm.
Quare ꝓbatū ꝙ Deus cuius nomē exaltet: creauit uniuer
ſum abſq; conſultatiōe ſeu cogitatiōe Atq; improbata ē ſo
liditas ſermonis aduerſarioꝝ. Creauit aūt Deus primo
ſbam unicā: uidelȝ intellcm̄ agētem: cui infudit lumen ful/
gēs omniū creaturaꝝ ꝓcellentiſſimū: q Intellcūs agēs ꝓxi/
mus eſt illi hmōi lumine potētia & ſimplicitate: Perq; iſtū
mediū creatus eſt orbis ſuꝑnus cōſtans ex intelligētiis &
animabus. Per quē poſtea nouata ſunt inferiora ſenſibilia
cōiēta ſubſimiliaq;/ niſi ꝙ Entia orbis ſuꝑni ſūt pura: ꝑfe/
cta & incōmixta: alioqn nō forēt ꝑpetua ſi eēnt reſolubi/
lia & cōiūcta formæ primordiali uſq; ad poſtremā. Hylæ
.n. formatē primo forma cōi: poſtea recipit Elemētarē: de/
inde alias ſuccedētes: unde nemo pōt ſubterſpicere illam
utpote formis pluribus occuluiſq; ac inſenſibilibus circū/
indutam.

FINIS

Regiſtrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y
A B C D E F G H I K Oēs ſunt Duerni.

Excuſſum in Alma Vrbium principe Roma apud Iaco/
bum Mazochium Romanæ Academiæ Bibliopolā
Anno Incarnationis Dominicæ. M.D.XIX.
kl. Iunii. Pont. Sanct. D. N. D. Leonis. X.
Pont. Max. Anno eius Septimo.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Errata hec lector emendato.

In Coſmo Roſei Rauennatis ubi legitur clariſima caſtigetur clariſſimo
In Epiſtola Fauentini pbi. vbi reperies magis optarim lege optarim ac la-
tinis apertos. non latini apertos.

		Libro primo.	
		vbi reperies	legatur:
Cap.	4	id eleuationem	Ad eleuationem!
		Libro ſecundo.	
Cap	8	Ad ſpeciebus	Ab ſpeciebus
		Libro tertio.	
Cap.	7	Ala ſit perfecti hois	Perfectio
		Libro ſexto.	
Cap.	6	Conſcitur etiam	Cognoſcitur
		Libro nono.	
Cap.	3	nec abſq3	nec abſq3
Cap.	4	intel lecualis	intellectualis.
		Libro decimo.	
Cap.	13	duplux	duplex
Cap.	15	Atiq3 ntellectinā	atq3 intellectiuam
Cap.	16	virtuſq3 mundi	vtriuſq3
Cap.	17	patribus correlationis	partibus
		Libro vndecimo.	
Cap	4	quidem illa	illam
		Libro duodecimo	
Cap.	1	tum ſuicem	inuicem
Cap.	2	percelestis horologicaſq3	percelestes
Cap.	12	eius noſter diſſolutis	diſſolutus
		Libro tertiodecimo	
Cap.	3	eſt infimita	infinita
Cap.	5	trangreſſus	tranſgreſſus
Cap.	9	non nmeretur	numeretur
Cap.	6	optando operi	aptando
Cap.	8	mimmo	minimo
		Libro quartodecimo	
	4	expoſituuri	expoſituri
	81	quantomagis infirmatur	informatur
	11	ac etiam vnumquod	vnumquodq3

Libro denique. 7. vbi in ſuperiori margine impreſſoris ignauia ſcriptum eſt. 39. ſcribatur 35. &c contra.

Sepenumero comperies lector doctiſſime litteras euerſas aut commutatas multa q3 nola per diphthongon ſcribenda quae non diphthongata ſunt aut e conuerſo. Item quod relatiuū aduerbialiter impreſſum & e contrario (ſi non pigebit) p oteris limare & exactiſſime. quin etiam quodcūq3 a ſeparo ſeparatum emanatum vtpote ſeparata ſeparabilis inſeparabilis &c. quod per pe vides his perperam annotatum.

ARISTOTELIS Stagiritae Phyloſophoꝝ olim quot ſunt: quot fuerunt:atq; quot poſt hac alius erunt in annis:facile principis eminētiſſimi atq; emūctiſſimi: Theologiam ſiue miſticam Phyloſophiam:iuxta aegyptioꝝ dogmata ex graeco fonte vberrimo in Arabicum idioma deduxit fidus admodū interpres Abenama Aſſyrius:hoc eſt Sarracenus:nā quos hodie Sarracenos appellamus olim Aſſyrii dicebantur:veluti quos nūc tartaros:priuis ſcythae: Moses aūt Rouas Arabicae linguae peritiſſimus apud Cyprū ex Arabico in Latinum volauit Petrus Nicolaus ex Caſtellanis Fauentinus Phyloſophus:atq; humani corporis moderator nō obſcurus: adamuſſim per capita in ordinem redegit & in Romanū ſermonē reuocauit. Demū Lucas Gauricus Aſtrologoꝝ Alpha Artium doctor:& ſacroſanctae Theologiae non ignarus:huic celeberrimo volumini ſupremā impoſuit limā:ſed quos prorſus purgare nō potuit errores:nō ſibi:ſed rurali Calcographo aſcribatis obſecro. Expectate inſuper prope diem alia monumenta antiquoꝝ phyloſophoꝝ nunquā ante hac Latinis aperta:quae nſ hic Rouus antiquarius ſtaꝝ nō linunis.rerū ne abditaꝝ perſcrutator diligentiſſimus: ac fortunatiſſimus (dūm et pelago:& terris iter faceret. Ad eoas regiones)apud Damaſcū cōperit:mox q; imprimēda curabit:adminiculo ēt Diui Leonis Decimi Pontificis pientiſſimi:qui ſemper virtute praeditos nedū fouere.Imo ampliſſimis muneribus atq; honoribus decorare conſueuit. Cui Deus omnipotens ad votum vota ſecundet.

Ex vrbiū principe Roma kl. Junij:labēte ānno Xpianae lyturgiae. M.D.XIX.

Franciſci Macini Fauentini praeſbyteri ac Rhetoris. Eulogiū.

Haec lege Ariſtotelis memphitica ſcita diſertis
  Quiſquis eorum verum ac acumine crede Deum.
Autoris reliqui vos cedite iure labores.
  Omnibus hoc vnum nobile preſtat opus.
Cedite vos quoq; iure ſophi quicunq; recentes,
  Theophraſtes elegans Nicoleoſq; ſcius.
Sublimis ſophiae theoremata condita ſcribis
  Et facilis & latio hic famine poſſe docet.

Jo. Petri Fereti. J.V.D.et Canonici Rauennatēſis. carmen.

Quos Macometus Arabs ſophiae penetralia Aeternos
  Preſſerat in tenebris Inclyti Ariſtotelis.
Munera ſacra diu noſtris quaeſita latino
  Philoſophis: Roſei dat pia cura mei.
Alter Triptolemus:latio bene parta vireti
  Portio ſic xerni naſcitur huius ope.
Confer enim diuina aliorum antiqua repertis
  Nullum pro meritis eſt reperire parem.
Placatum Franciſce tibi nitet ordine Coelum
  Immortale Aeuum pace Leonis habe.
Excipiat variis applauſibus orbis et vni,
  Debeat lineolum qui bona tanta tulit.

Fine

le

LABO... AURO
A. Lombardi
1972

Digitized by Google